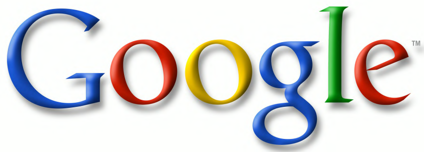

1893

LINKÖPINGS BIBLIOTHEKS HANDLINGAR.

Första Delen.

Gaza ex diverso — — —
Tam nova depromit, quam vetera
illa tenet.

LINKÖPING 1793

Hos G. W. LONDICER och BJÖRCKEGRENS Enka.

LINKÖPINGS
BIBLIOTHEKS
HANDLINGAR.

Första Delen.

Gaza ex diverso — — —
Tam nova depromit, quam vetera
illa tenet.

LINKÖPING 1793
Hos G. W. LONDICER och BJÖRCKEGRENS Enka.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

FÖRETAL.

Linköpings Gymnasii och Stifts Bibliothek är redan på et fördelaktigt sätt kändt af det Allmänna. En kort Historia derom förekommer i *Kongl. Bibliothekets Tidningar* år 1767, och fortsättningen deraf til närvarande tid i *Repertorium Benzelianum* (*a*). Man ser deraf, at detta Bokförråd icke egenteligen är någon öfverlefva från äldre tider (*b*), icke heller tilkommit genom publique tilgångar, utan blifvit tilskapadt af enskildtas frikostighet och böjelse för Vetenskaper. Utom en och annan äldre Bok (*c*), har Bibliotheket

)(ket

(*a*) Kongl. Bibliothekets Tidningar om Lärda saker för år 1767, Del. II. St. 17 s. 281. Repertorium Benzelianum, innehållande förteckning på ÄrkeB. *Eric Benzelii* den Yngres Manuscripter och Brefsamling, Stockholm 1791 8:o. Bägge författade af Herr Prof. *Johan Henric Lidén*, hvilken med en ovanlig frikostighet mot de fleste af våra Publique Bibliotheker, så väl vid Academierne som Gymnasierne i Riket, förenat en särdeles sorgfällighet och nit om detta i sin födslobygd.

(*b*) Då Domkyrkans Böcker år 1600 inventerades af Biskopen *Peder Benedicti*, stego de til 50 band, af hvilka, i synnerhet flere Handskrifter, blifvit tagne til Kongl. Maj:ts Cantzlie.

(*c*) T. ex. *Vetus Testamentum*, Tiguri 1538, som

ket ingen ting at framvisa, innan det af *den Edle och Välborne Herren Herr* AXEL BANÉR fick emottaga en gofva af omkring 160 Voll.; hvilka upgifvas vid inventeringen, som 1634 anstäldes af Biskopen JOH. BOTVIDI *(d)*.

Genom Biskoparnas sorgfällighet och upmuntringar til Lärdoms-älskare, växte Bibliotheket i småningom så, at det 1700 vid anstäld inventering af Biskop H. SPEGEL utgjorde 800 Voll.

Af Handlingarne intages äfven, at Kongl. Rådet Gref CARL PIPER, af den Fond, samma Herre gifvit til Stipendier härstädes, efterhand anslagit några Summor til Böckers inköpande (*e*). Den

blifvit gifvet i Testamente efter Drottn. *Margaretha Lejonhufvud*: *Enarrationes* s. *Postilla*, *Concordantia* och dylike, hvilka 1597 blifvit för Domkyrkans penningar inköpte, samt några få donerade böcker af enskildta.

(*d*) Denna frikostighet upmuntrade andra, at med en eller flera Böcker göra sig af inrättningen förtjente. Deribland kunna nämnas Herr *Johan Scheding*, Baron *Thure Oxenstjerna* til Sturefors-sa, v. Presid. *Israël Forthelius* (sedan kallad Lagerfeldt) Landsh. i Calmar Baron *Göran Ulfsparre*, Herre til Herrsäter, Herr *De Besche*, Am. Capit. *Joh. Alex. Götherhielm* och Kongl. Secret. *Eric v. Roland.*

(*e*) Til et belopp af 1350 daler; men af räkningarne befinnes, at 480 Voll. blifvit inköpta för

Den med sitt snille-alt omfattande, oförgätlige Biskopen Eric Benzelius vårdade äfven synnerligen denna Boksamling. Böckerne, som nu voro upstålde i östra Choret af Domkyrkan, utsatte för fuktighet och dam, blefvo i skåp förvarade: doupletter afskilde och försålde: Prästerskapet ytterligare upmuntradt, at enligt Kongl. Scholæ-Ordningen afgifva någon vacker och nyttig Bok från sine Sterbhus (f): och åndteligen en Donations-Bok inrättad, hvari deras namn förvarades, som med någon gofva ihogkommo Bibliotheket (g).

en Summa af 2198 daler K:mt, utan at tilgången på öfverskottet upgifves.

(f) At *Acta Synodalia* 1729, de förste som här blifvit tryckte, ses, at denna författning redan var vidtagen, men genom Biskop *Er. Benzelii* försorg nu fått i en nogare verkställighet.

(g) Häruti, så väl som Bibliothekets registrerande, nyttjade Sal. Biskopen den förtjente och nitiske Lectorens sedermera Prostens i Söderköping *Carl Echmans* biträde. Följande inscription i Donations-Boken förtjenar införas, såsom bevis af L. *Echmans* nit för denna Boksamling:

En, præclara vides doctorum dona virorum:
Palladiam decorant lumina tanta domum.
Conferat huc aliquid Musarum pignus amoris,
Quisquis in his celebris vivere semper amat.

I samma Bok har Bisk. *Rhyzelius* egenhändigt skrifvit en *välment Erindran*, hvaruti han, vid tilfälle at Ä. B. *Er. Benzelius* nämnes, tillägger: *Tantus & totus Bibliothecarius.*

Ibland dem äger äfven Biſkop *Benzelius* et förtjent rum (*h*).

Til lycka för Bibliotheket efterträddes Sal. *Er. Benzelius* af en icke mindre Bokälſkande man, Doct. A. O. RHYZELIUS. Förſta frukten af hans omſorg om Bokſamlingen viſade ſig i den författning han 1745 års Präſtmöte gjorde, at Präſterſkapet, i ſtället för den Bok, ſom vid hvar och ens frånfälle til Bibliotheket borde lemnas, åtog ſig under deras lifstid en frivillig afgift (*i*), hvaremot Biſkopen lofvade draga förſorg om et lämpligare förvarings-rum, än det hittils nyttjade fuktiga öſtra Choret i Domkyrkan.

Rätta tidpuncten för detta Bibliotheks tilväxt och värde inträffade 1757, då genom d. v. DomProſtens Doct. *P. Filenii* benägenhet emot Läroverket och Stiftet, hela deſs Svärfaders ÄrkeBiſkop *Er. Benzelii* dyrbara Bokſamling med Enke-Fru ÄrkeBiſkopinnans och öfrige Arfvingarnes goda ſamtycke, för en ganſka lindrig ſumma upläts til Gy-

(*h*) Han valde ock Bibl. Choret, detta af ſig i lifstiden ſå älſkade ſtälle, til ſin lägerſtad, hvareſt hans Stoft förvaras under en ſten, med denna okonſtlade påſkrift: *Sepulchretum Erici-Benzelianum*.

(*i*) En Paſtor ſkulle betala 12 dal. k;mt och ſå i proportion.

Gymnasii Bibliotheket (k). Genom denna förmonliga handel vannn Bibliotheket en tilväxt af 3000 Volumer, utom handskrifter, alla af det värde, som rätteligen utmärker en så stor kännare och älskare af Böcker (l).

At gifva et fullständigt begrep om denna Boksamling, tillåter icke rummet. Hufvudplanen hos Samlaren synes Grekiska och Latinska samt den til Historien och Antiquiteterne hörande Vitterheten hafva utgjordt. I Grek. Litteraturen finnas 500 Voll. af de utsöktaste editioner (ll). I Historiska ämnen stiger antalet til 900 band. De öfrige höra til hvarjehande Lärdomsgrenar, och innefatta många rara och sällsynta Böcker. Värdet af denna Samling ökes icke litet af de många egenhändiga anmärkningar, tilökningar, rättelser,

(k) Köpebrefvet af d. 15 Febr. 1757 förvaras på Bibliotheket.

(l) Catalogen häröfver finnes i Bibliotheket, under titel: *Catalogus Librorum* Erici Benzelii, *Erici Filii, scriptus mense Septembri* 1709 *ipsius manu*. Böckerne äro indelte i VII Classer med iakttagande af Alphabetisk ordning, och de efterhand tilkomne äro, äfven som de han bortskänkt, anteknade.

(ll) Öfver de Grekiska Auctorerne har Ägarens Dotterson, framledne Professoren och V. Bibl. vid Kgl. Acad. i Upsala Mag. *Eric Filenius* författat en fullständig och nitide Catalog, som på Bibl. förvaras.

ser, förbättringar och Anecdoter, hvilka den margkunnige ägaren antingen i brädden tilskrifvit, eller på serskildta inlagda pappers-rimsor anteknat (m).

När Bibliotheket genom denna betydliga tilökning hunnit öfver 5000 Volumer, var man äfven betänkt, at skaffa detsamma mera utrymme och bequämlighet. Det hittintils nyttjade östra Choret i Domkyrkan var nu mera icke blott genom sin fuktighet olämpligt, utan äfven otilräckligt. Bägge dessa olägenheter undvekos genom Biskop *Rhyzelii* försorg, at i nya Tornet låta inreda rum-

(m) Såsom bevis af den förtjenst desse anteckningar äga, kan nämnas, at Utgifvaren af dessa Handlingar meddelt HofR. *Gottl. Christ. Harles* i Erlangen, hvilken nu utgifver *Fabricii Bibliotheca Graeca*, dem, som framl. Biskop *Er. Benzelius* i sitt exemplar af detta verk gjordt. HofR. HARLES svar derpå lyder som följer: "*Nihil* "*gratius, nihil acceptius mihi contingere potuerat,* "*quam ut a Te - - - litteras & cum iis egregia* "ER. BENZELII, *Viri post fata Celeberrimi, &* "*cujus scripta exosculor, supplementa ad* FABRICII "*Bibl. Gr. nuper acceperim.* —— *Atque ego in* "*capite de Aristotele percensendo locupletandoque eram* "*occupatus, quum opera Cel.* MOLLERI *Tuas ac-* "*cepissem litteras, e quibus statim addito* BENZE- "LII *nomine inserui. Quae ad superiora capita per-* "*tinent,*" (Läsaren bör veta, at tvänne delar redan äro utkomne af denna nya edition af *Fabr. Bibl. Gr.*) "*& meam olim effugerant noti-* "*tiam, ea in supplementis annotabo.*"

rummen öfver Sacriſtian, Tornrundelen och Conſiſtorium til et, hvareſt deſſa Lärdomsſkatter 1758 intogo en för deras älſkare behagligare boning, hvilken likvål, genom en mindre bequäm upgång, ſynes fordra en ytterligare flyttning (*n*). En ſerſkild Bibliothecarie blef antagen, och honom updraget at ſtålla det i ordning, ſamt jemte deſs vård, deröfver författa Catalog (*o*).

Bibliothekets ſiſta Tidhvarf, räknadt från denna tilvåxt til nårvarande tid, har icke mindre varit lyckligt genom betydliga föråringar af ſtörre och mindre Bokförråd, ån utmårkt af deras upmårſamhet och nit, ſom antingen deröfver haft tilſyn eller vård.

Biſkopen Doct. PETRUS FILENIUS, icke nögd, at med offer af egen fördel hafva berett Bibliotheket en lått åtkomſt til ſin Svårfaders Bokſamling, förordnade 1776, at åfven hela hans eget dyrbara Bokförråd ſkulle

(*n*) Efter Högſtſal. Kon. GUSTAF III. nådiga förordnande, ſkall det nya Lärohuſet i Linköping ſå inrättas, at äfven Gymnaſii Bibliotheket, ſom ådrog ſig Konungens nådiga upmärkſamhet, der med värdighet och bequämlighet kan rymmas.

(*o*) Mag. *Pehr Tidén*, hvilken då nyligen hemkommit från ſina utländſka reſor, och nu var antagen til Hus-Predikant hos Generalinnan Frih. *Ribbing*, född Grefvinna *Oxenſtierna* på Boxholm, blef til denna ſyſsla antagen d. 31 Jan. 1759.

efter dess död tilfalla Linköpings Gymnasii och Stifts Bibliothek, hvilken vålgörande författning hans Arfvingar efter dess död sorgfälligt upfylde, och blef densamma, som nu intager Östra fonden af mellanrummet, i Junii månad 1780 på Bibliotheket upsatt.

Under Biskopen v. TROILS femåriga styrelse-tid i detta Stift, och den verksamma tilsyn han lemnade icke mindre åt Bibliotheket, än Stiftet och Låroverket, riktades det samma på flera betydliga sätt. Vår lårde och ålskade Landsmans Herr Cantzlie-Rådet och Riddaren *Eric af Sotbergs* i nya Litteraturen utvalda Boksamling blef, efter dess egen i lifstiden yttrade vilja och arfvingarnes frivilliga begifvande, en dyrbar tilhörighet för Bibliotheket, åfven som det, genom Assessoren *Christoph. H. Braads* testamentariska författning *(p)*, erhöll et Capital af Trehundra R:dr Specie, hvaraf årliga råntan, under vissa förbehåll tilfaller Bibliothecarien. Dess *OstroGothia Litterata*, som åtföljde denna gofva, år i allà tider et ypperligt bevis af denna Forskares sällsynta kunskaper i Svenska Lårdoms-Historien och lika outtröttteliga möda *(q)*.

Li-

(*p*) Införd i *Link. Stifts-Tidn.* N:o 4 för år 1782.

(*q*) Den innehåller: *Lärde Öst-Göthars Biographier och författade Skrifter, från* 1168 *til* 1780;

Likaledes förärade Arfvingarne efter framl. Prosten och Kyrkoh. i Weta och Wiby Doct. *C. M. Ekman*, enligt dess affigt, det förråd af Theologiska, i synnerhet Homiletiska Böcker, som denne både för sin lärdom och utgifne Skrifter, samt nit i Församlingen utmärkte och förtjente Man efter sig lemnade.

Vid samma tid behagade d. v. Härads-Höfdingen, nu Lagmannen *Sigfrid Gahm* försäkra Herr Biskopen och Consistorium, at dess affigt vore, at med Stiftets Allmänna Bibliothek förena sin samling af Böcker och Handskrifter i Svenska Lagfarenheten, hvilken än årligen ökes (r).

och är med en synnerlig granlagenhet och behag af Författaren egenhändigt skrifven, samt i fem sköna band in 4:to förvarad. De tvänne sista äro förseglade och få icke öpnas förr än 30 år efter Författarens död (1811), hvilken alt för tidigt inträffade d. 11 October 1781.

(r) Detta löfte hade redan gått i verkställighet, om Herr Lagman icke föresatt sig, så länge han lefver, at öka denna redan betydliga Samling, med hvad som antingen kan fattas eller årligen utkommer. Hvad Herr Lagman ytterligare tilgjordt för Mynt-Cabinettet, kan ses i dessa Handlingar, sid. 330. Om den serskildta gofva samt disposition deraf, som han gjordt til Läroverket, läses *Stifts-Tidn.* N. 7 för Nov. månad 1791. Jfr dessa *Handlingar* s. 367 följ.

Det vore vidlöftigt, at upräkna alla, som på mer eller mindre sättt bidragit til detta Bibliotheks tilväxt icke blott af böcker, utan äfven andra märkvärdigheter både af naturen och konsten (*s*).

Den upmärksamhet Herr Biskopen lemnade åt alla grenar af dess Åmbetes befattning, blef äfven båtande för Bibliotheket. Derifrån äger det den betydliga Samling af Permebref, som genom Herr Biskopens försorg, med Högloft. Seraphimer-Gillets bifall, flyttades från Wadstena Hospital, och nu på Bibliotheket härstädes förvaras, utom flere fornlemningar, märkvärdiga natursalter och konststycken.

Under omhugsan, at göra dessa lärdomsskatter brukbara och tilgängliga för allmänheten, lyckades det Herr Biskopen *v. Troil*, at i Öfverkammarherren och Commendeuren af Kongl. Nordstjerne-Orden Herr Grefve CARL GUSTAF PIPER, et namn så kändt af välgerningar mot Rikets Lároverk och i synnerhet detta, träffa en ny Välgörare mot Bibliotheket och undervisnings-verket tillika. De besparde öfverskotts-medel, af Piperske Stipendii-fonden härstädes, som voro under Consistorii

vård,

(*s*) Desse Gifvare finnas upräknade i 1784 års *Prästmöts-Handl.* och stego då til antalet öfver trettio.

vård, blefvo genom samma Herres välgörande författning anslagne til en beständig hufvudstol, hvaraf årliga räntan skulle tildelas Bibliothecarien sasom lön, med förbindelse, at jemte Bibliothekets vård, äfven under Läseterminerne fyra timar i veckan, utan vedergällning, hålla Föreläsningar i Fransyska Språket för Gymnasii ungdomen (t), hvarutöfver en viss årlig Summa af samma fond anslogs til Böckers inköp.

Härvid må ej förbigås, at Biskopens nit om Bibliothekets nyttiga begagnande samt tilväxt i alla slags Lärdomsgrenar, icke stannade inom de tilgångar han från andra beredde, utan äfven vitsordas af den egenhändiga försäkran Consistorium af honom d. 1 Jan. 1784 emottog, at dess ansenliga samling af *Isländska Böcker*, jemte flere Böcker i hvarjehanda ämnen utur *Seculo Typographico*, hvilka med icke mindre sorgfällighet än kostnad blifvit under dess utrikes resor samlade, skulle efter hans dagar tilfalla Gymnasii Bibliotheket (u).

Äf-

(t) Dennna Författning blef af Konungen, *såsom ganska nyttig och vitnande om dess Stiftares berömliga nit och omsorg för ordning och bokliga konster*, genom Nådig Resolution d. 8 April 1782 gillad och faststäld.

(u) De sednare äro genom Herr ÄrkeBiskopens m. m. ynnestfulla anstalt redan i Bibliothekets

Äfven vidtog Herr Biskopen kraftiga anstalter til förfärdigande af en ordentelig och fullständig Catalog öfver hela Bokförrådet, hvarutinnan Herr Biskopen icke blott lemnade föreskrift och tilsyn, utan äfven höll egen möda och handläggning ospard.

Genom denna sorgfälliga åtgärd tilöktes Bibliotheket inom en tid af 20 år til mer än hälften i anseende til Böcker, och mer än til tre fjerdedelar i anseende til naturalier, curiosa och rariora (x).

I sådant skick emottog jag år 1787 jemte Stiftet äfven tilsyn öfver Dess och Gymnasii Bibliothek. Om Företrädares antingen större skicklighet eller lyckligare tilfälligheter gjordt det svårt at upnå deras förtjenster, äfven inom denna krets, så är man likvål skyldig sig den rättvisa, at hafva sökt gå i deras fotspår.

Manuscripterne, så vidt de röra Svenska Historien och Litteraturen, hafva blifvit recenserade, och skola efterhand, på samma

sätt,

gömmo. Se dessa Handlingar sid. 327. Jfr. Prästmöts Handl. 1784 § 3.

(x) Denna tidpunct inträffar med Bibliothecariens, n. v. Hist. och Moral. Lectorens, Mag. *S. G. Harlingsons* tilträde til Bibliothecarie - Sysslan. Hans nit för detta verkets tilväxt, som af framgången så mycket rättvisas, förtjenar offentligt lofford och et varaktigt minne i Bibliothekets häfder,

sått, som här början är gjord med Folianter, åfven de i 4:o, 8:o och 12:o i dessa Handlingar införas (*y*): Permebrefven i ordning lagde, åfven tilökte, dels afskrefne, dels til deras hufvudsakliga innehåll anförde (*z*): Mynt-Cabinettet åfven tilökt, i pass inskuret och i sina lådor inlagdt (*aa*): Handlingar, utan någon Bibliothekets kostnad, men til dess förmon, om någon deraf kan flyta, utgifne, i affigt at göra förrådet för Allmänheten bekant och anvåndeligt: Bibliotheket helt och hållet inventeradt (*bb*): ny Catalog öfver Folianter och Quarter redan färdig och Octaverne til lit. n (*cc*): För-

(*y*) Denna förtjenst tilhörer ensamt framl. Kyrkoh. *Kylander*, som dermed blef färdig kort före sin död. Flera för Svenska Historien och Antiquiteterna nyttiga arbeten afstannade genom hans förtidiga frånfälle.

(*z*) Likaledes en frukt af Kyrkoh. *Kylanders* outtröttliga flit. Af Hans Exc. R. R. m. m. Gref *M. Falkenbergs* donation af Permebref (Se dessa *Handl.* s. 326 följ.) finnas i Kyrkoh. *Kylanders* Samlingar 60 dels afskrifne, dels til deras innehåll recenserade.

(*aa*) Se dessa *Handl.* sid. 280 följ.

(*bb*) Inventeringen har, efter Consistorii anmodan, Gr. L. Lectoren M. *Ragv. Nicolai* med lika sorgfällighet och kännedom förrättat.

(*cc*) Genom tilökningar har den förra Concept-Catalogen blifvit mindre brukbar och en ny ef-

Förårade Böcker til et antal af omkring 1800 band (*dd*): Contante Capitaler til et belopp af Trehundra Sextiosex R:dr 32 sk. (*ee*) utom mynt och andra curiosa (*ff*): redan gifna löften til Bibliotheket dels upfylda, dels genom nya verkligheter föröka-de (*gg*); som bevisar, at Bibliotheket inom de

ter inventeringen författad af n. v. Biblioth. Mag. *Joh. Pehr Tidén*, som häruti blifvit biträdd af E. O. Aman. nu Apologisten Mag. *Sven Collin*.

(*dd*) Se dessa *Handl.* ifrån sid. 312 och följj.

(*ee*) Upkomma af de til underteknads disposition och *Allmänna Läroverkets förmon* af Lagmannen Herr *Sigfrid Gahm* d. $\frac{2}{13}$ Nov. 1791 donerade Ethundra Sextiosex R:dr 32 sk., samt de Tvåhundra R:dr, som til Bibliotheket influtit af försålde Exemplar af *Benzeliska Brefvåxlingen*, *Repertorium Benzelianum* och Biskop *Joh. Terseri* Portrait i Kopparstick, som blifvit skänkte af Prof. *J. H. Lidén* til Bibl. til et *värde af Femhundra R:dr.*

(*ff*) Hit höra 44 st. större och mindre Mynt i Silfver, kopparplåtar 14 st., portraiter af lärde och märkvärdige Personer 14 st., Graverade Kopparplåtar, m. m.

(*gg*) Härunder förstås ÄrkeB. m. m. Doct. *Uno von Troils* redan verkstälda gofva, hvarom dessa *Handl.* s. 327 följ. förmäla: Lagmannen *Sigfrid Gahms* föräring, sid. 330; samt serskildt gifne fond, sid. 367: DomProstens m. m. Doct. *Sam.* Älfs redan til Bibliotheket afgifna och vi-

de sista 6 åren icke heller saknat vård, icke allmänhetens välvilja.

Under dessa för Bibliotheket behagliga händelser, har det äfven erfarit förluster, dem saknad och erkänsla lika kräfva at här nämna. Inom detta åratal hafva trenne män skildts ur tiden, hvilka med rättighet til allmän högaktning och saknad, äfven, hvar på sitt sätt, ägde den, som gör dem oförgätlige bland detta Bibliothekets Välgörare. Jag menar Kyrkoherden vid Örberga och Nässia Församlingar i detta Stift *Per Kylander* (*hh*); Informations Capitainen och Prof. vid Kongl. Artill. i Stockholm *Nils Lindblom* (*ii*), samt Prof. *Johan Hin-*

da öfver första löftet förökade donation, som förekommer i dessa *Handl.* sid. 337 följ.

(*hh*) Denne i dessa Handlingar så ofta nämnde, i fornsaker så mycket bevandrade, och utom jemförelse flitige Forskare, dog d. 25 förl. Jan. af en på Ämbetsresa ådragen förkylning, då han nyss fyllt 56 år, och endast på 9:de månaden, med en älskad Maka och 6 små barn, njutit lyckan i lugnet och utsigten af en nödtorftig bergning, vid Örberga Pastorat, som han i Maji förl. år tilträdde. Hans förtjenster af Församlingen och Lärdomen förvara honom, icke blott inom detta Stift, en aktningsfull åminnelse; och de, som njutit hans omgänge, sakna i honom en stilla, dygdig, arbetsam och i allo rättskaffens människa.

(*ii*) Dog i Stockholm d. 5 April sistl. 68 år gam-

Hinric Lidén (*kk*). Sent torde lika verksamma

mal. Hans mera verkeliga än utropade förtjenster, hafva hvarken undgått Allmänhetens upmärksamhet, eller saknat dess aktning. Det är icke blott genom gofvan af de Mathematiske Böcker til Bibl. hvilka finnas upräknade sid. 363 följ., som han gjordt sig berättigad til et rum bland detta Bibliothekets Välgörare. Man har anledning at förmoda, det äfven hans lilla öfriga, genom et inskränkt lefnadssätt, af en knapp lön samlade förmögenhet, med Arfvingarnes samtycke, lärer til allmän nytta komma at användas.

(*kk*) Genom snille och dygder, lycka och välgörenhet, plågor och tålamod, är denne Man redan länge vidtfrägdad, älskad och högaktad. En 21 årig plågande Gikt, som i 19 år hållit honom sängliggande och betagit honom bruket af nästan alla yttre lemmar, men hvarken kunnat nedslå hans sinnes munterhet, eller hindra hans verksamhet, ändade hans lif på 53:dje året i Norrköping d. 27 April 1793. Hans minne skall en tacksam efterverld äfven så sorgfälligt bevara, som samtiden, af honom gagnad och understödd, lärer täfla at värdigt öfverlemna det åt henne. Läsaren torde emedlertid med nöje emottaga följande Runa, som en den Aflednes Vän, vid första tidningen om hans död, ristade:

Professoren.
JOH. HENR. LIDÉN.
Led. af K. V. H. och. Antiq. Acad.
F. 1741. D. 1793.

me och frikostige befordrare af denna inrättning uppkomma. Link. d. 24 Jul. 1793.

Jac. Ax. Lindblom.

Efter. en. förlorad. hälsa.
Låg. Han. 19. år. på. Sotsängen,
Det. nöjda. sinnet.
Vitnade.
Om. Hans. goda. Samvete.
Tålamodet.
Om. Hans. Dygd.
Hans. egne. Skrifter.
Hans. gofvor. til. Allmänna. Lärohusen,
Hans. kostnader. vid. utgifvandet.
Af. flere. lärda. Arbeten,
Tala.
Om. Hans. eldiga. Snille,
Om. Hans. mogna. vett.
Om. Hans. kärlek. för. Vetenskaper.
Om. Hans. hug. at. gagna.
Då. Han. Allmänt. Saknades,
Saknades. Han. dock.
Af. idel. Vänner.
En. Christen. hemtade.
Vid. Hans. Sjuksäng.
Råd. Tröst. Efterdömen.
Vid. Grafven.
Et. hugsvalande. hopp.
Om. förlossning. ur. fängelset.
Om. Seger. efter. en svår. strid.
Om. lif. efter. en. långsam. död.

Minnes- vården. Reste. Vänskapen.
Runan. Ristade.

J. E.

Innehåll:

Hand-

HANDSKRIFTER i Linköpings Bibliothek
till deras innehåll recenserade af
Per Kylander,
Kyrkoherde i Örberga och Nässia.

IN FOLIO.

I.

Olai Petri Svea Rikes Krönika 77 ½ ark.

Boken är känd, affkriften redig, och sista bladet, som varit bortrifvit, af sednare hand tillskrifvit. Krönikan börjas med de orden: *Gud, som all ting skapat menniskiom til godo* &c. och slutas med K. CHRISTIERN II, om hvilken det i sista raden heter: *Lofvad vare Gud, som kastat detta riset på elden.*

Att denna Krönika icke serdeles behagat Kon. GUSTAF I. kan inhemtas af Dess skrifvelse til Ä. B. LARS, dat. Gripsholm d. 24 Dec. 1554: *så hafver han ock*, heter det om OLAUS PETRI, *emot wår willje och befallning, uthskrifwit en Crönike, then icke mycket duger, efter hon mångestädz förer een falsk grund och mehning, om the Christelighe Herrar och Furster, som i förtiden här i Riket ostraffeligen regerat hafve, m. m. Så kan man härutaf nogsampt förstå, at samme Crönike icke til någon förbättring och lärdom skrifvin är, hvilket dock vara borde, utan heller til at upväckie undersåterne emot theres rätte Öfverhet, som offtast ske plägher. Haffve Vij förthenskull nogsampt*

 Wårt

Wårt judicium och mehning om föreskreefne Crönike förstå låtit, att Wij henne ingalunde gille eller approbere kunne, uthan att hon skulle platt aflåggies, och ingalunda komma i brukett förrän hon blifver corrigeret, och uppå en vissare grund och mening utsatt. Konungen yttrar äfven sitt missnöje öfver denna Krönika uti Bref til sina Söner *Eric* och *Johan*, dat. Gripsholms Slott d. 25 Dec. 1554.

Se *Spegels* Skriftel. Bevis til Sv. Kyrko-Hist. sidd. 100 101. -- Stockholm. Magaz. andra Bandet. sidd. 608. 616.

II.

Olai Petri Svea Rikes Historia 42 ½ ark.

Är en annan afskrift, men icke så väl och redigt skrifven, som den nästföregående.

Frammanföre har Ärkeb. ER. BENZELIUS den yngre, anteknat: *Chronicon hoc Olai Petri emi in auctione publica librorum Andreæ Spole, Prof. Mathem. Upsal. Anno* 1708. *Olim fuit Joannis Bazii, Senioris, Episcopi Wexionensis.*

Efterst finnes Sweriges Rikes Lands-wapn, som upgifver Sweriges då för tiden varande Province-vapn.

III.

Svenska Rijm-Krönikan. 109 ark.

Wacker och med redig hand, förmodeligen vid medlet af förra sec. afskrifven.

Innehåller den af Haddorph, år 1674, utgifne, så kallade widlöftigare Krönikan, men går icke längre än til sid. 442. hvarest äfven de af Haddorph

dorph nyttjade tvänne Codices MSS, nämligen Regius I. och Rhalambianus sluta, och mätte således denna afskrift vara gjord efter någondera af desse.

IV.

Krönika öfver Konung GUSTAF den I:s Regering. 62 Ark.

Är en af de sällsyntare Krönikor öfver Konung GUSTAF den I:s Regering, som med de öfrige icke äger någon likhet och hvars författare man ännu icke förmått updaga. Den har af Cantzlie-Rådet v. Celse, för flere år sedan blifvit sedd och granskad i Sko Klosters Bibliothek, och är äfven, enligt Ärkeb. Eric Benzelii anmärkning, nyttjad af Tegel i des Historia om Konung GUSTAF den I.
Se Kongl. Biblioth. Handlingar, Första Delen, sid. 17.

Denna Krönika börjas således: *Sedan Christiernus, Konung Hanses Son war kommen til Kronan i Swerige m. m.* Och slutar med de orden: *Efter långvarigt och oredigt regemente, icke utan sorg och bekymmer, såsom alle mennis kior, måtte han* (Konung GUSTAF) *lägga sitt grå hufvud ned. Och winteren therefter blef han ståteligen och Konungsligen begrafwen udi Upsala, udi förnemste Choren med twå sina Drottningar.*

V.

Joannis Bazii, Senioris Collectanea Theologica et Historica, ad memoriam salvandam conscripta. 145 Ark.

Är blott en kladd, hvaruti Biskop Baazius, utan ordning och ofta mindre läsligt, teknat sig til minnes hvad han under böckers läsning funnit märk-

märkvärdigt. De Theologiska Samlingarna intaga större delen af detta band, och de Historiska, som äro strödda, angå så väl Swerige, som andra Konungariken och Stater.

Bland desse samlingar finnes äfven inhäftadt et gammalt MS. om S. Sigfrid, hvaraf öfverskriften är: *Anno D:ni 980. 21 Junii venit S. Sigfridus ex Anglia in Verendiam, ad pagum qui Wexiö nuncupatur.* Sedan börjas det med dessa orden: *Ad hoc Sanctorum gesta in Ecclesia Dei recitantur, ut corda audiencium, per eorum doctrinam, bona opera igne charitatis et Sancta ædificationis inflammentur &c.* och slutas: *Tu autem Domine miserere nostri. Deo gratias.*

Detta Document, skrifvit på 1600:detalet, är redan af ålder illa medfarit. Innehållet deraf har Baazius intagit i sitt Invent. Eccles. Sveog. men Ärkeb. Eric Benzelius har låtit det helt och hållit i sina Monum. Eccl. Sveog. aftrycka. Den sistnämnde håller före, at denna Legenda är skrifven Sec. XIII. ineunte, och anser den för det äldsta Latinska Document, som blifvit författadt i Sverige. Uti Codex Bildstenianus, som förvaras i Lund, förekommer äfven S. Sigfrids Historia på Svenska, hvilken helt och hållit kommer öfverens med Legenda S. Sigfridi uti Monumenta Benzelii och följagteligen äfven med ofvananförde Handskrift.

Se Joan. Baazii Invent. Eccl. Sveog. p. 100 seq. Er. Benzelii Monum. Proleg. p. 1 & 2. Prof. Er. Mich. Fant Conspectus Rei Diplom. Svec. p. 14 Giörwells Almänna Tidningar för år 1770 sid. 623.

Til slut finnes:

Fragmentum Relationis Liturgicæ, olim in Svecia exortæ, continens refutationem scripti Liturgici a novo Archiepiscopo publicati. VI.

VI.

Archiepiſcopi *Laurentii Petri Gothi* Reſponſio ad quasdam rationes eorum, qui Liturgiam Svecanæ eccleſiæ, atque univerſum receptarum Ceremoniarum uſum comprobari non poſſe exiſtimant. 6 ark.

VII.

Literæ fundationis Præbendarum quarundam. 20½ ark.

Innehåller:

1. Literæ fundationis Præbendæ S. Andreæ in Templo Cathedrali Stockholmienſi, quam fundavit Gertrudis Kanſteen 1370.

In margine finnes anteknadt: Ex Vet. Cod. MS. in Archivo Collegii Cameralis Stockholmiæ.

Gertrud Kanſteen var enka efter Folqvinus Bracheles, Borgmäſtare i Stockholm. Hennes fundation blef ſedermera ſtadfäſtad genom Konung Chriſtoffers Bref, dat. Stockh. Sabb. infra Octavas Aſcenſionis Domini 1444.

Vid. Diſſert. Car. Chriſt. Lillienvalldh, Præſ. Er. Mich. Fant, De Templo S. Nicolai Stockh. Upſ. 1788 | pagg. 5. et 6.

2. Literæ Archiep. Upſ. *Hemmingii*, quibus confirmat Literas Archiep. Petri datas in confirmationem Præbendæ S. Martini, quam Johannes Gismar in eccleſia S. Nicolai Stockholmis de novo inſtitui fecit. Datæ A:o 1347.

Denna Præbenda inrättades af *Joh. Gismar*, Bor-

gare i Stockholm, *ad honorem Dei, suaque matris gloriosæ, sanctorumque omnium, ac parentum et propinquorum suorum remedium.*

Vid. loc. cit. pag. 4.

3. Enumeratio Prædiorum, possessionum, ornament. et redituum uniuscujusque Chori in templo Cathedrali Upsal. prout mandatum erat a D:no *Nicolao* Archiepiscopo Upsal. A:o 1454.

4. Prædia ecclesiarum in Gestricia.

5. Præbendarum iterum ecclesiæ Upsaliensis cum earum prædiis & ornamentis, juxta mandatum Archiep. *Jacobi* Anno 1475 accurata recitatio.

6. Literæ, quibus Rex MAGNUS in protectionem suscipit Hermannum Skräddare, villanum Stockholmiensem, et ipsius bona, ad Capellam, in ecclesia Stockholmiensi, ab eo fundatam, data. A. 1361.

7. Literæ, quibus Archiep. Upf. *Birgerus* confirmat præbendam S. Andreæ, a Gertrud Kansten, in templo Stockh. Cathedrali, fundatam. Datæ Anno 1381.

8. Enumeratio rursus nonnullorum, quæ respiciunt præbendas in templo Cathed. Upsal.

Vid de twänne sistnämnde finnes in margine anmärkt: *Orig. in Consist. Holmens.*

VIII.

Om de Tecken och Widunder, som föregingo det Liturgiska owäsendet. 100 ark.

Titulbladet och några blad til slut äro bortrifna. Innehåller hvarjehanda Historiska anteckningar, röran-

rörande så väl Swerige, som utrikes orter; men i synnerhet beskrifvas åtskilliga widunder, Luft-syner, Cometer, Wäder-solar, framfödda missfoster m. m. hwilka äfven tll en stor del, ehuru groft och illa, finnas afritade. Boken är skrifven dels med svart, dels med rödt och dels med grönt bläck.

Författaren, *Jonas Petri Klint*, känd för sin fortsättning af Linköpings Biskops-Krönika på rim var Biskopens i Linköping Mäster Nicolai, eller Claudii Canuti Capellan åren 1566 och 1567, och har år 1593 underskrifvit Upsala Mötes Beslut, såsom Pastor i Östra Stenby på Wikbolandet, hvarest han äfven blef död d. 21 Octob. 1608.

IX.

Handlingar rörande Svenska Biblens öfverseende och förbättrande. 41 ark.

Frammanföre finnes, näst Dedicationen til Konung CARL d. XI.

Samme Konungs Förordnings-Bref för denna Bibel Commission, gifvit Upsala den 8 Julii 1691; och sedan

En Upgift eller Förtekning, efter de Biblifka Bökernas ordning, på det, som borde rättas, och huru denna rättelse skulle ske.

Præses vid denne Bibel-Commissionen var då varande Biskopen i Strengnäs, sedermera Ärkebiskopen, Doctor *Eric Benzelius*, den äldre, och Ledamöter, Mag. *Israël Kolmodin*, dä för tiden Prof. i Upsala, men sedan Superintendent på Gottland, Doct. *Jesper Swedberg*, då varande Pastor i Wingåker, men sedermera Biskop i Skara, och *Magnus Rönnaw*, då för tiden Adjunctus Lingv. Sacr. i

Upfala, men fedan Affeffor i Konglige Antiquitets Collegio.

Arbetet började den 13 Aug. 1691. hvarvid Kejfers Bibel in 4:o af år 1658 följdes, och blef flutadt den 22 Junii 1692.

Vid flutet är anmärkt: NB. Förutan det fom utmärkt är, kommer befynnerligen til vidare bepröfvande om the rum, hvareft man intet har kunnat bifalla Strengnenfium obfervationes.

Af de rättelfer, fom finnas i dedicationen til Konung CARL den XI. fynes denna Handfkrift vara original, åtminftone det exemplar, fom Bifkop Swedberg fig til minnes, under fjelfva förrättningen, upfatt, och af hvilken fiftnämnde Årkeb. Eric Benzelius, den yngre, federmera erhållit det famma til fkänks.

X.

Scripta quædam Anti-Liturgica. 72. ark.

Innehåller:

1. Contra novas Papiftarum machinationes, intra limites patriæ excitatas, quibus ad expugnandos imperitorum animos utuntur, refponfiones breviffimæ, Auctore Mag. *Laurentio Gotho.* Upfaliæ Anno D:ni 1578 menfe Novembri. 9 ark.

Denna fkrift, fom äfven finnes i Friherrel. Rålambfka Bibliotheket på Högfiö, fkall af Auctor blifvit upfatt, fedan han fått närmare öfvertygelfe om de Påfvifkas ftämplingar; och har Klofter Laffe, ftraxt derpå, emot den famma låtit utgå en vederläggning.

Se Warmholtz's Bibliotheca Hiftorica Sveo-Gothica, Fierde Delen, fid. 308.

2. Ra-

2. Rationes quædam, cur nova Liturgia, una cum apparata ej Præfatione, atque adeo universa præsens Ceremoniarum mutatio, ea quidem qua nunc cœpta est institui via, Christiana conscientia comprobari aut recipi non debeat vel possit, collectæ a Ministris ecclesiæ Holmensis, A:o 1577. die Thomæ. 10 ark.

Innehållet af denna skrift finnes i sammandrag i Baazii Invent. Eccles. Sveog. p. 393 seq.

In margine är anmärkt: Collectores harum rationum fuere Olaus Petri Medelpadius, Abrah. Andreæ Angermannus, Petrus Erici och Ericus Petri.

Efteråt följer:

Juramentum, seu obligatio eorum, qui Sacro Sanctum Minist. Evangelii in Diœc. Wexionensi suscipiunt.

3. *Laurentii Petri Gothi* Responsiones ad eorum quasdam rationes, qui Liturgiam Svecanæ Ecclesiæ atque universum receptarum Ceremoniarum usum comprobari non posse existimant. 5 ark.

Det samma, som finnes under N:o 6.

4. *Martini Olai Gestricii*, Episcopi, atque Capituli Lincopiensis sententia, cur nullo modo consultum videatur, ut nuper edita Liturgia divulgetur, vel per mandatum vel per coactionem. A:o D:ni 1577 in Febr. 1 ark.

5. *Petri Jonæ & Olai Jonæ*, Lectorum in Collegio Upsaliensi, ad Regem JOHANNEM III. insinuatæ objectiones contra Liturgiam. Anno 1577 mense Jan. 3½ ark.

6. Anonymi Refutatio argumentorum quorundam Papist. quibus Invocatio Sanctorum falso astruitur. 3 sidor.

7. *Petri Jonæ*, *Olai Jonæ*, *Henrici N. Gadoleni*, *Joachimi Olai*, Past. Upf. et *Olai Andreæ* Rect. Sch. Upfal. Obfervationes circa concionem in templo Upfalienfi habitam, die omnium Sanctorum 1 ark.

Denna predikan blef hållen i Upfala af Laurentius Norvegus, eller den få kallade Klofter-Lasfe, den 1 Nov. 1577, vid det tilfället då S. Erics nya filfverfkrin invigdes.

Under finnes anteknadt: Abfolutæ funt hæ obfervationes die 17 Junii 1578 a Petro Laurentii.

8. *Andreæ Laurentii* Wexion. Proteftatio et ingenua confeffio de Ordinantiæ Ecclefiafticæ et Liturgiæ fubfcriptione. 5 fidor.

9. Rationes quædam, cur Liturgia Svecana improbetur, atque a plurimis in ecclefia Dei fit fufpecta, confcriptæ a *Svenone Gadoleno* Anno 1581. ½ ark.

10. Enn kort, grundeligh undervijsningh emott thenn förnyiadhe gamble nu pådreffne Meffe-forma. 3½ ark.

11. Collectanea, de rejectione Liturgiæ. 1½ ark. Defect emot flutet.

12. Emot Liturgien. 2 ark.
På Svenfka, men defect i början.

13. Tria præcipua argumenta fcripti Herbeftiani de Confecratione. 1 fida.

14. Congratulatio M. *Abrahami* ad Diœcefin Wexionenfem, de Liturgico fafcino repulfo.

Se Baazii Inv. Eccl. Sveog. p. 501.

15. Konung CARL *den IX:s* fkrifvelfe til Mäfter Nils, Bifkop i Wexiö, med befallning, at Han och Prä-

Präſterſkapet i Småland ſkulle infinna ſig vid det i Upſala tilämnade Möte. Gifvit Stockholm d. 17 Januarii 1593.

16. *Abraham. Andreæ Angermanni*, Archielecti Upſal. Bref til Nic. Stephani, Biſkop i Wexiö, ſamt Capitlet därſammaſtädes. Stockh. d. 1 Oct. 1593.

17. Tractatus, de Ceremoniis Eccleſiaſticis a *Georgio Majore*, Doct. & Prof. Witteb. 4' ark.

18. Articuli aliquot, de quibus hoc tempore partim cum Papiſtis, partim cum Sacramentariis, Jeſuvitis et aliis Sectis diſceptatur. ½ ark.

Under finnes anteknadt: Propoſitæ autem ſunt hæ quæſtiones Anno 62 (1562) 7 Julii eo fine, ut quisque, in præſenti conventu, ſuam liberam de eis certamque edat confesſionem, utrum omnes, qui ad Sacram Synaxin accedere ſtatuerunt, obligentur, jure divino, prius petere abſolutionem privatam.

19. Liturgiæ Refutatio a Clero Sudermannico. 12 ark. defect i början.

20. Excerpta, ex Scripto M. *Martini Geſtricii*, contra Liturgiam. 3 ſidor.

21. Confesſio Cleri in Diœceſi Strengnenſi de Liturgia. 5 ark.

Under Tituln finnes anmärkt: M. Olao Martini et M. Mathia Marci autoribus et eam biduum colligentibus.

Olaus Martini var då Rect. Sch. i Nyköping och blef ſluteligen Ärkeb. i Upſala, död d. 25 Martii 1609.

Mathias Marci var Rect. Sch. i Strengnäs och blef til ſlut Superintendent i Mariæſtad, död d. 23 Aug. 1603.

22.

22. De Liturgia, ecclesiæ Christi in Regno Svetico obtrusa, confessio plana & aperta, ejusdemque refutatio brevis in Synodo Strengnensi, ad diem Philippi et Jacobi conscripta Anno 1587. $3\frac{1}{2}$ ark.

Är underskrifvit af *Gudm. Petreius Salverpianus.*

Gudmundus Petreius Salverpianus, var Pastor i Säby och Småland, när han för Liturgiens skull måste fly til Södermanland, och blef derstädes död 1619, såsom då varande Pastor i Åker och Länna. Hans måg var den lärde och arbetsamme Laurentius Rajmundi, död såsom Pastor i Thuringe år 1652, hvilken, utom en vidlöftig Förklaring öfver Biblen, bestående af 20 starka Band i Handskrift, samt åtskilligt annat, äfven författat en Historia Liturgica, som Cancellie-Rådet von Stiernman af trycket utgifvit år 1745.

Se Strengnås Stifts Herda-Minne sidd. 547 och 709.

23. *Michaelis Nicolai* Argumenta contra Exorcismum. 1 sida.

24. Een kort, klar och beskedelig uthlegning öfver then förklaring, som i Stockholm skedde Anno 1577 in Februario, på then ny uthgongne Liturgien, theruthinnan kraffteligen och medh godh skäl viderlegges the förnemligeste grundwals-reglor, som the Påfveske haffva til sin falska Gudstienst, och sedan the groffveste wilfarelser och missbruk, som the haffve medh theras affgudeska messo och messo-offer; författat och skriifvin af *Martino Gestricio* Biskop til Linköping. $5\frac{1}{2}$ ark.

XI.

Dalekarlarnes Handlingar, som skedde och affhandlede bleffwe åhren effter Chri-

sti

ſti bõrd 1613 och 1614. Per *Elaum Terſerum* Umowallenſem Dalecharliæ Præpoſitum. 10 ark.

Af deſſe Handlingar finnas äfven tvänne exemplar i Antiq. Archivo, et tillika med Näftoget in folio och et annat in 4:to.

Se Giörwelliana, Förſta Delen Förſta Stycket, ſid. 60.

De innefatta.

1. Dalekarlarnes Beſvärings-Bref til den Stormägtigſte Högborne Furſte och Herre GUSTAF ADOLPH. Mora 1613 die Thomæ.

2. *Elai Terſeri* Replication för Adelſkapen emot Dalkarlarnas hot och undſägelſe, Actum in Lekſand d. 26 Jan. 1614.

3. Oration til Kongl. Maj:t wår allernådigſte Konung, för Dalkarlarnas ſak, ſom gjord och hållen var på Riksdagen.

4. Juncker *Johan Skyttes* Bref, belangandes om det lögnagtiga tal, ſom Hans Wälborenhet oförſkyldt påfördt war af några orolige menniſkior. Weſterås den 22 Dec. 1613.

5. *Elavi* ſwar på föregående Bref, efter Konungens nådige Befallning, uti Örebro Herredag den 14 Jan. 1614.

6. Menige Mans i Lekſands Socken wittnesbörd, om den ädle och wälborne Junckers Johan Skyttes oſkyldighet. Actum Lekſand Annan dag Jul.

7. Metrica Daliæ Orientalis Gratulatio in adventum illuſtrisſimi Domini GUSTAVI ADOLPHI, qui contigit d. 11 Novemb. 1613.

8. Bref

8. Bref til Ståthållaren *Carl Bom* ifrån *Elaus* i Lekſand d. 24 Maji 1614.

9. *Elai Terſeri*, Oration i Mora den 15 Maji 1614. belangande om utſkrifning.

10. Bref af Lekſands Sockn til Mora, om Junker *Johan Skyttes* Förſvarelſes-Bref utaf alla Socknar i Öſter Dalarne. Lekſand d. 4 Decemb. 1614.

11. Svar til de gode Herrar Rikſens Råd på deras Skrifvelſe om de Polniſke Patenter.

12. Ad Paſtores Dalecarliæ.

13. Literæ *Elai Terſeri* ad JOHANNEM Ducem.

14. Bref til Hertig JOHAN från *El. Terſerus*.

XII.

Handlingar och Bref rörande Kyrko-Ordningens öfverſeende och förbättring. 22½ ark.

Äro til ſtörre delen Originaler, och viſa hvad i den vägen blifvit gjordt åren 1649, 1654 och 1685.

XIII.

Johan Buræi Afhandling om Språkens upkomſt och ſkrifart. 29 ark.

XIV.

Den ſammes Cabbaliſtiſka Samlingar. 109 ark. Defecte i början.

XV.

Relatione delle Guerre Civili. 10 ark.

XVI.

Fragmentum Novi Teſtamenti Ulphilæ. 48. ark.

Egen-

Egenhändig afſkrift af Prof. Olof Verelius, ſom vid ſlutet anteknat: *Fragmentum hoc Ulphilæ ex manuſcripto exemplari illuſtriſſimi Domini Magni Dela-Gardie, literis Gothobaſtardis exarato, exſcripſit. Upſaliæ d. 9 Julii Anno* 1663. Olaus Verelius.

Nedanföre har Årkeb. *Eric Benzelius* anmärkt: *Ex translatione hac Ulphiliana plurima affert loca Verelius Notis Hiſt. Gotbrici et Rolfonis ed. Upſaliæ Anno* 1664.

XVII.

Collectanea Hiſtorica. 35 ark.

Innehålla

1. *Svens Elofsſons* merckelige Handlingar, ſom ſig tildrageth haffe ifrå åhr 1566 intil Anno 1579.

Deſſe Annaler äga det företräde framför andre den tidens Handlingar, at Sven Elofsſon ſielf ſedt och öfvervarit hvad han anförer, hvartil äfven kan läggas, at han ganſka fritt ſäger ſanningen. De vinna ock derföre af Proſten Thun, in Vita Palmſkjöldii det, icke juſt oförtjenta, loford: *Hic commentarius Hiſtoricus, de iſtorum Regum* (GUSTAVI & Filiorum) *præcipuis rebus geſtis cum exteris Poteſtatibus Regibusque, eorum denique Transactionibus, Pactis ac Fœderibus, quibus ipſe Auctor partim interfuerat, partim præfuerat, continet explicationem circumſtantiarum tam exactam, qualem vix in aliis ævi ſcriptis invenire licet.*

Sven Elofsſon var Kongl. Secreterare i Konung Guſtafs och Hans Söners Eric och Johans tid, ſamt kom til ſlut i tjenſt hos Hertig Carl, hvarifrån han ändteligen tog afſked och fick en gård i Weſterås, hvareſt han tilbragte den återſtående delen af ſin lef-

lefnad, och är ovist hvad år Han därstädes blifvit död.

Se: *Kongl. Biblioth. Handlingar, Del. I. sidan* 14. *Vita Palmskiöldii pag.* 12 *s. qq.*

2. Relatio Muschoyitica Domini *Bened. Skytte.* Innehåller få väl Politiska som Geographiska underrättelser om Ryssland.

3. Colloquium cum Sapieha Secretario, 1631. Mense Augusto.

XVIII.

Christiani Kittelmanni Adversaria Theologica. 134 ½ ark.

Utgöra en samling at Theologiska stridskrifter, til större delen växlade imellan Protestantiska Theologer, och tjena til uplysning af den tidens Kyrko-Historia.

Ehuru de fläste til sit ursprung och ordsaker äro kände, torde det dock icke få anses för öfverflödigt, at här anföra deras titlar i den ordning de finnas.

1. *Alexandri Alesii* Epistola ad Justum Menium, de omittenda Propositione: Bona opera sunt necessaria ad salutem p. 1.

2. Consensus, inter Theologos & Professores in Ecclesia et Schola Argentinensi, factus 1563 d. 18 Martii p. 1 & 2.

3. *Heshusii* judicium de confessione Pauli Eberi Crypto Calvinistæ. p. 2.

4. *Joachimi Westphali* de eadem Censura. p. 3.

5. *Welleri* de eadem judicium, p. 3.

6. De

6. De Mandato Lüneburgensi Sententia *Dav. Chytræi*, *Conr. Pistorii* et *Simonis Pauli*. p. 4.

7. De conversi cujusdam Turcæ baptismate. p. 9.

8. Causæ, cur Calvinistæ non debeant damnari. p. 10.

9. Caussæ, cur Corpus Doctrinæ *Philippi* non possit recipi pro Symbolo ecclesiæ p. 10.

10. Examen cujusdam Ordinandi. p. 13.

11. Decretum Lüneburgicum, de publice non condemnandis erroribus. p. 13.

12. Transactio inter *Kirchnerum* et *Selnecerum*, p. 15.

13. *Responsio ad quæstionem*: An hi, quorum integritas spectata est, possint Zvinglii et Osiandri dogmata approbantibus, vel etjam Majoris et Adiaphoristarum patrocinium suscipientibus, sese adjungere et Aug. Confess. contra Adversarios propugnare, nisi prius communi consensu Sectæ illæ, corruptelæ et sphalmata diserte sint damnata. p. 18.

14. Inter *Heshusium* et *Saccum* contentiuncula. p. 21.

15. *Heshusius* Juris Consultos reprehendit, et contra cives Magdeb. Auditores suos protestatur de suo exilio. p. 23.

16. Propositiones de Baptismo, quod is recte dicatur conferre remissionem peccatorum. p. 26.

17. Hallensium Theologorum deliberationes de recipiendis sex concionibus *Jacobi Andreæ*, una cum Confessione Saxonica, pro formula doctrinæ. p. 31.

18. Ipsa formula Consensionis et subscriptionis

 Pasto-

Pastorum et omnium Ministrorum Verbi Dei in ecclesia Hallensi. p. 32.

19. Eorum Consultationes de novo Superattendente. p. 33.

20. Quædam descripta ex Corpore Prutenico. p. 34.

21. Penensium Professorum Epistola ad Victorinum *Strigelium*, qua ipsum Lipsia retrahere Jenam conantur. p. 40.

22. Responsi *Victorini* ad eandem. p. 41.

23. Philippi *Melanctonis* Epistola ad *Carlovicium* de futura sua cessione in controversiis Religionis. p. 42.

24. Propositiones, a Theologis et Menio in Conventu Ilenacensi agitatæ et comprobatæ, de propositione: Bona opera sunt necessaria ad salutem. p. 43.

25. De Controversia Majoris Censura D. Victorini *Strigelii*, scripta Anno 1555. p. 44.

26. De Adiaphoris Dissertatio Victorini *Strigelii*. p. 46.

27. Judicium ejusdem de Definitione Evangelii, in qua diserte ponitur, quod sit prædicatio pœnitentiæ. p. 47.

28. Contra falsam quorundam opinionem, qua affirmatur, omnes homines ad vitam æternam esse electos, argumenta *Wesenbecii* Anno 1567. p. 48.

29. Asseverationes contrariæ propositionibus Osiandri, Auctore *Victorino*. p. 57.

30. An liceat hominem hæreticum gladio Magistratus interficere seu punire? p. 63.

31. Quædam notatu digna ex libello D. *Mörlini*,

ni,

ni, von dem beruff der Predigern excuſo A:o 1654. p. 65.

32. Grund und beweiſung, das die Seelenſorger ſküldig ſein die hallſtarrigen ſünder von den Nachtmal des Herrn abzüweiſen, p. 70.

33. Exemplum literarum D. *Chemnitii* ad Miniſterium Hallenſe de formula conſenſus inter eccleſias Svevicas & Saxonicas. p. 74.

34. Urſach, warumb das neue Helliſche Mandat einen treuen Lehrer nicht anzunehmen ſey. Auctore *Heshuſio* anno 1562. p. 76.

35. Vaticinium *Lutheri*, ex ipſius concione habita Witteb. Anno 37 (1537) Domin 23 p. Trinit. p. 83.

36. Michaëlis *Ellingi*, de controverſia Sacramentaria, Epiſtola. p. 84.

37. Judicium D. Lucæ *Oſiandri*, de Torgenſi actione & confeſſione A:o 1514. p. 85.

38. De Controverſia, quam *Schlusſelburgius* ſibi futuram ſcripſit cum *Heshuſio*, quod in ſua præclara aſſertione affirmat, recte etjam in abſtracto dicere licere: *Caro* JESU CHRISTI *hypoſtaticè λόγω unita in Spiritu et veritate eſt adoranda*: Epiſtolæ *Chemnitii*, *Kirchneri* et *Hoffmanni* ad *Schlusſelburgium* miſſæ. p. 87.

39. Exemplum literarum D. *Hoffmanni* ad Superintendentem Islebienſem de eadem controverſia. p. 95.

40. Poſitiones de perſona Chriſti et potisſimis circa eam controverſiis. p. 96.

41. Censura præcipuorum Theologorum Archiepiscopatus Magdeburgensis, *Sacci* nimirum, *Maji*, *Schulteti*, *Freidemanni*, *Calbani* etc. de Formula Concordiæ. p. 99.

42. Hujus impiæ Censuræ Refutatio scripta a Nobilibus, D. *Mejendorffio*, *Arnheimio*, *Aschenburgiis* et aliis: et missa ad Capitulares Magdeburgenses. p. 104.

43. D. *Chemnitius* ad *Meijendorffium*, de componenda controversia Prutenica inter Heshusium et Schlusselburgium. p. 108.

44. Animadversiones in Theses seu Positiones supra positas de persona Christi etc. Danielis *Hoffmanni*. p. 110.

45. Appendix, in qua loca quædam, in assertione opposita Exegesi, mutantur et commodius ponuntur, Auctore *Heshusio*. p. 122.

46. Schlüss des Convents und vermeinten Synodi in Preusen wieder *Heshusium*. p. 123.

47. Anhaltinorum Theologorum Conventus Nienburgensis contra Librum Concordiæ. p. 124.

48. Sententia *Maji* et *Sacci* et horum asseclarum de Majestate Christi. p. 125.

49. Præcipua capita ex Censura Noribergensi de correcta Formula Concordiæ. p. 126.

50. Ungereumte sorgliche reden, welche dieser zeit Scribenten, in erklerung der Lehre von persönlichen vereinigund beider Naturen des Herrn Christi, nich ohne gefahr und ergernüsſ der Kirchen Gottes, gebraucht haben. *Incerto auctore collecta.* p. 129.

51. So-

51. Solutio aliquot argumentorum, quæ, ab Anhaltinis, contra doctrinam de Majestate humanæ naturæ, in Christo, sparsa sunt, scripta a D. *Chemnitio*, vel potius D. *Hunnio*. p. 135.

52. Das Nebenbedenken welches *Saccus*, *Majus*, *Nicander*, *Tragendorpius*, et reliqua viliora capita, istorum Socii, in unser scriptum, darinne wir uns zur subscription erboten, wieder unsern willen und consens meuchlings engeflicht. Magdeb. mense Decemb. 1577. p. 140.
Agitur hic de Libro Concordiæ.

53. Notationes monstrantes errores, insidias et dolos horum tergiversatorum, scriptæ a *Chemnitio*. in gratiam *Mejendorffii*. p. 144.

54. Scriptum Apologeticum D. *Heshusii* contra Pastores Regiomontanos, in quo tota controversia, de usu vocis Abstracti, erudite explicatur. p. 153.

55. *Quæstio*, quomodo intelligenda sit nostratum doctrina, qua traditur notationes eorum, quæ sequuntur ex unione personali &c. ostendens differentiam, qua unio ista a reliquis modis præsentiæ seu inhabitationis filii Dei discernatur? *auctore* Hoffmanno. p. 175.

56. Λύσις sex fallacium conclusiuncularum D. M. *Amelungii*, Pastoris Servestani, quibus realem Communicationem Idiomatum evertere conatur, scripta a D. Dan. *Hoffmanno*. p. 179.

57. Epistola Christiani *Kittelmanni* ad socerum suum de ratione reprehendendi peccata ex suggestu. p. 187.

58. Nobilium in Archiepiscopatu Magdeburgensi Epistola ad Theologos suos de promovenda Formula

mula Concordiæ, præsertim in Conventu, ea de re, Magdeburgi jam jam celebrando, d. 5 Dec. 1577.

59. Instructio *Joachimi Friderici* Administratoris Archiepiscopatus Magdeburgensis pro Politicis suis Deputatis ad Conventum Theologorum Magdeburgi de Formula Concordiæ celebrandum d. 8 Dec. A:o 1577. p. 205.

60. Colloquium inter D. *Jacobum Andreæ* nec non D. *Selneccerum* et M. *Lucam Majum* Superintendentem Hallensem; habitum Hallæ d. 11 Septembr. Anno 1577. p. 205.

61. Propositio Electoris Saxonici Augusti ad suos Theologos convocatos, de via et ratione tollendi dissidia inter Theologos Augustanæ Confessionis hactenus orta. die 13 Febr. Anno 1576. p. 215.

62. Antwort derselbigen Theologen. p. 218.

63. Kurtzer Summarisch Bericht und Auszug aus der Relation des Hertzbergischen Colloquii, wieder *Jacobi Andreæ* Fliegenden Bericht de Libro Concordiæ. p. 231.

64. Magdeburgensis Ministerii, præsertim *Sigfridi Sacci* et *Christiani Weschmanni*, Declaratio, quod immerito suspecti essent de Calvinismo. Magdeb. d. 16 Jan. A:o 1579. p. 245.

65. Collatio D. *Joh. Wigandi* de nova controversia inter *Heshusium* et *Schlusselburgium* de abstracto. p. 257.

66. *Lucæ Maji* scriptum, quo se purgat a suspicione Calvinismi in Articulis de S. Cœna et de persona Christi. d. 25 April. Anno 1579. p. 283.

67. Statuum Prussiæ intercessio ad Principem

pro

pro *Heshusio*, nec non explicatio controversiæ de abstracto.

68. Fragen den Fürstlichen Anhaltischen Theologen vorzuhalten etc. vom Churfurst zu Sachsen überschicket den Fursten zu Anhalt Anno 1580.

69. Responsum Anhaltinorum. p. 317.

70. D. *Chemnitii*, D. *Zimmermanni* ac D. *Jacobi Andreæ* Declaratio super Anhaltinorum Theologorum Bedencken de Libro Concordiæ Principi Anhaltino oblata. Dessau d. 20 Nov. Anno 1579. p. 323.

71. Eorundem Commendatio Libri Concordiæ ad Landgravium Hessiæ, Cassellis exhibita d. 28 Octobris Anno 1579 p. 385.

72. Dan. *Hoffmanni* Tractatus de Ubiquitate. Anno 1584. p. 402.

73. Brevis Declaratio, quæ Ubiquitas vel omnipræsentia carnis Christi ex S. Scriptura probari possit, quae non? p. 465.

XIX.

Sam. Puffendorffii Rerum Svecicarum Lib. II. III. et IV. ac Lib. XVII. et XVIII.

Är Puffendorffs egenhändiga och flereſtädes corrigerade concept af dess bekanta Historia Rerum Svec. hvaruti han sjelf näst frammanföre XVII och XVIII. Boken anmärkt: *Cæpi Mense Junio 1680, inter varias curas et distractiones, absolvi cum fine ejusdem anni. Politura adhuc deest.*

XX.

Handlingar och Strid-Skrifter, rörande den, år 1686, af trycket utgifne Svenska Catechesen. 278. *sidor dels in folio, dels in 4:o och dels in 8:o*

Angå den af Biskop *Spegel* författade och, med Kongl. bekostnad, af Henric *Kejser*, på 92 sidor in 12:o utgifne Svenska Cateches, som, för flere befundne bristfälligheter, sedermera blef förbuden och indragen. Den är nu mera icke så lätt at öfverkomma, oagtadt *Boetius Hagen* i Wästerås, samma år deraf utgifvit en ny uplaga, som i det närmaste liknar den Kejserska, och endast skiljas derigenom, at i den sistnämnde står 266 framför den sista frågan, men i den förra 268.

Se Alnanders Hist. Libr. Prohib. p. 26.
Rörande denna Cateches finnes i detta Band.

1. Betänkande öfver det Catechetiska arbetet, som i förslag är utgångit, såsom et Reglement til at anställa förhöret uti Christendoms styckerna på enahanda sätt, jämväl om Handbokens och Psalmbokens reviderande.

Under har Årkeb. *Eric Benzelius*, den äldre, anteknat: *Detta upsattes och inlefvererades til Hans Kongl. Maj:t* 1688 *d.* 3. *Febr. och vardt underskrifvit af mig* Erico Benzelio, *hvartil ock kommo med sin underskrift Prof. Theol. in Acad. Upsal.* Henricus Skytz *och* Julius Micrander.

2. Underteknades oförgripeliga Tankar öfver the Spörsmål, som Catechismus Lutheri är förklarat med, tryckt och utgången för år 1686.
af *Petrus Rudbeckius.*

3. Underteknades Anmärkningar opraejudicerligen

gen fatte Rev. Coll. Obferv.

af *Petrus Rudbeckius.*

4. Til den nyligen utfärdade Catechefen blifver, efter befallning, följande anmärkningar lemnade til vederbörandes närmare bepröfvande:

Underfkrifne af Ärkeb. *Eric Benzelius*, fom tillika anmärkt; *Af fådant innehåll och i närmaste af fådana ordaformer var det jag affärdade med Posten til Rev.* Decanum Skytz *d. 26 Octobr. 1686, och det i största hastighet fattadt, efter det få strångeligen, på* Kongl. *Maj:ts vägnar befallt var; derföre var icke tilfälle, at då straxt taga en ren affkrift: Och fom federmera genom collationerander, är befunnit, med den Copia, fom Prof.* Skytz *har, äro orden något för litet och kortare affatte, dock meningen och innehåll i närmaste måttan.*

5. Til den nyligen utfärdade Catechefin blifva, efter befallning, följande anmärkningar lemnade til vederbörandes närmare bepröfvande i gemen och i fynnerhet.

af *Eric Benzelius.*

6. Collatio Notarum admod. Rev. D:ni Doct. *Erici Benzelii* S. S. Theol. Prof. Upf. ad novum Catechismum cum ipfis quaeftionibus.

Benzelius *mißtänker* Doct. Gezelium, den yngre, *för auctor til denna fkrift.*

7. Tankar om den nya Catechefen.

af Proff. *Petrus Holm* och *Jul. Micrander.*

8. Oförgripeliga Tankar om Catechifmo, tryckt i Stockholm 1686. af *A. Scharin.*

9. Enfaldigt och oförgripeligt Betänkande om det nya Catechifmi werk.

af *Jac. Boetius.*

10. S. P. (*Samuelis Puffendorffii*) Observationes in Catechesin 1686 lingva Svetica editum, ab Episcopis quibusdam Regni Sveciae.

11. Observationes quaedam ad Catechesin, Anno 1686 lingva Svetica editum, ab Episcopis Regni Sveciae.

12. Några enfaldige anmärkningar vid den i Stockholm A:o 1686 tryckte och med Spörsmål förklarade D. Martini Lutheri Catechismum, efter Kongl. Maj:ts allernådigste befallning, i djupaste underdånighet fattade och öfvergifne af *Consistorio Wisbyensi* på Gothland.

13. Efter Hans Kongl. Maj:ts allernådigste befallning äro här författade Consistorii Stregnensis underdånigste och enfaldige tankar om den ny utgifne Catechismo.

14. Observata ad novum Catechismum Holmensem. Praeter ea, quæ desiderantur in Textu (Epilogus Decalogi et efficacia S. Cœnae) sub jure moventur quoque haecce sequentia.
a *Pet. Bång* Ep. Wiborg.

15. Brevis discussio Observatorum ad novum Catechismum Holmensem.

16. Observatorum ad novum Catechismum Holmensem Apologia brevis, docens brevem eorum discussionem, ab anonymo quodam scriptam, esse levem. a *Pet. Bång*.

17. Breves Annotationes Hernösandensium in Catechesin Holmensem.

18. Konung CARL d. XI:s Skrifvelse til Årkeb. och Consistorium i Upsala, at de noga skulle taga wara på de exemplar af nya Catechesen, som til Con-

Consistorii tjenst voro afhämtade, på det icke något deraf måtte komma ut i almänheten. Stockholm d. 3 Nov. 1686.

19. Enfaldigt betänkande om Catechismi förhör och uniformitet uti dess inrättande.

20. Notae de Catechismo, exercitii gratia.

21. Pro memoria: Wasf in dem so genanten, Frankfurtischen Catechismo bedencklich zu sein scheinet.

Den förenämnde, så kallade *Frankfurtske Catechesen* utkom af trycket i Svensk öfversättning, år 1681, 284 sidor in 12:o med Pastorens i Riddarholmen Mag. *Johan Vultei* Företal, och var öfversatt af Kongl. Archiatern *Sven Bröms.*

Se. *And. Ant. von Stiernmans* Centuria secunda Anonymorum.

XXI.

Handlingar rörande Upsala Möte år 1593.

Innehålla:

1. Relation om Upsala Concilium, som blef hållit Anno 1593.

Vid slutet häraf är anteknadt: *Denna Relation är ord ifrån ord rätteligen afskrifven och aldeles lika lydande med det exemplar, som för 1000 år sedan är upskrifvit och anteknadt uti en gammal.skrifven bok, om åtskilliga ängelägna Kyrko-Handlingar, hvilka, med det Liturkiska väsende under Konung Johan den IIIs Regements tider, så ock efter dess död, uti Upsala Concilio år 1593, äro förefallna; och nu tillika med flera andra tänkvärdiga Documenter til fäderneslandets tjenst, förvaras* Stockholm d. 1 Febr. A:o 1693. af Ridderstierna.

2. Kort Uttog och Summarier öfver Bispernes

och

och samtelige Präßterskapets Begär, Privilegier och Postulater, för 100. år sedan öfvergifne uti det almänneliga Prestmöte eller Concilio, som hölts uti Upsala.

XXII.

Handlingar, Kongl. Förordningar och Stadgar, rörande den ena och rena Religionens bibehållande i Sverige. 32 ark.

Innehålla:

1. Extract af Konunga Försäkringar, almänna Riksdags-Beslut och Afhandlingar, samt Kongl. Förordningar angående vår Christeliga Läros och Religions conservation och vid magt hållande.

2. Riksens Präßterskaps underdåniga ansökning hos Hans Kongl. Maj:t Konung Carl den XII, at de mått och steg måtte tagas, hvarigenom Lutherska läran i sin renhet kunde bibehållas. Stockholm den 25 Nov. 1697.

På egne och Presterskapets vägnar af Rikets då varande Biskopar.

3. Präßterskapets underdåniga föreställning emot den af Calvinisterna sökta Religions frihet.

Af samtelige Biskopar på Prästerskapets vägnar.

4. Emot det, som angående Religionen är infördt uti en, af de så kallade Reformerte, til Hans Kongl. Maj:t, den 5 Aug. 1693, underdånigst insinuerad supplique; Präßterskapets underdåniga betänkande öfverlefvereradt, Stockholm d. 1 Dec. 1693.

5. Präßterskapets underdåniga Föreställning rörande den i Stockholm inrättade Fransyska Luther-

ska

ska. Församling och Schola. Stockholm d. 25 Nov. 1695.

På Prästerskapets vägnar af samtelige Biskopar.

XXIII.

Johan Peringskiölds Afhandling om H. K. M. Drottning ULRICÆ ELEONORÆ härkomst ifrån den helige ADELHEID. 3 ark.

Original af *Peringskiöld* egenhändigt undertecknadt den 4 Maji 1707.

XXIV.

Bref och Handlingar utgifne under Konung JOHAN den III:s Regering, ifrån och med Octob. Månad 1568. til slutet af år 1592. 93 ark.

Är blott et Registratur, hvaruti de under Konung JOHANS tid utfärdade bref och expeditioner, korteligen uptagas, utom några få som helt och hållit äro afskrifne; men detta oaktadt torde dock åtskilliga uplysningar, rörande de tiders häfder, deraf kunna hämtas, hvartil, såsom prof, kan anföras:

1568 Octob. d. 13. Tilskrifver Konung JOHAN sin Syster MargGrefvinnan och kundgör, *huru Gud hade hulpit honom til Regementet*, kallande sin Broder, Konung ERIC, *en wetwilling, then ther hade mist sitt naturliga skäl och förnuft, och begärde af honom med knäfallande nåder.*

1569 Jun. den 13. skrifver han til Ståthållaren i Stockholm, at *det låge stor magt uppå, at den*

den fogeln (Konung ERIC) *måtte hållas i aga och bur och icke hafva sitt sielfsvåld.*

Samma år Nov. d. 8. Tackar Han Hertig CARL *för det han afbrändt nästan hela Skåne.*

S. Å. Nov. d. 3. Yttrar Han sitt missnöje öfver det, som *Olof Göstafsson* bedrifvit på Kong ERIC, *särdeles at han tagit honom hans kläder ifrån.*

1570 Jan. d. 13. Förbjuder Han, at Hertig Magnus af Saxen skulle inslädjas på Slottet i Stockholm, förr än Hans Kongl. Maj:t sjelf kom dit, *emedan han hade öfverfallit vakten och slagit några med egen hand ihjäl.*

S. Å. Dec. d. 19. Til Abbedissan i Wadstena Klåster, om de Bref, som lydde på thet huset i Rom, hvilket tilhört Wadstena Klåster.

1572 Jan. den 16. Kallar Han Storfurstens *bref et lögnaktigt bref, som den högfärdige och oförnuftige bofven och tyrannen hade skrifvit.*

S. Å. Febr. d. 6. Befaller Han *Göstaf Baner* låta utgå ryckte, *at Konung* ERIC *var död.*

1574 Junii d. 7. Befaller, at man skulle beställa åt Kong ERICS Hustru, som då var i Åbo, et *stycke Engelskt, et halft stycke Damask och tvänne stycken Hollands-Lärft.*

1576. Berömmer Han den Declaration, som Ärkeb. LARS hade ställt för Liturgien och befaller, at den skulle publiceras *propter Fratres Ordinis ignorantiæ in Svecia.*

1577 Julii d. 16. tillskrifver Han *Herman Flemming*, at Han de Ryske Knäsar och Bojarer, som voro villige at gifva sig under Sverige, och ville honom updraga land och befästningar, skulle förtrö-

tröfta med ftora förläningar, land och län, *ändock man kunde dem fedan fin löfte hålla, efter fom lägenheterna medgåfvo.*

S, Å. Julii d. 19. Förfänder til Kong Erics Husfru en filfverkrona och 14 lödige mark.

1585. Nov. den 27. Påbjuder at gräfva imellan Roxen och Söderköping.

1591 Julii d. 19. Berättar Han, uti bref til Konung Sigismund, *fig nu kunna, vid fina fakers förrättande, mera uträtta, genom fin Broders Hertig Carls tilhielp, på tre dagar, än tilförne uti tre månader; Varnar äfven Konung* Sigismund, *at icke tro hvad de otrogne Råds-Perfoner dikta och ljuga på Hertig* Carl.

XXV.

Vindiciæ Veritatis, eller kort och enfaldig Remonftration och fanfärdig berättelfe, fine ullo verborum apparatu et fuco, öfver alt thet, fom malitien och invidien fammanfmidt hafva och ibland alle Stånds-perfoner i hela Riket, ja nåftan i hela verlden, utfpridt, dock utan all grund och fanning, men lell til min heders och exiftimations, få ock vålfärds och fielfva lifvets, ftörfta fara och præjuditz, betjenandes fig af den fvårmodighet, fom af deffe olycklige tider hos hvar och en förökes, och desf fkenliga framftälta raïfonementer, fom argheten hafver vifst, til min gravation, med all ofanning utftoffera.

Stockholm d. Febr. 1676. 16 ark.

År

År Riks-Drotzen Gref *Magni Gab. DelaGardies* kända *Hedersförsvar*, som sedermera af Konung CARL den XI, i anseende til Dess derunder verserande höga interesse, *blef befunnit af den art och beskaffenhet, at det icke borde evulgeras eller uti particuliert folks händer tålas*; hvarföre ock befallning afgick til alla Consistorier, och förmodeligen äfven til Landshöfdingarna, *at de här och där kringspridde afskrifter skulle infordras och til Kongl. Cantzliet insändas*; *med hotelse af Konungens högsta onåde för den, som vågade det samma undandölja.*

Konungens Skrifvelse til Linköpings Consistorium, rörande detta ämne, är daterad af Hufvudqvarteret Liungby den 27 Nov. 1678.

XXVI.

BurgGrefven *von Dohnas* Relation, om det Kejserliga Tyska Hofvets styrelse. 9 ark.

XXVII.

Hermanni Schröderi, Episcopi Calmariensis, Scripta Anti-Dippeliana. 66. ark.

XXVIII.

Ärkebiskopens och några Biskopars Svar och mening om ägtenskap, i skyldskapsleder, som icke tillåtas kunna. 10 ark.

Innehåller:

1. Ärkebiskopens och Dom-Capitlets i Upsala Skrifvelse til Biskopen i Wiborg Mag. *Olof Elimans* om ägtenskaps och skyldskaps-leder, som icke tillåtas kunna. Upsala d. 4 Nov. 1618.

2. Prästerskapets Betänkande anlangande *Olof*

Stake

Stake och hans Concubina *Brita Göstafsdotter*, som är Syskonebarn med Hans saliga Husfru, ställt til D:no *Brynolpho* P. & P. i Öhr.

Underskrifvit af *Pet. Kenicius*, Episcopus Scarensis. Scaris den 20 Nov. 1609.

3. P. & P. *Brynolphi* Betyg om Olof Stakes giftermål. Gifvit Öhr d. 6. Febr. 1616.

Denne Brynolph var fader åt *Sveno Dalius*, eller den så kallade *Salig Gubben*.

4. Biskopens i Skara Skrifvelse til *Hans Stake* om samma sak.

5. Årkebiskopens och Upsala DomCapitels, til Riks-Drotzet och den Kongl. Rätten atlämnade Betänkande, om Finske Timmermannen *Göran Henricssons* giftermål. Upsala d. 28 Oct. 1619.

6. Biskopens i Skara *Jöns Svenonis* yttrande, rörande en obehörig vigsel, utan föregående lysning. Skara d. 4 Martii 1618.

7. Årkebiskopens *Petri Kenicii* yttrande om *Olof Stakes* ägtenskap, hvarmedelst han förklarar det, *non de jure*, *sed de facto*, för et rätt ägtenskap. Upsala den 29 Aug. 1620.

Olof Stake är förmodeligen den samme, som *von Stiernman* omtalar i sin Adels Matrikel, och var i den händelsen, Son af Ståthållaren *Eric Olofsson Stake* til Hönsätter, samt blef slutdeligen Landshöfding öfver Wermeland och Dal, hvarifrån han afskedades år 1648.

Gift 1:o med *Anna Ribbing*, dotter af RiksRådet och Gouverneuren *Eric Svensson Ribbing*; och förmodeligen 2:o med förutnämde *Brita Göstafsdotter*, hvilket dock *von Stjernman* icke vetat.

Se *von Stiernmans* Adels Matr. sid. 258.

8. Censura Episcopi Wexionensis et Capitularium

 ibid.

ibid. om Svågerſkapen imellan *Jöns Svensſon* i Häſt-hult, och *Gunborg Torkilsdotter*, i Sunderbothad. Data d. 6 Dec. 1619.

9. Ärkebiſkopens och Upſala DomCapitels yttrande, om en qvinna, ſom ſig med tvänne Syſkonebarn beblandat. Upſala d. 5 Decemb. 1620.

10. Biſkopens och DomCapitlets i Strengnäs Betänkande, om gifta Borgaren i Telge *Måns Olofsſon*, ſom lägrat ſin ſtiufſons enka. Strengnäs den 25 Junii 1622.

11. Upſala DomCapitels Betänkande om de tvänne ſignerſkor *Carin* i Bremes och *Chierſtin* i Ryſet. Actum Upſal. d. 6. Martii 1619.

12. Präſterſkapets Betänkande om de Exorciſter, ſom in Capitulo Stockholmienſi förhörde äro.
Stockholm d. 5 Decemb. 1620.

13. Dom, ſom Epiſcopi och Capitulares uti Stockholm fällt hafva, öfver Herr *Pehr* i Heſtra, ſom upbrutit och förfalſkat Hans Kongl. Maj:ts Bref. Stockholm den 16 Sept. 1617.

14. Ärkeb. *Pet. Kenicii* Betänkande, til Kongl. Hof Rätten, om det Kätteri, ſom en gift man begått med ſin huſtrus brodersdotter. Upſala den 9 Octob. 1621.

15. Cenſur af Biſkopen och DomCapitlet i Weſterås, om en enkling, ſom lägrat ſin framledne huſtrus ſtjufmoder, ſom var enka. Weſterås d. 2 Octob. 1626.

16. Ärkebiſkopens och DomCapitlets i Upſala Cenſur om äktenſkap och trolofning, ſom ſke med ſängelag före vigſlen, och om, eller huru hen-

hennes fästeman må med henne til arfs komma. Actum Upsala d. 27. April. 1623.

17. Archiepiscopi, Episcoporum, Superintendentium et Capitularium Resolution och Censur uppå några Högmåls-saker, som dem, af den Konungsliga Rätt, blefvo anno 1628 in Jan. tilstälte at deröfver deliberera och sig deruppå resolvera. Stockholm den 11 Januar. 1628.

18. Copia af den Dom, som är fäld vid Kopparberget öfver en enkling *Lyder Ericsson* i Borgsgården, som lägrat sin afledne hustrus stiufmoder, enkan Maria i Östanfors. Anno 1626 d. 2 Martii.

19. Stockholms Consistorii svar på Kongl. Hof-Rättens Frågor, Stockholm d. 19 Octob. 1638.

XXIX.

Johannis Trithemii Quæstiones in Evangelium S. Johannis. 6. ark.

Under finnes af Ärkebiskop *E. Benzelius* anmärkt: *Ex Cod. MS. Bibl. Publ. Upsaliensis.*

XXX.

Historia om Göthiska Konungar i Spanien. 75 ark.

Är blotta Conceptet eller Utkastet, som på flera ställen blifvit ändrat och rättat; men om det är Original eller öfversättning finnes ingenstädes anmärkt.

XXXI.

Annales Fratrum Minorum in Wisby. 26 ark.

På främsta sidan är af Ärkeb. *Eric Benzelius* anteknadt: *Ex Cod. MS. Antiqv. Arch. in Membrana.*

Desse Annaler äro först, men nog felagtigt, tryckte uti *Ludevigs Reliquiæ Manuscriptorum omnis ævi* Tom. IX; men sedermera äro de fullkomligare och med mera granskning utgifne af Etats-Rådet *Langebeck* uti *Scriptores rerum Danicar. medii ævi* Tom. I.

De innehålla:

1. Necrologium Wisbyense.

2. Annales Wisbyenses, *hvaruti flera den tidens märkvärdiga händelser finnas antecknade, hvaraf en och annan, såsom prof, anföres.*

A:o MCCC. omnia pecora iu Gutlandia moriebantur.

A:o D:ni MCCCXCV. Liberatus est Rex ALBERTUS Svecie, cum filio ERICO de captivitate, qui septem annis in captivitate fuerunt, & hoc ante festum S. Michaëlis.

A:o D:ni MCCCLX primus WALDEMARUS Rex Dacie cepit Gotlandiam et Wisby, ubi circa Mille et Octingentos rusticos occidit.

Vid början af dessa Annaler har Ärkebiskopen *Benzelius* anmärkt: *Annales breves Wisbyenses serie annorum non ubique observata. Inserentur novæ editioni Monumentorum.*

3. Annotationes breves Wisbyenses.

Härvid har Ärkebiskop *Benzelius* anteknat: *Non magni momenti; erunt tamen usui scripturo Historiam specialem Gothlandiæ.*

XXXII.

Hugonis Grotii, ordinarii, in aula Christia-

ſtianiſſimi Galliarum Regis, Legati Svedici Epiſtolæ Hiſtoricæ ad varios, ſuper Galliæ, Germaniæ, Britaniæ, Italiæ Hiſpaniæque ſtatu. 112 ark.

Vid ſlutet är anmärkt: *De Codice ill. Comitis D.* Gabrielis Oxenſtiernii, *quem mendis innumeris, indiligentia Librarii referſerat, quorum nonnulla, diſſimulatis pluribus, in oris hujus exempli animi cauſſa quandoque annotantur; transſcripta horis ſubſecivis, a menſe Octobri ſuperioris autumni ad diem divi Pauli, hoc eſt XXV Januarii Anni MDCLXXIX per Laurentium Norrmannum in Tuſculo Aquilonio.*

XXXIII.

Collectanea Hiſtorica et Theologica *Joannis Baazii*, ſenioris, 85 ark.

Innehålla ſtrödda Samlingar, ämnade til materialier för hans Inventarium Eccleſiæ Sveogoth.

XXXIV.

Acta quædam Enſiferorum ſeu Fratrum Ordinis Hieroſolymitani beatæ Mariæ in Boruſia. 345 fol.

Synes vara ifrån 1500:detalet och är ſnyggt ſkrifven dels på pergament och dels på paper.

Innehålla Bref och Handlingar rörande Kors-Herrarna i Preuſſen; och äro utan tvifvel ſamma *Acta de Cruciferis*, ſom Ärkeb. *Benzelius* inlöſt af *Hermelin* för 6 plåtar.

Se: Benzeliſka Brefvåxlingen, utgifven af Prof. *Lidén*, ſidd. 178. 179.

XXXV.

Tractatus inter civitates Anſe (Hanſea-

 nicas)

ticas) et Anglicanos A:o D:ni MCDXCIX. 3. ark.

Är en samtidig och icke särdeles svårläst afskrift.

XXXVI.

M. Aur. Cassiodori Epistolæ ad THEODORICUM Regem Gothorum, Libb. VI. 42½ ark.

Boken är på pergament, ganska väl och snyggt skrifven, eller textad, prydd med åtskilliga, icke just illa teknade ritningar.

Öfverst på främsta bladet läses: *Liber Nicolai in Branwyler*; och litet bättre ned; *Liber Abbatis in Branwyler.*

Nederst på bladet har Ärkebiskop *Eric Benzelius* anteknat: *Præstantissimum hunc & antiquissimum Cod. MS. Variarum Cassiodori, viri clarissimi, emi nundinis Francofurtensibus vernis Anno* 1699. *Hunc mutuum dedi viro amplissimo, mihique amicissimo* Wilhelmo Er. Tenzelio, *qui remisit Anno* 1703.

På främsta pårman är äfven af Ärkeb. *Eric Benzelius* anmärkt: *Decem Imper.* som ofelbart måtte vara den summa, hvarföre boken af honom blifvit inlöst.

XXXVII.

Ryttmåstarens vid Norra Skånska Regementet *Ambjörn Molins* berättelse om de slags Tartarer, eller åtminstone i stora Tartariet boende, som han träffat längst Nord-Ost i Asien. 21 ark.

På Ärkebiskop *Eric Benzelii* begäran upsatt 1725.

XXXVIII.

XXXVIII.

Handlingar rörande Konung CARL den IX:s Regering.

Äro följande:

1. Hertig CARLS Slachtarebänk.

Är väl tryckt, men få sällsynt, at däraf endast finnas 3 a 4 Exemplar.

Författare af denna grofva Smädeskrift var *Georgius Nicolai Posse* til Siögerås, som derföre af Konung CARL den IX blef utur Riket fördrifven.

2. Cancelleren Herr *Eric Sparres* Lamentation öfver Hertig CARLS hårda Regemente.

Är förmodeligen den Protestation, som han uppå sine och de andre til döden dömde Herrarnas vägnar, gjorde i spitsgården på Linköpings torg, år 1600.

3. Camereraren *Knut Pehrssons* Skrifter och handlingar, rörande Hertig CARLS hårda Regemente.

Desse Handlingar blefvo efter hans död år 1616 *öfversände til Kongl. Cantzliet i Stockholm, och handla i synnerhet om Söderköpings Riksdag med dess påföljder.*

Camereraren Knut Pehrsson *var en af Konung* SIGISMUNDS *anhängare, som, jämte flere, afvek ur Riket och begaf sig til Polen. Han, med de öfrige, blef väl vid Riksdagen i Linköping år* 1600, *stämd at åter infinna sig; men han hörsammade icke stämningen, utan qvarblef i Polen til sin död.*

XXXIX.

Codex Monasterii qvondam Wazstenensis, continens Scripta quædam Monachorum et Monialium ejusdem Monasterii.

Är på Pergament och innehåller 167 fol. i stort format, med spaltade sidor, men defect vid slutet, äfven som första bladet är bortrifvit.

Boken är ofelbart skrifven, eller rättare textad, i Wadstena Klåster och derjemte beprydd med dels guldbelagda, dels ock vackra och väl ritade Initial-Bokstäfver.

Den är ifrån början til slutet af en och samma hand, och gissar jag, å den grund som nedanföre skal anföras, at *Johan Mathei* varit den, som härtil användt sina lediga stunder.

Ärkeb. D. *Eric Benzelius* har fådt denna boken til skänks af Joh. D. *Nothman*, som på första bladet anteknat: *Antiqvum huncce Codicem Viro Celeberrimo Domino Erico Benzelio Acad. Upsal. Bibliothecario Clarissimo, Mæcenati suo Optimo in grati animi tesseram donat Joh. D. Nothman. Holm.*

Den innehåller:

1. Vita *Amalbergæ* öfversatt ifrån Latinen på Svenska af fader *Niglis Ragvaldi* under hans yttersta sjukdoms-sot. fol. 2.

Nicolaus Ragvaldi blef, af Biskop *Henric Tideman*, Michelsmässodagen 1476 invigd til Munk och Präst i Wadstena Klåster, och dödde derstädes, in profesto Visitationis Mariæ år 1514. sedan han af detta samfund varit ledamot i 38 år, och under den tiden tvänne gånger förestått Confessors-syslan i Wadstena och en gång i Mariendals Klåster.

Diar. Wazst. pp. 140. 158. 162. 167. 168. 170.

2. *Maria* af *Oegnies* (Maria Oegniacensis) Legenda fol. 13.

3. Sancta *Jakelinas* Legenda, öfversatt utur Doctor *Thomæ Brabantii* bok. fol. 24 p. v.

Tho-

Thomas de Cantiprato Brabantus, Predikare Munk, hade varit Alberti Magni Lärjunge och lefde i Trettonde Seculum.

4. S. *Joleidas* Legenda. fol. 25. p. v.
5. *Otilias* Legenda. fol. 26. p. v.
6. S. *Rakels* Legenda fol. 27.
7. S. *Elisabets* Legenda. fol. 30.
8. S. *Pharas* Legenda. fol. 30. p. v.
9. S. *Theclas* Legenda öfversatt ifrån Tyskan. fol. 31. p. v.

10. Legenda om *S. Petrcnella* och *S. Felicula* fol. 32. p. v.

11. Legenda om en Jungfr. som hette *Maria*. fol. 34
12. S. *Albini* Legenda. fol. 35. p. v.
13. Vita S. *Johannis Chrysostomi*. fol. 37. p. v.
14. S. *Macharii* Legenda. fol. 49.
15. S. *Servacii*, eller *Servasti*, Legenda. fol. 49.
16. Vita S. *Gregorii*, öfversatt ifrån Tyskan på Svenska af *Christina Elafsdotter*. fol. 59. p. v.

Christina Elafsdotter blef Nunna i Wadstena Klåster år 1510, och dödde därstädes Luciæ dag år 1541. Diar. Wazsten. pp. 166. 185.

17. *Stephani* Papæ Legenda, öfversatt af *Jöns Evangelista*. fol. 64.

Diarium Wazstenense gifver ingen anledning at gissa hvilken denne *Jöns Evangelista* varit.

18. Historia om de Sju Sofvare, öfversatt af *Jöns Råf*. fol. 64.

Johannes Nicolai Råf var Altarista i Stockholm då han år 1498 gaf sig in i Wadstena Klåster, qvarblifvandes därstädes til år 1532, då han, af tvänne Konungens utskickade, *Peder Svensson* och *Anders*

Månsson, blef med våld utur Klåstret uttagen och til Norrige bortförd, hvarifrån han förmodeligen sedermera aldrig återkommit.

Diar. Wazst. pagg. 157. 167. 169. 183.

19. Legenda om *S. Anna*, *S. Mariæ* moder och *S. Emerencia S. Annæ* moder, öfversatt ifrån Tyskan af *Lars Elfsson*. fol. 66. p. v.

Denne *Lars Elfsson* finnes icke uptagen i Diar. Wazstenense.

20. Legenda om *S. Bartholomæi* moder, öfversatt af *Carolo Benedicti*. fol. 105. p. v.

Carolus Benedicti, blef Trefaldighets - Söndag år 1501 af Biskop *Brynolph* i Skara invigd til Munk och Präst i Wadstena Klåster, hvarest han äfven blef död S. Agnetæ dag år 1528, sedan han tvänne gånger varit Klåstrets Confessor Generalis. Han berömmes i Diar. at hafva varit *Vir maturus et devotione sincerus*.

Diar. Wazst. pp. 158. 160. 175 176 180. 181.

21. Chronicon, de *S. Birgitta* a *Margareta Claussa dotter*. fol. 107.

Är, efter denna Handskrift, af Ärkeb. *Er. Benzelius*, den yngre, af trycket utgifven under följande titul: *Margareta Nicolai filia, Abbatissa Wadstenensis, de S. Birgitta Chronicon ex Cod. Msc. erutum, versione et notis illustratum: quod publico examini subjiciunt Pr. Er. Benzelius et Resp. Nicolaus fil. Hufvedt. Dal. Upsal. 1710. pp. 43.*

Margareta Claussadotter, som förmenas hafva varit af *Natt och Dag* Slägten samt Kong CARL *Knutssons* Halfsysters dotter, afled 1486, sedan hon i 47 år varit Nunna och 14 år Abbedissa i Wadstena Klåster.

Warmholtz's Bibliotheca Hist. Sveog. Fierde Del, sidd. 36. 37. Diar. Wazst. pp. 84. 104.

22. S.

22. S. *Stephani* Legenda fol. 111.

23. Epistola, som fader *Joghan Mathei* skref Systromen til, fol. 112. p. v.

Johannes Mathei, Baccalarius Sacrorum Canonum, blef Munk och Präst i Wadstena Klåster år 1476, och sändes år 1487, såsom Klåstrets fullmägtig, til det General Möte, som skulle hållas i Gnadenbergs Klåster, beläget vid Nürnberg, hvarifrån resan sedermera fortsattes til Rom, at genomdrifva *S. Karins* Canonizering. Återkommen från sistnämde ställe förestod han trenne särskildta gångor Confessors sysslan i Wadstena Klåster, och blef därstädes död d. 19 Nov. 1524. Han har i Diar. vunnit det loford, at han varit *maximus zelator Regulæ, qui multum laboraverat pro utilitate et communi bono.*

Diar. Wazst. pp. 140. 145. 146. 158. 167. 170. 179.

In margine af detta bref är, förmodeligen af honom sjelf, anteknat: *bidhen för honom*, hvaraf man har anledning til den gissning at *Johannes Matthei* varit den, som renskrifvit hela denna bok, hvilken ifrån början til slutet synes vara af en och samma hand. Troligen har han ock haft mödan med följande Afhandlingars öfversättande på Svenska.

24. Utdrag af Ärkebiskopens i Florentz Doctor *Antonini* bok kallad: *Tractatus de Instructione Simplicium Confessorum*, rörande Klåsterfolk och deras synder. fol. 115.

Antoninus, Ärkebiskop i sin födelses-stad Florentz, blef därstädes död år 1459, och år 1523, af Påfve ADRIANUS VI. inskrifven bland Helgonens antal. De efterlefvande hafva på hans grafsten sökt förvara hans minne med följande Latinska verser:

Hic

Hic est ille Tuus Pastor, Florentia, pro quo
Non cessas mæstas spargere rore genas.
Patribus haut priscis pietate Antonius impar
Qui scripsit quicquid litera Sacra docet.

25. Doct. *Henrici de Hassia* underrättelse, mycket nyttig at veta för alt klåsterfolk, för at förvara sig för de fördömeliga synder, som proprietas, stöld och eghelikhet. fol. 119.

Henricus de Hassia var Carthusianer Munk, och blef död 1397.

Här menas ofelbart hans *Regula ad cognoscendam differentiam inter peccatum mortale et veniale*, som år 1483 blifvit tryckte tilhopa med *Antonini Tractatus de eruditione Confessorum.*

26. Utdrag af en bok hallad *Claustrum animæ*, eller Siälennas andelikit Klåster. fol. 127.

27. Utdrag af *S. Basilii* Reglo. defect.

XL.

Olai Petri Svea Rikes Krönika. 129 ark.

Är skänkt til Bibliotheket af Ärkeb. ProCanc. och Commend. Doct. *Uno von Troil.*

På främsta bladet finnes anteknadt: *1575 Mauritz Jörensson*, som således, den tiden lärer varit ägare af denna handskrift. Sedan har den tilhört *Isbrandus Wilhelm Compostel*, Norcopensis Gothus, och är 1676 blifvit förärad åt *Jacob Jstmen Renhielm*, af Commissarien *Hattun*, som han sjelf på 4:de sidan anmärkt.

Frammanföre finnes en kort förtekning på Sveriges Konungar, som börjas med *Eric* den vise och slutas med unge Herr *Sten.* Därnäst är begynnelsen

ſen af den vidlöftigare Rimkrönikan införd, men, ſom följande blader äro bortrifna, ſaknas fortſättningen deraf, äfven ſom början af Ingreſſen, eller Företalet til ſielfva Krönikan, hvilket ſlutas med de orden: *Och thetta, ſom nu ſagt är, må vara före enn liithenn ingång til thenna Chrönicha, ſom man nu aff Gudhs tilhielp begynna will, thet båſtha Gudh giffer ther ſinna nådher till i Chriſtu.*

Därefter begynnes ſjelfva Krönikan med de orden: *Then förſta Konungh, ſåm vårra Svenſka Chrönikor ſäja haffva warit i Swerighe han ſkall haffva hett Erich m. m.* och ſlutar: *ſom haffver kaſtedh theith Riiſzeth uthi eelldhenn. Amen.*

XLI.

Olai Petri Svea Rikes Krönika. 71 ark.

Defect i början til *Adils* den 23 Sveriges Konung, och ſlutas med de vanliga orden: *kaſtat thetta riſet i elden.*

Sedan följer på et blad:

Extract af Hennes Kongl. Maj:ts nådige Svar och Förklaring uthaf de Punckter, ſom Deſs Kongl. Krigs-Collegium å åtſkillige Ryttares vägnar uti Finland, i underdånighet inlagt hafver. Datum Stockholm d. 4 Julii 1643.

Därefter finnas i detta Band:

Konung GUSTAF den I:s Krönika. 49½ ark.

Denna Krönika, ſom i början nog liknar *Peder Swarts's*, ſynes dock böra räknas til dem, ſom Cantzlie Rådet *von Celſe* tilegnar *Raſmus Carlsſon*, ehuru den icke til alla delar kommer öfverens med någondera af dem han upräknar. Ingången och föreſprå-

respråket saknas här aldeles, men deremot läses i denne, för år 1559, at "Hertigh JOHANN drogh ifrånn Stockholm på denn Engelska resa, med Her *Steen Erichson* sinn moderbroder till att handla på Hertigh ERICKS gifftermåll medh Drotningen i Engeland ELISABET," då i Piperska exemplaret icke det minsta, för det året finnes anteknadt. Närmast synas denna handskrift instämma med de tvänne äldre Codices af *Rasmi Carlssons* Krönika, som förvaras i Upsala Bibliothek, och af hvilka den ena är skrifven med *Jsopedii* hand år 1597. Åtminstone komma de i början och slutet noga öfverens, som kan intagas af de underrättelser *von Celse* om dem lemnat, men i det öfriga har jag icke ägt tilfälle jämföra dem med hvarandra.

Denna handskrift begynnes med de orden: *Effter then Stormechtige och Höglofflige Furstes och Herres Her* GUSTAFFS, *Swerigis, Göthis och Wendes m.m. Konungz dåät, bedrifter och högpriselige gerningar vijdt öfvergå m. m.* och slutas: *Thenn 21 Decembris bleff hann* (Kong GUSTAF) *hederliga begrafvenn uthi Upsala Domkyrkio medh twå sina Husfruer och Swerigis Rikes Drotninger, Gudh förlåhne them en frögdefull upståndelse.* Amen.

Bägge desse Krönikor äro, så väl som näftföljande Handlingar af en och samma hand, redigt och snyggt skrifne, och hafva fordom tilhört en vid namn *Petrus Henrici Dryselius.*

Se Kongl. Biblioth. Handlingar, Bandet I. Del. I. sidd. 10-13.

Sedermera följer:

Konung GÖSTAFFS Testementz Ordningh dateret Anno 60 (1560) 6 ark, och

Arfföreningen dateret Anno 1544. 4 ark.

Hvar-

Hvarefter finnes:

En Historia om Kong ERIC den XIVs krig, kort, och, så vida man vet, tilförne icke tryckt ej eller af HofR. *Warmholtz* känd, hvilken för sin korthet skull införes här hel och hållen.

Een kort Historia om then feigdh som uthi nu Stormechtigste Högborne Förste och Herre Her ERICK then 14 Swerigis Konungh fört hafver uthi Lifflandh och emot Konungh FREDERICH i Danmark och the Lybske till watn och landh.

Anno 1561.

Föröffrade the Swenske Räffle Slott och Domen Padis Klöster Fägefyr.

Anno 1562.

Föröffrade the Swenske genom krigsmacht Peroro (Pernau) Stadh i Liflandh, Item Wittenstenn Stadh och Slotth, så och Kärkes (Karkus) Slotth, samma åår föröffrade the Swenske aff the Lybskes på thet Narfveske förwatnet (farwattnet) thesse efterschreffne 32 skep, Röde Hundenn, SkepsHökenn, Lybske Näckenn, Haffrun, Een Boijert, Segelskep 24, Märsekräijare tre.

Anno 1563.

Finge the Swenske uthi Lifflandh, thesse efterschreffne Slott och Städher, Hapsala Slott och Stadh, Leal Slott, Lode Slott och Dageröönn, samma åhr föröffrade the Swenske till Siös af Konungh *Friderich* i Danmark, thesse efterschreffne 4 skep, och tå war *Jacob Bagge* Öffver Admirall för thenn Swenske Skepsflottánn, Hercules, den Danske Admirall, der upå war *Jacob Brockennhuus* Höfvidzmann och Admi-

Admirall, Danske Hector, Danske Hiortenn, Jonas, som nu kallas lille Jutenn, på sancti Petri och Pauli dagh kommo samma 4 skep medh 1000 fångar inn för Stockholm, hvilke sedann moste ghå såsom fångar medh en hvit kep i handenn, 2 och 2 tilhopa bundne ifrånn Jerntorget och till Slottedh, men *Jacob Bagge* och the andre Skepshöffvidzmänn gingo för fångarna, *Jacob Bagge* mellann 2 Friherrar, och the andre hvar emellann 2 Riddare, och för dem boros Fennickor tilhopa slagne, och med udderne emoot jordenn, som the på samma fångade skep fangit hade, hvilke Fennicker sedann blefve utslagne i Bykyrckionn, the Swenske till prijs och triumph.

Något dereffter föröffrade the Swenske aff Konungenn i Danmark, thesse fyre fribytter Skep, som äre Sturenn, Danska Boijorten. Och om höstenn der efter finge the Swenske ifrå the Lybske, på thet Narfveske förwatnet under Höglandh, thesse efterschrefne fribyttere skep medh Narfwesk godz, nemlige Brune Leijonet, Röde Gripenn, Brokott Leonet, S. Jörenn, Höijerenn, een Stångkräijare.

Anno 1564.

Thenn 29 Maji luppo the Swenske till Siöss ifrånn Elfznabbenn, och denn 30 Maji slogos de medh fienderne, och tå skuto the Swenske i sänck Lybske Barken med 5 Märser. *Hoc tempore perit Mars igne et* Jacob Bagge *capitur.*

Thenn 15 Augusti finge the Swenske aff Konungenn i Danmark wid Södre Ölandz uddenn thenne efterschreffne Örligzskep, och tå war Her *Claus Christersson*, Friherre till Äminne, Öffverste Admirall för then Swenske flottann, nemlige, Böse Leijonet, David, Morianenn, och tå hade the varit til slagz medh fienderne i tuu dygn.

Item

Item föröffrade the Swenſke af the Lybſke under Boringholm theſſe efterſchreffne Skep, förgylte Duffven, Chriſtoffer, Swanenn, David, Hiortenn, Swarte Koon, Klöſter Skönn (*efteråt* Klöſter Koon) Maria, Blåmannen, Lille S. Jörenn, Röde Leijonet, Flygande Drakenn, Lybſke Boijortenn, Uglann, Wändekåpann, Lambet, Lille Bojortenn, men 3 andre the Lybſkes Skep tände ſiclif eldenn uppå them, och rymde derifrånn. Sedan the Swenſke theſſe förenämpde ſkep föröffrat hade, kom them uppå Eenn ſtor ſtorm, och Geffle Biörnenn der *Bencht Råff* war Höfvidsmann uppå, dreff till ſiöös under Tyſke ſidonn, och kom i färd med 8 Hållender ſkep fulle medh Salt, them hann allene twingade till Stockholm, ſom ſkedde den 19 Auguſti, fick hann och medh thet ſamma Eenn Danſk fribytere, ſom lågh under Gottlandh. Samma år fingo the Swenſke ifrånn the Danſke etth ſtoort Örligzſkep benempdt Skotzſke Pinckann och en Bojort. Then 24 Auguſti finge the Swenſke inn Lyckeby.

Then 3 Septembris komme the Swenſke för Rötneby och ſtormade the till Stadenn om morgonen 8 ſlogh, och finge honom inn med förſte ſtorm, och ſlogo ihiäl 4 fänniker folck, men qvinnor och barnn blefve förſkonede, Borgmeſtarenn *Byrge Jönsſonn* med månge andre blefve tagne till fånga. Tå the Swenſke woro på wägenn till Sölffzborgz Slott, tände the Danſke ſjelf elden på Slotted, och rymde derifrånn, men the Swenſke kommo ſtrax efter och brände aff Stadenn, ſå och enn annan liten ſtad benempdt Ålaholm i Åhus gåffvo the brandſkatt.

Anno 1565.

Thenn 18 Maji kommo the Swenſke under Goth-

land, och fingo der ett ſkep, ſom war hemme i Dantzig ſtadh. Thenn 21 Maji kom Swenſke Skepsflottann uppå 4 Konungens Örligzſkep i Danmark, ſom lågo för Nydjupet och lurade på the Swenſke ſkep, ſom låge inför Stralſund och jagade och trängde them inn i en wijk under Järffsminne (Jasmund). Sökte ſå Gäffle Biörnenn, Lybſke Chriſtoffer, Lybſke Hiortenn, Nyköpings Barckenn, Danſke Hector, Roſenn, Hökenn, Troelus inn efter förenempde 4 ſkip och ſatte en half wiku ſiöös ifrånn them, menn hela natten förde fienderna aff Skeppenn Skytt, kruth och andre krigzmunitioner. Sedenn lethe the Swenſke ſtå för enn windh inn till them, och ſkuto faſt uppå them; fienderna förſumade ſigh iche heller, utan ſkuto utaff landet inn på the Swenſke, gjordhe dogh ingenn ſkada, uthann allenaſt en landzknecht blef något ſkamfäret. Menn når fienderna ſågo att the Swenſke föllo faſt till rymde the åf ſkeppenn inn på landet, och ſatte eldenn på ſamma 4 ſkep, ſå att the blefvo upbrände med the ſtörſte och grofveſte ſkytt ſom war der uppå; menn ſedann the Swenſke hade achtat falla i landh, till at jaga fienderna ifrå the ſkytt, ſom the på landet fördt hade, kom Landzfogtenn der uppå landet, benempdt *Jörenn Plåth* till the Swenſke, och begärede på ſinn Herres och Furſtes wägna Hertigh *Philippus* till Pomerenn, att the Swenſke iche ſkulle göre the Danſke nogott anfall eller åwerkann på hans Herres landh och ſtrömer, menn the ſkytt och werior ſom fienderne der bergatt hade wille hann uptagha och hålla Kongl. Maj:t till Swerige till gode. Ett af förenempde ſkep het Nachtergalenn, thet war Konungens i Dannemarks egitt lifzſkep; och *Peder Hvitfeldt* war theras Admirall,

menn

menn thet störste war som Swenske Hiortenn.

Thenn 26 Maji satte the Svenske under Möö-enn, och finge der 4 Kofarter ifrå fienderne, thess likes tidende, att denn Lybske Engelenn war un-kommenn, således, att de Lybske hade leget under Falsterboreff, och hade der skuttet fyrwerck, der af kom eldenn löös i skepet, så att deraf slap ic-he meer änn 20 mann. Samma natt luppo the Swen-ske till Falsterboreff efter de hade fått kundskap, att denn Lybske flottann lågh på samma reff och förbidde den Danska flottann, af Sundet, menn när de Svenske kommo om morgonen löpandes löffte the theras anckare med hast och luppo inn i Öre-sundh kring om Draköönn.

Then 27 Maji som war på en Söndagh, satte the Swenske halfannan wiku siös ifrånn Draköönn, ty Styremannen dristade sigh iche löpa inn efter them, elljest hade the wäll luppit, menn när the Svenske således kommo löpandes, fingo the kund-skap att Konungenn war i kyrkenn, och tå wart i Köpenhafnn itt sådant alarm, att alt folcket lopp af kyrkenn, uthann Prästenn; Så fingo the Swen-ske på samma tijdt enn stoor hop skutor, der upå war Eenn Breffdragare, som de Lybske hade send till sinn Admirall med all beskedh, tå finge the Swenske kundskap, att ett stoort nytt skep, som heet Styr-swedenn lågh för Traminndet, (*Travemünde*) så stoort som S. Erich well utrustatt, att thed med thed förste skulle komma til them.

Thenn 29 Maji som war Enn Tisdagh kom ifrånn Dantzigh en flotta Hollender och ifrånn an-dre Städer 230 skip fulle med Spannemåll, tå togh den Swenske Admirall Herr *Claes Christiernson* Tull af them 2 Rosenobler aff hvart skep, efter som

 thet

thet war ſtoort till, kom och i ſamma flotta ett nytt Skep med 3 Märſer ſom war hemma i Dantzig ſtadh, thet togho the Swenſke up.

Then 30 Maji luppo the Svenſke till Traminnet, (*Travemünde*) der lågh förnempde Styrſwedenn på reddenn ſielftridie. När hann förnam the Swenſkes Skep kommo fort dragandes kaſtade hann alt thet hann förmåtte ſinn barlaſt uth, och lade ſigh twärs före inn på ſandenn på 6 alner diup, der kunne the Swenſke iche komma till honom, der lågh hann och ſkött ifrån ſigh hade och weldige ſkytt, hele och halfve Kartower, Sedhann drogo the Swenſke tädann, efter the befruchtade att fienderne ſkulle komma uthann för them och beleggia them.

Thenn 4 Junii på enn mondagh om morgonenn finge de Swenſke ſee fienderne, och när klockan war widh 12 kommo the tilſammans uthan för Wiſsmar, och hade fienderne winden med ſigh, och woro 28 Skep ſtora och ſmå, hullo och de Danſke dappert ſkytt gefär med de Swenſke, men de Lübſke gingo ſå lurande i ſióönn, när ſom de nu mäſt ſkermytzlade med hvarannann, kom denn Danſka Admiralenn Jägarenn löpandes för enn wind inn i thenn Swenſke Flottann, och hölt till Swanenn, och wille om bordh medh henne, tå läth Swanenn draga, ſedan wille hann om bordh med Hercules, men han hölt och dragenn, ſå läth hann ſtå om Engelen med all ſinn ſegell, menn de Swenſke ſkänckte honom nogh ehvar hann kom, kom ſå dragande ned på Troilum, läth ſtå achter på låret fram på Caiuttan; Menn Troilus hade achter uth liggendes en bom, der ſtormade han faſt upå, ſå att watnet gick inn åt

Troili

Troili Skyttportar, med samma fart rende han och Troili Mössane mast öfver borde.

Then 5 Junii Tisdagenn om morgonenn ginge fienderne hårdt när de Swenske, men thet war stille wädher. Thenn andre dagenn der efter sökte the Swenske till fienderna, menn fienderna giorde uth Segell både stora och små, läthe stå undann genast till Öresundh, ty the hade fått mechtigh stoor skada på folck; så vände the Svenske om, och luppo under Järlsminne (Jasmünd) och satte der, förmodandes theras flotta ifrånn Strålsundh.

Thenn 10 Junii på Pingesdagh komme the Svenske skep ifrånn Strålsundh, och tå finge de tidende, att the andre Swenske Örligzskep hadhe föröffrat 4 Örligzskep af fienderne innuti Gripzwoldzdiupet, så att the Swenske hade runt om belagdt them, och achtade them i grund nedskiuta, eller upbrenna, menn Förstenn i Pomerenn handlade genom sinn Canceler med the Svenske, att hann wille låta uptaga samma skep, skytt, lodh, kruth, harnisk och andra munitioner Kongl. Maj:t till Swerige till gode; men Fennickerne på samma skep sändes til Swerige. Finge the och på samma tijdt enn Lybsk Pincka, som heet Lybske Fofs, och förnempde 4 skeps Admiral heet Teres, så stoort, som gyllene Leijonet medh enn löpande wenn. Samma dagh satte the Svenske sinn koos till Borenholm. Tridie Pingzdagh satte the Svenske sinn koos till Möenn, till att upsökia fienderne. Helge Trefåldigheetz Söndagh finge de Swenske wetha, att denn nya Barkenn, som heet Örnen, hade kullseglat sigh under Öland. Om måndagenn i lysningenn, satte de

 Sven-

Swenske under Möenn.! Samma dagh rychte the up och satte sinn koofs åt Öresundh. Om Tissdagenn som war thenn 19 Junii för middagh satte the under ett land som heet Sem, thet ligger 3 wikor siöss ifrånn Draköör, der finge de wetha att denn Danske Admirall war illa skamferat och skuttenn, när hann war om borde medh Troilus igenom armenn och hakonn, der af hann sedann blef dödh.

Sancti Johannis tijdt ginge de Swenske till Segells, och om nattenn satte the under Falsterboreff, förmodandes fienderna tijt uth till sigh. Om måndagenn som war den 25 Junii om morgonenn 8 slogh, satte hela flottan under Möenn, och fullo der samma dagh i landh, der bönderna hade sigh tå församblatt till häst, och hade enn Landzfennicke, och höllo der på en backa; menn när the Swenske kommo dragandes i theras Slachtordningh, gåfvo de flychterna, tå skinnade och brende the Swenske alt der de drogo, finge der och Fetalie nog, Oxar, Koor, Fåår, Gäs, Höns, om aftonenn drogo de Swenske til skipz igenn.

Then 3 Julii kommo the Swenske Skepp till Stoorflottann igenn, och hade medh sigh ett Märsskip aff fienderne.

Thenn 7 Julii stodh enn Slachtningh emillan de Svenske och Danske till Siöss, emillan Wilmindet och Borenholm, när klockan war emillan 11 och 12 intill 5 slogh om aftonenn, der mången stålt hjelte och krigsmann spottade blodh, och hafver samma slachtningh så tildragit: Att fienderna kommo dragendes för enn windh nedh till the Swenske att läggia om bordh medh them, Lade så denn Danske Admirall till S. Erick, honom

nom till hielp kom den Danske Under-Admirall Christoffer, kom och Jungfrun i sammo hoop medh, Menn denn Lybske Admiral lade strax om bordh medh Häctor, honom till hielp kom Davidt och Troilus, På Davidt kom en annan Lybsk, kom och denn gamble Svenske Grip löpandes på Troilum, strax kom eenn annan Lybsk mann och lop honom på lifvedh twärt aff, så att hann sanck achter neder för Troilum i grund, kom samma Lybsk liggiande achter på Troili låår, der flogs de dappert tilsammans, wräkte ochså Troilum nedh på den Danska Under-Admirall, så att de lågo Sudh om Sudh, och Swanenn på denn andre sidonn, Mäster-Jägarenn lågh frammen på Boffvenn på Swanenn, Böse Leijonet achter på hans kompann, Tå lågh Troilus i fyre timer, och stelte alle sin groffve skytt i watngångenn på förnempde Danske Christoffer, så fick han holl på honom, och watnet skvalpade up i hollet; Men tå thenn Lybske Admirall thet förnam, att thet gick hårdt uppå emillan Hector och honom, wille han gerna wara af med Häctor, ty läth hann falla sitt anckar der medh kom Hächtor ifrå honom, och denn som war tilhopa med Davidh giorde sammaledes, och hade samma Häctor och David warit tilhopa med fienderne i fyra timer, war och thenn Swenske Admirall så länge om Bordh med denn Danska Admirall, och wanckade der mång hugg, Ingenn af de Swenske skep war så lenge om bordh, som Swanenn Böse Leijonet och Troilus, Men på gyllenne Leijonet kastade fienderne fyrwärk, så att thedt brann up, kom och S. Jörann löpande och wille komma Swanen till hielp, tå begyn-

te denn Danska under Admiral siuncka, ty rymde der alt folcket uttaff, och inn på Sanct Jörann, slogo folket ihiell, togo Skepedt och luppo der aff medh, mith igennom den Swenske flottann, och ingenn af de Swenske wiste att thed af fienderna war besatt, fullo och fienderna af Christoffer och inn i Swanenn achtandes henne besättja och beholla; Eenn part gofvo sigh och på Jägarenn. I thed samma kom Samsonn och förstärckte Swanenn med folck, och tå sanck Christoffer; Men fienderne the Danske och Lybske hölle alt bij uthi en wind, menn the Swenske ginge alt i låvarth för Jägarenn der hann lågh, derefter gaf M: Jägaren sigh till fånga; hvilket Skep the sedann medh glädie och Triump förde medh sigh till Dalerne i Skärenn, och sedann till Stokholm then 13 Julii, på hvilkett Skep var 50 Koppar och Jernnstycker små och store.

[Hårvid år in margine af annan hand antecknadt: Uthi samma Slagh blefvo 7000 Man slagne på både sijdor.]

Then 11 Augusti drogh Härmestarenn i Liflandh för Räffle medh 120 hästar, och thenn 13 Augusti drogo the Swenske emot them, och slogo them på flychtenn, och enn hoop af them slogos ihiell, och finge af them 2 fennicker.

Thenn 22 Augusti kommo de Swenske för Wårdbergs Stadh, och föröffrade thenn med storm och brandh, och wart der alt ihielslagit, uthann qvinnor och barnn, Och Borgmestarenn David Dock och några Skottar blefve tagne til fångar. Sedann the Swenske Wårdbergz stadh föröffrat hadhe, och the förnummo, att fienderne wore på wägen Wårdbergh till undsetning, drogo the Swenske

ske emot them; Men sedann fienderna förnummo, att Wårdbergh war föröffrat, drogo the tilbaka igenn, och the Swenske drogo igenn till Wårdbergs slott.

Then 15 Septembris finge the Swenske inn Wårdbergz Slott med storm emillan 9 och 10 på dagenn, deruppå war denne efter de Skytt Kopparstycker Notslanger 2. halfslanger 3. dubbelt falknetter 3. än falckneter 9. Falckonet en, enckell falckneter 2. Stenbysser 4. 6 barser, 14 skepshaker 19 Täljehaker 58 &c. Item thesse af Adelenn blefve slagne, Hans Holck, Claes Claesonn, Her Udomir och Gulbrandh. Något der efter kom Knuth Håkonsonn i mangell med de Danske vidh Falkenbergz broo, och nederlade många och enn hoop blefve fångade.

Om Kongl. Maj:ts Skipsfolckes Hőstreso Anno 1565.

Then 5 Septembris ginge the till Segels ifrån Elfznabben och till Öland, anden dagenn luppe the under Uddenn, och satte der, then 9 Septembris fingo the Borenholm i Sichte, sedan satte the sinn koofs åth Strålsundh, finge så kundskap, att 12 Örligzskep lågo öftann om Borenholm och achtade på the kofarter som luppo till Sverige. Samma dagh når 3 slogh, singe the samma skep att see för sigh, och the lethe stå för en wind åth Öresundh. Then 11 Septembris satte the Swenske under Tyske sidonn, under ett landh som kallas Hvinööhn. Om nattenn kom der en pinka löpandes till flottann och skiött 3 skott och lop strax til siöös igenn. Then 12

Septembris lyfte the ſinn ancker up om nattenn och ſatte ſinn koos åtț Öreſundh, ſedann fick the ſichte på Möenn och Falſterboreff, och fingo dogh intet weta af fienderne. Tå loffverade the themn hela dagenn emillann Möen och Falſterboreff, ty windenn gick them under ögonn, hoff och enn ſtor ſtorm ſigh up ſydenn till Wäſtenn, tå motte the låthe ſtå att Falſterboreff, och finge dogh intet wethe aff fienderne, tå låffverade the denn dagenn och läthe ſedann ſtå till Borenholm, tå finge the kundſkap, att Konungens Skep i Danmark och Styrſwedenn lågo i Sundet och wille intet uth mera i thetta åhret.

Thenn 14 om aftonenn luppo the fram kringh om Hammershuus och en liten Stadh der hårt hoſs ligger benempdt Sandvik och ſkött hvart ſkep ſom löp om 2 eller 3 ſkott inn uthi ſamma ſtadh, ſatte och hela Flottann denn ſamma natt uthann före ett fiſkeläger ſom kallas Svanick, der hade fienderne fördt ſkytt till ſtrandenn mith för Skipzflottann, war der och mycket folck förſamblatt och der flugu 3 fennicker, gick och för tidender, att de Lybſke ſkulle hafva ſatt på landet 900 Hakeſkyttare. Samma dagh finge the Swenſke beſpeijat ett Skep fult med fetalie, ſom the Lybſke hade låtit opköpe i Kolbergh, föras till theras Skep, ſom under Borenholm legat och undann the Swenſke luppit hade, och war i ſamma ſkep 50 läſter öll, och der till brödh och kött, Item togo the Svenſke ſamma dagh 8 Hollender Skep, ſom öſter efter kommo, och wille till Öreſundh, fulle med Spannemåll och ſende them till Calmare.

Thenn

Thenn 16 Septembris luppo the Söder om Boreff in moth Rådna en litenn köpstadh, sedan luppo the innunder Hammarhus, tå fingo the Swenske kundskap, att 2 af Konungens skep i Danmark, som war Jungfrun och ett annatt hade strandet för storm skull och drifvit i landh på Saltholmann som ligger vid Drakör, sammaledes någre Hållenders skep. Rådslogo de Swenska hvat de sigh företaga skulle, efter i denn hela flottan war inkommen den besmitteligh siuken Pestilenzie; Tå blef beslutet, att Skepenn skulle lägges i hampn efter fienderne intet woro tillförmodandes, som blefve nogra små tillförordinerade, som under Borenholm sedan seglade.

Then 27 Septembris kom Lasse van - - - i mangell med 2 Fennicker folck af de Danske i Wäsbo, them han mästeparten nidladhe, och fick af them 2 Fennicker.

Uthi Octobris Månat stodh enn weldigh Slactningh emellann the Swenske och Danske til landh, och tå blef månge slagne på både sidor; menn de Danske behöllo platzen den resonn.

Thesse efterschreffne utaff thenn Danske Adelenn bleffve slagne till dödz, såre och fångade på samma slagh.

Döde och såre.	HöfvidzMän under både Regementen.
Steen Rosensparre.	Moritz Podebusk.
Christoffer Lunse.	Laue Brock Fenrich.
Caspar Munck.	Her Hans v. Dauen.
Hans Skell.	Her Hans Friherre.
Peter Skönderssonn.	Oloff Brockenhus.
Weffert Kruse.	Hans Johansson.
Nils Rosengårdh.	

Nils

Nils Krabbe.
Christern Skeyll.
Påvell Skinckell.
Bendt Norby.
Wiffert Larennson.
Jöns Mür.
Jörenn Maurissonn.
Laurentz Rosenkrantz.
Jören Falck.
Atzer Niessonn.
Hans van Wedell.
Moritz Hansonn.
Torband Basse.
Lådvigh Munck.
Lasse Brandh.
Henrich Bråckenhuus.
Jochim Svale.
Jonst Momme.
Jacob Krabbe.
Jörenn Görts.
Jaspar Krantz.
Laurentz Hartz.
Thomas Fasse.
Moritz Jönsonn.
Apsalon Valkendorp.
Evert Bilde.
Gabriell Skinckell.

Thenne efterschrefne fångades.

Gabriel Ulfztand.
Christoffer Urne.
Christoffer Munck.

Ett Register på de Skep som Kongl. Maj:t *bekommit hafver af sine fiender*

Af de Lybske.
Anno 62.

Röde Hundenn.
Speckhökenn.
Lybske Näckenn.
Haff-Frun.

Segell-Skep 24
Anno 63.
På samma watn.

Brune Leijonet.
Röde Leijonet.
Lille S. Jörenn.
Swarte Koonn.
Clöster Koonn.
Brokotte Leijonet.
S. Jören. Höjerenn.
Enn Stång-Kräijere.

Anno 64.

Förgylte Dufven.
Lybske Christoffer.
Svanen, David.
Hiortenn, Maria.
Blåmannen.
Pinckann.
Enn Boijort.
Lybske Engelenn.
Röde Koonn.
Flyende Drakan.
Lybske Boijertenn.

Kä-

Anno 65.
Uglann.
Wändekåpann.
Lille Boijertenn.
Lybske Fosienn.
Eenn Lybsk Skute.
Lybske Engelenn blef upbränd vid Falsterboref.

Af Konung Fredrich i Danmark
Anno 1563.

Hercules the Danskes Admirall.
Danske Hector.
Danske Hiortenn.
Jonas.
Jutte Boijortenn.
Nakergalenn.
Mester Jägarenn.
Böle Lejonet.
David.
Morianenn.
Hållandz Pinckann.
Under Drakör.
Een hopp med Skutor med Fetalie.
Danske Christoffer. *)

Efteråt läses:

Conditioner, som Konungh ERICH hafver efterlåtit the Lybske her i Sverige om the wele göra fredh; och

Sluteligen

The Conditioner, som Kongl. Maj:t hafver effterlåtet alle Hänsestäder här i Swerige.

XLII.

Om thenn Romerska Gudztjeneste, som nu åhr i Rom och enn tidh longh waritt haffwer; enn wijsf och sanfårdig beskrifning. 156 ark.

Den-

*) Föregående Krigs-Historia torde vara den samme, som Hof-R. Warmholtz, uti siette Delen af Bibl. Hist. Sve og. uptagit under N. 3097.

Denna beskrifning är författad af Past. i Östra Stenby, *Joenn PetriKlint*, om hvilken kan ses Num. VIII. och är skrifven med rödt, grönt och svart bläck, samt öfver alt försedd med en hop oformlige figurer och ritningar, ämnade til uplysning af sjelfva saken.

Den har genom arf tilfallit *Samuel Petri Ungius*, hvarom det heter på inre sidan af främsta pärman: *Hunc librum ego* Samuel Petri Ungius *possideo, quem mihi jure hereditario in* Stenn *inter* Vika *acquisivi.* Sedermera har den kommit i den arbetsamme och flitige samlarens, Biskopens Doct. *A. O. Rhyzelii* händer, efter hvilkens död, Dess värde Son, Lagmannen Wälb. H. *Joh. Odencrantz*, förärat den samma åt Dompr. Doct. *Sam.* Alf, som åter, den 1 Jan. 1784, gifvit den, som Nyårsgåfva, til Linköpings Bibliothek med tillägg af denna önskan:

Crescat Gaza Gothum libraria, crescat in annos!

Hvad som gifvit *Joenn Petri Klint* anledning at sammanskrifva denna afhandling, och af hvem han hämtat de flästa underrättelser, kan intagas af de rim, som finnas främmanföre boken på främsta pärman, hvarest det heter:

Laurentius Erici är thenn mann,
Som är födh utij Uppland;
Enn Jesuith ij Rom utij 3 åår,
Therföre fälte han mången tår,
Drog ther ifrån ret förstand
Heem til Swerige sitt fädernesland.
Uppenbarade tenn Romerska handlen såå,
Såsom ter månde hvar dag til gåå;
Thenn Joenn Petri Klint monde Scriffva,
Som var Pastor i Steen emillan Wyka.
Han kom i Swerige rett till måtta,

Ner

Ner man skref 1570 och till 88.
Men thett andra her är in scriffvit
Åhr aff thenn Helga Scrifft taghett,
Som är ten Romerska tiensten emot,
Occ är aff Gudi giort tem till boott
Gud låte oss nu ij werlden sijst
Leffva effter Gud och ten helga Scrifft
Amen Amen och alt såå alt såå
Gudh låthe thett och alledh så tilgå
Gud thett oss altid unne och sende
Genom then Helga Ande. Amen.
Hoo thenne book efterspörja will
Tå hörer hon mig Joen Petri Klint *till*
Sudercopensis *Anno 1580.*

Thenne *Laurentius Erici* wart Hertig CARLS Camererare: Item så wart han H. N. Rentemester: och affomnade Anno 1591. En reth Lutherus.

Efter detta Förespråk begynner Pastor *Klint* sjelfva Afhandlingen, hvaruti han visar mycken bitterhet emot Catholikerne och tillika en lättrogen, het emot Catholikerne och tillika en lättrogenhet, som icke är så ovan i hans öfriga skrifter.

Det lönar icke mödan i våra uplystare tider, at anföra något af de försmädelser, som han utöser emot Påfven och hans medhållare; men af de uppgifter, som i et eller annat röra Sverige och Svenska saker, torde de märkeligaste i utdrag få meddelas.

Således läses Fol. 8.

Uutij denne S. Pauels Kyrkio är S. Brita Altare utij en liten grop eller kulo, under höga altaret. Thetta är och heligt. Ther plega the Swenske höra messa om Högtidesdagar, och om S. Brita dag, doch trenges folket om samma altare, och vil alla man höra messa vid samma altare, och synderlig om S. Bri-

S. Brita dag, ten är Gudi kereſt ſom neſt kan komma och ſå mycket tilvega at han kan höra en meſſa ſamme dagenn. Så är och han Gudi käreſt ſom kan få höra en meſſa på S. Brita dag i Påuels kyrkio, theſte ſtörre helighet hafver han förverffvatt. Preſternar trenges och om att få meſſa vid S. Brita altare på S. Brita dag, menandes tå förverffwa ſtörre helighet ten dagen än en annan dag. Så gör både folk och preſter hos alle Helgone Altare, ner ſom teres dag kommer, *verbi cauſa: S. Anthoni* dag hos S. Antoni Altare, S. *Gregorii* dag hos S. Gregor. Altare, ſå och S. *Karine* dag hos hennes Altare.

Fol. 58.

En ſådana lögner och Sathanas träll wille the Jeſuiternar göra migh (*Laurent. Erici*) med ſig, anno 1579 denn 24 Septembris i Stockholm på köpmanna gatonne i *Nils Skriffweres* huuſs, ner klockan var vidh 8 om morganen, ner ſom jag var ny hemkommen ifrån Rom, då lätt *Antonius Poſſevinus*, Jeſuita, ſom är kommen ifrån Rom, och födder uutij Mantuna i Walſkelandh, kalla mig til ſigh, och frågade mig hvadan jag var komen, och hvart jag wille taga wegenn, och hvad jag hade för ährende. Då ſwarade jag honom och ſade at jag war kommen ifrån Rom, och wille draga hem till mith fädernesland och ſkaffva mig nåkon hielp, och

*) Jeſuit från Mantua, ſkickad af Påfven *Gregorius* XIII i åtſkilliga ärender och Länder, hvarunder han åfven beſökte Sverige, der han underſtödde Liturgiſka anſtalterna. Han dog i Ferrara 1611, 78 år gammal, och är författare til åtſkilliga ſkrifter, af hvilka hans *Bibliotheca* och *Apparatus Sacer* äro de förnämſte. Se Nouv. Dict. Hiſtorique art. *Poſſevin.*

och wille åter draga uuth på minn egenn handh till att studera utij hvad facultet jag hafver lust till, eller hvarest såsom Konungen will mig haffva. Ytterligare sade jag, att jag icke kunde bliffva hoss the Jesuiter uutij nakon munka leverrne. Och icke heller wille jag wara Prest, förty te wille i Rom att jag skulle studera *Casibus Consciencia*, som the kalla i Rom i tuu år, och sedan haffva the welat giort mig till Prest, och jag sade at jag icke wille studera teras *Casibus Consciencia* och icke heller wille jag wara Prest. Förty han frågade mig, för hvad skuldh jag drog ifrån Rom och icke bleff qvar och studerade medh Påvans hielp och underhåld; då sade jag, att jag icke wille vara bundenn till *Casus Consciencia*. Then som will wetta hvad *Casus Consciencia* är, då will jag honom thett underwijsa.

I Rom alla the puncktar, som Påuen lyser i bandh, kalla the *Casus Consciencia*.

Thenn Första Punckt eller Artikill är: Alla the, som icke haffva sanna troo, som han haffver.

Then Andra etc. Alla the som göra Påuen nåkot emoth.

Then Tridie: Alla the som slå Prester.

Then Fierde: Alla the, som icke föra hvete eller andra waror til Rom.

Then Fempte: Alla the, som willia icke fara till Rom.

Och sedan så monga Hundrade Casus om hvilka jag will sedan tala widhlyfftigare.

När *Posseninus* Jesuita förstodh att jag icke wille wara benegen till thenne Casus och icke heller

holla mycket utaff the Jesuiter, sade han til migh: Mig tyckes gott wara att du holde tig till then allmenneliga och Catholiska Kyrkionne, och bliffve inne om hennes grensor och murar och uunder hennes beskydh, derföre kere sonn (*sade han till mig*) blijff hoss oss i thenne vinter; och haff så godt som wij haffve, dig skall ingen dell fattas; och i tilkommande wår kan tu draga uuth och studera utij hvad konst eller Facultett tu haffver lust till, och jag will handla tin saak hos Konungen, och tesslikes hoss Påuen att tu skalt bekomma godh hjelp och få studera så länge tu will och hvad tu will, och gack (*sade han till mig*) till skräddaren och lätt skära tig enn kledning så godh som tu sielff willt, thenn will jag betala för tig, och förähra tig thermed, om tuu wilt göra mig så myckett till willia, och bliffva hoss oss i winther uutij detta hussett. Förty (*sade han*) om duu skulle bliffva uutij bynn eller stadenn, och folckett fingo wetta, att tu war kommen ifrån Rom, då skulle te komma alla man och fråga dig till, huruledes thett står till i Rom, och huruledes te leffva och skicka sig i Rom, och du west (*sade han*) att i Rom står ganska illa till, och bedriffves swåra myckitt onth, och om duu sade uutaff thett onda som sker i Rom, som duu haffver thet hörtt och sedt, så sloge tu omkulld altsammans hwad wij haffwe her uupbyght och förökatt till thenn Romerska Kyrkionne, och detta vore intet well giorth (*sade han*) att så omkulld slåå och nidherbryta thenn Romerska Kyrkionne; förty, (*sade han*) hon är nogh mongästädz omkulld slaghen i Tyskland och annorstädes; derföre slå icke duu henne ker omkulld, uutan hielp till att byggia henne

uup

uup hvad duu kant her uutij titt fäderneslandh, så får du nampnn och bliffver mann uutaff digh; derföre bliff hoss oss i winther och nyttja thett goda som oss förlänth är och gör hvad tig sielff lutter. Då sade jag; att jag kunde detta icke göra och bliffwa hoss them, fördy jag hade waritt hoss siugt folck uutaff Pestilentienn, som i sanning war och många wijste dhett och Borgmestarens dreng, (som kom effter mig utij mith herberge hoss *Rasmus skräddare* på sudra Malm, och ther låg en qvinna siuck utaff Pestilentien,) såg thet samma, och ner som jag kom titt war ther ingenn hemma utan thenne qvinnan, och war helbregda och bleff i samma stundena siuck ner som jag medh henne talte utij gårdenn, (och icke heller ther omkring på Malmenn, menn inne i stadenn, både östann till och westann till doch mycket doo ther.)

När *Antonius Possevinus* thetta wetta fick, bleff han förfäratt och så försoffatt, att han hade när dånat, förty jag sade til honom: jag will icke gerna föra någon siuckdom in uppå idher, förty utij mith herbregde är siucke (*sade jag*) lop han förtenskuld hastogt in uutij en kammar och flog döran igenn om seg, och sende mig budh att jag skulle fly mig herbregde uutij stadenn och bliffwa stilla på fiortan dagar inne i hussett och intett gå uth på gatonne, och icke låta någon menniskia wetta att jag war kommen ifrå Rom, heller hade ther waritt, och han bödh till wille låta senda Doctaren til mig, att han skulle låta slå mig åra. Och jag swarade honom igenn, att jag hade intett behoff någott åreslående; förty siukann kunde mig intett skada; förty när Presten kom till thenne siuka qvinnan bleff jag i samma timme och stundh

för-

förſögt utaff tenne ſiuckann, ſå at honn förſöckte mig i enn halff fierdingz timme i hoffvedet och i alla lemmer och i Röſone, ther jag tillörende haft hade döda ſuulnenn, ſtack mig ſwåra, lika ſom ther hade ſithitt fult med nålar och bleff ſtrax betre i ſamma ſtundene; derföre ſade jag mig inthett haffva behoff nåkott åralåtande för Peſtilentie ſkuldh, förty jag war aldra redo förſögt utaff henne. (*Så ſade han*) Lätt likawäll ſlå tig åra, effter tuu eſt nu ſå nykommen uutaff ſiönn aff fremmende landh, och jag ſwarade honom, thet görs intett behoff, och gik ſtrax minn koſſ ifrån dem i ſamma ſtundonne, ock gaff en Konungens Sechreterer al ſammans tilkenna hvad jag hade hörtt ock ſedt i Rom och att tenne *Poſſevinus Antonius* Jeſuitenn, ſom war kommen ifrån Rom, bödh mig ſkencker och gåffvor, att jag ſkulle förtije thett onda ſom jag hade ſeedt i Rom. Förſt loffade han mig en kledning thenn beſta jag wille haffa. Sedan loffade han mig en att willja förfordra minn ſaak för Kongen, att jag ſkulle få hielp till att ſtudera utij hvad bokelige konſt jag hade luſt till.

Thetta må vara ſå ſagt om thett onda ſom ſkeer i Rom, hvilket S. *Paulus* kallatt willones retta lön. Rom. 1. Cap.

Fol. 114. p. v.

Ner jag ſkreff om hvilka jag haffver tilförenne omtalatt ten Romerſka Gudstienſtenne och theras kyſſande; men efter jag begynte på nytt tala om thett kyſſandet, will jag gerna införa itt kyſſande (om jag torde) ſom ſkedde Anno 1578 S. Brite dag uti S. Apollinaris kyrkio i Rom, itt fremmande, uunderligitt och lönligitt kyſſande uutaff någre fremmande Norlenningar, ſom ära bliffne affguda-

gudadyrkare et Apoſtatarum etc. (The kommo ſent in om afftonen uti kyrkionne och fullo på knä för höga altaret alla tillijka, ſom en hoop fyrafötter, och ſatte ſina munnar til golffvet och kyſte diupt nog ij golffvet; förty allas teras ſtiertar och r - - - ſtodo up i högd och munnernar nider i golffvet.

Så gingo te. tedan til Marie Altare, och giorde ſammaleds, och vende intet igen til at kyſſa för en te hade lychtatt alla the ſiu altare ſom ära uutij ſamma kyrkio.

Sedann gingo te til S. Brite Capell; uutij hvilkett är try altare och kyſte ter tre gonger gullfvet.

Uutij S. Pauels är och itt S. Brita Altare ther plega the och kyſſa altarett och golffvet och wegernar kring om altaret.

Jag ſade tilförenne att tetta altare är under höga utij ena kulo eller grop, och tet kan icke flera perſoner inkomma tillijka enn widh paſſ Tolff perſoner, och tå ſkola te ſtå trongt tilhopa om te ſkulla kunna römes ther inne beſynderliga ner te ſkolla kyſſa; Förty ner te kå på fyra fötter, haffva the ther inne intet mera rum, men ter til pleger förſamla ſig ſtore hopa och ſå många te tå ära falla te på knä och läſa någkra *Ave Maria* för S. Brita altare, fyra fremſt och neſt altaret, fyra mijtt utij, och fyra effterſt, och the andre moſte ſtå uthe ſom komma intett in och äre icke ſå ſnälle att te acta icke monnen i tijdh; och när the haffva läſſit falla the alla i ſönder på fyra fötter och kyſſa golffvett, hvilket är en lönlig Comedia, fördy huffvedett ſtår neder och r- - - up i högd, rett lika ſom te wille krypa hvar in i annen a poſterioribus (med förloff.)

Fol. 133.

Anno 1576, Gud betre, kom her in i Swerige itt sådana selskap aff Rom någkra widh nampnn *Herbestus*, *Albertus*, *Kloster Lasse*. (*) *Michel bror*, sedhann alla thenne åhrenn svåra många aff tem, inlennske och uutlendske, att landet är fult af tem, somme draga aff somme till, och alla kallas the Jesuiter: och hvar Gud utaff sinne nådh och barmhertighett icke hade waritt med Sweriges Rijke, hade te ner förvent thenn sanna lärann utij en falsk lära och Guds helga ords predikan och thenn Christeliga messan ifrån sitt retta bruck och till enn annor messa ordning som te kallade enn hellig Liturgia.

Fol. 134.

Så haffva the Romerske Påwer altidh hafft bestella medh Swerige. Så man läsl utij Swenska Cronicon huru Påwen i Rom sende enn sin Legatt hitt till Swerige som hett *Guilhelmus Sabinensis* utij Konung Ericks tijdh wijdh pass Anno Domini 1240, hvilken hade nog bestella medh Klerkerijt i Swerige och giorde förbudh på presternes Ectenskap, som sedan wartt hollitt in till thenn högloflige och mechtiga Götha Konungen kom, K. *GUSTAFF*, såsom sönderreff ena sådana Påfweska stadga och efterlett presternar ectenskapett, så te såsom andra menniskor. Och är bevisligitt att presternar utaff ålder haffva warit giffta her utij Swerige, som står skriffvit i ena gambla Uuplenska Lagbok, så ordh från ordh: *Dör Swensker prester tage barnn hans arff, ähr icke barnn till tage ten nemst honom är åkommen.* Item

*) Af desse äro *Herbest* och *KlosterLasse* kände bland hufvudmännerne för Liturgiska sammansättningen. Se härom *Hist. Liturgica* utgifven af v. *Stiernman*.

Item uutij Her *Stens* tijdh, Anno Domini 1503 haffver Påwen i Rom, Påwe *JULIUS*, sent en sin Legatt hitt til Swerige, som lade sig ter vinning om, att K. Hans Drotning skulle slippa hem til Danmarck, som och så skedde, och i hemfärden vidh Jeneköping dödhe ten Legaten aff förgifft och vart begraffven i Gråmunka Klöster i Stocholm.

Anno 1580 war her utij Swerige enn Romersk Legatt, sendh från Påwen i Rom, benemdh *Antonius Possevinus*, uutij Konung *JOHANS* tijdh och handlade uuppå thenn ny antagne gambla Liturgian, att hon skulle gå fortt för sigh; menn Gud skee loff han hade ingenn framgång ther medh, utan drog så godh hedan som hitt, allenest fick heden med sig en hop löse unga drenger.

Anno 94 (1594) war her inne en Legatt och Cardinal från Rom, utij Kong *SIGISMUNDI* kröning som het *Johannes de Spina*.

Fol. 135.

I Wadstena, Wreta, Alwastra, Nydala Skoo Klöster, sedann the ära förstörne wordne uutaff ten mehtiga stora Götha Konungen K. *GÖSTAFF* och keller brunder äre uupränsade, alt holl upfundne in i murernar, när murenar äre umkullreffne, item all trä ther omkring omkullhuggne, tå haffver ther funnes swåra monga barna kroppar, att utaff itt lithitt holl eller en litenn kella och ödelagder brundh är funnet mera enn 5 eller 6 lass affförde uutaff böndernar såsom Clöstren skulle besittia.

Ja, ij Köchlingen (*Tycklingen*) widh Wadzstena är flera barne skallar änn ther är stenar.

Sammaledes widh Wreta i Hästaholmann. Item

widh Alwaſtra uutij thet ſtora kärrett. Gud Almechtig yncka ſig öffver ſådana mordh.

Fol. 137.

Hwij Nunnornar uutij Waſtena Kloſter äro innelyćta.

Anno Domini 1384 afffomnade Helga Fruu Karinn Mariæ Bebodelſes afftonn, och ſkulle Nunnornar utij Waſtena Klöſter förga henne, att te ſkulle vara innelyćta ij Trij år och ner te try år woro omkring löpne wartt ſtadghgatt utaff Påwe *Urbano* att the Nunnor i Waſtena Klöſter är och ſkolla blifwa, te ſkolla wara innelöchte alla ſina dagar ſå lenge werdenn ſtår.

Anno 1596 dreffves te uutt och klöſtret wartt ödhe aff Hertug CARL Göſtaffſon och Erchebiſcop *Abrahamo.*

Fol. 196.

Wadſtena Klöſters Breif til menige Swerigis Rijkes Stender och Almoge.

In nomine Domini amen. Medh ſamme ödmiuckhett och kärlickhett i Gudi, allom til ewerdelige åminnelſe och andeligh hugnat. Kungörom Wij Abbadijſſa, Confeſſor Generalis och alla Syſternar och Bröderna uutij Warffruu och Sancte Birgitte Cloſter i Watzſtena, huru wår Herra *Jeſus Chriſtus* förſt aff uuphoffveno ſielffver werdigas thee och uuppenbara wår käre Moder Sancte *Birgitto*, att han ſielffver bedes aff allom Almoganom, öffvers alt Swerigis rijke en penningh aff tem ſom XVI åra gamble äre och äldre, doch uundantagandes allom, reenleffnom menniſkiom, Klärckom och tem ſom androm tjena för ſitt brödh, uuppå thet att medh Almogenom och allom Rickzens inbyggiarom, ſynden ſkall minſkas, och frider, ſemio, kär-

leken och allzſkona Gudz nådh och mijſkundhett ökias och meras. Ock kundgörom Wij, uuppå thet at Almogen honom thes wijlligenn uutgiffwa wille, thå haffva både Erchebiſcopa och andra Biſcopa i Rijkene thett ſtadfeſt, och jemwell hwartera haffver giffvet XL daga aflat, hvarjom tem ten penningen uuttgiffvä. Så är och han ſtadfeſter in Conciliis et Statutis Provincialibus, och aff flerom Påwom, ſynderlig af *Bonifacio* XI *Innocentio* VII *Johanni* XXIII och *Marco* (Martino) V. och uppå förordra ſtadfeſtelſe nådh och afflatt haffvom Wii her i Watzſtena Clöſter godh breff och inciglo allom tem redhebom ſom tem ſee willja. Öffvet alt thetta föreſkriffna och uuthan alla the gudztieniſte ſom Syſtrar och Bröder her i Wazſtena warom förplichtigh, thå holla wåra Brödrer nu her i Clöſterno VII Meſſor i hvarjo wijcka aff VII Jungfru Mariæ förſta Högtijder eno Meſſa hvar dagan ij wickona, och hwar dag tå läſſer en aff wårom Syſtrom ena *Vigilias* med IX Läxor och ter till L och C *Ave Maria* och X X X ſinnom, the Verſin *Maria mater gracia* och *Gloria Tibi Domine*, och VII *Salve Regina* &c. för alla Swerigis Konungar och Drottningar, och för alla Rijkes inbyggarom til helſo och ſalighett, ſå lenge förnemda penningar uum alt rijcket redeliga uuttgöres. Ty bedje Wij Kärlige alla både andeliga och wärdzſliga och enkannerliga Kyrkiones förmen, Biſkopa, Preſta och Klercke, at the oſſ behielpelige wari til almogen i Rijckene, att theſſin förnemde penningh måge ſå uutgiffves ſom förſagt är. Bediom Wij och jemwel alla menighetena, att te honom kärliga willio uuttgiffva, tröſtandes til Gudz nådh och miſſkundh, att Rijket ſkall komma til thes ytermera

mera bijstondh, fridh och andelig hugnat. Ther med befallom Wij alla och hwar ijdher Gudh Junfru *Maria* och Sancte *Birgitta*, att te idher styrcke och beskerme til liff och siel, och fremje i alla goda. Datum Watzstena Anno Domini LXXXII.

Fol. 197.

Står uutthuggit uti en sten i Wastena Klåster.

Si non poteris Romam accedere sufficiant Tibi indulgentia hic Wastenis concessa.

Fol. 197. p. v.

Anno 1594 die Pentecostes medan K. M. Kong SIGISMUNDUS var i Stocholm, war H. K. M. Öffwerste Cantzellere i Pålandh benemdh D. *Johannes* - - - utij Wastena och messade ter die Pentecostes och satte Abbatijssa, och gaff henne Papa fulmagt att bruka sin papistica handell, med messan, och annet och K. SIGISMUNDI tilstondh; förty then gambla Abbatijssan war död.

Item Anno 1596 in Januario lätt Hertug CARLL Göstaffson uuttdriifva ten Muncken ter war i Wastena benemdh Magister *Magnus Svinfoth* och alla Nunnorna medh, och ten muncken lätt H. F. Nåde fölga til Landsmerket; men te Nunnor ter woro inne bleffvo förskickade ten ene hitt och ten andre titt, och några aff them woro medh Munckens barn, såsom te bekende ner te födhe them, som skedde at en kom til *Ture Jacobsson* til Grimsholm, som så war, så och en til Fuglavich, *Item* en kom ått Stockholm, sades och wara fatt tiock och haffande. Men te två som kommo til Grimsholm och Fuglawick hade i sinnett att mörda te barnen hade te kommit thes widh. Sådant helligt folck haffver varit utij Wastena Clöster, såsom och tilförene utij Vreta Clöster.

Fol.

Fol. 201. p. v.

Om Wadzſtena Clöſter.

Anno Domini 1371 wartt thett funderat, att ner Sancta *Brita* doo i Rom, gaff hon Teſtamente til at fulkomna Waſtena Clöſter medh.

Anno 1384 wordo Nunnerna innelychta uutij Waſtena Clöſter och ordſaken ter till war thenna att Helga Fru *Karin*, ſom war Abbatijſſa i Waſtena Clöſter, dödhe, och tå wordo Nunnorna innelychte, ſkulle wara tem en förga tidh, och ſedan wartt buller emillan Swerige och Danemarck och Tyſkzlandh, att Påwen i Rom fick icke tilfelle att ſlå ten innelyctom löſs igen är altſå ſedan bliffven ther wedh.

Anno Domini 1430 bleff Drotning *Philippa* Kongh Ericks Drótning dödh och wartt begraffven i Wadzſtena Clöſter och Konungen gaff ett Teſtamente 3000 Noblar.

Anno Domini 1593 wartt itt Concilium hollet i Uupſala uutaff gemene Sweriges Rijkes Stender, ſamt utaff Erchebiſkop *Abraham* och wart ſampttyckt uutaff Swerigis Rijkes Arffurſte Hertug CARLL *Guſtaffſon*, Hertug til Sudermanna landh, Nerike och Wermelandh; och en punct var tå ter förhandlatt, att Waſtena Clöſter ſkulle leggias ödhe.

Anno Domini 1596 in Octobri holde för ſkriffne Hertug CARLL en Herredag utij Suderkepingh i Öſtergothlandh uppå Konung SIGISMUNDI wegna, och tå wart fulmyndigt medgiffvett, att Waſtena Clöſter ſkulle leggies ödhe, hvilckett ſå ſkedde och Nunnorna foro til Pålandh.

Fol. 204. p. v.

Om Twenne Swenſke Studenter ſom i Konung Jo-

JOHAN den 3:s tidh gåffvo sig til Rom medh thenne efterföljande förskrifft och farliga bekennelse.

Duorum Svecorum, ob devotionem (scilicet) ad Romanum Papam peregrinantium pro Svecia supplicatio.

Sanctissime Pater! Nos pauperes peregrini ex Regno Sweciæ, qui, non ita dudum ad Catholicam Ecclesiam conversi, huc accessimus, tum voti, quod in gravi ægritudine omisimus, persolvendi gratia, tum ut Deo & Sactitati Vestræ miseram patriam nostram, qvinqvaginta annis a Lutherana hæresi oppressam, nostro omniumqve incolarum nomine commendaremus; quare Sanctitatem Vestram, cui omnis cura a Christo Redemtore commendata est, rogamus & obsecramus, ut tanta nunc oportunitate, qvanta unqvam exspectari possit, oblata, modis omnibus agat, ut misero populo, qui pro salutis auxilio effusis lacrymis clamitat succurratur.

Uuppå Svenska sagtt.

Aldrahelgeste Fader Påwe i Rom. Wij fattige Pelegrimer ifrån Swerigis Rijke, som icke lenge sedhan äre omvende til thenn Catholiske Kyrkio, äre hitt til Rom komne, både til att betala Gudi wårt löffte thet Wij uutij wåra stora kranckhett giortt haffve, såsom och uutij wår och meninge Rijckzens inbygares nampn befalla Edhers Hellighett wårt fattiga fädernelandh, hvilkett ij 50 åhr under Lutherska kätterij haffver förtyckt varit; hwarföre bedie wij högliga och ödmjukeliga, att Eders Hellighet (hwilko wår Frelsare Christus all omförgh befallett haffwer) besynnerliga medh thetta tilfellet som förhandan är (betre kan man aldrig förmoda) ju så wille all ting bestella, att thet fattiga folckett, som med flytande tårar om sins salighets hielp och undsettning flijtigtt till E-

ders

ders hellighett ropar och skrijar, nu måtte i tijdh uunsatt och holpet warda.

Simili.

Reverendissime Domine. Perigrini sumus ex Regno Sweciæ, nuper ad Catholicam fidem conversi, qui ad limina divi Petri & Pauli proficiscimur, tum ut vota nostra Deo persolvamus, tum ut Deo sanctissimoque Domino nostro Papæ salutem patriæ nostræ diu ab hæresi oppressæ commendaremus.

Uuppå Swenska är thet sagtt.

Wördige Herre. Wij äre Pellegrimmar utaff Swerigis Rijke nyliga til Catholeska trona omvenda och nu stadde på wåra resa til S. Peers och Påuells dörraträskell ij Rom, til at ter betala Gudi wår löffte, och til att befalla wårom aldrahelligeste Fader Påwenóm wårt fattiga fädernes-landh, som aff kätterij långh haffver förtryckt warit.

Anno 15-- war en Suderkepings Borgare benemdh *Waste Andersson*, som tilförende en Borgmestere warit hade utij Westerwick, han slog ter en Karll ihiel och motte förtenskuld wijka Staden för ten gambla Greffinnones förfölgelse. Nu förde han it oskickeligt leverne i Suderkeping medh dryck och swalgh, natt och dag, timma och stundh; på sijstenne forskriffne åhr wartt honom påtygatt, att han belägrade een Koo, tog han sig förfärelse uppå och rymde sin koos, att ingen wijste hwartt. Nu hade han tvenne Söner, lärde drenger, som ginge i Suderkepings Schola, när te titt och offta bleffvo brådde och föörkastede om tera fader, skemdes te och rymde sin koos utaff Swerige och til Uulms, kan och ske til Rom,

och

och kan thet nu wara thenne tvenne Pelegrimer, som wandra till Rom och klagade för Påwen sins fäderneslandz nödh.

Fol. 207. p. v.

Några Breff som äre skriffne ifrån Rom til Swerige, hurudanna tro the haffva om Belether.

Min ganska wenlig och kerlig helsn - - - med Gud. Effter thett jag fick tilfelle att skriffva Idher till är jag ganska gladh och frögder mig uutij Herranom, som jag sielff wore tilstedes hos Idher. Så sender jag Idher nåkre beleter, som äre tryckte på pappir och pergament, at I mågenn taga Idher någon exempell utaff the helge menn, som haffva warit uutij förtijden huru the haffva wandratt uutij gudfruchtighett, ther til som menniskion besynderlig skapat är. Min kere Fader må taga thenn helge mans *Johannis Chrisostimi* belete til sin Patron, och se huru han haffver giort, medan han haffver leffwat, Nemligen: Stenenn thenn som han hade utij sinne hand, med hvilken han slog sig i bryftett hela natten igenom, til thes ond begerelse wende sig ifrån honom och leffde utij kyskhet alla sina dagar igenom.

Må Fader och så taga Christi Crucifixz beläte och haffwa thet altidh för sin ögon.

Item. Föräldrarna må taga silkes beletett, som är S. *Mas*, och haffva thett i sin Psalmabok altidh. Item Jungfru *Maria* belete och andra hvilka honom lyster, att te måtte beveka honom til Gudz kennedom och botferdigt leverne, att te Helge må bedia för honom thenn evige Gud, såsom våre föreldrar haffva giortt, icke be-

smitta

smijtta (och lära skarn med loff sagt) sitt boo, som onda foglar göra, uutan leffwa effter wåra föreldras sedvenia; icke gongandes thenn wlla wegenn och stiga på annen wägh, såsom thenn förbannade *Mårten Luthers* wäg, som gijnest drager til helffvetes, och alla hans dicipler, the som Guds församling icke kenna för sin moder och Christum för sin fader; som S. Augustinus seger. Min Syster *Catharina* må taga S. *Catharina* belete och holla henne för Patron, som wår gambla Mor lärde och befalde, medhan hon leffde. S. *Anna* belete haffver jag ennu icke bekommit, och flere; men ner jag tem bekommer, så will jag senda them till Idher. Min Syster *Anna* och *Elizabetha* och flere må taga utaff thesse her som jag nu sender. *Item*. Lille *Matthes* må taga synderligenn S. *Franciscani* belete, som såg uutij bönone Christi kors uti himmelen igenom hender och fötter och sijda såårat, effter thett som wel synes uuti beletet. Han må och taga flere them honom synes och befalle sig uutij theres wåldh, att te willia bedia för honom thenn evige alzmechtige gudh, att han wille tro på tem, wijsserligen bliffver han salig genom thett beletet.

Michel minn broder må taga thett Högverdige Jungfru *Maria* belete, som Engelen bebodade *Maria* at hon skulle vara Gudz Sons moder; och han må taga flere utaff the helge mens beleter, som är S. *Ambrosii*, S. *Augustini*, S. *Antonii*.

Och sender jag till *Michel* min broder och beder och befaller honom, at han hvar fredag må läsa Letanias, the som her ära skriffne utij pappir för sin moder och Stormoder och Storfader och Syftrar som döda ära, och bedia innerliga

hvar

hvar dag för hela wår Slecht som leffva: thett är mögeligt strax han står uup om morganenn och lärä att befalla sig Gud uti himmelenn i hender ij alla Helgon utan enda; och lerar och tuctar sine bröder *Martinum*, *Benedictum*, *Josephum* och *Laurentium*, att te måtte och lära, til thes Gud varder mig hielpandes till Idher igenn, så will jag lära Idher beter.

Och om then ädhle och welbyrdige Legaten, (*Antonius Possevinus*) thenn jag folgde utaff Landett, will haffva nåkon utaff Idher, så warder strax reeda att följa honom utan all hinder och förfald hitt till Rom, ther skolla i bekomma salighett.

Och wille jag senda Idher en Böne-bok på latin med thenne samma brevisare; men jag wett icke förvist om thetta breff kan komma Idher tilhonda.

Skriffver tilbaka igenn til mig om I ärenn uti liffvet alla eller och icke; och sender til ten ärlige och wellerde man Mester *Larss* (Kloster-*Lasse*) i Stockholm breffvet, han warder thett well skickandes hitt till mig, eller om Mester *Larss* är icke, så får thett thenn ärlige mannen in Collegio Rectori Scholæ, han warder tem vell senendes hitt till mig. Skriffver jag och uutij beletet, thett jag sender till Idher, alles Gudz Martyres nampn, och I kunnen icke förstå, så seer back ther kunna I merkiat, och hos Idher altidh; förty ther tu haffver Imaginem hos tig eller *granum benedictum* bekommer tu, om tu läser 5 *Ave Maria* och 5 *Pater noster* til allas synders förlåtelse. Therföre sender jag til Idher så monga beleter och

och så monga *grana benedicta*, läser aff Rosenkrantzenn, att hvar måtte få en aff tem och holla altidh hoss sig och läsa hvar dag 5 *Ave Maria* och 5 *Pater noster*, han bliffver salig och bekommer syndernes förlåtelse och löser 4 sieler aff skärseldenn; och om han bekenner sina synder then yttersta dagen uutij Månaden, så haffver han *plenariam Indulgentiam*.

Hastigt aff Rom Huuffvedt-Staden öffver Christenheten thenn 25 Decembris Anno 78.(1578)

Helser jag Idher utij Herrens namn; Helser och Her *Anders*, och beder att han acter sig well och läser thenn helge Skrifft och rett förstår sig och thenn Helga Romerska Kyrkion, och att han bekenner sig haffva farit will utij Lutheri lära och falska wegar.

Jöns Månson. Insilia.

Idher kere Soon.

Sedhelen som war utij *Jöns Månsons* Breff hvilken sent war ifrån Rom.

Michel min broder, thetta ära *Psalmi Poenitentiales*, som ära uutaff Christi befalning och i Christi församling uttwalda, til at läsas hvar dag, såsom jag gör med Letania, som her uunder skriffvett står. Then Första är Psal. 6. *Domine ne in furore tuo arguas me*. Thenn Andre är Psal. 32. *Beati quorum remissa sunt iniqvitates*. Thenn Tredie är Psalmus 26. *Judica me Domine*. Thenn Fierde är Psal. 51. *Miserere mei*. Thenn Femte är Psal. 102. *Domine exaudi orationem*. Then Siette är Psal. 129. *De profundis clamavi ad te domine*. Thenn Siunde är Psal. 143. *Domine exaudi oratio-*

 nem

nem meam. Och ner tu beginner så segh themma Antiphonam, nemligen: *Ne reminiscaris Domine delictorum nostrorum, Domine ne in furore tuo arguas me*, in till Litaniam, så repeteret: *Ne reminiscaris &c.* sedan Litaniam. Om tu thett icke gör, besynderlig hvar fredag, så må tu wetta, att jag varder tig icke elskandes för min broder. Lärer och Sanctus *Paulus* och S. *Petrus*, att wij skola inbördes bedia för hvar annen, så giör thet och för mig, jag will göratt och gör hvar dag för min fader, syster och broder, och beder hvar dag Gud alzmechtig, att Gud wille förlåta Idher Idhre synder; Gud han höre minn bön, och hielpe Idher till sanningenes kundskap, såsom I finnen ingen annorstedes utan alleneft i thenn Romerska Kyrkionne.

Thette Rosarium haffver these *Indulgentias* at om tu läser 5 *Ave Maria* och 5 *Pater noster* hvar dag uti en månat, och går yttersta dagen til Gudz bordh, och bekenner alla tina synder både stora och små för Prestenn, så bekommer tu *plenariam Indulgentiam* för tig sielff och frellsar 4 siæler utan Skärselden, ther til 1000 år *Indulgentiam*. Om tu lefier teise så haffver tu *plenariam Indulgentiam* anropandes Jesu nampn. Siuckdom mycket mer när tu läss *totum Rosarium*, och läses 5 *Ave Maria* och 5 *Pater noster* uti en månat haffver tu *plenariam Indulgentiam*, som jag tilförende sade. Jag wett att tu haffver icke förstond på thetta *Rosarium* eller *Indulgentias*, förty jag dubiterade sielff lenge för en jag trodde, men nu vett jag att thett för Gudz alzmechtiges anlichte är sant, att om tu hade slagit tin moder ihiel, så haffver tu likavel *plenariam indulgentiam.* Jag vil icke Idhra förderff, utan komma Ider på Salighe-

hetens wegh; therföre tro thetta, och war gudfruchtig, til thes Gud hielper mig til Idher så will jag kungöra Idher the *Miserere*, som the kalla Jungfru *Maries* hemligheter.

Thett som är skriffvet uti pappiret må tu thesförinnan läsa, som her effter står, skriffvet. Först korsa tig, sedan signe tig uti the helge trefollighets nampn. Thernest för thenn stora swarta stenen läss itt *Pater noster*, ther som twå ära, hvita och svartlette, läss *Ave Maria* till Trefoldighett, Thenn gröna är för *Regina* uuti Swetiæ, läss tu för henne, ennu för henne *Ave Maria*. Then röda stenen är för Dröttningen, läss ennu *Ave Maria* til then helga Trefoldighet. Sedan ther en stor är läss *Credo*.

Til thett första skal tu weta, at ner tu läser *Miserere*, såsom *Dolorosam*, förste 10 grana är *Ave Maria*, för thet Christus i Örtagården svettades blodh, och sedhan är och följer *Pater noster*. The andre 10 grana är *Ave Maria*, för thet att Christus bleff hudflengder af Krigsknecternar och följer *Pater noster*. The fjerde 10 grana är *Ave Maria* för thet att Christus bar sitt kors aff Jerusalems stadh, och följer *Pater noster*. The femte 10 grana är *Ave Maria* för thett Christus hengde på kortzens galga, och följer *Pater noster*. The sjette 10 grana är *Ave Maria*, thett må tu läsa för tin slecht och under tijdenn för tin moder och gambla möder som döda ära, om te ära ennu uutij skärselden, att Gud alsmechtig wille för sin pijno och dödh hielpe them igenom Mariæ och gode helge mens förbönn, och aldeles til them 10 *Ave Maria*, itt *Pater noster*. Så skalt tu göra medh the andra *Miserere*, som jag haffver tig lärtt medh thet ene *Rosario Granarie* Rosenbandh, *Valetote*.

Hæ imagines ſunt benedictæ a Sanctisſimo Patre & ſummo Pontifice die conceptionis Mariæ Virginis Romæ.

Johannes Magni, Inſilie
Tinonicus Romanus. ddt

Thenne Johannes Magni war Hertug SIGISMUNDI Preſt och följde ått Påland medh, och i Hoffvett kalla te honom *Michel min bror*, för ten ordhſaken ſåſom hans breff förmeller til ſin broder *Michael Magni.*

XLIII.

Regiſtrum Eccleſiæ Cathedr. Lincopienſis. 86 ark.

Är på paper, ſkrifvit med flere olika ſtylar och ſkänkt til Bibliotheket af Biſkop *Rhyzelius*, ſom frammanföre på permen anteknat följande: Häruti finnes, jämte monga gamla bref, Statuter och Ordinantier, berörande Linköpings Biſkopars monga gårdar, hofhåldningar, inkomſter, betienter, Spis- och Matordning &c. Under then förhoppning, at någor torde framdeles finnas i Linköping, ſom får luſt at göra ſig och andra underrättad, om ſådana gamladags ſaker ſkänker och lämnar jag thenna bok til Linköpings Bibliothek, Linköping th. 5. Aug. 1751.

AND; OL; RHYZELIUS,
Epiſc. Lincop.

Innehåller

1. Linköpings Dom-Capitels Bannlyſnings-Bref öfver *Mathias Guſtafsſon*, ſom mördat deras

Biſkop

Biſkop *Gotſkalk.* Scriptum Lincopie Anno D:ni MCCCLX - - feria iij poſt Dominicam Sexageſime Sub Secreto Capituli - - - dorſo affixo. Sid. 1.

Årtalet är, vid bokens ombindning, til en del bortſkurit, men vid början af brefvet är af annan hand tilſkrifvit 1372.

Brefvet, ſom til en del är på latin men mot ſlutet på Svenſka, är ibland de ſvårläſtare. Däraf kan dock inhämtas, at *Gotſkalk* blifvit mördad, icke vid Tinderyd, ſom Biſkop Rhyzelius ſkrifver, utan ad eccleſiam Linderaas.

Under brefvet finnes: Collationata per me Varnerum Nic. Not. Cap. Lincop. Anno 15 - - Åratalet til en del bortſkurit.

Detta bref finnes tryckt i Biſkop *Spegels* Skrifteliga Bevis til Sv. Kyrko.-Hiſt. ſidd. 130. 131.

2. Åkerjord til Linköpings Gård, belägen vid Linköping, nemligen. 1. I Tanneforſſa gärde vid Räfholmarna. 2. I Munkegärdet. 3. I Kettilbergsgärdet. 4. I Stenslyckan, näſt Karaby ägor, hart vid Broka ſkith, imellan Eſpegatan och Allmenningsgatan. 5. I en liten lycka ſunnan före Stångbrosgatan och twert af Präſtegatan der Biſkopshagen begynnes. 6. I Brolyckan ſunnan före Stenslyckan. 7. I Mettalyckan. 8. I Sandlyckan. 9. I Pataſtad. 10. I Biſkopslyckan, mellan Präſtelyckorna. 11. I Bakarelyckan på Karaby ägor. 12. I Gulgalyckan. 13 I lyckan vid S. Örjan, väſtan före Gårdslyckan, ſunnan före S. Crux och nordan före gatan vid S. Örjan. 14. I Hundabergsgärde. ſidd. 3. 4.

3. Äng til Linköpings Gård, nemligen: 1 I Flistada Sockn. 2. I Tielmo och Christberga Sockn. 3. I Tornboo kärr. 4. I Biskopshagen vid Stångebrosgatan. 5. I Stixäng. 6. I en häst-hage vid Norrige å Karaby ägor. 7. I Torpa i Normlösa Sockn och Biskopsberga vid Skeninge. 8. I Hanöge. 9. I Långalöt vid Lund i Flistads Sockn. 10. I Pederstorp i Wreta Sockn. sid. 5. Alt detta bärgades och inkördes til Linköping af Biskopens Landtbönder.

4. Skatten af 5 Landboer i Bro, 2 i Birka, 5 Ledeberga och 6 i Forssa. sid. 6.

5. Biskopens åker i Munkagärdet år 1515. sid. 7.

6. Snutatorp, sunnan för Stång utmed åen, var öde och lydde icke under Stång. sid. 9.

7. Hvad Fogden skulle göra redo före. sid. 15. 16. Nemligen:

Affrath aff Landboo.	Torr Aal.
Tull.	Salt Aal.
Landbo-Tienda.	Tor Fisk.
Kyrke-Tienda.	Sil.
Gardsens Sääd.	Torsk.
Skatta Korn af Häredet.	Lax Salt.
Borgare-Span aff Häredet.	Lax Spikn.
Afrads-Spenner.	Humbla.
Lyccho affrath vid Linköping.	Salt.
	Miöl.
Järn aff Häredet.	Malt.
Järn aff Landboo.	Gardsens fää.
Smör för tienda.	Slactari.
Smör aff Häredet.	Fläsk aff garsens awel.
Smör aff garsens awel.	Allene Fläsk.
Honogh.	Liiff-Swin.

Göd-

Göd - Uxa.
Verk - hesta.
Stodh.
Fööl och Fola.
Legofolk och theras löön.
Affrads - pengar.
Malt - pengar.
Saköres pengar och silff.
Saköres - Malm.
Saköres - cleder.
Saköres fää, hesta &c.
Taalg.
Huder.
Ifter.
Flott.
Breffdagare - hesta.
Secke - hesta.
Qwarne - hesta.
Säcchia.
Smedia - redskap.
Fiskereredskap not &c.
Timbermanna - redskap.
Järn - Stänger.
Koo - föther.
Murmästare - redskap.
Tunnebindare-redskap.
För Skatta pengar aff Häredet.
För pengar för fodring aff Häredet.
Penningar för Husabygning och röto.
Gingerds pengar.

Försla - pengar.
Daxverkes - pengar.
Wede - Stoccha.
Saga - Stoccha.
För Saga-bräde.
För Tegelladune.
För Lota - bij.
För lota - Säd.
För lega - fää.
För trägården och humblagården.
För willebraad.
För Saltgrönt.
Lior.
Skäror.
Yxor.
Vagna.
Kerror.
Aka - rede.
Hö rede.
Ploog.
Trädes - arder.
Mylles - arder.
Harffve - Affräm.
Hesta - Uuk.
Tynnor.
Standor.
Kaar.
Sänge-cläder til folchet.
Uutläse.
Fonga - jern.
Wärja i porten &c.

8. Årlig upbörd til Linköpings gård, som Gårdsfogden bör göra Räkenskap före. sidd. 17, 18.

9. Upbörd i penningar. sid. 18.

10. Dagtingan, imellan Biskop *Hindric* i Linköping, samt *Biörn Nilsson* i Wij och *Niels Brömsi* af Wapn, å *Sten Sture*, den äldres, vägnar, hvaruti de sistnämnde försäkra Biskopen, at han skulle återfå hvad de, under missämjan med *Sten Sture*, honom ifråntagit, såsom Wadstena, Munkeboda m. m. Giord år 1497 Manedagen nästh effter Visitationis tha klocka slo X for middagh. sid. 21.

11. Bref af Biskop *Hinric* i Linköping, hvaruti han lemnar *Holmsten Ericsson* och *Hendric Svetzin* det vitnesbörd, at de intet annat afhändt honom, under den tid de legat på hans gård i Linköping, än thet de hade förtärt i spisning, öl, mat och hästekorn. Scriptum Lincop. Anno D.ni MCDXCVII. Dominica prima ante Nativitatis Mariæ Virginis. sid. 21.

12. Bref af Arkebiskop *Jöns* i Upsala, Sweriges Förste, *Jöns* Biskop i Strengnes, Lydika Biskop i Westerås; *Eric Axelsson* (Tott) *Tuure Tuuresson*, (Bielke) *Göstaff Karlsson*, (*Gumsehufvud*) *Eric Nipertz*, *Magnus Gren*, *Eringesl Nielson*, (*Natt och Dag*) Fader *Olsson* (*Sparre*) *Åke Jensson*, (*Svarte Skåning*) *Eskil Isacsson*, (*Baner*) *Eggerdh Kromedige*, *Christiern Benctsson*, (*Oxenstierna*) *Eric Nielsson* (*Oxenstierna*) *David Benctsson* (*Oxenstierna*) *Johan Christiernsson*, (*Wase*) och *Iwar Gren*, Riddare och Rikets Råd, hvarigenom de göra witerligt, at, i anseende til den stora skada, som Biskop *Kettil* i Linköping och Domkyrkan lidit, både i Kong CHRISTIERNS tid och tilförne,

ne, skulle Domkyrkan undfå Östkinds Härad, at njuta, bruka och behålla under Rönö gård och Biskopsbord, med alle Konungslige Ränte och rättighet. Giffvit Stockholm fregedagen nästh effther Kyndermässodagh Årom effther Gudz byrdh 1467. sid. 22.

13. Bref af Påfve Pius II. til Ärkebiskopen i Magdeburg och Riga samt biskopen i Strengnes, med befallning, at de, efter hållen ransakning, öfver Kong Christierns förhållande emot Ärkeb. *Jöns* i Upsala, skulle sätta Konungen i band, så framt han icke frisläpte Ärkeb. och återställde hans gods och gårdar. Senonis Anno incarnationis Millesimo Qvadringentesimo Sexagesimo Tertio, Sept. Idus Martii. sid. 23.

14. Anmärkningar, om åtskilliga sorter spunnit guld och dess olika wärde. sid. 23.

15. Registrum Alphabet. possesionum & bonorum Mensæ Episc. Lincop. collectum ex diversis. sidd. 25 — 59.

Af denna Alphabetiska Förtekning kan inhämtas, at under Biskopsbordet hafva lydt 592 större och mindre gårdar och lägenheter.

16. Åtskillige Anmärkningar ex Jurispr. Ecclesiastica. sid. 60.

17. Anmärkningar om Frö och Tuna gård. sid. 63.

Ffrö, *heter det*, Parochiæ Skärkind, era lagd til Biskopsbordet i Biskop *Henrix* tiid i Sachabrott ffför Hacans hustru i Allfstada, som lägrath och skämd wart aff Botolff Skriffvare och waru baaden Syskenebarn.

Tuuna gard, i Rystads Sockn haffvom Wi för V marker Örtugor uthan Afflag aff gambla H:r *Steen Stuura* för skadagäll Biskopsbordeno skedde aff honom, som breffven lyda.

18. Elenchus pugnarum cum Danis per 100 annos. fid. 67.

Lyder fom följer:

Att i en manfs aller hafve thenne Slag warit mellan Swerige och Dannemarck.

Först i Dalby och Skaane.
Item vid Lyckeaa.
Item vid Holaveden.
It. I Värend vid Andreda fkog.
It. Vid Bierqvarda.
It. Vid Awafkär.
It. Vid Danaforg.
It. Vid Ruutnaby.
It. Vid Orefteen.
It. Paa Harlyuung.
It. Vid Haraakra i Bifkop Kätilfs tid.
It. Vid Norköping.
It. 1. Slag i Dalomen.
It. I Arbogom.
It. I Upfalom.
It. Uppå Rotafkog Bifk. Kätil och Herr Eric Nilsfon.
It. På Bruunkeberg II:m flagne XVI. Riddere grepne, och mz them VI:c faanger och XIiiI men.
It. A Luundby heed.
It. Vid Älgxborg.
It Vid Stockholm 1517.
It. Vid Rotabroo.
It. Vid Stockholm tha Konung Hans kom in.
It. Vid Södra Malm thaa Kon. Criftiern drog til fkeps.
It. Vid Brännekirke 1518.
It. Vid Narffvabro 1517.
It. Vid Kalmara 1519.
It. Vid Lyongby eodem tempore.
It. På Öland die S:ti Michaelis eodem A:o.

Sedermera är af annan hand och med blekare bläck tillagt:

It. Vid Hoff med Eric Karsfon.
It. Vid Bogafund 1520 die Henrici.
It. På Tiwiden Purificationis famma Året.
It. Vid Ballingxaas eod. Anno.

It.

It. I Upsala Langa Fredag eodem Anno.

It. Vid Vesteraass mellan Pasca och Pingxdaga 1521.

It. Vid Stägeborg 1521 mz Herr Severin & tandem 2:a Vigilia Nativ. Christi eodem anno.

It. Vid Rysby 1522.

It. På Gotland 1524.

It. På Borneholm 1523.

It. Vid Kolasund A:o D:ni 1521.

It. Vid Nyköping 1521.

It. Vid Kalmarna 1522.

19. Strödda anteckningar om åtskilliga Kloster i Linköpings Stift. sid. 69.

De äro endast följande:

Anno Domini 1161 fundatum est monasterium Wretense.

Anno Domini 1167 Obiit KAROLUS Rex dicti monasterii fundator.

Anno Domini 1204 Domina *Ingigerdis* Prioriſſa, germana prædicti Regis, obiit, qvæ per annos XL idem monasterium gubernarat.

Anno Domini 1289. Id. Junii dedicata & consecrata est ecclesia Sanctimonialium Vretensium per Venerabilem in Christo Patrem Dominum *Benedictum* II, præsente D:no Magno Svecorumque Rege, ac Domina *Helevijk* regina, in honorem Dei omnipotentis & gloriosæ Virginis Mariæ. Eodem tempore Domina *Katerina*, secunda proxima die festum Dedicationis præcedente, consecrata est in Abbatissam ibidem, aliis X. virginibus eciam eodem tempore Solenniter Deo dedicatis & introductis ac consecratis.

Anno Domini 1329 obiit Domina *Katerina*, Septima Abbatissa Vretensis, tertia die ante Philippi & Jacobi.

Anno

Anno Domini 1432 die S:ti Jeorgii combustum est monasterium Vretense tertio.

Anno Domini 1514. Dominica post Birgittæ consecrata fuit Domina Sigridis in Abbatissam.

ALVASTRA

Var funderet A:o D:ni - - - - af Kon. SVERKIR och hans Drottning *Uulffill* af henna morgangaffvor, gamalt frelse, som var Alvastra by, then aldrig hörde under Cronona, ellegest hade Cronan ther til hafft jus Patronatus, som aldrig finz skäl til. Och lagde ther Biscop *Gisle* i Lincöping monga sina friheter, tienda til thetta, Gudi til ära oc Konungenom oc Drotningene til vilia, som breffven bevisa.

NYDALA

Och på samma dag epter middagen funderade Biskop *Gisle* Nydala Closter af Biscopsbordsens renta, saa ath Cronan haffver ther inte macht them nogon tunga paaläggia.

20. Valor Præbendarum in corpore. sidd. 71. 72.

21. Necrologium Lincopiense. sidd. 73 - 84.

Innehåller åtskillige Biskopars, Prostars, Kanikers och flere til Linköpings Clericie - Stat hörande perssoners dödsår; och är icke widlöftigare, än at det helt och hållet bärstådes kan införas.

Anno D:ni MCCCXCI. obiit beatus *Nicolaus Hermanni* Episcopus Lincopensis, natus Skeningiæ, translatus honorifice Lincopiæ tempore Domini Johannis Episcopi Lincopensis.

Anno D:ni 1436 obiit Reverendus Pater Dominus *Kanutus* Episcop. Lincop. die S. Jeorgii.

Anno D:ni 1440, in Vigilia Nativitatis Domini, obiit Reverendus Pater Dominus *Benedictus Laurencii* Episcopus Lincopensis. An-

Anno D:ni 1458 die XVI mensis Aprilis, quæ est Dominica in qva canitur: Ego sum bonus Pastor, obiit D:nus *Nicolaus König*, Episcopus Lincopiensis, Sudercopiæ, & sepultus juxta Cathedram Episcopalem in ecclesia Lincopiensi.

Anno Domini 1465 circa Laurencii obiit Holmis Reverendus Pater D:nus *Katillus* Episcopus Lincop. sepultus Lincopiæ in primo Choro.

Anno D:ni 1500, Vigilia Thomæ Apostoli, qvi fuit annus jubileus, obiit Reverendus D:nus Pater *Henricus Tidemanni* Episc. Lincop. sepultus ibid. in novo Choro beatæ Virginis.

Anno D:ni 1513 Reverendissimus D:nus *Jacobus*, Cardinalis Arborensis vulgariter nuncupatus, resignavit per viam cessionis ecclesiam Lincopensem quam habuit, in commendam & favorem D. *Johannes Brasche* Præpositi Lincopensis, anno primo *Leonis* Papæ XIIII.

Anno D:ni 1405 obiit Præpositus *Tordo* restaurator Præpositure post ejus deprædacionem & perdita jura ad fugam Præpositi *Johannis Karoli.*

In margine är anmärkt: 2 Januarii.

Anno D:ni 1418 obiit Præpositus *Laurencius Langhals Sigfridi* Confessionarius Riginæ Margaretæ.

Anno D:ni 14 - - obiit Præpositus *Olaus Pauli*, magnus curialis.

Anno D:ni 1425 die beati Jeronimi obiit Dominus *Matthias* Præpositus Lincopensis.

Anno D:ni 1457, in Vigila beati Andreæ, obiit D:nus *Magnus Petri*, Præpositus Lincopiensis, rediens de terra Sancta.

Anno D:ni 1459 obiit D:nus *Ericus Trolle* intoxicatus lubens.

Anno D:ni 1472 obiit Mag. *Petrus Mört*, Præpositus, a paralisi.

Anno

Anno D:ni 1491 obiit Doct. *Symon* Præpositus Lincop. Nerei. (Scilicet die)

Anno D:ni 1501 Doctor *Hemmingus* resignavit Præposituram Lincopensem.

Anno D:ni 1513 Doctor *Johannes Brasche* dimisit Præposituram.

Anno D:ni 1515 Reverendissimus D:nus *Gostavus Trolle* resignavit Præposituram.

Anno D:ni 1430 obiit D:nus *Johannes Nicolai* Archiadiconus Lincopiensis.

Anno D:ni 1449 in crastino Octav. Martini obiit D:nus *Boecius Piik* Archidiaconus Lincopensis.

Anno D:ni 1456 die beati Petri ad vincula obiit D:nus *Johannes Eskilli* Archidiaconus Lincop.

Anno 1466 obiit *Petrus Ottonis* Archidiaconus.

Anno D:ni 14-- obiit D:nus *Gudmundus* Archidiaconus.

Anno D:ni 1510 28 Januarii obiit Mag. *Johan Ganzo* Archidiaconus subito.

Anno D:ni 1524 die Chrysogeni, de mane hora 2:a nocturna Venerandus vir D:nus *Vernerus Nicolai* Archidiaconus Lincopiensis Proto-Notarius sedis Apostolicæ, 24 Novembris.

Anno D:ni 1334 obiit Magister *Philippus Ravalli* Decanus Lincopensis.

Anno D:ni 13-- obiit D:nus *Harallus Ulfonis* Decanus.

Anno D:ni 1496 tempore Martini obiit D:nus *Petrus Johannis* Decanus Lincopensis, Secretarius D:ni Stenonis Stuure, dispromotor ecclesiæ Lincopensis, hic fuit Lincop--

Anno D:ni 15-- obiit Magister *Johannes Johannis*, Decanus Lincop. Wadsten.

Anno 1400 XXIIII Aprilis obiit *Nicolaus Ulphonis* Cantor Lincopiensis.

Anno D:ni 14 - - obiit *Martinus Olai* Cantor.

Anno D:ni 14 - - obiit D:nus *Suno Olai* Cantor.

Anno D:ni 14 - - obiit Magister *Gerhardus Lassan* Cantor.

Anno D:ni 1517 resignavit D:nus *Petrus Gotscalci*, factus paraliticus.

Anno D:ni 1426 Apli obiit D:nus *Johannes Swartaprest* Canonicus Lincopensis.

Anno D:ni 1431, vigilia Petri, obiit Dominus *Tyrgillus* Canonicus Lincop. in Ægidii.

Anno D:ni 1445 obiit D:nus *Carolus Tante* Canonicus Lincopiensis.

Anno D:ni qvo, supra proxime obiit D:nus *Olaus Gute*, Canonicus Lincopiensis.

Anno D:ni 1451, die invencionis crucis obiit D:nus *Henricus Stenonis Fätting*, Canonicus.

Anno D:ni 1461 obiit D:nus *Petrus Svenonis* Canonicus Lincopiensis.

Anno D:ni 1454, die Bernardi obiit D:nus *Ericus Stenonis*, Canonicus in Margaretæ.

Anno D:ni 1458, VII Novembr. Obiit D:nus *Petrus Holmstani* Canon. Lincopiensis.

Anno D:ni - - - obiit D:nus *Tijdemannus Magni* Succentor feria tertia post Palmarum.

Anno D:ni 14 - - obiit D:nus *Källarus* militaris.

Anno D:ni 14 - - obiit *Conradus* Canonicus Lincopiensis.

Anno D:ni 14 - - obiit D:nus *Sveno Pung* in Præbenda Petri Martiris.

Anno D:ni 14 - - obiit D:nus *Olaus Gote* Succentor.

Anno D:ni 1475. XV. Januarii obiit D:nus *Nicolaus in Daxberg*, in Præbenda Laurencii.

Anno D:ni 14 - - obiit Dominus *Andreas Magni* in Præbenda Michael.

Anno

Anno D:ni 14 - - obiit D:nus *Laurencius Grotte* in Præbenda Nicolai, ultima Octobris.

Anno D:ni 14 - - obiit D:nus *Olaus Arnasti* in Michaël.

Anno D:ni 1501 obiit D:nus *Ingemundus* in Præbenda Nicolai.

Anno D:ni 1497 obiit D:nus *Philippus* in Herzeme (Häradshammar) Succentor.

Anno D:ni 1 - - - obiit D:nus *Petrus Johannis*, in Andreæ, XIII Julii.

Anno D:ni 1501 obiit D:nus *Hermannus Grotte*.

Anno D:ni 1505, Maji d. 21, obiit D:nus *Johannes Stache* Rector Chori.

Anno D:ni 1502 obiit Magister *Johan Ulff*, in Katarinæ.

Anno D:ni 14 - - obiit D:nus *Magnus Dageri* in Præbenda Katarinæ.

Anno D:ni 14 - - obiit Magister *Gerardus* in - - - Cantor Lincopiensis.

Anno D:ni 1 - - - obiit D:nus *Thomas* in Præbenda Margaretæ.

Anno D:ni 14 - - obiit nobilis *Claus Nielsson*, Canonicus in Præbenda Margaretæ.

Anno D:ni 1510 d. 19 Septembris obiit Magister *Gotscalcus* in Præbenda - - - - Romæ.

Anno D:ni 1496 obiit Magister *Bernardus* Canonicus Visbyensis.

Anno D:ni 1 - - - obiit *Magnus*, Canonicus in Visby.

Anno D:ni 1 - - - obiit Dominus *Nicolaus*, Canonicus in Liongby.

Anno D:ni 1506 in autumpno obiit D:nus *Thuro* in Vielstad Canonicus.

Anno D:ni 1516, VIII Novembris, obiit Magister *Nicolaus Petri* in Præbenda Katerinæ.

Anno

Anno D:ni 1514 obijt D:nus *Nicolaus* in *Böde*, Canonicus & Yconomus Lincopiensis.

Anno D:ni 1466, Convers. S:ti Pauli, obiit Magister *Johannes Vipa* in Katerinæ, 24. Januarii.

Anno D:ni 1466 obiit Magister *Arvidus* in Præbenda Katerinæ.

Anno D:ni 15-- obiit D:nus *Petrus in Styrestada*, Canonicus.

Anno D:ni 15-- obiit Magister *Petrus Giorderi*, factus monachus Wastenensis.

De illo in Diario Wastenensi legitur:

MDV. in profesto Visitationis Virginis Mariæ obiit frater *Petrus Giorderi*, qui fuit Magister Artium & natione Wazstenensis, ac ante introitum Canonicus Lincopensis; obiit autem anno a professione sua septimo.

Anno D:ni 15-- obiit D:nus *Nicolaus Toerbe* Canonicus.

Anno D:ni 1510 Vigilia Thomæ obiit D:nus *Andreas Gadd*, Canonicus.

Anno D:ni 1466 XXIIII Maji obiit Magister *Johannes Vipa*, Canonicus Lincopiensis.

Anno D:ni 1466 obiit Magister *Arffvidus* Canonicus Lincopiensis.

Anno Domini 1518 in crastino Sigfridi obiit Dominus *Johannes de Wist*, in Præbenda Margaretæ.

Anno D:ni 1519 die animarum obiit D:nus *Olaus Clementsson*, in Præbenda Petri Martiris.

Anno D:ni 1523, paulo ante Pentecosten, obiit Magister *Henricus Nicolai*, in Præbenda Petri martiris.

Anno D:ni 152- obiit Dominus *Andreas Brage*, Canonicus Lincopiensis, Calmariæ.

Anno D:ni 15-- obiit D:nus *Laurentius* in Gerslösa, Canonicus Lincopiensis.

Anno D:ni 152- obiit D:nus *Nicolaus de Herzeme*, Canonicus Lincop. in Præbenda - - -

Anno D:ni 1524 obiit D:nus *Sveno in Anderstad*, Canonicus Lincopiensis.

Anno D:ni 1525 obiit D:nus *Simon in Alsede*, Canonicus Lincopiensis.

22. Riksmarsken *Sten Benctsons* Bref til Capitels-Herrarna i Linköping, hvaruti han råder dem, at välja *Arnotdum*, Kong ALBRECTS Cantzler och Decanus i Skara, til sin Biskop i den mördade *Gotskalci* ställe. sid. 93.

Brefvet är på latin, och är skrifvit i Örebro, men Årtalet finnes icke utsatt, lärer dock vara 1374.

23. Upsala Dom-Capitels skrifvelse til Biskop *Knut* och Dom-Capitlet i Linköping, rörande den skiljagtighet, som upkommit imellan dem och Kong ERIC XIII i anledning af deras nyligen förrättade Ärkebiskops-val. sid. 93.

Brefvet är på latin skrifvit i Upsala Dominica Passionis, men utan årtal.

24. Ecclesiæ Patronatæ in Diœces. Lincopiensi. sid. 94.

25. Alphabetisk Förtekning öfver alla, under Påfvedömet, til Linköpings Stift hörande församlingar, hvarvid tillika deras indelning blifvit anmärkt, antingen de varit lagde under Biskops-Stolen, eller Capitlet, eller ock under vissa Canonicater, Præbender, Capeller, eller Fattighus; samt huru många nätter hvarje församling var förbunden at underhålla Biskopen vid förefallande visitationer. sidd. 95-108.

Denna Förtekning är nyttjad af Biskop Rhyzelius så väl i dess Monasteriologie, som i dess Biskops-Krönika.

26.

26. Capellæ noſtra ætate. (Scilicet *Joh. Braſkii*) ſid. 109.

Denna Förtekning öfver de, under Braſkens tid, i Linköpings Stift varande Capeller, är väl af Biſkop Rhyzelius utgifven vid ſlutet af deſs Monaſteriologie; men ſom den ſamma befinnes på et och annat ſtälle felagtig, torde en ſäkrare afſkrift härſtädes ſå införas.

Anne in Scopulis.
Antonii circa Röne. (*Rhyzelius* Curiæ Röne)
Capella Stegaholm.
Capella Stegaborg.
Beati Johannis in Ramshäll.
Renaroorum. (*Rhyzelius:* Renaroos.)
Laurencii Sudercopiæ.
Capella Hendelö.
Capella Norcopenſis.
Jeorgii Lincopiæ.
Ladingalunda.
Sancti Spiritus Sudercopiæ.
Sancti Spiritus Lincopiæ.
Beatæ Birgittæ circa Motala. (*Rhyzelius:* Curiæ Motala)
Jeorgii Skeningiæ.
Domus S:ti Spiritus ibidem.
Crucis in Granby. (*Rhyzelius:* Eremitorium.)
S. Spiritus Waſtenis.
S. Petri Ibidem.
Jeorgii ibidem.
Gertrudis ibidem.
Capella in Holaved.
Beati Botolphi.
Laurencii in Viſinxö. (*Rhyzelius:* Lampridii.)
Jeorgii Jenecopiæ.

Sancti

Sencti Spiritus ibidem.
Beati Petri ibidem.
Capella Valbergis.
Crucis circa Husbyfioll. (*Rhyzelius* Eremitorium Curiæ Husbyfiöl.)
Capella Parata vel Perata. (*Rhyzelius:* Pata.)
Capella Strömſsrum. (*Rhyzelius* Strömbrum.)
Jeorgii Kalmarnæ.
Sikavarp in Ölandia.
Elavi in Barkholm.
Eremitorium Vaſtenis.
S. Olavi in Böda.
S. Ottonis in Högaby.
S. Margaretæ in Konſten.
S. Kanuti in Algutzrum.
Beati Stephani Gräsgård, alias Barbaræ. (*Rhyzelius* Bardæ)
Beati Johannis in Kyrohaffn.
S. Sigfridi in Hagaby in Möre.
Capella in Kumlamad, S. Olai.
Capella Boskulla, circa Krakarum, ſeu Botolffi. (*Rhyzelius:* Curiæ Krakarum.)
S. Gertrudis circa Cronabäck. (*Rhyzelius:* Curiæ Cronabäck.)
S. Jeorgii circa Stegeholm. (*Rhyzelius* Curiæ Stegeholm.)

27. Monaſteria Diœceſeos Lincop. Anno 1515. ſid. 110.

År tryckt efteråt i Biſk. *Rhyzelii* Monaſteriologia.

28. Smör-Ränta med flere ſkatter til Linköpings gård och Biſkops-bordet. Sidd. 110-116.

29. Ärkebiſkopens *Jacobi Ulphonis* ſkrifvelſe til Electos i Linköping och Strengnes, ſom då uppe-

uppehöllo sig i Stockholm, rörande Ärkebiskops-Stolens rättigheter m. m. sidd. 119. 120.

Brefvet är på latin, men utan årtal.

30. Biskopstorpa Widzlaga. (Rågång) sidd. 121 - 124.

31. Biskopsforssa Widzlaga. sidd. 125. 126.

32. Norra Berga Widzlaga, i Kläckerike Sockn. sidd. 133. 134.

33. Ärkebiskop *Henrics* skrifvelse til Fogdar och Ämbetsmän i Linköpings Stift, hvaruti han råder och förmanar dem, vid deras siäls salighet, at icke befatta sig med sådana saker, som rörde Clärkom, Diäknom, och Kyrkans personer, utan låta then heliga kyrka och hennes personer och ägodela niutha theras reth och friheter, som the aff aldher och af hednom hös her i rikit niutidh hade m. m. sid. 139.

Brefvet är på Svenska, skrifvit ex castro Almarstäk, Anno Tricentesimo LXXXVIII feria quinta infra Octavas Angelorum.

34. Utdrag af Kejser CAROLI utfärdade Förbud emot Kyrkans och Cleriviets förolämpande. sidd. 142. 143. 144.

På latin, defect.

35. Ärkebiskop *Olofs* Bref til Linköpings Stift, hvaruti han biuder, at det Beslut, som i Telgiuum var giordt och faststält om Kyrkans fri- och rättigheter, skulle almenneligen kundgöras. sid. 140.

Brefvet är på Svenska skrifvit Arboga Anno D:ni MCDXXXVIII, sexta die Marcii.

36. Bref af Ärkebiskop *Olof* i Upsala, *Thomas* af Strengnes, *Oloff* aff Wetteraars och *Magnus* aff

aff Abo, til alla Fogdar och Ämbetsmän i Linköpings Biskopsdöme, med förbud, vid straff af bandlysning, at de icke skulle oförrätta eller våldföra Kyrkan och dess personer m. m. sid. 141.

På Svenska, skrifvit Arboga Anno D:ni MCDXXXVIII sexta die Marcii.

37. *Sten Sture* (den äldres) Bref, hvaruti han bevitnar och tillika stadfäster det Bref, som Drotzen *Christiern Nilsson*, Riddare och Marsken *Carl Knutsson*, med alla Riksens Råd, Anno D:ni MCDXXXVIII. sexta die Marcii, i Arboga, gifvit Biskopen i Linköping, med rättighet, at upbära saklören af alla godz och personer, som lydde under Kyrkan och Clericiet. sid. 145.

Brefvet är på Svenska, Daterat Holmis Anno D:ni MCDLXXIIII.

38. Sveriges Rikes Biskopars, Råds och Lagmäns inbördes förbindelse om Riksens rätt och alla gamla Privilegiers vid magt hållande m. m. sidd. 146. 147.

Detta märkvärdiga Document är på Svenska, hopkonstlat af den tidens Aristocrater, vid Hertig *Magni Ericssons* Kunga-val, giordt och gifvit Upsala Anno D:ni MCCCXIX Oct. Idus Julii die scilicet electionis memorati Regis.

Den Afskrift som här finnes, lärer vara en öfversättning; ty *Haddorph*, i Bilagorna til stora Rimkrönikan sidd. 11. 12. har detta bref på latin, trykt, som han säger, efter sielfva Originalet, så framt man icke vill påstå, at denna märkeliga Act blifvit utfärdad både på Latin och Svenska.

De myndige Herrar, som, för at styrcka sitt

sitt egit välde, sökte lägga band på den lagliga Konunga-magten, voro *Olof* (Biörnsson Färla) Ärkebiskop i Upsala, *Carl* (Jonsson Bååt) Biskop i Linköping, *Bendt* (Johansson) i Skara, *Styrbiörn* i Strengnes, Broder *Israel* (Erlandi Ängel) i Westerås, och *Magnus* i Wexiö, *Mathias Kättilmundsson*, högmektigh Förstes Konung *Mans Ericssons*, ffordom Hertogs, Hoffmestare, *Birger Pedersson*, (Brahe) *Finvedh Niclasson*, *Magnus Benedictsson*, *Larens Ulffsson* (Stengafvel) Lagman i Sudermannalandh, *Staffan Röreksson*, *Bo Niclasson* (Natt och Dag) Ösgöta Lagman, *Knuth Jogansson*, (Blå) *Philpus Ulffsson*, (Ulf) *Eric Turesson*, (Bielke) *Sone Jogansson* (af Wålunge Slägten) Lagman i Tihäredhom, *Tore Käthilsson*, (Bielke) *Knuth Monsson*, Wesgöta Lagman, *Jogan Tolfsson* (Sture) *Gustaf Truesson*, *Erengisle Näskonungsson*, *Nils Biörnsson* (Färla) Lagman i Närcke, *Håkan Jogansson*, Kalladher Lämma, *Mons Nilsson* Lagman i Wesmannaland.

Denne sistnämnde är icke af von Stiernman nämnd bland Lagmännen i Westmanland.

39. Præpositi & Capituli Lincopiensis Bref til D:num *Ragvaldum* de Windestadhe Præpositus i Skeninge och D:m *Bondonem* i Hagaby Höga, med befallning, at de skulle föranstalta om uppläsandet, i Skeninge och Wadstena, af Drottning MARGARETÆ Bref, Dat. Axevald Anno D:ni MCCCXC tercio ipso die annunciationis beatæ Mariæ Virginis, hvaruti hon förbjuder sina Fogdar och Ämbetsmän i Östergötland, at lägga tunga och skatt på Kyrkor, Clerker och Klästerhion. sid. 147.

Drottningens Bref år på Svenska, men Capitlets på Latin, Dat. Lincopiæ Anno D:ni M.CCCXCIII:o feria III:a proxima post Dominicam Palmarum.

40. Konung MAGNI Bref, hvarigenom han under sin frid och beskärm uptager Biskopen i Linköping, hans kyrka och all henna godz. sid. 148.

År på Svenska, giffvidh a Boghehus Anno D:ni MCCCLIII die invencionis Sanctæ Crucis.

41. Transsumt af Förlikningen imellan Konung MAGNUS och hans Son Konung ERIC, giord i Jönköping Anno D:ni MCCCLVII die Sancti Vitalis. sid. 149.

År på Latin.

42. Konung CHRISTOPHERS Bref, hvaruti han stadfäster alla Presterskapets Privilegier, som både Påfvar och Konungar förundt hade, samt frikallar hela Kyrkostaten från alla Konungsliga skatter och besvär, af hvad namn de vara månde, såsom Ledungslama, skipwist, Spannemål, Återgäld m. m. sidd. 149. 150.

Brefvet år på Svenska. Giffwith och skriffwith i Upsala på Konung Christoffers Crönilse dagh, som war helgia Kors dagh exaltationis, Arom epther Gudz byrdh Tuusandhe Firahundradhe Firetigie på thez förstha.

Af detta bref finnes äfven afskrifter på latin.

43. Bref af *Christiern Nilsson* (Wase) Riddare och Droseethe, *Gustaff Benctsson*, *Nils Erngisslason*, (Natt och Dag i längden) *Bo Stensson*, (Natt och Dag) *Göstaff Algotsson*, (Sture) Broder *Svensson*, (Tiurhufvud) Riddare, *Karl Knutsson*, (Bonde) Marsk, *Nils Jönsson*, (Oxenstierna) *Benct Jönsson*, (Oxenstierna) *Carl Ormsson*, (Gumsehufvud) *Karl* (Thordsson) *Bonde*, *Knut Joghansson*

son, *Benkht Uddhesson*, (af Winstorpa Slägten) *Erik Puke*, *Benkth Gothskalksson* (Ulf) *Benkth Steensson*, (Natt och Dag) *Nils Steensson*, (Natt och Dag) *Karl Christiernsson*, *Matts Ödghisslason* (Lillie) *Bo Knutsson* (Grip) *Oluf Rawalsson*, (Röde) *Greger Magnusson*, (af Eka Slägten) *Magnus Gren*, *Erengisl Nilsson*, (Natt och Dag i längden) *Joghan Karlsson*, (Färla) *Birghe Trolle*, *Otte Ulfsson*, *Niels Platha*, *Joghan Gedde*, *Henrik Swerd*, *Benkth Lydecason*, *Sone Sonason*, *Nils Ulfsson*, *Gőstaf Ulfsson* (Sparre) *Gőstaff Stuure*, *Ture Stensson* (Bielke) *Eric Turesson*, (Bielke) *Eric Stensson*, *Fader Ulfsson*, (Sparre) *Harald Stensson* (Gren) *Holmsten Joghansson* (Rosenstråle) *Arwedh Peccatel*, *Eric Jönsson*, *Karl Monsson* (af Eka Slägten) *Harald Ulfsson*, *Rawaldher Monsson*, *Niels Krok*, *Gregers Nilsson*, *Magnus Pijk*, *Lorens Snäckenborgh*, *Sten Pedersson Wäpnare*, Sweriges Rikes Rådh och män, hvaruti de förbinda sig til at skydda och försvara det andeliga Ståndet vid sina Privilegier, friheter, rättigheter, egendomar och gods, rörligt och orörligt. sidd. 151. 152.

Brefvet år på Swenska, Giffvit i Södherköping sampthe daghen i Octobris Manadh MCDXXXVI.

44. Drotzen och Riddaren *Christiern Nilssons* och Marsken *Carl Knutssons* Bref, hvarigenom de, med samtelige RiksRådens samtycke, gifva Biskopen i Linköping rättighet, at upbära sakören af alla gods och personer, som lydde under Kyrkan och Clericiet. sid. 152.

På Svenska, Gifvit Arboga Anno Dni MCDXXXVIII. Sexta die Mensis Marcii.

35. Konung JOHAN SVERKERSSONS Bref, hvaruti han förklarar alla Biskopar öfver hela Riket fria för all Konungslig skatt och tunga,

 och

och tillägger dem desſutom Konungsböterna af alla de brott, ſom på Kyrkans och Cleriсiets egendomar blefvo bedrefna. ſid. 153.

Breffvet är på Svenſka, Giffwit Aarom epther Guudha byrdh MCC på thet XIX:e.

46. Konung MAGNI LADULÅSES Bref, af ſamma innehåll, ſom näſtföregående. ſidd. 154. 155.

Gifvit i Söderköping Anno D:ni MCCLXXXI. på ſin kära Husfrus Krönilſe dag, ſom var S. Oloffs Konungxdagh.

År på Svenſka.

47. Samme Konungs Bref til ſine Fogdar och Upbördsmän i Öſtergylland, at de icke ſkulle fordra någon Spannemåls-ränta af Cleriсiet. ſid. 155.

På Svenſka, Gifvit Konungsberg Anno D:ni MCCLXXXII. Qvin. Kal. Aprilis.

48. Bref af *Birge Ulfsſon* och *Sten Benctsſon*, jemte Tranſſumt af Drottning MARGARETÆ Förſäkran, til Sveriges Rike, Giffven Arom epther Gudhz byrdh MCCCLXXXVIII oppå Palm-Söndag. ſid. 157.

Brefvet är på Svenſka ſkrifvit Sudhercopiæ Anno D:ni MCCC Octoageſimo Nono, Dominica prima ante beatorum Apoſtolorum Symonis & Judæ.

Drottning MARGARETÆ Förſäkran är tryckt ibland Hadorphs Bilagor til ſtora Rimkrönikan ſid. 51. följ.

49. Konung ERIC ERICSSONS Bref, hvarigenom han ſtadfäſter de af Konung JOHAN åt Präſterſkapet gifne Privilegier. ſid. 157.

På Svenſka men utan årtal.

50. Åtſkillige Domherrars Proteſt emot det, ſom

som i Konung MAGNI ERICSSONS Almänna Lag var infördt til förfång för Presterskapets rättigheter, sid. 158.

Protesten aflemnades til Lag-Commissionen i Örebro den 8 Martii 1347 af *Laurentius de Wallentuna* Upsal. *Laurentius de Huusawisth* (Wist) Lincop. *Petrus de Floden* Strengen. *Larens Beberg* Aros. och *Wemundus* Wexion. Alla Canonici.

Denna Protest är på latin tryckt i *Wildes* Hist. Progmatica p. 444 och i *Messenii* Scondia Tom. XII. p. 186.

51. Transsumt af Kejser FRIDRICS Mandat om Clericiets rättigheter. sidd. 159 - 162.

På latin, utan årtal.

52. Konung CHRISTIERN den I. Försäkran til Svea Rikes Ständer at vilja bibehålla dem vid sina Privilegier. sid. 163.

På Svenska, in Castro Haffniensi Feria VI:ta proxima post Dom. Lætare Anno D:ni 1457.
Tryckt hos *Haddorph* sid. 194.

53. Konung CHRISTOFFERS Stadfästelse på Presterskapets Privilegier. sidd. 165. 166.

Är på latin och det samma som frammanföre finnes på Svenska Dat. Upsaliæ in die coronationis, hoc est in ipso die exaltationis S. Crucis Anno D:ni 1441.

54. Bref af Biskopen *Nils* i Linköping til Presterskapet i Östan Stång, hvaruti han lemnar dem del af några Articlar, som voro faststälde vid Mötet i Telge, med befallning, at de skulle almänneligen kundgöras. sid. 167.

Articlarna äro på Svenska, men brefvet på latin, Script. Lincop. Anno D:ni Millesimo Tre-Centesimo Octoagesimo, die beati- - -

55.

55. Bref af Proften och Capitlet i Linköping til Herr *Ragvald* Kyrkoherre ath Sancte Laurenfa Kyrkio i Suuderköping, Canik i Linköping och Herr *Herman Bagga* Proft i Suuderköping rörande någon obehörig fkatt och tunga, fom *Evert Molteckes* fogde på Stegeborg lagt på Kyrkohion i Hammarkinds härad. fidd. 169. 170.

Brefvet är på Svenfka, Dat. Lincopiæ Anno D:ni 1391 in Oct. S. Martini Ep. & Confesforis.

56. Konung MAGNI ERICSSONS Bref om Konungs Sakören. fid. 170.

På Svenfka utan årtal.

57. Konung ALBRECTS Förfäkran, hvarigenom han ftadfäfter alla andeliga och verldfliga Privilegier. fid. 170.

Brefvet är på Svenfka, Dat. Stockholm, Anno D:ni MCCCLXX quinto ipfo die Septem fratrum.

Tryckt hos Haddorph fid. 40.

58. Konung ALBRECTS Förfäkran, at bortlägga alt hat och illvilja emot *Bo Jonffon* med flere, och bruka Rikfens Rådgifvare i thet fom Riket kunde angå m. m. fid. 171.

På Svenfka, Gifvit Gripsholm Anno D:ni MCCCLXXX tertio, feria Sexta proxima ante feftum exaltationis S. Crucis.

Tryckt hos Haddorph fid. 39.

59. Konung BIRGER MÅNSSONS Bref, hvaruti han bekräftar alla de friheter, fom defs fader MAGNUS (Ladulås) förundt Clericiet vid fin Gemåls kröning. fidd. 171. 172.

Brefvet är på Svenfka, Giffvit Strengnes Aarom epter Guds byrd Tuufande Tryhuundrade paa thz fämpta Midfafta Synnedagh.

60.

60. Det samma Konung ALBRECTS Bref som frammanföre finnes N. 57. sid. 174.

61. Konung ALBRECTS Försäkran, at bibehålla Ständerna vid sina Privilegier m. m. sidd. 174. 175.

År på Svenska, Dat. Arosiæ Anno D:ni MCCCLXX Octavo Dominica proxima post Festum S. Martini Episcopi.

Tryckt hos Haddorph sid. 37.

62. Konung ALBRECTS Bref, angående åtskilliga mål, som af honom, emot lag bedrefne voro. sidd. 176. 177.

Brefvet är på Svenska, Dat. Stockholm in Claustro Fratrum Min. in Vigilia Laurencii Martiris A:o D:ni MCCCLXXI.

Tryckt hos Haddorph sid. 35.

63. Konung JOHAN SVERKERSSONS stadfästelse på Presterskapets Privilegier. sid. 178.

Det samma, som finnes här frammanföre N:o 45. Gifvit Aarom epther Gudz byrd MCCXIX.

64. Hertigarne *Eric* och *Waldemars* Beskärmelse-Bref för Linköpings Domkyrko. sid. 178.

På Svenska, Gifvit Skårkind Aarom epther Gudz byrd MCCC på thet Attende S. Bartolomei Apostoli daag.

65. Bref af Hertiginnan *Ingeborg*, *Matts Kätilmundsson*, Hofmästare, *Birge Pedersson*, (Brahe) Lagman i Upland, *Hacan Jogensson*, *Hakan*, kallad *Lemma*, *Thore Kätilsson*, (Bielke) *Bo Nilsson*, (Natt och Dag) *Knut Mansson*, *Eric Turesson* (Bielke) *Nils Biörsson*, (Färla) *Torgels Andersson*, *Sigge Halstansson*, *Sone Jogansson*, Riddare, hvarigenom Presterskapets förra Privilegier bekräftas. sid. 179.

Bref-

Brefvet år på Svenſka, Gifvit Lödeſe Arom epther Gudz byrd MCCCXIX ſämpte dagen Kalend. Auguſti.

66. Åtſkilliga Räkenſkaper. ſidd. 181 - 185.

67. Om *Munkeboda* Lana - fiſke. ſid. 186.

68. Om *Munkeboda* ägor och Rågång. ſid. 187.

69. Lagmannen *Eric Niperts* Dom, om Munkeboda Fiſke, Giftven Arom epther Guds byrd MCDLIIII. S. Martini affthon. ſidd. 188. 189.

70. Om *Fiäterſunda* Widzlaga eller Rågång. ſid. 189.

71. Anmärkningar öfver åtſkilliga under Biſkops - bordet lydande gods och lägenheter. ſidd. 193 - 228.

72. Hushålls - Calender. ſidd. 229 - 240.

73. Mat - Ordning, eller Anrättningar på viſſa Högtids och andre dagar. ſidd. 241 - 251.

År tryckt i Götheborgſka Magaſinet för år 1761, under titul: Köks - Calender. ſidd. 194 - 196. 321 - 325.

74. Om Skatten til Biſkops - bordet af åtſkilliga Socknar. ſidd. 254 - 261.

75. Officiales vid Linköpings gård. ſidd. 263 - 302.

Innehåller förtekning öfver alla Ämbetsmän och Betiening, hörande til Biſkoparnas Hofhållning, hvarjemte följer deras Inſtruction och ämbets - ed.

Förtekningen år tryckt i Cantzlie - Rådet Lagerbrings Diſſ. De Epiſcopo Principe, pagg. 31. 32. Lundæ 1758.

76. Rågång omkring Biſkopsägorna i Byarums Sokn. ſid. 305.

77. Årkebiſkop *Jacobs* Bref om ägande rätten til upfundna Malmberg. ſid. 309.

Brefvet år på Svenſka utgifvit 1485 Helge Kors Afton.

78.

78. *Engelbrecht Engelbrechtssons*—Bref til Landtboarna på Tielmo och Crisberga skogar, at de til Biskopen skulle betala sin skatt. sid. 311.

Brefvet är på Svenska, skrifvit Jungfruhaffn Anno D:ni MCDXXXII die S. Michaelis Archangeli.

79. Åtskilliga strödda anteckningar af mindre betydenhet. sid. 312 til slutet.

XLIV.

Lönberga Kyrko-Bok ifrån och med År 1596 til och med år 1692. 86 ark.

Innehåller, utom det vanliga i Kyrkoböcker, äfven hvarjehanda anmärkningar af mer och mindre betydenhet, men hämtar i synnerhet sit värde däraf, at Pastor i Lönberga *Nicolaus Magni* däruti anteknadt det märkvärdigare som sig tildragit under den tiden han var Pastor, eller ifrån år 1578 til 1615, då han lemnade detta jordiska.

För at afgifva prof af denne flitige mannens upmärksamhet vil man här anföra det märkeligaste af hvad han upteknadt.

Anno 80 (1580.)

Uti thette år var Herr *Pontus* Krijgs-Öffverste för thett Svenske Krijgsfolkit, och intogh Kägsholm i Ryssland then 4 Novembri; och then 28 Decembris bekommo the Pådz (Padis) i Lijffland.

Herr *Pontus* fijk Sophia til äkta, Kong Johans frilledotter, 4 Februarii i Wastena.

Anno 1581.

Uti thette år then 4 Martii bekommo the Swen-

Swenske Wessenbergh i Lijffland och skuto heete-kulor ther på.

Tolsburgh bekommo the then 7 Martii.

Loe (Lode) then 22 Julii, Fyckell then 23 Julii, Leal then 24 Julii och Hapsala th. 9 Augusti.

Then 6 Septembris vunno the Svenske thet lifflendske Narffwen med Krijgsmackt och med stormande handh, och then 18 Septembris togo the in then Ryske Narffven Jvangord, och Jamgård i Ryssland then 28 Septembris, och Coporien (Coporie) i Ryssland togo the in then 10 Octobris.

Item Hwittensten i Lijffland togo the then 10 Novembris, och hafver tette år varit oss Swenske it lyksamligit år.

Item then 14 Maji tå stod Frödickens *Elisabetz* bröllop i Stocholm med Hertugh *Christoffer* van Mickelborg.

Anno 1559.

Nyårsdagh affsompnade Kongh CHRISTIAN III när han var 56 åra gammul, och i samme månedt bleff Kongh CHRISTIERN, then andre aff thet nampn, dödh, när som han hade varit fången i Danmarck uti 27 år.

Anno D:ni 1560.

Sancti Michaelis dagh, tå afffompnade saligh Koningh GÖSTAFF i Herranom i Stocholm, när som han hade väll regeredt Sweriges Rijke något när i 40 år.

Och Hans Son Kongh ERICK vardt Koningh och regerede uti Otta år.

Anno 1561.

Gaff Räffle stad i Lijtfland sig wälvilleliga under Konungh ERICH till Swerige och Räffle Slott

Slott then 24 Junii; Och sedan intogh Kongh ERICHZ Krigsfolk Hvittensteen, Hapsala, Pärnau och flera Slott i Lijffland. Och Tyskar som vore satte på Slotten, the sålde Slotten til Danmarck (förutan Räffle,) så kom Ryssenn och togh all Slott ifrån Tyskarna; så hade nu Ryssen alt Lijffland förutan Räffle; men Anno 73 then 27 Januarii tå flogo the Svenske 7000 Ryssar uti et slagh vijd Lode.

Anno 1571.

Tå kom Ryssen med all sin krijgsmackt i Lijffland och belade Räffvel; men han vann intett och i Martii Månedt, och giorde skada uti Finland. Men Tataren han lönte honom igen, ty han brände aff hans huffvudstad Muuscho och TryHundret Tusend menniskior medh.

Anno 1577.

Drog Ryssen annan gångh och belade Räffle och moste draga aff medh skam then 3 Martii, och sedan

Anno 81.

Bekommo the Swenske alt Lijfflandh, som föreskriffvit står; men

Anno 83.

Tå kommo the Svenske för Nöteborgh och vunno ther intett, för thett kålda våtweder, ty the kommo och förssent om höften.

Doctor *Benkt* K. M. Doctor i Läkekonsten afffsompnade uti Upsala then 28 Julii.

Item sattes frijd emillan Kong *Staffan* uti Påland och Ryssen, och Ryssen gaff Påland halfft Lijffland, Darffptow (Dorpt) Pärnaw; ty Kongen i Påland låg för Pläschow och tvingade Staden

den hart och om Ryssen icke hade giffvit Påland Lijffland så hade the Svenske ock then parten intagit, ty the lågo för Pärnaw, och tå kom Pålacken med Ryssens bref och fulmackt och togh Pärno in.

Uprättades Collegium uti Stockholm.

Koningh JOHANNIS Drotning D. CATHARINA affsompnade i Stockholm then 16 Septembris.

Andreas Laurentii Episcopus Wexionensis uti Stocholm utvald till Archiepiscop then 8 Septembris.

Anno 84

Then 16 Februarii vardt Drotningh CATHARINA hederligen begraffven uti Upsala, och ifrå then 16 Septembris och til begraffningen skulle man en tima om morgonen 7 ringa vid alla kyrcker en tima, och twå Prester aff hvart Häred till begraffningen.

Item JOHANNES MAGNUS Storförstan i Ryssland han doo, nostri temporis Tyrannus.

Theodorus, hans Son kom efter honom.

Anno 85.

D. *Pontus* Sveticæ militiæ Dux, in aquis prope Narvam Suffocatus, obiit 5. Novembris. Revaliæ autem splendide sepultus.

Anno 1592.

Then 17 Novembris affsompnade Konungh JOHAN när han regeret hade uti 24 år och 2 Månader.

Anno 93.

Uti Martii Månedt höldts it Concilium uthi Upsala aff then Högborne Forste Hertug CARLL Sveriges Rijkes ArffFörste och Hertug till Södermanlandh, Närike och Wärmaland, sampt med alt

alt Sverigis Råd Herr *Nils Gyllenstiërna* till Fogelvik Sverigis Drost, Herr *Erick Göstaffson*, Herr *Sven Baneer*, Herr *Gostaff Baneer* &c. sampt med alla Professores, Magister *Nicolaus Bothnienfis*, utvald at vara Præses Sinodi. *Item* Episcopi Lincopensis M. *Petrus Benedicti*, Strengnensis M. *Petrus Jonæ*, Arosiensis M. *Olaus*, sampt med Episcopo Aboensi, och sedan af alla landsorter Pastores; och vart samtykt, att affleggia alla Papisters, Calviners och alla andra falska Lärares, och blifva vid then rätte lärdom och Kyrkeseeder, som voro uthi Salig Kong GÖSTAFFS sijste Regementz-tijd, och i S. Kong JOHANNIS första Regementz tijd.

Item M. *Abrahamus Andreæ Angermannus* exul Lipsiæ vardt utvald at bliifva Archiepiscopus, och kom igen om Sommaren.

Item in Octob. Månad kom SIGISMUND Kong JOHANS Son, (som 6 år Konung hade varit uti Påland) til Sverige, och lit begrafva sin fader; och straxt therefter uti Februario 94 vardt han och krönt till Sverigis Konungh aff M. *Abrahamo* Archiepiscopo och Herr *Erick Sparre* til Sundby Cancellario, uti Upsala; och uti Julii månad seglade Kong SIGISMUNDUS med sit Polenska Hooff åter igen til Pålandh, och Hertugh KARLL vardt utvald till att vara Rijksens Regent och Föreståndare i Kongens frånvarelse.

Anno 95.

Uti Octobris månedt hölt Hertigh KARLL Herredagh uti Söderköpingh med alla Rijksens Ständer, och vardt samtyckt at utgifva en hielpe skaat till att betala Rijksens geld medh efter then longlige feegd som varit hade.

Item Hvar Prest 2 öra för hvar gård uti

hans Sokn, och två öra för hvar Tunna säd, som han hade i vederlagh.

Item en Fougte och Skrifvare skulle utgiffva somme 4 eller 6 eller 8 daler.

Item Hvar Skatte bonde två daler och inhuses man två mark.

Item Hvar Lege-dräng ena mark.

Skreddere och ämbetzmän en daler, somme två daler eller mer utgifva uti Städerna, och utgåfvo en stor summo penningar; och lades thenna skatt ut Anno 96.

Och begynte M. *Abrahamus* Archiepiscopus tå at färdas ifrån Söderköpingh först hem til Upsala och til Skara sedan och insatte ther Biskop och visiterade Skara Stijckt och insatte M. *Petrus* til Vexiö Biskop. Och visiterade M. *Abrahamus* och Vexiö Stijckt, och sedan Calmarna och Småland och Lincöpings Stijckt, uti Ösgotia Anno 96 innan Sancti Petri tijd; och skole komma tilhopa trij eller 4 Häreder på en vijss dag, med alla Pastores och the förnemsta uti Soknen; och först hölt Archiepiscopus en härlig predican, och sedan upräknades alla the personer uti alla Sokner, som någon synd bedriffvit hade, och the vordo straffade med rijs, som synden var groff tiill, så mong slag vardt han eller henne tildömpt.

Item. The som hade utloffvat Echtenskap och icke ville thett hålla, them lät han viia tilhopa.

Anno 1596.

Dominica Exaudi hölt Magister *Abrahamus Andreæ Angermannus*, Archiepiscopus Upsalensis, sin Visitation och samqvemd i Wimmerby med Kijndh Seffvede och Askolands Häreder.

Sedan M. *Abrahamus* hade hållit sin visitation öf-

öfver Vestergötland, Småland och Östergötland, så upbrast en graff utaff sig sielff, utan Tordön, vid Wickelsand, utan för Wäxiö, och grafven var 21 alen lång och breed, och 6 qvarter diup, och sielfve torffven är förd, så diup som graffven är, heel, inpå it åkerstycke sort något långt ifrå.

Item i Julii månet, sedan som graffven upkom, strax ther efter, kom så mykit regn, at vatnet flött utöffver alla våta ängiar, så at the vore som andra siöar påseende och varade sådana väta länge, therföre bleff höö och sääd förderffvat aff väta och ingen vintersääd bleff, utan the som hade fåt Sommar - Rogh.

Och efter thett at höö och säd vart illa burgit förorsakades sig en stoor födödh, får, getter, hoorss, doo om våren Anno 97.

Item dyr tijd, så at en tunna Sädes - korn köptes för 12 mkr Örtuger, (In margine: 6 Lo Silfver,) ty thett var mykijn väta, så at man fijk icke så vintersädh på leeren, utan the som hade tör sandiord.

Och then 20 Octobris kom en stor snö, och varade uti 14 dagar och gijk sedan sin koss, och var vått och mörkt intill Jull.

Efter Jull begyntes någon vinter och varade länge och gijk aff, och tå syntes något till vintersiden, men then 14 Aprilis kom en skadelig vinter uti fiorton dagar, theraff förderffvades vintersäden.

Item Och fänaden do aff siukdom och hunger, ty man fijk icke köpa höö. Dyr tid.

Utij Arboga hölt Hertig KARLL Herredagh om vinteren, och the förnämste Herrer ville intett komma tijtt; och vart samtykt att sända

 Skeps-

Skepsflotten till Danſke (Dantzig) at hafva Kongen i Riket igen, ifrån Pålandh.

Och i Junii månat kom Hertugh Karll till Calmarna och intogh ſtaden och ſlottet och fångade Herr *Karll Guſtaffsſon*.

Anno 97.

Om S. Andreæ natt tå hördes Klåckerna uti Calmarna att ringias, och ingen menniſkia ſyntes ther att vara om natten. *Item* och i Döderby eller Kläckeberga.

Item upkom en ſådana ſiukdom, at han begyntes ſåſom medh them ſom pläga att falla uti brott och ſprängde ſå menniſkian uti alla ſina lemmar, uti fingrar och tåå ſå at näglana föllo af på en part för än han doo.

Anno 98.

Then 25 Februarii en ſtor Solens förmörckelſe.

Item monge ibland the förnemſte ibland folket blefvo döde.

Uti Auguſti månedt kom Kong Sigismundus ifrå Pålandh och till Swerige, förſt till Calmarna och ſedan till Stegeborgh, och ther ſtod it ſlag emellan thet Polenſka folket och Hertug Carll then 8 Septembris.

Och ſedan färdades Kong Sigismundus till Linköpingh, och med ſit Polenſka folk och Smålandzfolk.

Och efter honom kom Hertug Carll med Sweriges makt, och vid Stång åå ſtod it ſtort ſlag, och the ypperſte Herrer vordo fångne, Herr *Eric Sparre*, Herr *Steen Baneer*, Herr *Göſtaff Baneer*, then 25 Septembris.

Och Kong Sigismundus talade perſonligen med ſin Farbroder Hertugh Carll och bebundo fredh.

fredh. Och vart ſagt, at thet Polenſke folket ſkulle förſkickas öfver igen til Danſke och Konungen ſedan begifva ſig til Stocholm. Men när ſom Konungen kom igen til Stägeburgh med ſin Syſter Frödiken *Anna* och fick ſij al Slottet var röffvet, begaf Han ſig till Calmarna och beſatte ther ſit folk, Tyſkar i ſtaden och Pollenſk på Slottet, theres Öfverſte var *Hårbåckus*, och drog til Danſke och Påland igen med Fröken *Anna*.

Och 60 man Pollenſk, ſom voro på it Skep, och lågo på landet Långö i Miſterhult Sokn, vordo ther ſlagne i Novembri Måned.

En Lijfflandz Herre benemd *Fagerſpåch* var KrigsÖfverſte vid Lincöpingh för thet utlenſke folket och vard ſedan ſlagen i Lijfland Anno 1602.

Anno 98 ſenaſt i October månat var Kong SIGISMUNDUS i Calmarna och ſatte Tyſkar i Staden, och Pållackar på Slottet, *Härbåckus*, Öfverſte för thett utlänſke folket och Herr *Johan Sparre* til Bärqvara, och ſeglade Kong SIGISMUNDUS til Danſke och til Pålandh igen. Men Hertug KARLL lät ſända til Kalmarna *Carll Karlsſon* (Gyllenhjelm) och *Samuel Nilsſon*, ſamt med Krigzfolk, ſom belade Calmarna en månat för Jull, och när man utkördt Gärden aff Lönberge Sokn, ſom var then 15:de dag Januarii, tå ſyntes ſnön och vägger ſom man ſåg på, ſåſom blodachtigt.

Anno 99.

Item kom Hertug KARLL till Calmarna och hölt meen medh Krigsfolket på Skälby ängh then 1 Martii, och om natten efter lät han ſtorma till ſtaden och intog honom, och lät ſlå ihiäll ſå månge Tyſkar och Krigsfolk ſom var på gatonar, men

men the som voro inne uti husen män, qvinnor och af stadiens folk them vart lijsvet skonat, dock vart ifrån them rappat både Kyrken med och rappat och borttagit. Dock vart skonat tiil tu huls *Peter* i myntegården och *Håken* gumma gård. Martii then 2 och 3 dag var them i Calmarna en olyksammer dag, och uti bestalningen för än som staden vart öffvervunnen tå var uti staden en fattig qvinna och var haffvande, och hade två döttrar, then ene var liten och then andre något större, så efter thet at hennes man var, för än staden belades, kommen utu staden och hon fatig qvinna hade intett at gifva barnen till at äta, förgiorde hon först sine tu barn och sedan sitt egit lif.

Och Slottet var hart bestallat, så at the bekommo ingen tilförningh och the af Slottet giorde en stor skada med sin skoott på folket i staden och *Måns Olson* till Graby vardt skutin sist i Aprili månedt, och förd til Sund och begrafven then 23 Maji.

Och then 12 Maji moste the upgifva Slottet för hunger skull, och then 16 Maji, som var Helge Torsdags afton, tå vardt Herr *Johan Sparre* till Bärqvara halshuggen, sampt med *Christoffer Andersson* til Stöfliö, som voro satte på Slottet aff Kong SIGISMUNDUS; men *Hårbäckus* en Furste af Ungeren, som var Fält - Öfverste för the Pollenske folket, honom vart lijifvet skonat, men monge läte sit lijff.

Och emellan then 20 och 21 Maji kom it skadeligt frost och snee.

Item om natten emellan then 23 och 24 dagh Julii vart frost.

Item var Söndax bockstaff G och töör sommer, så att Wijmmerby Engior och andra stakz än-

ängior vordo burgna; och året efter när man skreff årtall 1600 år tå vardt Pascha then 23 dag Martii, och vardt skåtår, och fodret odrygdt, så at man moste köpa hö och halm till fänaden, och miste man i April månadt mykijt fänat af wanmechtighet.

Anno Christi 1600.

Uti Februarii och Martii månat stod Herredag i Lincöpingh, och then 20 dag Martii, som var på Skäre-torsdag bleffvo halshugne fyra Herremän på Lincöpings torgh, som var Herr *Erich Sparre* til Sundby, Herr *Göstaff Baneer* till Ekenäs, Herr *Steen Baneer* till Broo och Herr *Ture Bielke* till Forsa och *Erich Falk*, för thet, at the hade varit uti råd med Kong SIGISMUNDO, at Han ifrån Påland och til sit Fädernesland Sverige, kom med en stor hoop utländskt folk som skulle fånga H. F. N. Hertug CARLL, som var Sveriges Arf Förste och Föreståndare uti Konungens frånvarelse; och voro the Herrar orsak til thett blodz utgiutelse, som var först vid Stägeborg then 8 Septembr. och sedan vid Lincöping then 25 Septemb. Anno 98.

Then 10 dag Septembris begyntes en stor väta och hölt uti tree vekor, så at säden, som skurin var, grodde myckit tilhopa, så at man med nöd kom säden uti husz, och nöd vardt om sädeskorn; och mulit väder vardt mest sedan in til all Helgona tid.

Och then 10 Novembris begyntes en stor snö, som förökades på skogen och nederbögde skogen så at mongh stor trä och ekegrenar brusto af ned til jorden. Dock var god tijdh i landet, så

 at

at man bekom en Tunna säd för 3 eller 4 mkr Ört. penn. Och Vinteren som begyntes then 10 dag Novembris förökades och förmerade sigh med stor snö, var stadigt ståndandes alt in til then 1 dagh April, så begynte thet at blijda och regna ibland.

Och vid all Helgone tid stod en stor Elf stilla i Sönnerbo på et helt dygn, benemd Laaga åå, så at ther var intett vatn uti then Älf ifrån midnatztiidh och en heel dagh til midnat igen, så kom vatnet igen i sin förra ström; och när som vattnet var borto tå gijk man på åbotnen lijka som torra landet, och hemptade up alle slagz fijskar. Sådant Järtekn säjes vara sket för 60 år tilförne.

Uti thette år i Höstmåneden ifrån Swerige och til Lijfland kom then Högborne Förste Hertigh KARLL Swerigis Rikes regerande Arf-Förste med störste parten aff Swerigis mackt och intogh Lijfland, Räfle, Narffven, Hvittensten och the andre Slot och Fäste, som till Swerigis Krono tillydde. Och sedan tog H. F. N. Pärnaw in, som tilhörenne för 30 år var under Swerigis Crono i Kong ERICHZ förste regementz tijd; och Juledagh intog H. F. N. Hertig CARL med Sweriges Krigz mackt Darpstt och sedan Venden, Pfallin Volmar med mång annor fäste, och Kockenhufs stad, och besatte then med Swerigis folk; men the Poler, som Slottet hade, kommo med sin krigzmackt i Junii månet och svelte ut vårt folk, och sedan the månge stormningar hade slagit ifrån sigh gåfvo the up staden med the förord, at the skulle med lijfvet komma ther ifrå, men sedan the utkommo vorde the jämmerliga ihielslagne.

Anno

Anno 1601.

Thette var it tört år, så at man Wimmerby ängiar och alla våta ängiar bärga kunde.

Item marck förderffvade säden i Väsbo och Sönnerbo och annorstädes som tör jordh var.

Item it skadeligit frost kom, som förderffvade all säd uti hela Rijket, så at man med nöd bekom sädes-korn, utan någre fåå hade bittida om våren sådt korn, som man kunde hielpa sig medh; och galt en T:a rog först om hösten 6 marker penningar, men sedan emot våren 1602 12 mkr Örtugar.

Anno 1602.

Uti thette år var en dyr tijd i landet, en T:a säd köptes för sex lod silfver. I Nordlanden och i Finland do monge aff hunger, och var it barcka åår och gijk then siukan blodsot; och sedan kom pestilentz ifrå Danmarck och till Calmarna och Öland, Växiö och Vestervijk. Och i Novembris och Decembris månet grasserade pestis i Lönneberga Sockn, så hart, at til 100 personer med barn och gamult folk blefvo aflompnade.

Och 50 mennifkior ifrån Boda, Lijdhult, Järnemåla, Rötnemåla, Siöarp och Kotabo med Hellefors vordo begraffne i Lönneberga Körckegård, och var så stark tiäle i jorden, at man med nöd kunde uphugga stora jordtörfver och upväga them med vågor.

Anno 1607.

Uti thetta år hafver varit en mild vinter så at man intet hafver åket öfver siöar eller kär; men

men om SkärTorsdag kom en ſtor ſnö, ſå at man måſte rida til Kyrka LongFredag, ſom var then 3 April. Snar bortgången.

Och vardt vår allernådigſte Konungh Kong Karll 9 krönt til Konungh i Upſala then 15 Martii.

Uti thenne ſommar hafva Smålandz Krigzfolk upbygt it Slott, benemd Salus, och är liggiandes mijtt emellan Pärna och Rijga uti Lijfland, med ſtor hunger. Om höſten när the voro til ſkeps lågo the i ſiön uti 5 veckor hade motbör, ther af månge blefvo döde af köld och hunger.

Anno 1608.

I tette åhr then 24 Julii hafva Swerigis Krigzfolk bekommit och intagit Dyneminne et Slott liggiandes nogot ifrån Rijga i Lijffland; och 8 dagar therefter tå bekommo the Kokenhuſs Stad och Slott.

Anno 1609.

En Tyſk, benemd *Dan. Våken*, var ſat til Slotzherre uppå Pärna i Lijflandh, och han gaff up Slottet uti Pålackers händer, och kom till Stocholm, och vart ynckeliga plågat till ſin dödh, ſom han förtient hade, i Julii månet.

Anno 1611.

Then 3 Maji kommo the Danſke och belade Calmarna och ſkantzede omkring ſtaden, och efter månge ſtormningar bekommo the Staden emellan Söndagen och måndagen, ſom är then 26 och 27 dag Mai, och 8 dagar ther efter kom Konungh Carl med Swerigis Krigsmackt och hade ſit läger och ſkantz hart vid the Danſkes, utan för Calmarna.

Och

Och Hertigh GÖSTAFF färdades med en hop Krigzmackt ut till Aveſkär, med ſin Fhendrik Grefve *Svante*, och lät upbränna portanar och ſtaden, och bekom ther ett ſtort byte med ſkurin kläde, ſom Danſke Konungen hade låtit ſkära till ſitt Krigzfolk, bekommo the 15 nye Fhenicker. *Item* kläde, ſilf, penninger, och var gannſka mycket upbränt, ſom the intet förmåtte med ſig föra.

Och ſedan ſändes en hop Krigzfolk ifrå Skantzen i Calmarna och ut til Lyckeby och brände.

Och then 17 dagh Julii ſkuto the Swenſke eld af Slottet in på Staden Calmarna och bran up alt trävärk, och the ſtormade af Slottet til at utdrifva fienderna af ſtaden, och vunno intet men 300 af fienderna kommo om lifvett.

Och therefter vardt *Chriſtoffer Somme* inſat af Kongh KARL in på Slottet, och han utkörde alt Köpmanzfolk af Slottet med qvinnor och barn, på thet at Krigzfolket måtte hafva theſs bätre med fetalie til födo, och rum til at ſtrijda emot fienderna.

Och en ſtor hop af Köpmanzfolket lade ſig utmed ſiön, vid Jutanabben emot Birckenäs, och the Danſke kommo om natten och ſlogo månge ihiäll och togo theres ägodelar, then 22 Julii.

Och then 23 dag Julii flötte Kongh KARL ſit läger tilbaka igen til Rysby. Och then 30 dag Julii kommo the Danſke efter til Rysby med ſin här och vagnar, och vunno intet, utan med ſkam drogo igen til Calmarna.

Och then 2 dagh Auguſti, tå gaff *Chriſtoffer Somme* up Calmarna Slott uti the Danſkes hender, ſom en ſkälm; och Danſke Konungen lät kom-

ma thet Svenske Krigzfolk, som var på Slottet, in på Öland.

Then 20 Augusti kommo the Danske til Förlösa med en hop vagnar och hestar til at taga sig gräs, och vordo ther slagne.

Then 22 Augusti kommo the Danske til Rysby oförvarendes och vordo tilbaka slagne, och Danske Konungen, med *Christoffers Sommes* råd intog Öland och Borckholm, och lovade them af Öland först at vara frij uti 3 år, och sedan lät han en rytter och 2 knechter til hvar bonde och flere til Länsmän och Prestmen; men Hertig GÖSTAFF med *Jåsper Matson* och en hop Krigzfolk drogo ifrån Skantzen Rysby om natten in på Öland igen och utdrifvo the Danskes Krigzfolk, och slogo ihiäl månge och en part rymde til Kongen. Och Ölandz bönder slogo ihiäl en hop rytter af the Danske, som hade sig församlat at vilia in på Borckholm, och hielpa the Danske til at behålla Slottet, och bekommo Slottet th. 11 dag Octobris.

Och i Octobris månedt seglade Kong KARLL ifrån Mölstada Åss och till Nyköpingh, och affsompnade then 30 Octobris Anno 1611.

Och utlänske Krigzfolket drogo ifrån Rysby och uti borgeläger.

The Danske drogo ifrån Calmarna then 5 Decembr. och brände Rysby, Förlösa, Åby och Kläckebergh kyrkior.

Sedan Kong KARLL affsomnat vardt, stod Herredagh uti Nyköpingh, och utvaldes Hertig GÖSTAF ADOLF til Sweriges Rikes Konungh uti Decembris månedt; och Swetiges Rikes Råd skrifve bref til Konungen i Danmark och hans Råd, och begärade frid, men the förachtade thett.

Anno

Anno 1612.

I Januarii månedt färdades Kong GOSTAF ADOLF ifrå Nyköping och till Weſtervijk, K[illegible]ierhult, Döderhult, Ålhem och Rysby, och ſedan ifrån Rysby ſkandz och til Älghult, och efter thet at the Danſke hade bränt Växiö, ſå färdades han til Skåne och brände up Vee ſtad, ſampt med månge byar.

Och på ſamma tidh var then Högborne Furſte Hertig JOHAN til Öſtergöland uti Veſtergöland med ſit Krigzfolk och utdref Danſke Konungen, ſom hade bränt Skara, och följde efter och brände up Valberg ſtad och ſlogo Danſke Konungen aff.

Och ſedan var *Jäſper Matſon* med en hop Krigzfolk uti Nörige och lät bränna Konghälla och Malſtrånd.

Och ſedan färdades Hertig GÖSTAF ADOLFF ſampt med then Högborne Förſte Hertig JOHAN, igen til Nyköpingh till att låta begraſſva ſin Fader Kong KARLL uti Stränghenäs.

Och om vinttern på ijſen ſökte fienderna altid åt Öland ifrån Calmarna til at intaga Öland och finge intett; men then 1 Maji togo the in Rysby ſkandz, förty ther var intet folk eller fetalie.

Och Dominica Exaudi (6:te Sönd. efter Påſk) kommo the Danſke til Högsby när folket var uti kyrkien, och giorde ſtor ſkada på kyrkenes ſkrud och togo bort en hederlig mäſſekalk.

Och Pientzdag, ſom var then ſidzſte dag Mai togo the Öland igen och then 3 Junii togo the Danſke Borcholm in, ſedan the hade thet ſtormſkutit,

Och

Och Asburg Slot togo the Danske Vocem Jucunditatis (Bönesöndagen) then 17 Mai, men Borcholms Slot gaf *Per Michelsson* up, sedan thet var Stormskutit, och hade ingen undanväg.

Then 26 Junii kommo the Danske ifrån Högsby och körde vårt folk ifrå brotten vid Skrepla ängh.

Och then 5 Julii kommo the Danske till Hullendzryd.

Och then 6 kommo the til Wimmerby och voro ther i 8 dagar och sände en hop Krigzfolk til Westervijk och brände staden och lågo på Slottet uti 3 veckor.

Och 300 af the Danske sändes ifrån Wimmerby och til Eksiö, och the drogo tilbaka igen, och lågo en nat i Löneberg, och dagen efter voro the slagne och fångade vid Häckelåkra, then 17 Julii.

Och när vår utvalde Konungh, Konungh Göstaf Adolf kom ifrån Westergöland och Jönköpingh, och färdades med hast til Högsby, at möta the Danske ther, så voro the framom kompne, ty the Danske foro nat och dag ifrån Vimmerby och Rysby; och så moste Kong Göstaf med hast igen färdas til Jönköping emot Danske Konungen, och när han kom til Jönköpingh var then Danske Konungen med hast sin koss ryckt åt Danmark.

Uti Ryd uti Järede Sockn bleffvo en hop af the Danske tagne till fångna vid 80 man på samma tijd som vid Häckelåkra.

Och Gud straffade the Danske med siukdom och förskräckelse, så at the flydde med hast ifrån Vimmerby och til Calmarna igen, ändoch the hade

de giort stor skada med roff och brännande. The brände Målilla kyrke, och all kyrkenes skrud kom i fiendernes händer.

Gård Ranzo kallades the Danskes Krigz-Öfverste som var i Vimmerby.

Then 8 Julii tå voro fienderna the Danske uti Lönberge kyrcke och prestegård och röfvade både kyrcke och prestegård och ändoch man hade gömt i skogen funno the thet. Så vardt bortröffvat ifrå kyrcken Mässehakell 2 stycken, Mässesärkar 3, et Röklin af hvit siden tapt, handkläde 3, et Mäslingsbäcken, *Item* en gamul Kurkåpa, it Tenstop. At tette bortkom ifrån kyrcken therföre hade jag N. M. it bedröfvat hierta. Nu är behållit en Mässehakell, som then ädle fru Fru *Anna* til Hälgerum hade gifvit, *Item* hafvom Vij och tilstädes Vinflaskan och it Tenstop. *Item* hafvom Vij och behollit tilstädes vår Mässekalk och then lille Kalken med til at sökia the siuke med.

Hafva fienderna, the Danske, som kommo ifrån Ekesiö, gäst en natt i Lönebergh, och upslagit dören för Kyrckeherberget och borttagit så myckijn säd ther var, kyrkiones vederlag; men dagen efter, then 17 Julii blefvo the fångne och slagne på Häckelåker gärde, både hest och kar, til 300.

Then 2 Octobris hölt Superintendens M. *Johannes Ungius* Prestemöte i Lönebergh med 20 eller flere Prester, sedan han it år i Rumskulla varit hade.

Uti Novembri månedt var en Herredagh uti Stocholm hållen, och vardt samtyckt, 8 af Rijksens Råd skulle möta Rijksens Råd aff Danmarck

ute vid grensfen vid Ulfzbäck. En månedt för Jul och efter longlig förhandling kom och Kong GÖSTAF ADOLF til Värnemo, med sin Krigzmackt, til 20 Tusend och mer; men thet var en mild vinter och myckit regn, therföre kunde the icke indraga i fiende land. Och bleff sidst i Januarii månedt 1613 frid sat och giordt emellan Swerige och Danmarck, så at Vij skole hafva igen Calmarna och Ölandh och Elffzborg, men en summo penninge utlofvades til Danmarck therföre the Danske skole hafva Elffsborg uti pant med thes Län, til thes the få penningarna.

Anno 1613.

Uti thette åhr hafva Presterna utgifvit 1 mark penningar för hvar gård i sin Sockn; och i Decembris månedt begynte man utgifva silfskatten till Elfzburgz igenlösningh.

Anno 1614.

I April måned lade vij aff Seffvede och Asboland ut våra penninger till Elfzburgs igenlösen Sexton Rijksdaler på hvar prest; men the som stort mantal hade skulle hielpa them, som litit mantal hade. *Item* och 2 Rijksdaler på hvart par folk i gården var. *Item* en stor gård lades och ut, jag 10 daler.

XLV.

Konung *Oluff Tryggessönns* Historie, Sammanskrifven af Bergur Abed.

Frammanföre Titelen finnes desse egenhändigt skrifne Anmärkningar:

a) Then-

a) Thenna K. *Oluf Tryggessons* handſkrefna Danſka Hiſtoria är aldeles en annor, än then ſamma Konungs Saga, hvilken af en Isländſk Munk, vid namn *Odde* på Runſka eller Götiſka Språket ſkrefven, blef vid år 1680, efter Drottning CHRISTINÆ, ſom tå lefde i Rom, anmodan, genom thes General Gouverneur *Johan Paulin Olivecrantz*, af Antiquarien *Jacob Iſtmen Renhielm*, på modern Svenſko och vacker Latin, öfverlatt, och med lärda noter Illuſtrerad, ſamt ändteligen år 1691 i Upſala af trycket utgifven, beſtående allenaſt af 73 Capitel. Men thenna handſkrefna Danſka är vidlöftig. Hon beſtår af 228 Capitel och innehåller monga merkeliga händelſer, ſom med Skalde-quäden beviſas. Manuſcriptet hafver jag till then ändan låtit inbindas, att thet motte blifva förvaradt i Linköpings Stifts Bibliothek, till thet lämnar *And. Ol. Rhyzelius*,

Epiſc. Lincop.

d. 5 *Aug.*

1751.

b) Denna Sagan ſynes til ſtörre delen vara öfverfatt från den på Isländſka i Scalholt år 1689 tryckte *Olof Tryggvaſons* Saga, ſom vid jämförandet kan finnas; dock äro månge i den befintelige ſtycken, ſom egenteligen ej röra denne Konungs lefnad utſlutne, hvaremot här finnas åtſkillige, där ſaknade tilökningar, ſynnerligen i Jomsvikingarnes Hiſtoria, hvilket förmodeligén är tagit utur deras Saga. Om *Bergur* Abbot är författare till denna Hiſtoria, är beſynnerligen, att den i Isländſka Skrifter ſå bevandrade *Torfæus* ej därom ägt kundſkap: I ſin

Serie Regum Dan. p. 48 nämnes, att han skrifvit något Historiskt, som skall finnas i Stockholmske Archivet. Utan att angifva titulen, och lärer vara den samme, som *Peringskiöld* i sin förtekning af *Antiqu. Archivi* Isländske MSS:r anförer och i *Hickesii Thess.* är inryckt; fast där säges, att Stockholmske exemplaret af *Birger* Abbots Saga om Olof Tryggvason har 107 Capitel, då denne däremot består af 229 Dito. Uti förtekningen på de MSS:r som Öfver-Cerem. Mäst:n *Sparvenfeldt* år 1705 skänkte till *Antiqu. Archivo* i Stockh. finnes p. 79 under N:o 4 *Kongabook ethur Saga Olafs Tryggvasonar, er Berger Aboti snaradi* om 209 pag. in Folio och lärer efter al liknelse vara af enahanda innehåll med denna Danska öfversättning.

NB. *Härunder står med Herr Dompr. Doct.* Sam. Älfs *hand skrifrit:*

Denna Anteckning är af H:r Assessoren *Christ. Hinr. Braad.*

XLVI.

Berättelse om en Durchfarts öpnande imellan Grångie och Norrbårkes Soknar i Dalarne till Målaren vid Strömsholm — af *Johan Ulffström*, Directeur och Riddare af Kongl. Vasa-Orden.

Denna vackra Handskrift innefattar en formelig Beskrifning på de i detta far-vattn uprättade och färdigbygde Slussar, hvilcka stiga till ett antal af 25 stycken, tillika med upgjorde särskilde Förslager öfver den kost-

kostnad som till hwar och en af dem ärfordrades.

Uppå desse Calculer följer ett Sammandrag af hela Bygnads-Omkostnaden, som är utförd till en Summa af 143292 R:dr 45 sk. 4 r.

Till slut är en ganska väl gjord och illuminerad Charta med beskrifning bifogad, som utvisar sjelfva vattudragen samt de ställen hvaräst förberörde Slussar finnas anlagde.

Uppå Permen af denna Handskrift läses: Herr Directeur Ulfström, min 30 åriga vän, har skänkt mig denna märkvärdiga Berättelse. Han var den, som först upgaf Förslag til detta nyttiga värk, det han ock till största delen redan verkställt. Till Dess förtjenta hugkomst, heder och tack hos Efterverlden, lemnar jag denna vackra Handskrift till Linköpings Bibliothek. Norrköping d. 7 Febr. 1792.

JOH. HENR. LIDÉN.

XLVII.

Guds Werk och Hvila: thet är hela verldens undersamma Skapelse uti sex dagar af then Alsmächtige Gud fulbordad: sampt then sjunde dagens nödvändiga helgelse, af samme alvise Gud instichtad: efter månge lärde Måns anledning, af Christeligit och vålment Upsåt, uthi Svenske Rijm beschreffven. Them till tjänst som gerna betrachta thet Himmelska. Stockholm 1685.

Denna Handskrift är jämte en samling af Davids Psalmer på 1760:talet funnen i ett skrin bakom altaret i Domkyrkan härstädes, och röjer tydeligen ÄrkeB. *Spegels* egen hand, men i dess yngre år. Dedication, Företal och Register, samt rättelser i texten och citationer i marginalerne, röja samma hand, men vid mognare år.

XLVIII.

Linköpingh Capitells Dombooch — Begynnandes Anno Domini CLVI. uppå hvilket åhr Högvyrdelig och Höglård Archebiskop *Abram Andreæ Anger:* hôllt Generalem Visitationem öfver alt Linköpings Biscops Sticht.

Handskriften börjas med *Acta Calmarnensia* die 11 Maji Anni 96. Super Nörre och Södre Möre.

Acta II. Conventus super Södre Motedh på Öland, stodh i Torslunda.

Acta III. Conventus super Norre Motedh på Öland, stodh i Gerslösa.

Acta IIII. Conventus. Super. Ambyrdz och Stranda Häreder stodh i Döderhult.

Acta V. Conventus, super Tiust och Vestervick stadh.

Acta VI. Conventus. Super Kin Sevede och Asbo Härader. stodh i Wimmerby.

Acta VII. Conventus super Ydre Norra Widboo

boo och Södra Widbo Härader. stod uthi Ekesiöö.

Acta VIII. Conventus super Wist och Tueta Härader stodh, i Jöneköping.

Acta IX. Convent. Super Bobergz, Aska, Göstringz, Daalz och Lysingz Härader stod i Wadstena. Hitt under och Skenninge stadh.

Acta X. Conventus super Wijfolke, Walekebo, Gubergz, Hanakindz och Åkerboo Härader stodh. i. Linköpingh.

Acta XI. Conventus super Skärkindz, Losingz Östkindz Hammarkindz Häreder stodh i Sörköpingh.

Acta Ultimi Conventus Super Mimingz, Bråbo och Bierkakindz Härader. Item BergzLagen stodh i Nörköpingh.

Utur denna Dombok äro åtskillige stycken i synnerhet rörande de Församlingar, som lyda till Calmare Län införde i *Skrifter och Handlingar till Uplysning i Svenska Kyrko - och Reformations - Historien*, Femte Delen sid. 352 följj. Upsala 1791.

Originalet af denna Visitations handlingar förvaras på Kongl. Acad. Bibliothek i Upsala, hvarefter denna afskrift är gjord af vår förtjänte Landsman, Mag. S. *Törner* hvilken såsom Amanuensis vid det ryktbara *Brittisch Museum* nu år i begrep att resa till England.

XLIX.

Consistorii Lincopiensis Schole - Ordning. Gifven Stockholm i Rådkammaren 1724.

L.

Tankar, huru en tilbörlig Landthushållning skyndhsammast synes kunna uphjelpas i Österbottn — vålment yppade af *Joh. David Cneiff*, Provincial Schäffer, åhr 1756, och till Trycket befordrade, af Rikssens Höglofliga Ständers Manufactur-Contoir. Tryckt i Linköping 1757.

LI.

Om Sveriges Rikes Interesse i anseende till utländske Makter.

Anmärk. Auctor till thenna Tractat, är Håf-Rådet *Johan Arkenholtz*, och var den häri gjorda deduction om Frankrike, och den slätta utlåtelsen om Svenska Ministeren, ordsaken till det första missöde, som öfvergick författaren vid 1738 års Riksdag.

LII.

Berättelse om hvad som öfvergått Sveriges Rike, mitt kära Fädernesland, under min lilla lefnadstid, och så långt jag kan minnas. Af *Tib. Tiburtzius*.

Svar på Frågan: Om bästa sättet att uphjelpa åkerbruket af *Tib. Tiburtzius*.

Prost. och Kyrkoh. i Vreta Kloster *Tib. Tiburtzius* är Författaren. Hans lefverne kan läsas i Link. StiftsTidn. N:o 6 och 8 1791 samt N:o 4. 1792.

LIII.

Epistolæ quædam Mscr. *Hug. Grotii*,

Adl.

Adl. Salvii, Schmalzii & Aliorum, nescio, an hactenus editæ & in magno Epist. Volumine In folio obviæ, ad Cancellarium olim Regni Com. AXELIUM OXENSTIERNA, Bibliothecæ Lincopiensi Populari animo donatæ a *Sam. Ålf.* Archipp. Lincop. (*).

Är en nitid afskrift af Grotii m. fl. bref, som förtjänar at jämföras med de tryckte.

LIV.

Linköpings Stifts Krönika. 718 sidd.

Detta berömliga arbete omfattar icke allenast ordinarie Lärare vid Församlingarne, Gymnásium och Scholarne, så långt tillbaka, som några efterrättelser om dem kunnat samlas, utan äfven nyttiga upplysningar om Prestegårdar, Kyrkor och ålderdomslemningar, hvilka sednare äro afritade och från glömska äfven i sådant affeende förvarade. Författaren är framledne Kyrkoherden i Björsätter och Yxnerum *Petr. Svenonis Kihlström*, efter hvars död Consist. af Arfvingarne 1769 inlöste dess handskrefne Samlingar om detta Stift, hvilka nu på Bibl. förvaras.

LV.

Tabulæ Genealogicæ præcipuarum in OstroGothia Familiarum sacerdotiis celebri-

(*) En dylik serskild Samling af *Grotii* och fleres bref, finnes äfven in 4:to under N:o XXXV, i den donation som Herr Dom-Prosten i år gjort till detta Bibliothek, hvarom nedanföre omständeligen.

brium, ab anno 1530 ad præsens usque tempus, continuatæ a *Petro Hulthin.*

Innehåller slägtregister öfver omkring 500 Presterliga familler, innom Linköpings Stift, och är en frukt af den förtjänte Eloqu. och Poëseos Lectorens härstädes, Mag. *Pehr Hulthins* outtröttelige flit, hvilken på desse samlingar och flere nyttige yrken använde den ledighet hans oförtrutet använda Ämbetstid kunde lemna honom. Han dog till saknad för detta Läroverk d. 27 Nov. 1790. Hans Enka Fru *Lovisa Munk* har lemnat til Kgl. Gymnasii Bibliotheket detta vedermäle af sin sal. Mans både arbetssamhet och kärlek för Landsmäns minne.

LVI.

Primæ Lineæ Lexici Latino Svecani, Regia Auctoritate ab Upsal. Acad. edendi, Auctore *Jac. Ax. Lindblom*, Phil. Mag. Upsaliæ 1770. T. I. II.

En *anmärkn.* på titelbladet gifver tillkänna att detta exemplar är det samma, som framledne CanzlieRådet och Riddaren *Joh. Ihre* öfversett, och på hvilket han vid slutet af hvarje Sextern tecknat: *Vidi.*

Begge Tomerne innehålla endast Bokstäfverne A, B, C, D, E och en del af F till *Firmo*, are.

Af frånsidan på Titelbladet underrättas man, att "efterstående arbete är första grundläggningen till det *Lexicon Latino Suecanum*, som sedermera af Kongl. Acad. i Upsala, som sedermera, på Kongl. Maj:ts

Maj:ts nådigste befallning, 1790 blef utgifvit. Det leder sin upprinnelse, från den af vår Svenska Litteratur så mycket förtjänte Kongl. Bibl. *C. C. Gjörvell*.

Brist af ett brukbart Lat. och Svenskt Lexicon förmådde denne om Undervisnings-Verket sorgfällige Man, att 1770 hos CanzliRåd. och Ridd. *Ihre* anholla om dess föranstaltande, att af någon skicklig person vid Acad. låta utarbeta en dylik hjelpreda för Ungdomen, efter en lämpligare methode än de föregående inrättad. C. R. *Ihre* åtog sig att uppgifva methoden och hafva tillsyn vid utarbetningen. Till den samma utsågs Phil. Mag. *Jac. Ax. Lindblom*, hvilken sedermera, på det arbetet måtte så mycket skyndsamare fullbordas, begärte att det mellan honom och Eloqu. Doc. Mag. *Jac. Isr. Köhler*, måtte fördelas, hvilket ock i början skedde. Efter den plan, som då blef antagen, och hvilken närmare bestämmes, af den *Kungörelse* (*) härom, samt *profblad*, som Kgl. Bibl. *Gjörvell* 1770 lät utgå, arbetades med all sorgfällighet, och Kongl. Maj:ts nådiga Privilegium utverkades (†). I anledning af Presteståndets d. 8 Sept. 1772 hos Kgl. M:t gjorda underdåniga anhollan, att Kgl. Acad. i Upsala måtte draga försorg om utarbetan-

(*) Denna *Kungörelse*, som innefattar alla Kongl. Bibl. *Gjörvells* förlager, och begynnes med C. R. *Ihres* uppgift *om et nytt Latinskt och Svenskt Lexicon*, finnes inhäftad i detta exemplar under N:o 1.

(†) Konungens Privilegium så väl på detta Lexicon, som flere arbeten för Kgl. Bibl. *Gjörvell* af d. 8 Jan. 1771 är här äfven under N:o 6 i afskrift infördt.

tandet och utgifvandet af ett Lat. och Svenskt Lexicon, till Svenska Allmänhetens tjänst, afstöd Kongl. Bibl. *Gjörvell* sitt undfångne Privilegium emot ersättning af derå samt verkets utarbetande gjord kostnad. Planen blef då i några delar ändrad, ifrån det skick, som efterstående Handskrift utvisar, och Eloqu. Docens Mag. *Lindblom* ensam uppdraget, att det samma under C. R. o. Rid. *Ihres* tillsyn utarbeta, sedan M:r Doc. *Köhler*, genom vunnen befordran vid Läroverket i Linköping redan hade lemnat Acad. i Upsala. Arbetet fullbordades omkring 1785, hvaraf $\frac{2}{3}$ delar, eller till Bokstafven P, af C. R. *Ihre* granskades, innan dess frånfälle d. 1 Dec. 1780. Nu återstodo svårigheterna vid dess utgifvande. Desse blefvo genom K:gens nådiga förlorg, och Hans Kgl. Höghets Cron-Prinsens vård om undervisnings-verket, som då allernådigst antagit Cancellariatet vid Upsala Acadamie, genom Herr C. R. och Ridd. *Nils von Rosensteins* nitfulla bemödande lyckligen afhulpne (**) och Verket i början af 1787 lagt under prässen, samt fullbordadt 1790."
Linköping d. 3 Nov. 1790.

J. LINDBLOM.

Sam-

(**) Detta uplyses af en färskild brefväxling imellan Herr CanzliRådet v. *Rosenstein* och Prof. Skyttianus *Lindblom* hvilken äfven under N:o 12 och följj. finnes i denna Handskrift inhäftad.

Samling af Biskopen HANS BRASKS Bref, *gjord af framledne Ärke-Biskopen Doct.* ERIC BENZELIUS *den yngre, sådan som den befinnes på Linköpings Bibliothek.*

Hans Brask Episcopi Lincopensis

I. Ad Dominum *Bernard. van Mâlen* (*a*).

An. 1523 vigelia ascensionis Domini Sinceram &c.

Käre Herr *Berend*, som och synnerlig gode vän tycker oss ganske vell vare att eder resa ähr vell förlupin eptter eder vilie, och tackom eder för the tiende som i oss tillschriffve om Halland och Schåne, doch kunnom vij vell märkia, ath thet vill scharp tillgånge om then rättgång ther stånde schulle mitsommerstidh, för tijdzens korthett och för thenn orede ij Strengnäs haffver varith sedhan biscop *Matts* (*b*) afföll, hvars siell Gud Nåde, på Richsens breff och register, ther vi höglige fructte förschingrad vare, Gud gifve att thet är iche giortt på nogen förhalning eller Kongens åtterkomme nu så må i vetta att vi hafve ingen viss tiende frå Upland, annan än ij Strengnäs ähr beråmadh ett Herremöte pingessdagetidh, Tycker oss rådeligit att tå ther vara tillstads, tå förmode vi att thet var GÖSTAFF och the lybsche Herrer till vilja, för månge saker schull,

Wij

(*a*) Anteknadt af Bisk. *Eric Benzelius* in margine. *Berent v. Mâlen* Riddet.

(*b*) 1520 in laniena Stockh.

Wij fingom ther om GÖSTAFFS breff, och hafdom giärna besökt thett möthe; haffde thet så varith vår magtt, som Gud kenne thett iche är, och hafvom thy schriff H:r *Verner* (*c*) till att han schall möthe eder epter eders breff lydelse i Vreta eller Norrby (*d*) på våre vegna. till hvilcken ij må edher fullelig förlåtthe licheviss som vi vore personliche till talls med eder, Wore vi sielffve så starcke som vi iche ähre, tå vilie vi gerna personlige komma till eder, och för andre saker schull som vi haffdom väl behoff komma till Vreta, fore. Kunde edre veger falle her noget när, både vi eder at i icke fare her om, för ähn vi haffve varith ij samtall, Thet förschylle vi eder gerna thett Gud kenne thenn vi eder Evinnerligen befalle, helser Hustru *Margerete* (*e*) med månge góde netter att vor vegen cit:me af. Curia N:ra Noor vigilia ascen:onis Domsko rinsid &c.

Hans Brasks Episc. Lincopensis

2. Ad D. GOSTAVUM Gubernatorum

An. 1523. fer. 2 post Ascens. Domini (*f*).

S. Kära *Göstaff* gode besynnerlig vän. sedan vi med *Svvid Ribbing* fingom eder breff att vi scholom sende värtt folch nid mott landemerett för the saker som i oss thå goffve tillkenne, giorde vi thet strax reda ath thet nidhsende epter eder

(*c*) *Wernerus* Archidiaconus Lincopensis.

(*d*) Hunc Kungs Norrby våra.

(*e*) *Von Mellens* Fru, Herr *Eric Knutsons* änkia, se *Tegel* I: 43.

f) Cum d:no *Mattia* Lincopensis q commisit se itiner. in estiuo orta noox ascentionis d:ni.

der vilje så finge vi omsider på nytt edertt breff att vi schule giffva oss upp till thet möthe som i nu til thenne Pingesdage i Strängenefs förschriffvit haffve hvilket vi gerna giorde, så nu som vi altidh tillförenne giortt haffvom, hvar thenne var langlig siuke oss thett iche betoge som vi eder i vinthers både i Vadstena och thessliches då i vore när oss tilkenne gåffvo och allom vell vitterligit ähr Ther med off nogett dageligt umgenge haffve, Bediom thy eder kerligen så nu som förr, att i vele haffve oss fördragh, om thenne eller andre resor till thess Gud foger och unner oss var helsa igänn, vile vi gerna vare sielffmandtte till all then dell eder och rihett kann kome till gode &c. Thett i oss tillschriffve att nogra aff edre svena ther med ominne vore komne ifrå eder, schulle vare komne i vår tiensth är eder eij rätt förekommith, eller finnes i vårtt budh med vartt veetth, ähn tå att vi ther eptter ransakatt haffvom. Om the gode Herres aff lypke framsettningh som vi förmode att the i forne tid haffve förr begerende vart synnerlig ij K. Albrechtts tidh som vi haffvom hört kunnom vi icke tillsvare, emedhän thet the gode Herrer giorde som tå vore, och är ingenn nu i richett ther bettre vett om then unsettningh the nu richett giordtt haffve ähn ij vette sielffve, dog att the Dannemann for eder och rikett schyld gior haffve, måtte te thet niute till nogon afgifft i tull och annen frihett, i theres tid kunne ingen danneman straffe, hoppes off ty att i varde ther till well tilbörliga vackande, och om i kunne i Strängenefs återfåå thet gamle riksens register förr än nogett yttermere företogis och bortflyttis, vore gott att ij såge then *gamle bebind-*

bindningh fom giord var emillom *richeet och the dagelfche* (*g*), och thefliches emillom them af *Holland och Flandrenn* under richfens klemma, att eij gällves breff mott breff, thetta hafdom vi eij yift om vi eij haffdom giortt off en liten taffio på famma regifter för någre åår tha vi thet öfverlopom, och finne i then bebindning fol. CXXXIII än eij drags off fulle.en till minnes huru hon lyder &c. Än om Schåne och Halland fins i famma regifter att Drottning MARGRETA och Kong ERICH aff Pomeren låthe före aff richett all breff och inftrument på Schäne &c. Thefsliches all the breff ther giortt vore i reffiter till chronones fchade, fom nu är för öghon och alle bebindningher fom richett haffver giortt med annor land och rike. Och hvad vi yttermero haffvom funnit af Skåne haffvom vi fkriffvitt the gode Herrar till Rickfens Rådh, kunnom vi yttermere finne någon fchull ytterlige, fchole the komme eder tilhande, fom nu vell (*h*) annehtt upå ligger att hvar giör på fino fiide till richfens frihett och långlige velferdh. Cit:me ex manerio Noor fer. 2) . . . oct. Afcen:nis dom. anno mundi ut fup.

Hans Brafk Epifcopi Lincopenfis

3. Ad Confiliarios Regni per Dom. *Mathiam* prebendatum Lincopenf. An. 1523, feria 4:ta infra octav. Afcenfi: Domini.

Cum noftri Sincera recommendatione, fraterna in D:no reverentiam & falutem. Werdige fäder, ftrenge Riddare, Erlige gode män, brödher och befynnerligen gode venner, äntå att vi för vår krankdom fchyld eij förmåge befökie thett möthe, fom

(*g*) V. inf. p. 19.
(*h*) Forfan macht.

fom vi eliest gerne giorde, doch ville vi eij förfumma nogon thenn deell vi kunne åstadkomma att schriffve eder verdigheter och Herredöme till thet off fynes vördande vare på all eders gode behagh och förbättringh, Eder alle kerligen bediande i vele vette vår orfäkt i theffe ann och all anner måll till thefs Gud foger att bettre kan medh off varda, När Gudi teckis få kann fche, fcholle ij altid finna off välvillig till all thenn deell rikett och eder alle kann komma til gagn och gode kan thett få vare att thet möthett är giortt för the lybfche framfättningar ähre vi ther innan lichthet förfarne i fådantt Rickfens höglig och vardande ärende uthan låthom thet in tijll the ärlige och gode män richfens föreftåndare och eders Herredömer ther ytterligare förfarne ähre, om theres gode förfkyllan ij thet örliget, ähn vi bekennom off vara, och töckom intet innar, att hvad både han och i kunne vara them till vilia, fom våre gode nabor och bröder, oförkrängt Sveriges lagh, gamle frihetter, alles vår fvorin eed, att i iu gerna gioren, mäd få fkäll, att off thet famme må vederfaris på theris fide &c. Wi fingom och ett breff aff Herr *Berend*, om Skåne och Hallandh atth ther ohm fkulle befekies ett möthe i åhff (aldrig hafve Svenfche män fångit aff Danfche med dagtingen) och haffve offte förfakatt nogen tid vilia tijtt fara ehvad eder må teckias att giöra Wi vettom lithet af thet fom varith haffver, doch thet fom vi vettom och läfitt kaffvom om Skåne, finner eders Herredöme i thenne inluchte copie Och hvad i med richfens förftåndare famfällige övereens varden uthi Rikfens förbättringh och gamle frihetter ther vile vi altid gerne tilhielpe eptter

 vår

vår förmågo gärna görende hvad eder kan vara till vilie och gode, thet Gud kenne, then vi eder alle evinnerligen befalle ex maner. Nʒro (*i*) Noor anno Dom. 1523. fer. 4:a inf. &c.

In Vitulo.

Werdige Fäder och Herrar, ohm Skåne minnes oss hafve läsitt både i Krönikenn och så i gamle richsens register hvilke vi öfversåge, tå vi först komme i rådet, at K. MAGNUS och rikhett gäffvo K. VOLDEMAR ij Dannmark IX och XL tusend lödige mkr klart sölff eptter kolenscne vichtt för Skåne Halland och Blekung, lists och Heradren (*k*) med flott, städer och feste ther innan och all Konglige rätt och räntte ehvad nampn thet heht nempdnes kunne Anno Domini MCCCXLIII in Oct. S. Martini (*l*), och fins thet igen fol. 2 i thet gamle regiſtrett, som oss vell minnes; ty var Skåne och all thenne förenemde landhz Scotrrätt (*m*) epter lagenn med bref och faste och alle tilbörlig förvaringh, K. MAGNUS af förnemde K. VALDEMAR i Vårenberg (*n*) samma årett, Torsdagen nest effter Sancte *Cicilie* dagh, som f. IIII:O ij samme gamle register och på thet neste blad ther epter stonde Erkebiscop *Peders* i Lundh merkeligt vittnesbreff, att förenemde breff och feste vore skälige och med allom lagom giord och giffne.

Ther

(*i*) Maunerio.
(*k*) L. Lister och Hvådher.
(*l*) Vide Collect. *Hadorph.* p. 24 *Tegel* I: p. 47.
(*m*) Latinitatis barbaræ *Scotare.*
(*n*) I. Vardingsberg.

Ther finnes och eett Konung *Voldemars* breff ther han och uppenbarlige förſaker, och ſich afhender alle machtt, nogenn tidh villie återlöſa förda landh: giffvitt ſamme årett fregedagen neſth för S. Cicilie virginis *Item* ſtänder och ther eptter huru Södra Halland och II Herede i Skåne ſom kalles bidriga Heredh och norra Åsbo Hered, ſåldes Konung *Månſe* af Konung *Våldemar* för VIII tuſend lödige M. ſölff effter Cöllenſche vichtt med alla Danmarks Råds ſamtyckie, andelige och verdſlige för ſvåra gield Kong *Volmar* och Dannemarke crona udi komne vore, till att löſe K. Valds fengelſe, hvilkett breff var beſigeltt af Marchgreff *Lodvick* aff Brandenborg, gamle Hertig *Bugisleff* aff Stettin, Greffve *Hans* aff Holſteen och alle theres i Danmarcks riches rådh ſamma förnämde åhr in Octb. Johannis apti & evan:te och på ſamma blad ſtonder een ny ſtadfeſtningh på förenämde kiöp, och är ett aff the merkeligeſte bref.

It. fins på IIII bladet copieen på en beplichningh ther K. och alla Danmarks rådh ſig förplichtade vidh XXX tuſend lödige mkr ſölff af Cöllenſche vichtt om the noger tijd giorde mott förnämde köp med machtt eller rättgongh.

Item fins ther och ſammeſteds huru Greff *Hans v. Hollſten* (*o*) K. Vald:s faderbroder förſt pantſatte K. *Måns* förnämda landh för 34 tuſend lödige mkr Collenſche vichtt.

Item huru K. *Valdemar* ij Lybke tå ther dachtingan vartt om hans fengelſe och thes löſn, ſig

(*o*) Se *Acta Publica* efter Rimkrönic, p. 19.

ſig förplichtedhe i mongbe Tyſche Förſtes närvaro, faſteliga hålla förnämda pantſättning vid machtt med all Danmarks Råds ſamtycke vid the förplichtning ſom breff:ne inneholle fins på åttonde blad under förnämde Förſtes beſeglingh.

Itttm der eptter fins ett anars K. Vold:s ſtadfeſtningh förſt på förnämde landh och på thet tridie köpit, ſom Halland ſoldi &c. &c. Thet 4 i ſamma ſtadfeſtningh om then förplichtning them och richene vore giord emillan.

Itttm att K. *Måns* ſchulle therupå få breff innan Pingesdaga, pantſatta honom K. *Valdemar* Wårdenborg och Körsöör Ut fol. IX.

Itttm att K. *Valdemar* eller Danſche män aldrig ſchole öfverfalle ſvenſche män med herſchöldh eller bebinde ſig med tyſche på richſens argeſte fol. IX. & XII:mo.

Itttm Richſens Råds breff till Halland och Skåne eſter ſlage:t å Brunkebergh fol. LXXXX p:mo LXXXXII, CIX, & CXIX. eij annatt haffvom vi förnummit i thet gamle regiſter om Schåne.

Itttm ett annatt gammeltt breff haffvom vi ſeet ther Erkebiſcopen ij Lundh och Capitlet i Lundh bekennes ſig haffve Hammershus och månge privilegier aff K. i Sverige och att thet ſkall altijd ſtonde honom upp:t före och aldrig vare till Rickenes eller K:s i Sverige fienders beſkyddningh.

Itttm är och ett märkeligitt viſſord för Richett, att Erkebiſcopen i Lundh ſchriffver ſig för Sveriges Förſte, Theslijkes att ny råmerke lagde millom Sverige och the landh ſom förr våre, i Öreſund.

Itttm

Ittem nu haffve Dansche män bortta svådana Richsens merkeliga svåra summa, och landett medh, och hvad then årlige upbyrdh reser, the så långlige upburit haffve, Sveriges Riche till schade, haffver her till ingen achtett uthenn huru hvarannen att förnidra, som för öghen haffver varith.

Ittem hvad om skåne ſtånder i St. *Brigitte* Böcker, är eder så vell vitterligit som oss, then alsmechtige Gud verdogest se millelige till thetta richet att thett måtte ett sin komme till sinn velmåga och roliga ſtadga, Then vi eder alle evinnerlige befalle. datum ut in litteris.

Hans Brask.

4. Ad Dominum *Turenum*.

Anno 1523 fer. IV infra octavas Ascensionis Domini.

Synceram &c. Kere Her *Ture* broder och synnerlige gode venn. wi tackom eder för the gode behaglig ting i oss senast tillschreffve om Norghe &c. &c. och haffvom vi ingen annan förnnummit uthenn the vi eder tillschriffvet haffve, mer ännu i thenne dage finge vi bref från Lybke att Hertog aff Holsten skriffvar sich för *uthvald* (*p*) Konung i Danmark och är honom (*q*) ſtäderne ganſche benägde, och uthenn att vi snarligen få igen skåne eller Gulland är tvekendes hvad hielp och tröst vi schole ther till fåå af någenn fremmande, Gud see (*r*) lofvad att mester *Jören* ähr

 kom-

(*p*) 1523. 15 Febr.
(*q*) i. Hanseſtåderne.
(*r*) i. vare.

kommin igen Gud lethe the andre i fengelse äro ochså komma, H:r *Holger Carsonn* screff off till med *Sivedh Ribbing* begerde att vi viliom fly honom leijd (*s*) att Richsens förståndere, och sendom breffvedh till GÖSTAFF hvad honom teckis vi schole giffve H:r *Holger* förivar, svarede han ther schelige till effter Örebros bebinning, att han ville förvetta sich med Richiens Rådh, hvad ther till svares schulde, hvad honom och eder täckes ther inne alle göre thet står till eder, Riderschapet ähr svagtt nogh, än huru med sådane ärender foores i gamle K. CHRISTIERNS tidh, tå *Eric Carsson*, H:r *Gostaff Olufsson*, H:r *Iver Gren*, H:r *Staffen Benchtsson* och månge flere med dem, goffvo sig ifrån richett, varden i finnende ij thet gamle Richsens registter om eder teckis nogot ther eptter tage, Wi hafve månge siukdomars missfälle så at för än ett släpper tager 2 vider, Gud vare loff för alle deler, och haffdom thy gerna tencktt off öfver om så vore GOSTAFFS och Richse s Rådhs vilie, för var helso schuld. görer vell och görer var orsechtt och svare ther till om nogett varder rörtt off kan pårröra, vi vele altid göre hvar danneman schull och rätt, om vi måtte thz niute &c. off låge än magtt upå her inbyrds att vi förviste off om vår gamle Previlegier både Kyrks och Ridderskapets, så väl som the tysche ther begäre the nya previlegier, menn off tychtte vare rådh att vi öfversåge the gamle bebinningar (*t*), richett haffver giordtt med the Engelsche och med them i Flandern och Hollandh, förrän nogre yttermere besegldes, och eij gåffves breff

(*s*) Undfick lejgd se *Tegel* I. p. 77.
(*t*) Vide supra.

breff mot breffve Richet och var Höfvidsman och off allom till nese i tilkommende tid, hälst för thesse uuge männ eptter off tillkommande varde, Wi tackom eder för then deel i off loffvade i Edert breff, att then *Gabriel* eder fångne (*u*) i Ösboo schulle hafve fördrag beschatte vare Kyrkones vordnadh mott Kyrkiones gamla friheter, vi haffdom tå tenchtt skriffve honom först till i thet bäste, förrän vi thet haffde beklaget för eder, Wi ärom alle plichtige åt minste att hålla våre gamle previlegier vid magtt meden vi kunne them ingenstäds med nogre nya förbättra, gören och vell och biuden off till här uppå om alle läglighetter thz och alt annet godt viliom vi förskylle med eder gärna, thz Gud kenne thenn vi eder evinnerlige befalle &c. Citissime ex curia nostra Noor., feria 9:na infra oct. ascensionis Dom:ni Anno 1523. solito nostro sub signo.

GUSTAVI I:mi ad *Häns Brask* die 14 Jan. 1524.

§. Regis electi ad Dominum meum.

Sincer. N:ro favore & salute præmissis. Werdug fader, effter en långlig trette haffver varith emillan eder och hospitalet här udi Söderkopingh om thenn tiende her fordomdags underlighet haffver, begere vi och ändelige vele att ij strax oförtövidh innan VIII dagar her nest effter kommande sende off uthi ett regifter bescriffvith, copier aff all breff och processer som ij haffve uthi thenn saak, ther ij mena förvara eder rätt med, thet samme haffve vi och förelachtt prioren i samma hospitall, att han skall göre på sina sido, när vi

 tå

(*u*) Fougte.

tå begge eder skäll haffve besetth, kunne vi icke förliche sakenna, velle vi thå låthe komma henne in för vårtt richsens rådh eller annan gode männ som sik därudinnan förståå, att the skilie eder åått med rätte, Therförinnan att så skett ähr, förbiude vi eder strängeliga nogett befatte eder med förnemde tiende, så framtt vi icke skolom nödig att tenckie ther någett annatt rådh emoth. Wi hafvom väll förspor tt, att i vore förfäders tider haffver thetta gönstelig (x) varith tillåtitt, att then *fierde parttenn* aff tienden kring om rikett, som kallades fattighemanna lätt, skulle aff *Canikanna* upbäres, doch medz nogenn förordhin och vilkor, ibland hvilka haffver varith, som vi tro, att nogett till hospittallen haffver skickett varith uttaff sompt aff samme tiende, ther Konungen haffver altid sedenn *jus patronatus* till hafft, huruleds Sveriges crona haffver ther varitt ij frå trengtt, her och till äventyrs annerstads, och hvartt then upbyrd ähr bliffvin achtte vi som off bör, granneligé efterspörije &c. Therföre velle vi att ij så bestellet aff Capittelet, och sender off uthschriffter aff the breff, som the haffve på förnämde theres tiende, att vi mågom vithe, huru sick ther om förelupitt ähr aff förste begynnelsenn, och huru the ähre kompne udi the punchtter, ther thet nu uttinnan är, vi förhoppes att vi her udinnan ingen oschäll begere, Therföre försee vi off att thet icke bör off aff eder eller them förvegrett varda, hermed eder Gudh befallandes, Schriffvitt i Söderkiöping feria 5:ta pxima prius henrici, anno 1524. N:ro sub Secreto.

Hans

(x) aldeles.

Hans Brasks. Anno 1524.

6. Ad Dominum REGEM electum.

Humili mei recommendatione reverenter præmissa &c. &c. Högmechtige Furste kere nådige Herre, verdens vele vitte, att jag fick eder nådes schriffvelse, i thenne dagar, att iag schulle sende eder nåde the breff Kyrkona haffver, på then tiende ther the i Spittalenn för någon åår ville trengia Kyrkian aff, med trug och Herrabönn, för then godhe villia Biscopenn och Kyrkian them bevisth haffde med nogre Kyrkier till een tidh, så länge then träkyrkie i Spettelenn måtte vara upmuratt, som Biscop *Hinrik* till gode åminnelse opne breff yttermere undervifs, till thess samme tretto vartt ändatt i unge Herr *Stens* regementes tidh, hvar siell Gud nåde, för Richsens Rådh i Telgie, Tå hoppes mig till Gudh och eder nåde, att the och andre aftalte saker, ther skäll och breff föregången åhre, måge och bör bliffva övertalede att ingen trette schulle stå everdelige hälst svådane, ther Konungabreff med Ricksens Råds fullborden och samtyckie, och flere vår helige faders påvens confirmatier föregången äre; eptter thet som i Christenhettene haffver varith seder. Kan ther aff gonge, att eder nåde är ingiffvitt, att cronan haffver någon bättre rett till tiendenn än Kyrkiona thet iag alligt hörrt eller läsitt haffver, uthenn hvad med övervold skedde i nogenn fordom framfarna orettfärdige Konungha tijdh, bör ther till alla Kyrkior i Sverige, så vell som cronone bevise sin räth, och eij mick eller mijn Kyrkie ther allena till svare, hvar eder Nåde thet eij vill umbära, Och haffver iag låtidh

 mitt

Capitell förståå eders Nådes villie om Kyrkiones breif och bevisningh, som theres bud eder nåde yttermere bevise kan, the Copier iag nu haffver funnitt tillstädis sender iag eder nåde med thette samme budh, eder gerna bidiandes inthet eller *gåår*settningh (*y*) vile göre på förskriffne tiende, medenn Kyrkionnn är öffverbödig altid stå till rette, för sine tilborlige domare om förnemde tiende, och all annan andelig räntte, helsth för thenne fattige och lille prebender som hon är schiptter emellenn med hård tidh och stor tunge på alle sidor betungis. The äro doch alle her i Kyrkon edra dagelige capellana, till eder och Ricksens velfärdh. Och är eder Nåde nyttogt att i haffve godvillig underlåther, sa leekte som lärdhe verldens her inne (*z*) göre thet beste och betrachtta, att iag och Linköpings Kyrkia kunnom altidh vara eders nåde till biståndh och tienest, så ytterlige som the i spettalen, som vi altid gerna göra, thet then alsmechtige Gud kenne, then Eders nådes stått och välmåge verdes långlige förmere till sin tiensth och Riksens välferdh, ex - -

In vitulo ad Regem electum.

Werdes och eder nådh ville vetta, att iag achtede haffva Rådlinns myntt ij thenna Kyrkones gård i Linköping, som Kyrkian feck eptter *Matts Clementsson*, och fins ther ingestäds nogon bättre läglighéet till, och schreff iag *Jochim* myntemästare till ij Söderköping om then redschap, som eder nåde i Vastena unte rådett, och fick likvell

(*y*) *Forsan* qvarsättning.
(*z*) i. utbi.

ther ingen svar uppå aff honom, tychte mig råd för thenne allmoge schyld att myntte komme på gång med thet allra första om Eder nådes villie så vore, ther iag mig altid gerna eptterrätter &c. &c.

Hans Brasks

Ad dominum *Turonem Jönsson*

Anno 1524 d. 20 Febr.

Kere Herre vår synnerlige gode vänn, wi fingo nu i dag vår nådige Herres breff, som i finne i thenne inluchte copia, och förundrer oss att hans nåde setter så mong möthe, helst på obenämbd stadh medhan vi haffvom intet annat kunnit göra ij thenne vinter än besökie thenne möthe nu haffve varitt berammatt, Wi hafve nu legatt her, vid Jöneköping i Nydale, och annorstädis och förbytt theras komme aff Danmark till Jöneköping, som i Vadstena sackt var, och är nu kommitt till alsinthet på theris sijde, som i finne i förenämbde Copia, med hurudane machtt och välmåge vi haffve nu farith thenne rese vett Gud i himmelriche, och haffdom thet ingaleds giortt uthenn hans nåde och rikene till vilje, görer vell och biuder off till om ij haffve fått nogre schriffvelse om thet Uplensche möthe hvar eller när thett stående schall, Tå villie vi off thereptter rätte, och om ij thett besökie vile, Wi förmode att the Dansche haffve sine speijare här inne att se hvad her kommer till Jöneköping, och achttom thy fare ther inn som snarest för allelunde ursächtt att the på en annan tidh eij skulle ursächte sig med off, att ingen af off ther komme, vi haffdom ger-

gerne schrifvitt H:r *electo* (*a*) till thett vi eder nu tillschriffve om så haffde recht tiden till. Görer vell och vetter oss här uppå ett enkatt svar med thette bud för tidsens kortthett som i sielff merke, och skynder bodet strax tillbaka, Till tiende, går här för rychtte, att Her *Hinrick Gotje* (*b*) med the folck han haffde å Köpenhaffn och Malmöö ligger ännu i Danmark för sigh sielff. Thet oss gansche ille behager, att thett honom tillstadtt varder, och befruchtum, att thett är eij alltt som för ögen ähr, om theris örligh, Wi fingom och breff i thenne dager iffrå Lijpke att Kong *Christiern* är platt vid ingen magtt, och att flodh haffver giordt i Neapoli Kungerike dråpelig skade, bode på flott och städer, och att the Venetianer äre Keijsaren nylige tillfallne med stor magtt både till häst och foott och med XL bemannade galeijer till siö, churu länge thet kan vare. Yttermere än för &c. &c. Schreffs oss och till, att papa *Adrianus* doo 14 decembri och XXXVIII. Cardinales ginge in ad conclave prima Octobris och haffde än inga electionem giortt 4:a Novembris. Thett vi allrig förre läsitt haffdom skett vara, Gud föge allting till thett beste, *Item* rychteth har här till varit att K. i Franckriche haffver altid hafft höger handen ij thet örlige med Keijsaren, Gud hielpe them oss gott vilie, Wi tacke eder för tiende ij oss senest tilschriffve än tå att förmoendes är thenn eller them sagde ville höre eder svar, om *Jacob* lille vele vi giöre, som i oss tilltroo, att honom skall

(*a*) *Johanni Magni*. Benz. — Var då endast af K. GUSTAF I. hos Påfven föreslagen, men blef sedan i Maji vald ErkeBiskop.

(*b*) *Tegel* I. pag. 82.

ſkall nest Guds hielp., inthet ſchada på vara ſido, Eder her med then alsmechtige Gud befallande till evig tidh. helſe vår kere fader med månge gode netter. Cittiſſ:me ex parochiali ecc. Malbeck anno C. 1524. feria 5. post Sigfridi ep. n:ro ſub ſigillo.

In Vitulo. Kere H:r *Ture*, vi kunne ochſå höglige klage vår mothgång, ſom han är i ſå motto, att nogre vår nådige Herres rådgiffvere, ſom vi förmode, haffve giortt hans nåde oſſ ganſche ogönſtig, ſom oſſ är ſagt, och tage ther till tillfelle af then gamle trette för xx år afftaltt var, emellem oſſ och *Laſſe Nilſſon.* Theſsliches aff *Nils* ſchriffvere ij Stocholm, ſom ij udi Söderköping och Vadſtena vell förnumen, Theslikes och af vår Kyrkies och Capitule tiende, Så att hans nåde ville komme honom endels i kvarſtäde, ſchriffve vi doch och bådom hans nåde ödmykelige, att hans Herredöme thet eij begere ville, eſter Kyrkann är altid öffverbödig ſökie och ſvare till rätte, för tillbörlige Domare, hvilket hans nåde tog högelige till miſſtycke, ſå att vi tenkiende åhre, om vi ſchulle giffve oſſ till ſamtall med hans nåde förr än vi oſſ anners förvetthe, görer thy vell och biuder oſſ her innan edertt gode rådh, Thett vett Gud alsmechtig, att vi vette oſſ ingen ovillie have förſchylldt, Uthenn viliom heller vare döde än haffve hans nådes ogönſt, om Gudi ſå teckis, Kere Her *Ture* lather thet eij länger komma. Iterum in Christo valete.

8. Ad Dominam *Margaretam* (c) Sororem REGIS electi.

Sin.

(c) Viduam *Joachimi Brahe*, hinc conjugem Comitis *Johannis von der Höje.*

Sinceram in Domino reverentiam & salutem. Kere Fru *Margeretthe* gode besynnerlig, venn, vi tacke eder gansche kerlige för thenn store ähre och dygd ij off altidh bevisth haffve, och synnerlige för then läkesbook vi nu finge i thenne vår kranckdom, Ther alstingesth vell kom till måtto, hvar Gud unner off livet lenger, eller stecker vele vi haffva achtt uppå, att thet skall vara med eder vell förschylldt, Tå vi vore seneith till samtall på Stecheborgh, var på tall monge böker tydsche och Svensche så att off ej fulleliga drager till minnes ther om eder begäre, doch sendé vi eder med thette samme bodh ett Tydzschtt passional till tijdsfördrijff, ij thenne helge tidh nu är inne, så snartt then hilge tijd förliden ähr och vi få therom edertt bodh, hvad deel vi tå haffve eder kan vare till hugnatt, ther innan schole i altid råde och biude &c. Fremmerner (yttermere) kere Fru *Margretthe*, vi nödges off beklage för eder, att nogen finnes ij vår nådige Herres tienst, ther altidh vende all vår ordh och gerninger till thet värste, som thess värr tilförende i unge H:r *Stens* tidh skedtt ähr, uthenn vår förschyllann, bedie vi eder gansche kerligen, att i vele vare off herinnen för en god midlere, och foge alting i thet besthe att hans nåde ville verdes eij tage anners mans ord, för våre gerninger, Thett och alltt annatt gott vile vi gerna förschylla med eder then stund vi leffve, Thet Gud kenne thän vi eder Evinnerligen befale. Ex Lincopia A:o 1524. 9. mensis Martij. &c.

9. Gostavus Dei gratia Svecorum Gothorumque electus Rex.

Præmisso N:ro sincero favore. Werdog fader, vi

vi äro nu hitt komne till Callmarne med thenn flottenn utaff Stockholm, ventande effter oss med thett snarste thenn flotten ifrå Finland och thesslikes nogor Lybske skepp med nögre som var redo udi siönn frå tyssland, så haffdom vij med oss x gyllen runtt myntt och var doch iche mere än vi med löne kunde the Tyske knechtter som vi igenfångit hafive uthur skåne för ij månedh soldh som vi them rede plichtige vore, så kunne i vell merkie hvad then andre hopen behöffver som är mere än ij suå stoor, föruthenn krutt, fittalie &c. aff hvilka kan uttagas om vi redlighett hadom till begäre then unsättning utaff kyrkior, Closter och Clerkritt, och thessliches af Biskopsstolen ij Linköping, then sig iu vetter så stort gang i thett nemste, som Cronan aff denne rese, om Gud vill vell går, Wi haffve var mynttemestere ij Stocholm, och Upsale som myntte dagelige, så lenge solffveret recher. Teckis eder nogen deel tittsenda uti sölffver uthaff edertt Sticktt, Clerkerij, Kyrkior, och Biscop stoll som vi förre paäsketh haffve, och som andre sticktes prelater veilvillioge giortt haffve, och ännu giöre hvad the giöre kunne och förmåge, thet sette vi in till eder, ther vi icke annett om giöre kunne på thenne tid vi haffve förstått att the Dansche göre H:r *Söffrin Norby* unsettning och fittalie, hveff de kunne åstadkomme, besynnerlige hemlige, kan hende med tiden öpenbarlige aff somlige velberött var udi Vadstena, om så hende, kunne i vell tenkie huru beståndeligt Sverig riche kunde vare, om vi iche tha haffde machtenn att herdatt uth med them, Hoppas oss ner i och andre sådant stickt betenkie, att ij varden ju nogen godh rådh emot finnen-

nende, her med eder Gud befallendes ex Calmarnia die lunæ infra octavas ascensionis, anno C. n:o sub sigillo.

10. Ad Dominum Regem electum Gostavum.

Devota &c. Högmechtig Furste k. nådige Herre iag fick i iafftans eder nådes breff med scholemesterenn i Calmar, om then store summone och kostnad eder nåda giordtt haffver på thenne knechtter, sedenn eder nåde tijtt kommen är, thet iag och vell betrachtte kunne, Och haffde fördenschuld eptter flere eder nådes schriiffvelse, och helth seden jag fick ibland annen ett eder nådes breff vid thet sinne, att när allmogen thet förnumme, att then hielp våre kyrkier göre schulle, schulle komme till then Gullensche (Gottländska) reise, schulle hvar man vare ther till thess yttermere benägedh, som iag och trodt haffde, så vell som eder nåde, schreff iag om altt mitt sticktt till alle Kyrkior, och the alle ville låthe finne sigh vellvilligh, rikett till unthsettningh med een hielp till thenne Gullensche reese, thett alvarligeste iag kunde, och äntå att nogen finnes ibland allmogenn, som haffde ther om något fåfengt taall, uthenn schäll, som altid schee pleger i alle åleggninger, doch toge sich Dannemän ther intet eptter, uthn svarede ther vell till, och giorde thenn deell uth, iag var begärende, mesth öfver alt Östergöthlandh, Uthenn vid Vastena i Hoffs lään och endelff uti Smålandh som är Vist och Tveta, som och flere och vell giortt haffde, hvar eder nådes ypne bref till bandt thet eij föttagitt haffde, Så lydendes, *Thett emot Eders nådes villie vare, att iag sådane hielp på Kyrkione*

kione till thenn rese pålagtt bade, eij thess seder, att iag flere eder nådes breff ther om för mig haffver, och haffver ty nu större plats än förr, att allmogen begärer igen den deel sammankommin är och sommestäds återtagit aff them thet upburitt haffde, Tycker mig käre nådige Herre, att then thet råd uttgaff, var till intet bestånd, hvasche på eder nådes eller än på min side, eij eller till thenne reses framferd, ther then hielp hade kommit till nytto, och kan iag väll förstå, att the eder nåde thet ingåffvo, giorde thett farligare än behoff haffde giordts för nogen ovillie &c, att hvar man vell veet att then kertt vill haffve skall liufft låthe, hellt till sådan merkelig reser eder nåd till gang företagit haffver. Och therföre haffve ingen ursächtt ville giöra för mig til allas genn, äntå iag ingen deel pålagdtt haffver, uthenn effter eders nådes flere breff som eder nå och vell vett mellann Gud och sig, doch villiende heller sielff haffve ovillie än eder nåde någon haffve schulle, om någer kunde vara på färde. Och äntå att eder nåde ännu förmyckit schriffver om förhielp om Kyrkerne, kann iagh ther ingen städs med komme, uthenn eder nåde vill annorledes förandra sine breff, villiom doch gerne göre thet besthe. Förmoder iag ock, att eder nåde vell drager till sinnes att ij Söderköping thå i framsatte om thenne rese unsatte iag eder aff min Domkyrkie öfver 1 lödige mkr åhntå att förenämde eder nådes oppne breff till allmogen annatt holler, och som eder nåde begerende ähr på Biscopsstolens vegne nogen synnerlig hielp aff mig, tå verdes eder nåd ville vethe mig alldrig förnummit nogenn inlänschenn eller utlänschen Kong thet begarett, eller någenn

 min

min förfader bisp i Linköpingh thett giordtt haff-ve, antå att Gottland och stundom hele richett, haffver varitt i fremmande manne hender, mesth för den saak, att sådane hielp aff bilcopsstolenn drager eij högre än duos solidos de qualibet ecclesia pro Chatedrico (Cathedratico) her ij Sticktetett, äntå att the i annor land effter Kyrkones rätt och Kesere-lagen räckna Solidum pro floreno, trende om året; för hvilken vi allmogen plichtige äre synnerlig tienst; som i Kyrkebalken ståndar, moste iag holle mitt bord, och löne mitt folk till eder nåde och riksens tienst, och haffver föge annedh afleffve när eder nåde thett teckis låthe förslå hvad thet kan drage, varder thet myckit mindre än eder nåde förekommit är. Och beder thy eder nåde ödmiukeliga ville verdes haff-va mig och minn Kyrke ovanligh thungha för-dragh, till hvilkett iag mig effter eders nådes Kongl. breff eedh och lyffte ganslige förlåther hvar eder nåde vele värdes betenkitt, haffver eder nå-de fått merkelig hielp aff Kyrker och Kloster i thetta Sticktett, Ittem min kereste nådige Herre effter thett mine Klerker ij thetta sticktett äre så förblottade med dagelig gästning, aff alla the här-igenom landet drage, yttermere än någon tidh haffver tillförenne vandt varit; som eder nådes folck endelff vell vitte; beträster iag eij att eder nåde kan få nogen hielp aff dem i sölff, thet the eij åstad kunne komme, uthenn eder nåde ville thett haffve i ofer till fettalie eptter hvars theres förmågo, tå motte the theff bättre åstad kunne komme med almogen, borge och läne på dagh och stunder, the ther eij aff sitt egitt förmåtte, thå ville vi ther gerne tilhielpe thet ytterste vi kun-

kunne, att eder nåde ville värdes biude mig till ther om timelige (tidigt) sin vilie. Och öffver alla kereste nådige Herre aff then hulschap iag eder nåd plichtogher ähr, vore mitt råd, att eder nåd eij vilie tillstädie; att nogre *Luthers* böker aff hvilke stoor ville och tvedrächtt födes i then helige Christelig Kyrkie skulle här kiöpes eller sällies ij rikett; eller hans lärjunger haffve nogenn tillflychtt eller beschydd under eder nåde förrän thet tillstundende Consilium förskickett vorde; hvad Christendomen förfaaka eller göre skulle; The tysche haffve ingen tro anamett för vår schyld; eij heller vilie vi våre kasthe; för theris schyld; Om the ther villie falle i noget ketteri som Gud förbiude; och iag eij töör, för så mångenn vällerdh man ther är ij landett; både ädle och oädle; Helst för eders nådes persona och ricksens elschelligitt rychtte öffver all Christelig landh, och vett iag ingen thenn deell then eder nåde kan bettre förverffve med både Guds och all Christelige Herres och Förstes venschap; hyllest; och en Christelige Förstes rychtte, än att eder nåde hielper till endrächtt ij then hillige Christelige troo och Kyrke som härtill varitt haffver; till thess att aff thet helge Consilio och Christne manno samfund ännerledes beleffvett varder; Tå kan ingen att förachtte eder nåde Rijksens Råd, andeligt och verldsligitt; eller rikett i denne måtto; Bedie vi eder nåde eij vende off thet till ovillie vi kunne doch eij svå ytterlige rådligge eder nåde i dette ärende, för myckitt om tall, Som eders nåde bistånd ij framtijder till krefver. Eders nådes ståt och högmechtighett her med thenn alsmechtig Gud befalende. Hvar iag kan vare eder nåde till Gudelig

tienst och beståndh, gör iag altid gerna. ex Lincopia an. D:ni ut supra Sabbato Trinitatis solito N:ro sub sigillo.

11. Ad Dominum *Turonem Jönsonn*, militem.

Sinceram, Kere broder och synnerlige gode venn, vi fingom i thenne daga eder skriffvelse om thenn tidande när eder, för hvilka vi eder kärliga tacker, är här nu ingen tidende ij thenne landsända om nogett Herremöthe ther vi utaff vette, annad än att vår nådiga Herre Konges skep och folck lupä af Calmare Sunn till Gulland pingesdage affton, Gud alsmechtig verdes foge den reese till en god ända, Wi fingom och vår nådige Herres breff i thenne dage, åäther om hielp aff Kyrckior och Kloster och våre Clerker och synnerlig utaff vår biscopsstooll, vi hådom för nogenn tid lagtt en hielp på våre Kyrkior till thenne Gullensche reese, och var endelss kommen ath her i Östergöthland, äntå att nogre funnes bland allmogenn som ther emott haffde nogott lösth taall, komma her hans nådes öpne breff, till almogenn, att thet var hvaske med hans nådes vett eller villie, att vi then hielp pålagtt haffde, förty begärer nu allmogen igenn den dehl ther sammankommin var, och börje misstenkie oss, att vi haffve thet giortt till att rijktta oss ther med som Gud vet vi aldrig tenchtte. Och schriffver hans nåde åter på nytt om samme subsidium, hvad gott vi ther aff förmode skulom på vare side kunne vi eij förmerkie, Alltt thette voller oss nogenn aff Luthers partij, som vi förmodom, Thill vår Bischopsstoll. fornummom vi eij anned sylff för oss än en Krykla och

och våre pontificalia, Ty haffdom vi heller till Skolen annan årlig rentte ähn vartt cathedraticum som är IIII hvithe uthaff hvarie Kyrkie, och vår Biscopstiende, för hvilken vi plichtige ährom then årlige tienst, som ij Kyrkobalkenom stonder. Och haffvom eij anneth till att hålle vårt bord och lone vårtt folck, Salltt och humle, cläde &c. ähnn samme tiende. Ty att vårtt landgielle ähr gansche föge i sannheett, Wi haffvom allrig hörtt att the gode Herrer ij Ricksens råd, haffve varitt plichtige till nogenn annan tunge-ähnn med sitt tolk thill Richsens tiensth, hvar effter sin förläning, schulle vi varde förtungede till så lanne summer vi alldrig fingom äghe, thå haffve vi alt för länge leffvadt. Här ökes för myckit af *Luthers* partij och högelige befruchtom att her vill begynnes nogot ketterij, som Gud förbiude, Och haffvom thy skriffvit hans nåde thill ödminkelige bediendes att sådant partij eij skole haffve nogen beschydd eller tilflycht till hans nåde, ehvad vi för svar kunnom fånge, vi haffvom intet utaff Cronom, uthenn thet lille *Gullbergs* (*d*) heredh thet vi heller umbäre villiom för thenne rese skull, än hans nåde något umbära skall. Wi fendom och hans Nåde ved IIII sins tiugu (80) våra svena, Eij förmågom vi theröffver löna noger annars mans folck, uthenn med vårt egitt folk, hvar vi kunnom vare hans nåde och riket till biståndh effter vår yttersta förmåge, thett vi viliom altid gerne göre, Biuder off till kere Herr *Ture* her udinnan edert gode rådh och sinne, thett förskyllom vi altid med eder gerna, Thett Gud kenne, thenn vi eder befalle,

 altid

(*d*) Vreta Klöster Sockn, Liung &c, vide *Tegel* II. p. 394.

altid gerna görendes, helfer vår fader. Ex Lincopia fabbato Trinitatis. Anno C. M. D. XXIIII.

Ad totam communitatem indefferenter prefertim Sudercop:m, contra Martinianos.

Wi *Hans* med Guds nåde &c. Helfom eder alle andelige och verldslige i våre Bifcopsdöme, och fynnerligen i Söderköpings ftad, Evinnerlige med vår Herra. Kere venner, fom ij vell förtenkie, att för then ville och falfke kännedom ther *Martten Lutters* tilhengere her inn i landett förtt haffve i några åår, thill att göre en ftor tvedrechtt ij Chriftendomen, och till förblinda, hälft olärde och enfoldige Chriftne mennifkior ij Sacramenten, och monge andre punchter, i the helige Chrifteli-ge troo, låthe vi openbarlica på predicaStolen och jämvell med vårtt öpne breff förkynna, vid laga mening vid then hellige Kyrkies befväring, att ingen fkulle dierffves nogenn förnembde *Lutters* dichtt eller böker eller falfkan lärdom här ij vårt fticktt fällje eller köpa, eller bland vår Chriftne allmoge, förderffvelige utfpride, emot theris fiell falighett och hellfe, förre än thet näfte Confilium om förnämde *Mårthen Lutters* falfke kennedom aff then helige Chriftelige Kyrkio, holldt och förflittitt vorde, helft emedan att alle the falfke artikle och läre fom han ifrå fig giffvitt hafver, meft tillförene i mongen Helgonn Confiliis, famfällige och endrächtige i the helige Chriftelige Kyrke dömde för ketterij och ochriftelig lärdom, Så kere venner, effter thet off dagelige förekommer att monge utlenfche menn komme her in i fticktet med förbemelde ketterfke böker och läre och thett

her

her tillbiuder i riket, som them eij tillstäds, ther the äre födde, uthen holde Svensche menn, eij better vittende, än att the för theris skyld skole öffvergiffva them hilge Christelige troo och lydno och tage vid theris falske lärdom, och vi på Guds och vårtt Embetes vägna eder härinnan plichtige ärom vider vare (till eders siellsalighett och helse och richsens Christelig rychtte) Råde vi eder och åå then Andelig macht Gud off giffvit haffver, eder strengelige bindom vid Guds hårde dom och eders sielsalighett, att ij ingen tro sättie till sådane fallsche lare, eller eder nogett aff henna tage, förän thett hellige Contilium om henne dömbdtt haffver. Hvilket eij her till skee kunne, för the hillige fäders Påvers död, som ij korttenn tidh flere afflidne åhre. Förmane vi och förnämbde Borgemestare och rådh, och alle andre andelige och verldslige richsens Embethesmän her i sticktett att the här på låthe taga till vare, Så att hvar the med tu skelig vittne någenn bellä kunne ther faar med sådan villo, eller sig förbryther i förenämbde måtte, att the aff sådane menn tage en fasth borgenn, och besette hans gods, lösth och fasth, thill theff aff vår nådige Herre K. M. ändelige varder ransakatt huru om thes mans persone och gods effter Kyrkones rätt, och verdslig lagh förehålles skall, Thette skriffve vi eder kere venner i så måtte till, att om i annars göre skole ij ingen skotsmål haffve till off, ner vi alle komme för Guds rättvise Dom. Thenn vi eder alle Evinnerlige befale. giffvit på vår gård Noor Anno d:ni ut supra Oct. corporis Chr:i &c.

13. Literæ D:ni REGIS electi ad D:num cum *Birgero Johansson* receptæ.

Præmisso N:o syncero favore. Werdoge fader som ij schreffve, att vi vår breff Uthichriffvit hade till landett, aff hvilke är hinder kommidh i thenn sölffhielp &c. så var vår mening på then tidh dhe breff uthginge, som var nogre vikur effter påsche, att samme Sölffver hade allt redo uthgångitt varitt, som vell måtte haffva skedtt, och hade tid nog varitt ther till, från thett ij förſth ther om finge vår schriffvelse om vell villigheten hade med varitt, Yttermere var orsaken, hvarföre the breff skreffves, att nogre utaff edra hade uttöffver off myckitt onyttigtt tall haff om förenembde Sölffhielp, hvad thett med eder villie skedde eller eij vete i sielff besth och vorde ther somlige utöffver beslagne, aff hvilka vi när hade fått en ginstörtig allmoge, *Therföre nöddes vi therom schriffve vår ursächtt.* Och thett i schriffve, att vi udi samme breff skriffvitt hade, att vår vilje icke var att i sådanne hielp, på Kyrkener på thenn resa palagt hadenn, förmode vi att vi icke så slätt schriffvit om ij rätt på breffvett see villia, uthenn vidh thett sinnet, att icke var vår höglige eller enkinde begär att nogor odräglig tunge skulle leggies uthaff Eder på Kyrkener, anners än then som the Danemänn (Socknemännerne) thet vällvillige undergåå ville, som Dandemän up ij landett giortt hade, ther vi både them, och så thenne her, som sig vellvillige lathe finna gönstelige företenckede, med hvilkom ordom, vi iu goiffve tillkenne, att vi hade thenn Sölffskatt gerne uth, menn att man schulle myckett strenge sig emot

emot dem till nogen *odrägelig* summa, på thett att i till äventyrs ther med skulle ursegtt haffve, ingenn besynnerlig unsettning göre off aff Biscops-stolenn, thet skreffve vi icke ske med vår vilje, sende vi eder förthenskull her med noghre väre öpne breff thill the landsender, som i gerne stå eptter, vi icke enkande vette hoo the äro, lathe vi spatium vare ther i sieltffve kunne läthe them inschriffve och sedenn förfende. medh hvilke off hoppas thett buller schall stillas, och uttfås thett igenstår. Om thenn hielp uthaff edre prester äro vi tilfreds effter edert råd, förhoppandes att i för then kosth och förtäringh skuld, som på färde åhr, thett ärende vell beförije. Som ij schriffve om *Lutters böcker* (e) att vi them skulle förbiude att köpes, vete vi icke huru vi ther med schäll göre kunne, all then stundh vi icke förnummit them ogilla dömbde utaff umpartijska dommare, anners än uthaff hans vederparte, och besynnerlige för ty att her införis i landet böker, som mot samme *Lutter* schreffne ähro, kan förthenskull nyttigt vare effter vårtt föge förstånd, att få vell then ene som denn andre komme för ögon, på dett att i och andre förständige och lärde männ måge thess bättre ther uttage hvar orättelige medfaritt är, och skriffva sedan ther någe yttermera skäll emoth, för hvilke the böker måge sedenn förbiudes. Och som i skreffva att nogre *Lutters* discipler schole haffve nogenn tillflycht eller beskydd hoos off, Så haffva vi ingen förnummitt för then saak hafft nogenn tillflycht eller beskydd begäret utaff off, doch hvar så skedde, vette i sieltffve vortt velle tillhöra, beskydda hvar och een vår undersåthe

 för

(e) Celsii Monum. polit. Eccles. ex Arch. Palmsköld. p. 4.

för öffvervold, doch hvar nogen vore uthij vort beskydd, thenn i eller nogenn annen vele tilltale med rätte, i thenn eller andre saker skole i icke finna, att vi honom deremot försvare ville, Tå *i nemne uth hvem i mene*, och taler honom sedenn till kann han då icke tillbörligen försvare sig, ther lathom vi honom före förje. Hoppes oss ij slicke måtte eij annars haffve oss, än att vi iu ther med beholle moge en Christelig Förstes rychte, Endoch ij annorlunde mena, doch vele vi gerne vette med hvad skäll och fundament ij thet giöre. Schriffver i och att cronones räntte icke är fundered på månedsold, huru derom är, vi icke vetta, menn thett förstå vi vell att rijkett skall ther med beskermes, så långtt thett räcker, hvad thet skeer med måned sold eller annars, kan förthenskull thet taal hvarken löse eller binde. her med eder Gud befallende. Ex Calmana die Mercurii proxima post Octavas Corporis Christi. Anno MDXXIIII. n:ro sub sigillo.

14. Litteræ *Hans Brasks* Ep. Lincopensis ad D:n *Thuronem* ac *Laurentium Siggesson* (*Sparre*) a. 1524 *f*).

Sinceram in Domino dilelectionem reverentiam & salutem &c.

Käre Bröder och besynnerlige gode vänner, effter det vår kierste Nådige Herre, för månge ärender skull kan eij alt komma till sinnes, som vij förmode, och för mång omtäncka, bede vi at i lägge eder all ting thess nämbre i thenne rese, till Riksens och menige bäste, och ibland annat, at i thetta mötet måtte så varda öfvertalt, at Svenske män måtte komma till sin gods igen i Dannemark och i Norrige, än tå at meste dels äre,

(*f*) Vide *Tegel* I. p. 89. seqq.

äre verdlöſe qvinnor, och faderlös barn, ſom thetta ärende mäſt pårörer, ſom i väl vete kiäre Herr *Ture* altid hafver varit rört i alle reſer. Theſslikes at en god förening giöres på alla ſider emillan riken och ſtäderne om myntet effter ett gran, at ingen ſkulle vinne på anners mynt ſom långliga Rikena till förderf här till ſkedt är, och ännu yttermera ſke vill, oſs allom till dråpelig ſkada, utan det nu i denne reſe förbättret varder. Theſſlikes och at Riket måtte komma till ſine gamle regiſter bref och jordeböcker utfördliga hafva varit, at i vele ther til bruke then förnumſt ſom Gud eder gifvit hafver, ſom ſter macht påligger, yttermere änn vi kunne ſkrifve. Item finge vi af *Germund Svenſſon* de 3 Copier af K. *Våldmars* bref på Blekung och Skåne. Täckes Eder hafva dem med eder, och gifva der med de Danſke ſvar, när de om Blekung rörande varda, ſom oſſ vell ſynes eij onyttigt vara, tå ſätte vi det in till Eder, om ſå för enhet ſke ſkulle, att Blekung uplåtes ſkulle, ſom vi eij än tro, måtte då ſke med de förord, Svenſke männa rätt all oförkräncht til förnämda land och at eder giordes uppå en tilbörlig Proteſtatio coram notario & teſtibus och någre goda manna inſigle, ſkull thet och ſå när komma, om rikena i Norge, at ingeleds kan annars varda, tå rådlägge vår nådige Herre, at Hans nåde der ſich förſt för vet om *Skårdala* (*g*) qvarna, *Svartå* (*h*) och Häſingen, (*i*) (Hiſingen) ſom långligen hafver ſtåndit i rätta riken emellan ſom fins i Calmarne dachtingen, är i väl vitten, at eij ſkiptes alt ſå handlöſt i ſender kunne i tilhielpa, at någre blifve för ſig, eij att en mot en, vore

(*g*) Ligga på v. Götha ſidan om Elfven. (*h*) Lege Svvetæ. (*i*) Hiſingen. ifr Torfti Hiſt. Norveg.

vore likest elligest sitter Sverige i större fara. *Item* kunne i med någon lämpa så se de bref eller artikla, som förbindningen går uppå emillan thesse *städerne* (Hansestäderna) för än dem något tillstades, tycker oss thet rådeligit vore, vi tvekom intet at hon ju giord är för städernes bistånd, och theris köpenskap, ehuru thet år om all annor land och rike, eller theres gagn, at man sig eij förbunde ovettendes till riksens och sin egen skade. Om de Hollender gifve sig til samtal med vår nådige Herre, eller Eder är väl vitterligit, huru the theris bröderskap förbrutit hafve, mot riket, så väl i Konung HANSA som i K. CHRISTIERNS tid. Och om de eska på Riksens Råds svar, kunne de vell sielf förmärkia hvad svar de hafva förmoda, på osegeld bref, hellst vår nådige Herre så förach at. Och om eder så synes them föregifva, at riket achtar tala them till, förste delen om sin skada, för så mång hundrade tusende gyllende, thet sättie vi in till eder, i annor land vele the intet försyna, hälst der bref och insegle varde ei holdne. Wi hoppes och at i ei vele förgieta om *Helge Elf*, Pontificalia i Strängnäs och Åbo, och then del som Bispen i fijn tog Riksens bref och Clenodia medan han är tilstäds, ei eller om Riksens regiſter och Clämme, bättring förhoppendes, och at i eij annars vände oss än till gode. Gud alsmächtig gifve eder det till råd, som bäst är rikene till gagn och godo. Then vi eder Evinnerlige befalle citissime ex Visingsöö Vigilia Assumptionis Mariæ, An. MDXXIIII. solito nostro sub sigillo.

15.

15. *Hans Brasks* Episc. Lincopensis ad D:m *Thure Jonsson*, A:o 1524. die 26 Julii.

Sinceram in D:no &c. Kere Her *Ture* gode besynnerlig venn, äre her ingenn merkelige tiende i thenne landsända vij kunne eder thillskriffva utthen att nu är alltt tysth och roligitt, Gud låthe thett så lenge vare. Ett är allegevell thet vi icke kunne förtije att vår nådige Herris embettzmän her i Östergiöthland vele icke holle Hans Nådes breff vid machtt om Kongsfaker, och Kyrkenes frihetter och previlegier, och ner the och ridderskapens varder förkrenchte i thenn måtte vitte vi eij hvad annan privilegier riket kann haffva, thett rigzens inbyggere kann draga till gode. Thenn frijhett haffver både andeligit och verdzligit frelsse hafftt af Hedenhöff föruthen alltt privilegium, som vi med gambla Kongl. breffvom vell bevise kunom, och tvekom ihthett ther innan att sådanne breff iu fins förvarede i flerom Domkyrkom; vad eder synes herinnan thill god rådh att *andeligitt* och *verldzligitt frellse* måtte bliffve ved sine tillbörlige macht &c. Ittem om thenn dachtingenn ther skedde i sommers i Malmö äre vi fast tvekendhe, effter thett *Söverin* håller sig hartt vid Gulland som rykthet går, emott dachtingenes lydelse. Bettre oss thett Gud att vi alltid skole vare pliktige holle them dachtinger, örd och breff, och the aldrig oss uthenn thenn fattige allmoge på landett ähr, så vell som Kyrkor och Klöster varder nu alltt a skemlige förderffvett, doch att vette her ohm alle sanningh haffve vi tijtt vårtt egitt budh. Thesslikes och om vi kunne få thädann någen skälig bevisningh på Cronenes rätt till landett, så snartt thet kann komma thilbake skole

le i få vår skriffvelse om alla läglighetter, frelses landboer behager thett ille ath the skole haffve så mänge husbönder. Utten ther böther åkommer varder så vell annars som vårtt godz öde. Biuder oss ther thill om hvad eder synes; ähr her för rychte att Hollender ähre komne till Lödesiö, kann thett så vare; bedie vi eder att i vell giöre och köper oss nägenn lesth salltt till göde. Welle vi sende Eder penningena, för ähn vi låthe ahname gödzett eptter eder skriffvelsze; och kann her nagett komme ij thenne landzenda som eder kann tiena vele vi göre thesslikes; nhär vi oss förvete om eder villie; Thet Gud kenne; then vi Eder evinnerlige befale. Helser vår käre fader med mänge gode nätter åå våre vegne. Citissime ex Lincopia Anno D:ni CIↃIↃXXIIII commemorationis S:t Annæ.

In Vitulo.

Kere Her *Thure* finge vi och vår Nådige Herris breff i thenne dagher att vi endeliga skole komme thill Fru *Margrethes* vår Nådige Herris Systers bryllop söndagen nesth effter xx daghenn för thett möthe H. N. achtter thå berama i Stockholm, görer vell och biuder oss till om ij och vår Broder Her Electus i Skara (*Magnus Haraldi*) ther thå komme velle, thå vile vij oss ther eptter rätte. Och vette i någenn råd för tanneverck, thenn vi ganssche svårlige lidom, som allom är till syne med vår gamble sicke, tå görer vell och biuder oss thill, thet vile vi gerna med Eder förschylle. Gud låthe thenne hoste bettre lychtes ähnn thenn

ther

ther senesth skedde. Ittem haffver Her *Verner* (*g*) låtid helsse eder och alla sine venner, och hafnde ij ther en god venn, Gud hans siell nåde. Iterum feliciter valete.

Hans Brasks Episcopi Lincopensis.

16. Litteræ ad GUSTAVUM I:m, anno 1525 (*h*).

Devota mei recommendatione tam reverenter quam debite præmissa, Werdes Eders Nådes Högmechtighett vele vetta att sedenn jag för några dagar fick Eder Nådes breff om then Kyrcketiende her nidre i landet; haffver iagh varit till samtaall med endeelefs af Eder Nåds Embethzmän Thesslikes och med några få andre gode män the jag viste Eder Nåde synnerlige beneijde vara, huru the ärende bästh företagas skulle; och thett uthen geensegen eller övillie kunne framgångh haffve. Så effter thenn legenhett nu är i landett, råde the mere frå ähn thill för månge saker; både förthenskull att i fiordh ville allmogen ingeleds samtycke om then Sölffhielp uttaff Kyrkene, med minne ähn them vartt loffvadt att Kyrkene skulle icke varde yttermere betungade. Eijh ähr heller mer ähn ii år seden Eder Nådis Embetsmen anhamade her sådana tiende somme städz för clippinge och somme städz elligest, thet almogenn lithe kertt holler. Så och för thet att her nidre är hard tijd på spannemåll att III mkr geller tönnen, och meste deelenn aff the fattige om åakerne eij skall liggia

(*g*) In laniena Stockholmensi 1520. erat hic Vernerus Archidiaconus Lincop. &c. præbendam habuit Nykihl.

(*h*) Edidi in collectione document ad b. Archiep. Spegels Hist. Episcop. p. 134.

liggia ofådder, trenger till att borga och läna aff theras Kyrketiende, fom Eder Nåd vell merckia kann, ligger och åkerenn ofådder och komber fedenn någott harth åår, vill och tå följa myckitt om tall, eijh heller faller nágenn merkelig förvaritt tiende i thette årett, Eder Nåde kunne hafve merkelig hielp uttaff. Och kunne vare nyttogtt att Eder Nåde vederlagde fine Embetzmän alleitädz, att the uthen veld undervijfte Eder Nåde hvad tychtte, tall och lägligheter ähr i alle Landzänder, att Eder Nåde kunne ther lage fin ärender eptter. Gud alzmechtig giffve att all thingh thill thett ärende och all annen thill Rikfens biftånd motte haffve framgång, eptter Eder Nådis villie, hvad gott jag kan ther till ftyrkie, vill iag thett gerna göre efftter min förmåge, Lett och Eder Nåde i fiordh på Ölend och flereftädz i Calmarna län anamma alle tiende deeler; kann och få vare att Eder Nådes trångh få thillfälje att Eder Nåde thet ingeledz affette kann, meden her ähr fed, att XII män aff hvarie fokenn regeret Kyrkenes ärende med Kyrkeverdene, kan fådana hielp eij fkee med någon god lempe uthen fokneties vethfkap och famtyckie, vill iag tå gerna ther om fchriffva efftter thett Eder N. tå fynnes rad vara. Thett aller ytterligefte iag kann, at Eder Nåd måtte få anthenn then ene deell eller then anenn, ehvad thett kån hielpe. Om the begere läije i Clofteren ther Eder N. omröra, vartt thill fvarett ij Vaftena af rådett; Eij betröfter iag migh ther mott gifve Eder ther thill, att någre uthlänfcher retter fchole indrages ij rikett i få måtto någrum thill tunga, mott Eder Nådes egen eedh, Sveriges Lagh och Kyrkenes gamble frijhett och rätt, thenn

thenn Eder Nåde haffver loffvadt och svurijtt styrkia. Thett ähr annan skäll i the land ther Clöster funderis aff Cronenes lån eller annen räntte, med någenn sådann tunge, att Patronen vill ther liggie Advent, fasta eller annan tijd tå hann vill gå thill Gudz bord att tiene theff roligere Gudi, som i *Dubbran* vid *Rostoch*, *Helleneo* vid *Gripsvoll*, och annen städz flere, hvilkenn Clöster som ähre så rikellge aff theris Patroner funderede att the sådane tunge vell drage kunne, uthen Clösters skada och Gudstiensts nederlegning. Alvastra vartt funderet aff Kung SVERKE aff hans Hustru Drottning ULVILLA mårgongåffvo, *gammalt frelse*, som fundaticnn clarlige beviser, *och hörde allrig thill Cronone*. Nydale funderede vår förfader Biscop *Gitzle* mesth af Biscopsbordzens godz och rentta. Vreta aff gamle K. CARLL SVERKSESS. och hans egitt gods nu öfver III:c åhr och LX, och eij aff Cronones, som vel bevisligit ähr, och är thett Cronone mygitt ogenth som flere, ther noget uptage honn inthett nederlagt haffver. Elliest haffde Eder Nåde förfäder framfarna Konunger och andre Förster i Sverige sig her innen eij försummett, heller ähn ij annett som mindre kunne vare, om the haffde förmerckt sig någenn rätt ther thill haffva, thett dogh aff ingon för Eder Nådes tid haffver varit tilbudit, ähnn tå att K. CHRISTIERN så thet som annett ondt sagdes i achtt haffva, ähr och thenne Artickell een aff the, för hvilcke gamble Her *Stenn Sture*, hvars Siell Gud nåde, och Richsens Råd förhulle K. HANS rikett före i mång åår, att han eij afflagde i Danmarck sådane borgelage som alle thenne III Richesens rådh i Calmar affdömt, och han sielff besigled

haffde; Effter thett att ſådane tunga var mere med voldzvercke, ähnn med någrum rätth påkommin, helſt the Clöſter ingen Crononꝺs förläning haffde, thett Kongzlige velle eij tillhörer. Och ty käre Nådige Herre, effter thett att nog omtall ähr kommitt både innenlandz och uthenn om thenne ſkrijn ſom Eder Nåd velföruummitt haffver, ſyntes mig råd thill någen tid thette ärende bättre befödra på Eder N. gode behagh, ther thenne ärende ytterligen velbetrachte, ähn iag ſkriffve kann, thett iag doch gör i en god achtt. Ehvad Eder N. kunne annett föregiffves. Thett then alsmechtige Gud kenne, then Eder Nådes ſtåth och velmoge verdes beſcherme och förmere thill ſin Gudelig tienſth och Rikſens longlige vellfärdh. Citisſime ex Lincopia, anno ut ſupra Dominica Lætare, quæ eſt in craſtino anunciationis Mariæ ſolito ſub ſigillo.

In Vitulo (i).

Werdes och Eder Nåde vele vetta att för thet gifftemåll meſter *Oluff* giordhe i Stockholm effter thet hann var en andelig perſon, ähr mykett umtall i landett, att ſådane ärende ſkulle ſkee i Eder Nådis huffvuttſtad ij rikett, helſth ther Eder Nåde haffver ſitt daglige veſende, och måtthe theraff i framtijdenn komme myckin orede, ner dömeſs ſkulle om arff, effter ſådane giptomåll, effter lagenn ſäije att preſtebarnn, eij ſkole ärffva mere ähn annen hoorbarnn ner Lagmennene, och andre andelige eller verdſlige domare eij vilia dömma mott lagenn, varder thet tå ſkuttitt in till Eder N. och vardenn tå Eder Nåde och ſå göre eller

(*i*) Edidit ex noſtro hoc apographo Joh. Guſt. Hallman, in vita Olavi & Laur. Petri I. p. 37.

eller döma mott både Keijsare och Kyrkens och var egen lagh, emott sitt lyptte, vore eij oråd, att förtage sådane okristelige gerningar. Ty att j Greken, och the land som ther thill falle haffve allrig varitt thillstatt från Apostlena tidh ath the som vore in sacris måtte sedenn gå thill gipttomall ähn thet att the som vore giptte måtte taga Ordines med någenn vilkor, eptter theris lagh, och är förthenskull förenemde Mester *Oluffs* giptomåll eij rätt hionelagh eller echtenschap, uthenn är i bann af samma gerning, eptter Kyrkonerätth. Göre ty för Gudz schull, och hielper till thett rätte, som en Christen Förste bör att göre. Till hvilkett mig hoppes then Alzmechtig Gudh giffve Eder Nåden till Riksens heder och Eders Nådes evig gode förschyllenn, aff Gudi och alle Ricksens helghe Patroner, the Eder verdes bescherme fråå alle onda.

17. Litteræ Domini Regis responsales super novissimis litteris D:ni per *Petrum Nielsson* apportatæ A:o 1525 (*k*).

Premisso nostro sincero favore. Wi finge nu eder skriffvelse, verdug fader först om then Kyrketiende som vij begerett haffdom, att then står icke vell thill tagende eptter thenn lägligheett nu på färde är &c. Så förmode vij att i vell haffve merckia kunnett att vi samme tiende icke haffve begeritt uttaff någon ketti, eller therföre att vi vele ij någenn måtte vara Kyrkene förnär, uthenn förthenskull att Crонones räntte icke vill thill räckia till sådane uthlegningar som vij haffve, och inge-

(*k*) Edidi ubi supra, p. 137.

ingelunde kunne vare föruthenn, eptter thenn leglighett, fom nu är, fom och the gode Herrar och Men Richſens råd, fom her till ſtäds vore med off vid 20:dag Jula off råddc, att vij icke ähnnu ſkulle öffvergiffva allt folchitt, fom ähr knechter, ſchippere och bådflyder, för månge ſaker ſkyld, fom icke göris behoff aff förtelje för eder, the i vell ſielffve beſinne kunne. Therföre att icke är tillfelle till att få förenembde tiende thill hielp, ther doch thenn menige mann muſte afffakene affkende, ähre vij kärlige begärendes Edertt finne och gode råd hvad anner bettre lempe vi ſkole finne thill att upholle Richſens tunge med thenn nu i vår tid mykitt ſtörre haffver varitt och är, änn i någer Herris tid thillförenne. Seden ſkriffven i om the borgeläge att thett vore uttlenſche rätter &c. Så vette i vell att uttlenſk rätt ähr eij all platt onyttigh, man kann tage ther aff få myckett ſkäll och nodtorff thenn thillſägher. Eij heller haffve vij ſett effter någenn uttlenſk rätt, uthenn allena effter nödenn fom her i rikett är till att holle heſter på ſtall rijket till förſvar, fom nu ganſké myckett behöfvis. Wi *äre alstingie icke så fiende löſe her i Sverige ſom ſomlige ſättje ſigh före the ther icke annett tenkja ähn på ſitt egitt beſthe, och inthet huru riket ſkall förſvares.* Och ther i ſchreffve att hermed ſkodde emott Kyrkenes frijhetter, och emott lagenn the vij ſvoritt haffve att holle. Wete ij vell att nöd *brytter lagh* eij alleneſte menniſkiones lag, uthen underſtundom Guds lagh, hvar vij icke nödde vore fom förnämbdt är, ſannerlige vi ville thett heller nogett annett fom, ovendt ähr ingelunde begäre. Och ſkriffve ij att med ſlike Borgeläge nedelades Gudstienſta, vore

vell

vell sanntt om icke annett vore Gudstienste, en föde en hoop skrymptteere, och een stor partt udi ett lösachtigtt lefverne, liker vise som icke vore Gudstienste att achte thett mene beste hura riket och thess inbyggere skole eij beskinnede blifve. Och som i skriffve ath thenne Clöster icke ähre funderett aff Cronone, och att vij förthenschull inthett haffve med them bestille &c. Om så aldeles i sanning ähr, at Cronone haffven intats thillhulpitt i Kyrkers och Clösters fundationn ther vele vij bespörje off om; Men thett kunne vij lege väll uttaff vårtt föge förstånd besinne, ähndock i *thett icke besinne vele, att thet frelste ähr haffvar förft varith under skatt, och seden frelst giffvit, icke på thett att Konungen skulle sedenn inthett haffve göre ther medh, som i schriffve, men ther skulle ske tienst före.* Om Konungen inthet skall haffva bestelle med Kyrkior och Clöster, hvar bliffver thå then tienste som aff Frelsett gåå skulle, thett nu under Kyrcker och Clöster ähr. Therföre betorffve j icke skriffve att Cronan haffver ther inthett niderlagt, och förthenskyll inthett tage ther op igen. Ther udöffver när vij thenne förskriffne skäll icke haffde, seger doch legvell hvariom enom redligom man hans samvett, att ij nödenn, ther rijket sådana tunge påhenger bör ju alle drage tungan, som sig theris gods och ägedeler villie för fiendene beskermett haffve. Ehvad thett är, Closter, Kyrcker, Muncker eller Prester, besynnerlige ther icke anners vill till reckia. Yttermere schreffve i att i ingen deell haffve aff Cronenn, ther ij Eder och Eders tieneres skade kunne med uprette. Ner ij velle betenckie förnembde stycker om fudatiun och begängelse thill Eder räntte på Kyrkones vegna

na, vethe vij icke om ij kunne så platt drage Eder frå Cronenn, så att i henne intet plichtige ähre, som i schriffve om thet laxefiske ij Nörköpingh förmode vi att Eder förtencker, att vij schreffve Eder till ij vinthers aff Söderköpingh att ther var clagemåll uppå, att Edertt fische thet var bygdt Cronen och androm thill förfångh och att i schulle haffve Edert bud ther när vij ville som vij och tå giorde haffve ther synn uppå och skilliet med Lagenn, om Eder är ther med orätt skett, som ij nu schriffve, thet låthe vij intill gode män (*k*). Yttermere skriffve ij om Mester *Oluffs* gipthermååll, vid Gud att vij aff thet giptomååll icke visthe förre ähn thett skett var, ty vi vore på thenn tid i Upsale. Doch nu strax vij finghe Eder schriffvelse hade vij honom för off, undervisendhe honom Eders schriffvelse, och the skäll ther udinnen vore, och begärendes vette huru han then gerningh emott gamble sedvänion förfvare ville, gaff han off för svar att han thett vell så med Guds lagh förfvare ville, att ther om ingen nöd eller feell vare schall inför rättfärdige Domare som befinne kunne, om Guds lagh icke bör gåå för mennische lagh; Effter sådane hans svar att han överbödig ähr att svare ther om thill rätte, kunne vij honom thet icke förvägre, kann han icke förfvare sigh, ther låthe vij honom för sörje. Doch som ij schriffve att han för then gerningh schull är ij bann, tyckes off aff vårt föge förstånd underligit vare, att för Echthenskapets schull, thet Gud inthet förbuditt haver, ther ähr man i bann före, och Eder ibland Eder Kyrkeneff personer för hordom, Jomfrukrenkelse,

(*k*) Hallman edidit. p. 38.

kelse, och andre flere flemhether thee Gudh haffver förbudit åhr man inthett i bann före, epther Pavens Lagh, för hvilcken stycke och flere, sådane, haffvom vij hörtt, att uthlendes begynnes the mykett förachtede varda. Och effter vij höre att uthländes skee nu mångh sådenn gipthermåll, förmodhe vij att her bliffver vell med tidenn omhandlett hvad loffligit eller oloffligit åhr: ther vij och någenn rettelse efther thage mågom her ij rikett. Synes och Eder schriffvelse thet innehaffve, att i icke alztinges mene Mester *Oluff*, för thy hans giptomåll kann icke mångom vare thill skadhe, men ij mene oss thermed lickervisst som ij gläddes att i ther med kunne haffve thillfälle thill att låthe beschrije oss för them som Eder synes, sammeledz och om the skrin, åhn doch ij vell sielffve vette hvad kosth och täring vi i fiord haffde, och vorom förthenskull nödstelte till att tage samme skrinss sölffver. Doch hoppes vi legvell eehvad i schriffve att i för anneth folck all tingh vell utydenn till thett besthe. Eder hermed Gud befallendes. Ex arce nostra Stockholmensi, Anno 1525. nostro sub sigillo.

18. *Hans Brasks* ad D:m REGEM electum A:o 1525.

(Ad dietam Arosiensem).

Devota mei recommendatione &c. Högmechtigh Furſthe kere nådighe Herre, åhn tå att her åhr mangh tiende om thenn skade Söverin Nörby fångitt haffver på sin skip hann hade i Blekungh, the mestedeels seges vare brend aff hans egitt folk och några tagin aff the Lybsche, vett

 iag

iag doch eij therom någen full sanningh annors åhn som några Clärker mig underviſt haffve, the i går kumme frå Öland, hvad annen tiende och legenhett åhre i thenne Landzende vitte Eders Nådes Embetzmän ytterligere undevijſe åhn iag kan ſchriffve. Förmör iag att Eder N. fullkomlige veett mijn förfall och vanmechtigheett thill att beſöke någen möthe, hvilckett Edérs N. Embetzmen, och all thenne Landzende vell vitterligit är, hvad deell iagh Eder N. thillſkreff för någen tid om Meſter *Oluffs* giffthemåll &c. Kenne Gud var giortt för Eder Nåds så ytterlighe som mitt egitt beſthe, och hvad glädie iagh eller någer Dandeman kan ther aff haffve i thenne mijnn ålderdom och kranckheett ſätter iagh thill then alzmechtige Gud som vett all ſanningh. Meſter *Oluffs* urſägtt thill migh åhr kommen, åhr med mångh ordh och lithenn ſkäll, ehvar hon kommer till ranſakningh och bliffver vell thilſvareth, Eder Nådes ſtådt och Högmechtigheett verdes then Alzmechtige Gudh beſcherme thill richſens långlige vellfärdh &c. Ex Lincopia Anno & die ſpineæ Coronæ.

19. *Hans Braſks* ad *Thurenem Jönſſon*. A:o 1525.

Sinceram in Domino dilectionem, reverentiam & ſalutem. Kere Her *Thure*, broder och ſynnerligh gode vänn, må ij vette att vij fieghe för någte dagar breff frå Lypke aff Meſter *Oluff* och andre att i Tyſland haffver ſigh ſammankaſtitt ett merkeligitt parti (Anabaptiſtæ) eij aff Lutters ketterij altinges, och ſeges haffve intagitt mång ſlott och ſtäder, och ſammanſaatt några Articulos her innelychte; thenn ſecta vill bliffve vid thenn

hel

hellige Christelige troo, och hvarkenn förſake Pavenn eller Cejſarenn eller andre theris naturlighe Herrer, Utheenn vilie haffve them för Herrer, och eij för ſijne tyranner, ſom her thill ſkeett ähr, hvilcken ther ſich eij vill åthnöghe lathe, then achtte the för alzinthett uthenn ſäge ingenn vare mere frijburin ähnn thenn andre, hvarkenn med ſchapilſe eller åtherlöſen, och ſom oſſ ſynes är then ſectenn thillſinnes att förnidre all adell, ſom Lutter på then annen ſide achtede göre, thet Gud förbiude the, ſkole nagennn tid machtt fånge. Wåre bönder om ther thill komme ſchulle, ſchulle vell tenckie ther thill, helſth the ſom ingenn ähre vitte, ähn theris hosbondhe uthen the Dandemän något gott vette, och är ty råd att lydes thill i thidh hvad ende then ſecte vill taghe eller then andre Ittem, vi haffde gerne ſeett ſenſth vi Eder thillſchriffve att rådett hade ſigh vinlagtt förliche all merkelig tvedrechtt, inbyrdis emellan vår Nådige Herre och Dalerne, och alle andre, att eij ſkulle något örlig begynnes inbördis på nytt, ſom theſſ ver nu är ſkeett i Calmarna. Eij haffe vår Nådige Herre eller Rikitt thet förſkylled aff Her *Berend*, om hann ähn minne hade varitt betrott om Land och länn, hvilckitt han haffde öffver alle andre. Wår Nådige Herre ſende honom nid thill Calmarna thill *Nils Erichsſonn* att han eij ſkulle komme på Slottet att förhandle med ſine ſvenna, af *Nils Erichsſonn* i ſtaden bedes han loff på nytt att gå på ſlottet igen, hvilkett han fick på ſin ähre thillgörendhe, och tå han dagen ther effter gick aff ſlottett och var kommin på brona, komme hans ſvena effter honom aff ſlottett och greppo honom på Kranſſeviſſ thilbaka, och

 ſlo-

sloge strax hans folck aff slottett in ij bynn efftter *Nils Erichsson*, hvilken ther noge unkomm blott i ene skiortte, finge the bortt hans kädier, ringer och kläder, vedske och penninge, och bleffve ther slagne XIIII aff borgare yngre och äldre, och några gripne in på slottedt, sä schriffve off våre svenne thill vi ther haffve liggiende eptter vår Nådighe Herris befallningh. thette skedde pingesdage affthenn, fridagena ther eptter lop Her *Berend* aff slottett och hans broder med Fru *Margretha* med alla thett bästa ther var söder utt emott Ruttneby och giord thenn *Hinrik Juthe*, Fru *Kirstins* tientte, thill höffvidzman på slottedt, hvilcken ther haffver när sigh *Nils Stensonn* och vid L. Karle. Thenn esping aff Herr *Berenz* Carle lopp sedenn eptter honom, ther skickede sigh i vägen för honom moott Affveskeer till hesth, och *Oluff Larssonn* grep ther XI aff them, tå the landstego, IIII blifve strandslagne, *Biörn Svensonn* och the andre förde han till Calmarna, therr *Biörnn* bleff strax affhuggin, och en Tysk med honom, ther *Nils Erichssons* vedzche togh, och segs några breff vare funnin när *Biörnn* småsvenn, oskälige uthskrifne moott vår nådighe Herre. Nu är för ögenn huru örligitt gick till i fiord på Gulland, thet månge fruchtedhe, och heller hade seett enn Svensk Höfvidzman, såå hvad som göms under sniön går up med töön, mykit ondt haffver Her *Berend* kommitt åstad, och kunnom eij förstå huru han thett någenn tid vill redelige beskydde för Herre, och Försthe, eller Krigsknechter, hvar thett kann komma, huru han haffver hållit sin Rådzeedh, hulschap och manschap han vår Nådige Herre thillsagtt haffver, kan hvar man merkie,

kie, och giffver thillfelle thill stor misslossne på Fru *Chirstines* vegne. Wi kunne eij annnatt merke ähn Calmarne slott hafver varett rikitt mere till skade ähn thill gangh och stadenom sammeledz. Ner stadenn vore vell besittin med inlödde män vore han mere rikitt till gangh uthen slottit måthe Cronen legie sigh skattenn thill godhe som ther årlighe förtäris efther vårtt föghe sinne. Staden förmå alle dager holle Cronena så månghe thil tiensth som slotthet när omtrengde och sin stad ähn tå förvaritt, och the äre alle lönthe, män tå hörde ther merkeligh visordh, beplichtingh, breff, och insegle före, för missfelle schyll i thillkommende tidh. Gud giffve vår Nådige Herre funne rådh få slotteth igenn för ähn the finge unsettningh, elliest ähr fruchtendes att ther med begynnes ett långtt örligh ther hvar man ähr trötter aff, Eder her med then Alzmechtige Gud, befallende &c. Helse vår fadder med månge gode nätter å våre vegne &c. Ex Lincopia, anno &c.

Item, som vi haffve thilförenne schriffvitt eder thill om thett lypte som ij och edre medloffvene off thillsagtt haffven med strechiende hand om then förlichningh j giorde imillen off och *Lasse Nilsson* i så måtte att hvascha hann eller någer anner åå hans vegne schulle någenn tid affbrythe eller henne upriffve, hvilckett off var inthet hollit, uthenn haffver hans måågh *Nils* scriffvere kendt ved vårtt huff, och var medarffvingarff i Ståcholm uthenn all lagh eller rättgångh. Bedie vi Eder att i velle vare förthenchtte her udinnen, att off vorde hållit förnembde endrechtsbreff och lyptte off uthen skade, hvad förfångh off skeer i then måtte tale vi thill Eder och Eder medloffvene

ne att i vellgöre och vende oss thett icke thill o-villie. Laghenn säije. Qvæ actio semel extincta amplius reviviscere non debet, och vår lagh säge att thå som lagliga är vardtt (cautum) för enom, tå åhr vardtt för allom som fremmernere kunne ther å tale, och att eij böör tales åå sitt måll och bött. Eligess kunne ingen saak komme till ände, ähn thå att vi thette eij niute måghom. Ittem then *Nils Olsson* på Stekeborgh kommer her myckitt ondt åstadh med sinn stemplingar. ij fiord hade han een lanzsyn på våre äger och siske ij Nörköpingh ij våre frånvaru, medan vij vore i Jönköpingh, och eptter thet han thå eij kunne få med någen skäll eller lagh thillfelle vårtt siske ödelegie, haffver han thet nu uthuggitt, ij ville kalle hånom hem igenn thill Vestergöthland, her haffver han varitt förlänge endeels.

Ittem vår Nådige Herre kom thill Stecheborgh i thenne dager achtendes sigh thill Calmerne med svår skött. Om H. N. ähn ther ähr eller eij vi eij vitte thill skäll, thy att vi haffve mesth hollit vid sengen &c. In Christo Valete.

20. Ad Capitaneum Visbyens. Alemannum cum d. *Nicolao Gittone.*

Sincerissimis nostris dilectione, reverentia & salute. Effter eder schriffvelse kere *Hindrick*, hvilke vi tacknemlige undfångit haffve, haffve vi fulfolgtt eders begär, och vickt thenne breffvisare Her *Nils* thill presthe Embete och sendom honom nu till eder igenn med thenn hillge *Chrisme*, eder och landett thill andelig hugnett, än tå att honom hade varit väll nyttogt att bliffve her ved

Chro-

Chorenn thill någenn tid för sin läsning schylld och Embethe. Doch bedie vi eder efter thett han är ung mann att i till någenn tid vele haffve ögett på honom, så ath han eij försymmer sine tijde eller tiensth som han Gud plichtig är såsom vi tro i gerne göre, och tackom eder att vi förstånditt haffve, att ij eij villie thillstedie nägett ketterij eller falsk kennedom, ther när eder schulle att brukas, så snart Gud foger att vi kunne få thillfelle att komme till eder vele vi och gerne ther thill hielpe. Bediom vi doch eder synnerlige, att ij vele vellgöre och vette Kyrckers Closters och vårtt Clerkers besthe Thessförinnen thett vi altid gerne med eder förschylle vele. Thett Gud kenne, then vi eder Evinnerlige befale Cit:me Ex Lincopia die S. Jeorgi A:o 1526. ☩

☩ Nobili ac strenuo Viro Henckino van Amaveldt summo Capitaneo Castri Visborg ac totius terræ Gottlandiæ, nobis sincere dilecto.

21. *Hans Brasks* litteræ ad D:m *Thure Jönsson* cum ejus famulo *Petro Baggr.* A:o 1526.

Sinceram in Domino &c. Kere Her *Ture* broder och besynnelig gode venn, äre her ingenn merkelig tiende aff Uplanden vi kunne schriffve, annen än om thett Bursprak i Erichsmesso, ther hvar man haffver nogh aff seghe som i vell hörtt haffve. Gud föge all ting i thett beste, äre vi glade, och tacke gerne Gud att thett rychtte som gick om K. *Christiern* var icke sannt. Wij haffve doch nog bedröffvilse uthenn honom, så att vi nu

nu på Öland eller Möre nythe ingen thenn deell i tiende eller laaköre som vår förfäder och vi her till nytitt haffve, uthenn *Arvid Vesgöthe* gör för rychtte att han få haffver i befallning; han griper våre Presther och Prouster, åttskell hionelagh emott Kyrkenes rätt, och the vi haffve lysth uthenn Kyrke, somlige haffver II och somlige III selvendes echtte hustrur, och ståder them liggie i horiengh och gå i Kyrckie mot thet i Högmålebalken ståndar, och haffver röffvadt någre aff våre svenes heller, och hvad han kan öfverkomme off tillhörer, hvad inbyrdes endrechter ther kan medfölghe, vi eij vell förstå kunne, Gud giffve her en ände på, elliges nödges vi platt öffvergiffve effther theris begere som thet lenghe åstundett haffve. Gören vell och giffver off her innen någett gott rådh, thett vi skole haffve flere ähn vår nådige Herre thill Konung, tycker off oskell vare, her hafve vi endels för månge aff them, så att Kyrke och Closter nythe her nesthen inthet aff sitt. Gud giffve vi vore så starke att vi kunne komme thill Eder ville vi thet gerne göre. Kunne thet så lagas at the Cartusianer måtte bliffve vid Lindholm för thens regle och leffverne schull, schulle thet vare vårtt råd yttermere än the aff Spettalen, (Hospitalarii) ther inge gode regle holle. Nimis amari & dolosi, ther inthet annett gott göre uthenn stemple tvedrecht i rijkett, som her thill skett ähr. Wij havom doch alle gelevell (likvel) i sommer tenchtt off till Leena thill vår Landzboo om vi få få thillfelle med bått eller vagnn, Tenkenn till at göre eder salltpannor vid siösiden, kan vare Eder uthenn all schade ner hon försth kommer till gångs. Ittem tycker off vel

vell vare om Lödesiö, (*) och är ingen deell ther vi bettere kunne möthe the Lypsche medh. Gud giffve the vorde så befesthe att the kunne försvare sigh för enn skalcke hoop, skeer thet så, thå skall vare värtt fulle råd att *up ischall skeris emillen Vether och Vdrner* för forelönn och Köpmans. gods schyld, seden bliffver Sverige vell vid magtt nesth Guds hielp, så att Öresund och the Vendsche städer kunne oss icke trengie. Helse vår kere fadder med månge gode nätter åå vore vägne. Eder och henne her med Gud then Alzmechtig thill evigh tid befallendes. Citissime ex Lincopia in crastino disionis Apostolorum A:o XXVI nostro sub sigillo.

II. Hårutaf gaf iag en Copia åt min Svåger H:r *Emanuel Svedberg*, tå han var i Lund, hos Hans Maj:t 1716 och togs theraf tilfelle at tänkia på graf mellan Vethern och Vännern, som ock seglation ifrån Giöteborg till Vännern, men alt stadnade med sal. Konungens död, 1718.

22. Konung GUSTAFS bref om frihet på Saltpannorne för Biskop *Hans Brask*. Åhr 1726.

Wij GÖSTAFF med Guds Nåd Sveriges och Göthis &c. uthvald K., görom alle vitterligitt att på thenn sallttpannen, som verdugh fader Biscop *Hans* i Lincöpingh haffver kommitt thill gångh vid vår gård, må thess bettre komma thill magtt, rikett och thess inbyggere thill gagn och bestånd, hafvom vi uttaf våre synnerlige gunst och nåde unndt

(*) Ludosia staden vulgo: gambla Staden alias Nyiösa non porcul Gothoburgo.

unndt och thillåtit, och nu med thette vårt öpne breff unnom och thillåtom, att hvar någer hafver bruttit thill sinn hals ij ärlighe saker, må och schall niuta och behålla hos förenämbde sallttpanno fredh och förlvar, lijke viss som på Crpnones (*) vergh. Förbiudens hvariom och enom besynnerligh våre fougter och Embetzmän, att the her udoffer hoss förenembe sallttpanne ingen möde, qvelje, eller platze, vid vår ogunst och vrede. Theff thill vissa låthe vi tryckie vårtt Secret på ryggen åå thette breff; Giffvitt på vårtt slott, Stocholm anno 1526. Vigilia assumptionis Mariæ.

23. GUSTAVI I:mi litteræ ad *Hans Brask* ne transferantur litteræ Imperatoris vel aliorum principum contra Martinum scribentium A. 1526.

Wår synnerlig gunsth thillförenne, werdug fader vi haffve förståndit att i låthe uthsette på Svenske någenn breff the i benempne aff Keiserlig Mandata uthgångenn om then tvedrechtt nu på ferde ähr med Lärdomenn, then off doch vell vitterligit är hur Keiserenn och Påfven haffve sigh thillsamme, och kan medh ingenn skäll bevises att Keiserlig Maj:t haffver uthgiffvitt sliche Mandata, uthenn någre partiiske the som achtte med sliche stycker bedrage och thill sigh hålle simpell och enfalle mennifkior, som icke annet förstå än them varder i slijke måtte ingiffvitt. Tycher off att Påven ähr thenn som mest träder ifrå Christeligh tro ij thet han sig giffvitt haffver in thill Turkenn, som nu är fulmechtig uthöffver alltt Ungernn, och träder fasth in ij Tyssland, och haffver merke-

(*) rec. man. bergh.

keligitt thilfelle uthvijde sin machtt i Christendomen, ther han bestånd haffver aff Påvenn, som förith och mesth skulle honom mothståndig vare. Thesliches låthe i Hertugh *Göriens* breff aff Missenn uthsette på Svensko och ther J them förnämbde mandata uthgångne, låthe bland simpell folck, kunne vi vell förmercke att vij ther med, under enn förmerkelse, schole straffade varde, effther vi icke så alvarlige trede i sakenn moth förenämbde lerdom som the göre. Therföre ähr vår beger och endelige förmaning att i haffve sådant fördragh, och schicke hitt up någre lerde uttaff eder Kyrke som med skäll och schrifftenes bevisningh kunne bevise att her brukes och predikes annen lerdom, ähn thet helge Evangelium, the skole tholsamlig hörde bliffve, och uthenn all ogunsth måge framsätte sine positiones, och hvar bevises kann, att her predikes någenn ochristelig lerdom vid machtt hollitt bliffver, se vi doch gerne att the ther udöffver straffade bliffve, som sig icke kunne therföre unlede. Ähr icke heller vår villie att nagett prenterij schall uprättis i Söderköpingh, thett prenterij thill förfångh, som nu i Stocholm med svår kosth uprettett ähr, förthy thett ene komer thett anneth thill förderff, her med eder Gud befallendes. Giffvitt på vårth Slott Stocholm fregedagenn nesth för Martini, A:o 1526.

24. Ad Dominum *Turonem Jönsson* A:o 1526, d. 9 Decembr.

Sinceram &c. Kere Her *Ture* broder och gode besynnerlige venn. som i schriffve om thett

 för-

förbund med the Hollender tycker off så väll råd vare ändoch vi kunne vell giffe thett vore the Lypfche emoot then ene ville haffve eller fjönn och vitte fin fördeell, och tvekom ther om the icke fkulle tage figh någenn tillfälle theraff, att vrijde fig fom förr är fkedt. Then förbindningh fom förre var giord med them hon'fins i Richfens regifter, och hanvom förlagt then Copia vi haffdom ther aff tagit ther fom fådant handledes om förbindning måtte handlas, thet famme vårtt myntt, att thet måtte ther gånge för få fullt fom när off, thefs bättre thilfälle vore att haffve handell off emellen på både fider. Thefsliches om våre kunde vare fchipbrutne under theris land, att the måtte theris nythe för redelig bergarelööen. Thefliches att vår fchep och godz eij ther fchulle räfteres för någers mans gield eller brott fchyld, uthen allene then ther brotflig eller plichtig vore, thefsliches att om the haffde nogett tiltaell till nogenn aff våre fom ther komme, fchulle han her lagfökes för fine Domare, uthenn han ther haffde giortt giärningen och vorde i thett famme gripin, och om ther plegede tulles, måtte och tå the tilltenckis att våre finge nagett bättre vilker om the eij kunne vare platt frij, theff heller fökte the tijtt, Wi förmärkiom och langlige befunnit haffvom att the Tyfke liggere her liggie år och dag fettie off tiden både her och i Tyfkland få att the haffve bortt ftörfthe fördelen fom här kan vare få att thette rikitt aldrig rijks emed the måge få hållitt, theffliches och *vethe the Tyfke alth thett här tales eller göres för än vi vithet fielff.* Intettftäds och vårum få liggie till theris. uthenn giöre fin marknatt och fare heem, och

helfth

helfth emedan the förachte Rijckffens myntt i Stederne, hvilkett the bäre up ftundom för halfft värd, och giffve ther her uth för fulltt, få att the måge förderffva thette rijkett i grund med finom köpom, fchulle the eij längre ftädjes her liggie, fchulle thett ingaledes med mindre våre bliffva ther tullfrij, och vårt myntt ginge ther för fullt. Och thette famme om myntett fkulle äntelig handles med them i Dannemark, att vårth ther ginge få väl fom theris her, eller och theris affättie fom the giöre vårth elliges haffve och the fom de tyfke thilfelle att fettie off. hvad koop the ville fom off fynes på edere gode förbättring, och fkulle fetties ij fådanna bebiudninger, att om det ginge till någett örlig off emillan i några måtte, att the off giord en ärlig förvaring åt minfte eett åår eller halfft, förrän vårom fkedde någen fkade, och annen fådenne ftycken flere, fom nyttig kunne vare, ähn till att fettie flere Herredager till fvar koftth och omaak ehvad beftånd thermed kan följe troo vi att i haffve fielffve rööntt, och ty kunnom intett ther myckett till fåghe, effter vi haffve fielffve misfelle, uthenn the gode Herrer och Männ haffve ther lofth till fom helbrode äre. *Item* vi fendom eder med thette bud S. *Revoldi* book om få vore ij haffde henne icke förr läfitth, att i för tittkortning måtte henne läfa i thenne Julehelgd, och fedann fende off henne tilbake för hans fchyld off henne länth haffver, haffde ij någer ner eder hemme kunde utfettie på fvenfke, vore thett en god giärning, på thett att unge karle finge underftundom och någett annett att giöre än altijd ligge i öölftopet, när vi få then igen vele vi fende eder en annen, then i eij förr läfitt

 haff-

haffve. Till tiende må i vette att vår salltpanne kommer till sig, så att vi förmå med tiden at brukana och hollana uthen vår skade. Eder her med thenn Alzmechtig Gud till evigh tidh befallendes. Helse vår fadder H. *Ingeborg* med månge gode nätter åå våre vägne, hvad vi kunne vare eder och henne till gode göre vi altid gern. Citissime ex Lincopia 9 Mensis Decembris A:o ut supra.

In Vitulo.

Må i vette att thenne höst bland annen tiende oss är tillskriffvit ifrå Rom är att vår Hellige fader Påvenn var i förstone synnerlig benegd till Rijclens (*) bistånd på alla sidor, och satte then tro till honom att han schulle mannelige beschermе Christendomen emott Turken som stoor skade giorde in på Ungern och rense sin land thett Lutterske ketterij, som andre Christne Konunger och Förster giorde i theris land och rijke, som Konungen i Ängeland, K. i Poland K. i Ungeren, och att han ther till skulle haffve macht sende han honom VIII reser hundra tusend dukater, och hans broder *Fernando*, som haffver K. Syster i Ungeren, och är Hertig i Österrijke 80000 Ducather, för samme ärende schull mott Turkinn. Så skrefs oss och till, att Cieseren med alle andre Christne Konungar och Förster, haffve eij så myckett giordt K. af Ungern till hielp emoth Turken som Påvenn allena haffver giortt och daglige giör och thy sedenn Påvenn förmerchte, att Keijsaren ther intet tillgiör hvasche emot Turkinn eller the kettere uthen med ordom, haffver han med flere Christ-

(*) s. Keijsarens.

Christne Konger och Förster upsatt sig emott honom med andre lands-Förster och mechtige städers bijfall som är Venedier, Florentiner, Genueser, och Kong af Frankrijke och K. aff Ängeland och Svessers bijfall, och begynte slå hans folck af Lombardij och flercstädes ij Valland ehuru Gud vill thett lychtta ther verdes sig till att foge all ting till thett beste. är ty eij under att Turken haffver thess bettre vilkor, hvilcken som haffver senntt mott Kong aff Ungern till hundrade tusende folck, och 80000. mott K. ij Påland, att han eij schulle kunne unsette K. aff Ungeren som han altijd haffver plägatt. Nu i thenne dager skref oss vår Nådige Herre till att Påven ett skulle holle med Turkenn, och kunnom thett eij begripe huru thett kan vare meden han sådanne svåre summer hielper mooth honom på alle sider, om thett änså vare kunne thenn hillige Christelige troo eller Kyrkene ther inthet i bettre thett han så giorde, utenn ville honom gå som androm therföre sådane saker haffva affsatte var och vore inthett fast fundementte therföre undgåå Lutters eller nägett annett ketterij, hvad annett thett yttermere inneholler finne ij i thenne inneluchte copia thet vi haffve låtitt vende på svenske Keserens eller Hertug *Jörgens* breff, och låtitt them förståå någre våre synnerlige venner, är hans ingestäds förnär och eij annars förvänth än som brefven lyde ingen är här heller ther tveker om thenn Christelige troo som här i Rikett haffver vart hertill hollen esedenn Christendomen, att man torffte therom disputere yttermere, än Kyrkones helge lärfäder i 1500 åår disputerett haffve; vår lagh säge then än nester i handom haffver, rikitt och

vi alle haffva hafft trona öffver IIII C åår och än halfvom i vår ågendom, vill noger henne vinne frå off, som thilltalere eller målsägende, måtte vi ju niute svarendes vilkor, att vi icke varde träng- de ifrå thet som vi haffve och hafft haffve till ur- minnes häffd, om så vore vi eij haffde annen skäll, men ehvad off kan öffvergåå, achtte vi doo Een Christen man och ingen kettare, görer väl och biuder off till edert gode råd her inne med thett alra försthe, och om Hans N. haffver fått nogenn copia aff thet breff som vi senest finge i- frå Eder. H:r *Tyke* var tillskriffvit. Och som deru- dinnan att Her *Steen* bille sagde till docter *Anderss* i Helsingör så sagde och H:r *Iffver Axelson* till vår fader, som oss giörle minnes, tå vi vore dreng. Dansche óch Norsche vore förre Christne än vi, så att vi äre the yngste i trone ibland denne III rike, och vore off thes större blygd, att vi schul- le vare the förste ther falle ifråå. *Item* Som ij schriffve om the rydser och then LX åre-dag som ij H:r *Svantes* tid begripen var, hvars siell Gud nåde, att the ville nu then dag förnye, äre vi therom tvekende, meden Norby är tijtt kommen, att thet eij görs i the achtt, att vi schulle dess minne tage off till vare, elliess settie vi ther troo till eptter vi förmärkie Her *Sövrin* är så till fin- nes, att han är icke tillfreds, uthenn han haffver något bestelle är thett ryssernes alvar må skee för Turkens machtt på den annen sida att the sigh dess befrugte. och vore tå thet rätt tid moth them om vi viste off frij för Kong CHRI- STIERNS partij, hvad the biscope eller Doctores haffve bestelt ther inne aff Rom vore sende, haff- ve vi än eij förståndtt. *Item* thett i schriffven om

om *Johan Turson* och Fru *Christine* tycker ofs ganfche vell vare medh thett är fkeett medh vår Nådige Herres villia, vår Herre giffvitt them till glädie och godhe. *Item* fende vi eder then kalck ij omfchreffve med thette famme budh, och lätter icke *Jakop* glömme fchriffve. *It.* off fchreffs för tiende frå Jönköping, att Kongh CHRISTIERNS folck fkulle haffva flagits med K. FREDRIKS folck i Bellt, om Holmen (Hielmen) fom Konung CHRISTIERNS partij achtade intaga om få kan fantt vare vi eij vetta &c.

25. *Hans Brasks* Epifcopi Lincopienfis ad GUSTAVUM I:m, A:o 1526. die 27 Decembris.

Högmechtigh Furfte K. N. Herre, jag fick i thenne dager Eders N. Högmechtighets breff lydenddes bland annett om thet prenterij i Söderköpingh. Tå verdes E. N. vitte att iagh thett allrig her till achttett haffver, eij heller ther någett thill giortt thill eller frå, än tå mig fynthes nyttigt vare att någre vore i rijkett fom embetett kunne, när the Tyfche fore hem med thett the her förverffvitt haffve. Thett iag haffver låtitt förvende Hertig *Jörens* breff för the fattige Clöfter Jomfruer, fom her fkemde varde, the andre thill ftörkilfe fom theris Clöfterleffvneth gudelige hålle, haffver iagh ingeftäds ther medh giortt E. N. thill någenn vidervillje. Eij fchall heller thenn thet E. N. ingiffvitt haffver leektt eller lärd, thett kunne bevife mig någenn thenn deel giortt haffve med ord eller gerninge, lönlige eller uppenbarlige medh mitt vitt, annett ähn thett E. N. kunne drage thill godhe, och läther thett in thill E. N. egne

embetzmän som alle andre lechtte och lerde i thett Stiktt. Och beder thy E. N. ödmiukelige eij ville settie tro thill the ther så obudne gå mitt bud. Och som E. N. rörer om disputeringar med några i Stocholm, tå seje her alle i thett Clerkerij sig ingenn tveken haffve om thenn Christelige troo som her till haffver varitt hållen i Christendomen, att the om henne törsfva disputere yttermere ähn Kyrkenes Herrar Lärefäder her till i så mång C åår giortt haffve, then Alzmechtigh Gud verdes giffve Eder Högmechtigheet sin Nåd thill att förtage sådann ny lerdom thill thess Christenhethen ther om eens vorde. Eder Nåd thill god förschyllan aff Gud, och aff all Christenhethen, och eij städie Lekemän thill predike eller någett thett embethe som the eij aff Gud äre thilskickede &c. Haffver Påven infallitt thill Turkenn bliffver hans egitt fördärff och bör eij Kyrken eller Christendomenn therföre niderleggies; ähn thet är mig thillschriffvit at Påven haffver hulpitt Keiserenn månge C:m ducatter thill att mannelige stå emoth Turkenn och vore Kongen aff Ungerenn til hielp yttermere ähn han giortt hade. Och sedenn ingen gode gierninger hielpe kunne tyckte Påven ath Keisarenn gör eij Christendomen then deell han honom plichtig är, och ther om schriffvitt thill Christne Konungar och Furste. Ähr doch vitterligit allom i the land att Påven ij thenne förlidne åår haffver giortt Kongen aff Ungerenn merkelig hielp både med folck och månge svåre summer thill hans rijkes beskerm, och att han halp Hertugh *Ferdinando* Keiserens broder aff Österrijke LXXXM ducater i sammel achtt. Och är eij under att Turken öfverfaller Christendomen, när han hö-

hörer them eij eens för thenne nye lere. Jag tacker Eder Nåd ödmiukeligen för Sitt breff thill *Arvid Vestgöthe*, thet iag ingestäds till gode åttnytt haffver, ähn doch att iagh annett förmott och förschyldt haffver, om han vore rett betenckter, verdes och Eder N. ville vitte att migh syntes nyttigt vare att E. N. gåffve befallningh eder embetsmän att the iu anammade then hielp som allmogen schall göre thill Cronones gäll, ner honn them biuds, och giffve them hemschrifft (i. e. qvittence) som henne framföre, ehuruleds E. N. theckes sedenn om henne skicke, elieff varde the tvehåga som iag hörer, och böria säije, vi velie henne insettie på någenn förvarett stad thil theff vi höre alle andre henne uthgiffvitt haffve, och eptter thet att tidenn börier varde her nidre ganske hård, vorde han tå senere thill att unfånge på Eders N. gode behagh, hvilket thenn Alzmechtige Gud verdes beschérme och förmere thill ricksens långlige vellfärd.

Ex Lincopia 27 mensis Decembris, Anno 26.

26. Responsales ad Dominum *Turonem* cum famulo D:ni electi Scarensis.

Kere Her *Ture*, broder och synnerlige gode venn. Wi tacke eder för the breff och tiende i off låthe förstå både om Hollendere och Wijkenn i Norghe. Aff hvilkitt vii tillförene platt intett visthe. *Itt.* om the penninger som i Tälge vorde the Lypsche besegld, förmode vij att i eder drage väll till minnes att thett eij var aff vartt råd; att all theris vilje så rundeligen beleffvis skulle emott lagen och till rijksens och thes inbyggares

 för-

förderff, i månge punchtter, och haffde ty bättre varit then förste vreden än then sidste och medh minne umtaall. Doch låthe vi the unge therföre förje, som thett uthdricke skole, äntå att tillbörligt hade varitt lefva them thett som rigenes och theris biſtånd mere tilldroge; Thette haffver altidh och långlige varitt *svenskemanna skade, att the haffve varitt snare till att loffve thett them sedenn ångrett haffver*, som vi daglig röne. War nådig Herre skreff oss till om theſſ möthis förvandling aff Söderköping till Vesterås och tvifflom therföre eptter Hans Nådes schriffvelse hvad ther vill medtölie om the Dalekarle haffve någott ontt i hugen, til hvilket oss synes them haffve större tilfälle. Doch om thet stode till vårt råd synttes oss att Hans Nåde schulle heller umbäre någenn deell aff den hielpeschatten än therföre gifve tillfelle till någenn inbördes upresning ther ganske tvekelig ville vare huru hon kunne lychttas, hälst för then nye läre the Lutterske her indragitt haffve som vi förmode i dagelig höre aff den menige man så väl som vi. Gud förlåte thet them af vårt Clerkeri som all thenn ovillie bruggitt haffve med theris nye Evangelium som *Lutter* haffver dragit under benken epter Hertugh *Jöriens* breffs lydelse. Thett är väl santt, att om Dalekarlarne finge någenn affgifft i then skatten ville thett månge försmå, som her och annorstedes honom haffve redelige uthgiortt, och therföre tage sig framdeles eptter them som till honom nekatt haffve, ther doch mycket ontt kunde eptterfölie. Doch der emot ville mång dandemän seghe the bettre förstånd haffde, att Dalekarle och alle andre haffde orett ther i sadane trangmåle sigh eij ville samfelle med rik-

sens

ſens rådh och menige rigenes inbyggare thill menige rigſens beſthe. I vette vij haffve K. CHRISTHIERN på hallſenn och hans medhållere, och flere både Danſche och Lypſche. Så att ganſche tvekeligit är, huru länge theris förbud hålle vill, och ligger thy alle ſtörſte magtt uppå afſletta all den deell ſom kan drage till inbördes ovilie, och hålle hvar anner ſitt lyffte, breff och inſegle och rikſens gamle frijhetter. Theſslikes och then Chriſtelige troo vid machtt, ſom Chriſtne bör att göre. Tå varder oſſ näſth Guds hielp inthett thill ſkade. Elligeſth ſtå vi eij alleneſth i fare med the förenämbde uthan jemvel med andre alle Chriſtne, *Item* thett then ſkalck i dalena (falſke *Nils Sture*) ſegher ſig förmode biſtånd af eder eller andre gode män i rikitt, att ſå ſigh ther med bijfall, hvilket han elliges thill eventyr eij bekomma kunde, ſätter ingen then troo thill ther något gott veett, annett än then ſom bettre tror honom åhn eder, Thett ſamme ſtycke haffve Danſche män långlige brukett här i rijkett och giortt ther med her inbyrdis myckin tvedrechtt, med hvilkitt the haffva fremmit ſin onde achtt, rijkett och oſſ alle till ſkade. Hvad troo kan en man ſettie till den, ſom ingen troo ſettier till honom, och är thy rådeligt ſådanna mäſſofvenn affette, Wi ville gerna drage oſſ up till thetta möthe ehuru vi kunne, ehvad oſſ deröffver vederfaris kunne uthenn vi få noger the merkelig förfall vi nu eij affvettom, her ijamles ille om en partt aff the Smålenninger och är kommitt för rychtte att Her *Ture Trolle* är ſkutten och om ſå är ſom rychtett går tviffle vi hvad geſter vi kunne få i våre frånvaro. Gud ſoghe all tingh till thett beſthe. Och begerom vi her innen

edertt

edertt gode råd och sinne, her med eder thenn alzmechtige Gud befallendes thill evigh tid. Helser H. *Ingeborg*, vår fadder, och låther icke *Jakop* glömme thett han haffver lärtth.

Ex Noor 23 Maij. A:o 1527.

27. GOSTAVUS Dei Gratia Svecorum Gothorumque Rex.

Universis & singulis notum facimus, quod postquam clementissimus Deus potentes inimicos nostros nobis subjecit, Nosque super populum suum Regem constituit, primum omnium cogitare cœpimus, quid acceptius divinæ ejus bonitati rependeremus, quo partam cœlitus victoriam, dignis laudibus prosequeremur; tunc Deo nobis inspirante comperimus rem nullam divino conspectui magis gratam fore, quam quod Regiam nostram auctoritatem in conservanda Christianæ Religionis integritate & unitate converteremus, eaque prohiberemus, quæ subjectos nobis populos a piis sanctorum patrum institutis avertere possent, & præcipue eam Husitarum Doctrinam, quam quidam *Martinus Luther* ordinis Heremitarum contra quietem communis ordinis Christianorum in medium revocat, quantocius exploderemus. Mandamus igitur Vobis omnibus & singulis subditis nostris, cuilibet vestrum seorsum, quod nemo deinceps audeat ejusdem Martini doctrinam aut libros in terras & dominia nostra inferre, vendere, emere, aut illis uti, sub pœna amissionis omnium bonorum & vitæ, quam unusquisque mandatum hoc nostrum transgrediens sine ulla excusatione tam igno-

ignorantiæ, quam alterius caussæ subibit. Et pro gratia nostra aliter non facturi. Datum Holmiæ (*).

28. Literæ Electi Strenginensis M. *Magni Sommars* datæ Domino Gubernatori super receptione Castri Tynelsöö.

Wy *Magnus Sommar* Electus till Strengenääs och Capitulum ther sammestädes Görom vitterligitt att för någenn åhr sedenn nesth förliden (**) tha Konung CHRISTHIERN vti rikett kommin war med breff och sigell in y Stockholms Stad loott hann moth all äre och redelighett Biscoper Prelater och gode werldzmän oförrätte, krenchtte sin breff moth alle ty loffnadh war, ängde oss till een vthlenschenn Biscop moott alle ware mynne och samtyckie, trengde oss iffrå vartt Sloth Tynnelsöö som wi wår tilflychtt haffue skulle, inne, skydde och bescherme Kyrkenes Clenodie. Doch med gudz förfynn och Richzens helige patronersz hielp slick ängd — moott alle Christeligh loffne ecke lenger bliffue schulle, kom velburdig man GÖSTAFF ERICHSONN Sveriges Riches Förståndere osz tilhielp och vnsettning, för itt åhr siden, beställede wår

(*) Härmed slutar sig *Codex Benzelianus* eller den affkrift af B. *Brasks* bref som finnes på Linköpings Bibliothek. De öfriga, som i Kongl. RiksArchivet förvaras, taga sin början med följande N:o 28, och finnas af *Benzelius* efteråt uppräknade. Se *Benzeliernas Brefväxling* sid. 140 följ. utgifven af Prof. *J. H. Lidén* Norrk. 1791.

(**) *I brädden:* Om Tynnelsös hws, som GÖSTAFF ERICHSON intogh frå the Danske och seden antwardede ther Biscop *Mâns Sommer* igen.

wår hedzſche fiendher the Danſche på Tyndelsöö ſloth, ſom oſs och theſs kring om byggereſs engd och ſchade vithe ville, Thet hann medh them på endelychtenn infick, tha ſvå ſchett war goſſuo uij wår goduijlle och ſamtyckie till, att han thet till en tiidh beholle ſchulle Sigh Rikett och Oſs alle till gode, ſå länge Gudh fogede honom, medh ſin fliitt thet ſkicke och beunne kunde i bettre måtto. Och eptter thet han oſs thet nu redelige iigenn andwordett haffuer, aff ſin gode gönſte och infödde Dygdh ſom han inkriget haffde, then helige Kyrkio och oſs till gode Ther vi honom före tackom, Sammeleds giffuwm vi och tillſäie honom hans tillydere och eptterkommandom qvitt och ſäkerliga frij för alla yttermer eptertaall aff oſs och verdoge Fäder Biſcoper och Capitulares her efftter till Strengis Domkyrckie komme kunne, for all thenne ſchade Biſcopsborderne medh hwſs åcher och ängh ladegård Booſchap eller huadh thet helſt ware kann på ſamme tid ſkade togh, ty ſchall heller thenn koſt och täringh leffreredh wartt ij ſlotzſens vpgifftt upreeknes her Emoth i någen måtto. Vthann loffuom for oſs och for:de wåre effterkommende altid wenlige vntfånge hanom hans wenner och troomän på förenämpde ſloth ij beſchydd om ſå til trengde ſom oſs ſielffue. Eij allenaſt ther, vthann iemwäll på alle andre wåre gårde och ingen ther vpå honom eller rycket vnder ögen förſuara Vthen aldelis ſwa ſkicket och föruareth att neſt gudz hielp ingen ſchall tage tilfelle eller driſtighett aff för:de ſloth till någet obeſtånd rikett eller honom Emoth, Theslicheſt om gud förbiude att förnempde Göstaff Erichson rickſens Höuidzman förſtecket

varde

warde i nogre måtte tilſäyom wi alle andre gode infödde män till Höffuidzmans dömitth ſkickett warder eptter thefs menige Rickzens inbyggeres ſamtyckie Alle thenne förenempne lyfte vthen all argeliſt och nyie funder vid alle wåre ähre och Chriſtelig troo. Thefs till yttermere wiſſe (*).

(*) Forſättuingen af desſa bref, hvarmed början till afſkrifning i Kongl. Riks-Archivo redan är gjord, ſkall följa i näſta del af desſa Handlingar.

FÖR-

FÖRTECKNING

På gamla Pergaments-Bref, som finnas förvarade dels i *Linköpings* Gymn. Bibliothek, dels i *Wadstena* Hospitals Archivum (*).

1. *Kiöpebref*, hvarigenom *Hakon Joarsson* i Kalfvastadhum Försäljer till *Hakon i Lundby* en fierdalot jord i Lundby och Harasthadha Sockn och en äng i Asabergs Måse XII slag bredha för XIII mkr. Harakir A:o D:ni MCDXXXII Feria v:ta Kanuti & Martiris.

Under Brefvet hänga tvänne Sigill, Herra Larens i Åby och Mathisa Odinkarls Häradzhöffdhinge i Lysingx och Daals Håradhe.

2. *Bytesbref* emellan Alvastra Klåster och Skeninge Klåster, rörande Hilltorp i Biälbo Sockn. Al-

(*) De här nedanförande uppgifne Pergementsbref hvilka icke äro i brädden utmärkte med V. H. (Vadstena Hospital) blefvo enligt Kgl. Öfverstyrelsens författning af d. 17 Dec. 1782, till desto bättre förvarande hit till Link. Bibliothek från Vadstena Hospital flyttade, hvaremot de öfrige, som angå Hospitalet, dess inrättning och rättigheter ännu förvaras i Vadstena. Denna utmönstring verkställde n. v. Kyrkoherden i Örberga H:r *Pehr Kylander* efter Consist. anmodan af d. 2 April 1783, äfven som det är denne flitige ock granskynte fornforskare man har at tacka för ofvanstående recension af Permebrefven. Bibl. har äfven hopp att de ännu i Vadstena Hospital befintlige bref skola komma i dess ägo, när H:r Kyrkoh. *Kylander* hinner deraf lemna en afskrift att i Hospitalet förvaras.

Alvastra Anno D:ni MCCCLXXX Nono Sabbato proximo ante Dominic Palmar.

W. H. 3. *Salubref*, hvarigenom *Eric Joghansson* och hans Syster *Birgitta Joghansdotter* med sin Mans *Anders Thordssons* samtycke updragit den jord de ärft efter sina Föräldrar *Joghan* af Qvarnagardhe, till *Morthen Nilsson* under dess siukahus i Wadstena, hvilcken jord var beläggen i Älfvestadhe i Broby Soken och Dals Härath, och det för Tjugu Mkr, Sexton skillinga på marcken, med vilkor, att Kronan dera skulle hafva 1 Tunna Korn årliga års och Sinkhulet 1 Tunna och Twå Hvitha till Ledismans. Wadstena Tisdagen efter Conceptionis beate Virginis gloriose Anno D:ni M. D. XXI.

Brefvet är bevittnat af Anders Thordsson Rådman i Wadstena och Larens Pedersson Borgare derstädes och finnes under det samma så väl bägge sistnämndes Son Eric Joghanssons Sigill.

4. *Salubref* hvarigenom *Bängt Torbiörnsson* och *Hans Olsson* Borgare i Wadstena försålt åt *Eric Lydkeson* en skogsdel och jordh liggande emellan Staflösa och Ödelunda, intill allmänna vägen, som löper ifrån Wadstena till Biälbo, och emellan Prästaflotten och allmänna vägen som löper ifrån Dals Härad och till Skeninge, med Stolpa Ängen som ligger i Sliungo måse, undantagande en Åker, som hörde till Wårfru Kyrkia i Skeninge, och det för XXIII mkr Svenska XVI skillinge marcken. Wadstena A:o D:ni M. D. XII. Die Beati Olai Regis & Martiris gloriosi.

Brefvet är bevittnat af Herr Nils i Odelunda, Hans i Pitatorp, Peder Maaonsson i Byrestada. Under Brefvet hafva varit fyra Sigill, nemligen Kyrkherrans (förmodeligen Herr Nilses i Odelunda,) Häradshöfdingens Långe Bengt och Bengt Torrbiörnssons. At dessa är icke mer än ett behållit.

5. *Salubref*, hvarigenom *Anna Andersdotter* Mäster *Hans* Bardskärares Eneka uplåtit till Herr Kyrkoherden *Clement* i Wadstena en Tompt vid Skenings-Gatan för tiugu daler godt mynt. Wadstena d. 24 Jan. 1597.

Kiöpet är bevittnadt och med Stadens samt egna Sigill bekräftat af Mårten Ulfsson, Lars Uddsson Borgmästare och Anders Hansson Borgare.

Tomten utgiör ännu en del af Wadstena Kyrkoherdegård, som af hvar och en tilträdande Pastor, för en viss och stipulerad Summa, måste lösas af företrädaren eller dess Sterbhus.

W. H. 6. *Salubref*, hvarigenom *Eric Lydhersson* försållt till *Larens Pedersson* under Jomfru Maria Rösencrans gård och Altare i Wadstena the ägor i Odelunda, som upräknas N:o 4. för XXIV mkr Svenska, XVI skillinga marken. Wadstena Sancti Augustini dag A:o D:ni M.D.XXII.

Brefvet är bevitnadt och med Sigill bekräftat af Gudmund Göstafsson, Jeppe Pederssons och Larens Magensson Borgmästare i Wadstena.

W. H. 7. *Gåfvobref* af *Brita Christersdotter* på några vid siön liggande hus, til *Mårten Nilssons* Fattighus. Wadstena Riddares Dag Anno D:ni M. D. XXIIII.

Brefvet är bevittnadt och beseglädt af Larens Tisto och Nils Jonsson Borgmästare i Wadstena.

8. *Gåf-*

8. *Gåfvobref* af *Petrus* i Sämmathorp på en hump Långaäng vid Wallerstadh till Skeninge Klåster. A:o Dn. MCCC. LVII.

Vid brefvet hafva varit 3:ne Sigill som nu äro förkomne. På den ena af de qvarlämnade Pergaments Rimsor, hvarvid Vaxet till Sigillen varit fästadt läses, utom några andre oläselige ord: Iliana Priorissa Sororum Skeningie.

9. *Salubref*, hvarigenom *Peder Nilsson* i Affaberga och *Eliana Hemmingxdotter* Borgerska i Wadstena updragit till *Torrbiörn* Skräddare, Borgmästare i Wadstena, the ägor i Odelunda som upräknas N:o 4. Wadstena Anno D:ni M. D. IIII.

Brefvet är bevittnadt af Eric Hansson i Östra Hvarf, Jon Mansson i Möreby och Larandz Jonsson i Ålgasiö. Under brefvet hafva varit tvänne sigill, det ena Nils Ingemarssons Borgmästare i Wadstena, och Erik Hanssons i Östra Hvarf.

10. *Fastebref* af Häradshöfdingen i Wifolka Härad *Aringissel Albrictson* på en fierdedel i Wästra Liunga hvilcken *Haqvon Magnisson* försålt till Herr *Anderis* i Mölleby. Dat. MCDXLI.

11. *Bytesbref* emellan *Sten* KirkoPräst i Skeninge och Hustru *Ingride* Hans Kogxs epterlyffwade, hvarigenom then förstnämnde för fiorton Spanneland jord liggiandes i Fasta lyckia lämnat till den sistnämnde Sex Spanneland Kyrkenes jord liggandes i Rosendal. Dat. A:o D:ni Millesimo Qvadringentesimo Nonagesimo Secundo in Vigilia Sancti Andree Apostoli.

Brefvet är med fyra Sigill bekräftat, nemligen med Skeninge Stads, Jogha Olssons och Pedharssons Borgmästara, samt med Stens egit

12. *Gåfvobref* af *Ingrid Hakonadotter* Hanss Koghs efterlewadhe, till St. Olofs Klåster i Skeninge på näftföreskrefne Sex Spanneland, fom Hon fig tillbytt af Wårfrukyrkio. Dat. Lördagen för Simonis Judæ dag aarom efthr Guds byyrdt Twsandha Fyrahwndrade Nyatyia på thet tridie.

Brefvet är bekräftat med Fyra Sigill, nemligen Skenninge Stads, Joan Olsfons, Jöns Pedhersfons och Ammunder Nilsfons Borgmåstare. Detta med näftföregående bref äro genom Sigillen fammanfogade.

13. *Fastebref* af *Elef Dyekn* Häradshöfdinge i Aska Härad för Lambryct Unga Byaman i Skenin-ninge på någon jord i Biskopsberga, beståen-de af Åcker äng och skog, fom han köpt af *Greta* i Biskopsberga för Tre mkr och tiughu Swenska Penninga fwa goth mynh, fom Siex mkr före ena lödheghe mk. Datum A:no D:ni Millesimo CCCLXX tertio die B. Dionysii.

Vid brefvet hänger Håradshöfdingens Sigill.

14. *Gåfvobref* till S. Olofs Klåster i Skeninge af *Anna Gertrudh* och *Kathryn*, på en åcker af try thyne fädh, med allom tilläghom fom ther till ligghia, liggiandes i Biskopsberga gerdhe, hvilcken åcker deras Morfader *Låmcka Unge* ägt hade, och det med de vilkor, att för dem och deras Föräldrar evinnerligen, få länge Klåftret ftode, bedjas skulle. Dat. Scheningiæ A:o D:ni M. CD. LX Die Santti &c.

Brefvet är bevittnat, eller fom orden lyda: Oc til tefs mera viffo &c. bedhes Wi Wålbarna Incigle fom är Herr Lambrechs Kyrkoherre i Ske-ninge, Herr Jönifs Kyrckiaherre i Herfame och Herr Pedhers Arnoldi.

Detta med näftföregående bref äro fammanfogade.

15. Sa-

15. *Salubref*, hvarigenom *Pelle Kare* försäljer till *Magnus Rög* Borgare i Skeninge 1 Åthung jordh i Wistenom mz allo ther af aller tillegath haffwer i Watho och thörro och i Skogzdel och i hasslofkogr &c. och det för VI marcker och XXX Anglisska penninga, swa goth mynth at XV marker göra äna lödhoga mark. Dat. Scheningie Anno D:ni MCDXXIIII Die S. Kanuti Regis & Martiris.

I Brefvet åberopas inga vittnen, men under det samma finnes ägarens Sigill, som förer i Vapnet en femuddad Stjerna.

16. *Fastebref* af *Eric Ingolffson* Häradshöfdinge i Görstyngz Härad för *Peder Magnosson* på III fierdalythy jordh i Wistenom, Helgona Sockn, som han köpt af *Ragval Haquansson* för XXX mkr penningha. Dat. Scheningie A:o D:ni MCDXLIII. Die S. Andr. Apli.

Vid Brefvet hänger Häradshöfdingens Sigill.

W. H. *Stadfästelsebref* af *Sven Thyrgelsson* Borgare i Scheninge på en half åttung jord i Ullakalf, som hans Bröder Herr *Pedhr Tyrgelsson* och Herr *Larens Tyrgelsson* gifvit i Testamente till Swartbröder i S. Olofs Klåster i Scheninge Dat. Scheninge A:o MCDXCIII på S. Andree dahg.

18. *Salubref* hvarigenom *Benecha Höghing* Byman i Scheninge försållt till *Gudhvasa* Borghare och Byman i Scheninge ena ladhu a tiufva gatu och jord vestan Ladhuna liggiande, som saas oppa en Span Korn, och det för VII mkr pänninga swa goth mint at Sex mkr göra ena

 lö-

lödhoga. Dat. Scheningie A.o D:ni MCCCLXXXVI. Domin. proxima post fest. Pasche.

Brefvet är bekräftat med Scheninge Stads, Johannis Perkantins, Nicolai Redhofvens samt Benecha Höghings, af hvilcka dock icke mer än ett är qvar.

19. *Salubref*, hvarigenom *Nils Slatte* Wæpnare, såsom fwlmäktogh på sina Siskana Wägna, till *Ragwalde Jowansson* Borghare i Skeninge upläter twa aakera lighiandes innan för Hans Koghs aakrum som Slattes Moder *Affrun Niclisse* dotter till Honom sällt för LVII mkr Ösgötzka pänningar, swa goot miint ath XL mark göra ena lödhoga mark. Dat. Scheningie A:o D:ni MCDL Feria qvarta proxima ante Sigfridi.

Brefvet är Stadfästadt med Slattens Skeninge Stads och Daan Ingolfssons, af hvilcka dock inga flera än det första är qvar, som utvisar en på sned hängande Skiöld med en Sexuddad Stierna midt uti, samt en halfmåne nedanföre, eller sådan som han visar sig i sidsta qvarteret. Vid öfversta hörnet af Skiölden är något som liknar en hielm, och der ofvanföre samma som i Skiölden eller en stierna och halfmåne. Omkring Sigillet läses: NIGHELS SLATTE.

20. *Salubref* hvarigenom Aasrun *Folcka* Dieknes Hustru till *Ragvalde Joansson* försällt twå Akra liggandes Nordan för Brödra Clostre och Sunnan för Hannessa Kogs, och det för Siw mkr och Femtighi Ösgötzska pänninga, swa got mynt at fyrathighi mkr göra ena lödhogha mk. Dat. A:o D:ni MCDXLV Feria proxima post festum S. Petri ad vincula.

Bref-

Brefvet, som är på papper och med tvånne illa medfarna Sigill a tergo, finnes vara bekräftat med Dan Ingolffsons Byfogotha i Scheninge och Ingeld Dieknes, Stads Skrifvares i samma Stad, Sigill.

Detta Bref torde i det affeende vara märkvärdigt, att, om det icke är det äldsta, lärer det dock om åldren tåfla med de fläste Documenter, som i Swerige finnas vara skrefna på paper; ty, enligt den upgift, som Kongl. Wettensk. Acad. Secret. och Riddaren Wargentin, genom bref af den 10 Junii 1763, lämnat den lärde och efter Linne paperets ålder forskande Holländaren Gerhard Meerman, äro de hos oss befinteliga Handskrifrer på paper *knapt* öfver 300:de år.

21. *Salubref*, hvarigenom *Pådhra Matthisson* Kyrkio-Prästher i Wardhanäs förfålt till *Pådhar Necbilsson* Borgare i Skiänninge 1. Lötabod liggandes Östan Brödhraport Nordhan Väghin, och det för XL mkr penninga. Dat. Schen. A:o D:ni MCDXLII die Corporis Christi.

Brefvet är bekräftat med Scheninge Städs, Staffan Groper, Olof Pådharsfons Borgamåstare sammaståādes och Pådhra Mattisson Sigill. Alla Sigillen äro oskadde.

22. *Gåfvobref* för *Swartbrödra Closttret* i Scheninge på en åker om VIII spanna säde, liggandes i Nydal Västan vid Kyrkioakren, hvilken åker *Inggierdh Hakon Pedhersfons* updrager åt Closstret, emedan dess moder Hustru *Katherina Pelle Makansfons* i lifvande lifve gifvit samma Åker åt Klostret för sin bonde *Pella Makansfons*, för theras barn och flera theras föräldra, som i Klostret hvilas, och hvilcken åker *Katherina* XX år tilförne ärft efter sine Modher Hustru

 Inge-

Ingeborghe Amundha. Dat. Scheningie A:o D:ni MCDLXXIIII Die S. Pauli Heremite.

Brefvet är bekräftat med twånne Sigill nemligen Mågens Niclis i Kålkastadhe och H:r Ingemars Socknepiester i Wardherstadha.

23. *Salubref* hvarigenom *Uggesson* Borgare i Norrkiöping förfållt till *Inga Målare* Borgare i Scheninge för VIII mkr Swenska, en Attung jord i Harylzögäa, liggiandes i Aska Härad och Helgona Sockn. Dat. Skeninge A:o D:ni MCDXCVII Dominica prima Qvadragesime.

Brefvet är styrckt med twånne Sigill af hvilcka det ena endast nämnes i Documentet, och är tillhörigt Joan Olofsson Borgmåstare i Skeninge.

24. *Arfskiftes-Bref*, hvarigenom *Gudhvaster* Borgare Borgamestare i Skeninge skifte giordt emellan sig och sin Son *Henrike* um Hans mödherne i swa mato at Han Honom uplatet sin halva gard a Fallingis gatw och halwa sina Lykkyo vidhr Brödhra Klostret oc halwa sina Lykkyo vid fulkabergh och Källarum mz, oc en gardh i Appundom med allom tillaghum, Item twa sienga, twa kyftor, et thäkan, tw Täpete, twa Duka en Täpelsbonadh, oc halvan dess bryggie Kätil, twa Grytor, oc twa Kannor och eet   som staar S. Johannissa gilde till pant för Siex mk:r pg:r, oc ena Sylfskedh oc twå Ora lödhugha, oc dess wattnkar, ena stando af III Tunnom oc twå Wijnfat lidhug; men deremot behölt för sig sielf sin Köpenskut oc sine Hustru smidhe oc sit fää oc korn. Dat. Skeningie A:o D:ni MCD Die S. Michaelis Archangeli.

Bref-

Brefvet är bevittnadt med trenne Sigill nemligen Gudvasters Hanusa tyghlara och Jonissa Olufssons Borghamästarha i Skeninge samt Gudvasters egit, af hvilcka endast tvänne illa medfarna äro qvar.

Af detta bref vinnes den uplysning, att utom Klåstren, åfven varit ett så kalladt S. Johannis Gilde i Skeninge under Catholska tiden.

25. *Vidimations-Bref*, hvarigenom Borgmästare och Råd i Wisby bestyrckt riktigheten af följande bref, hvilka ord ifrån ord äro införda.

1. *Salubref*, hvarmedelst *Nicolaus Fors* Sysloman vid S. Katharinæ Hospital i Skeninge försållt till *Hinric Longe* Borgare i Skeninge en gårddel dersammastädes för xxxv mk:r pn:gr gångbart mynt. Dat. Skeninge A:o D:ni MCCCXXiiij in Crastino beati Nicolai.

Vid kiöpet hafva varit närvarande Arnoldus Mule, Avaldus Guldsmed, Arnold Magyobonde och Birgerus Hvåsfinger, hvilkas Sigill jämte Hospitalets varit vid brefvet hångande.

2. *Salubref*, hvarigenom *Laurentius* i Brenninge med Abbedissans och Conventets samtycke i Askeby försållt till *Avald* Borgare i Scheninge 1 hel åtting i Appundom. Dat. Lincopie Anno D:ni MCCCXXVIII fer. q:ta post. Domin. Palmar.

Vid kiöpet hafva varit närvarande Ranvaldus de Lincopia, Ernilse Kåtilbrynsson, Åsles Ingelsson, Petrus Karta, Laurentius Thorisson, Menechin Lybert och Herman Geosson, utom andra Wålborna och hederliga mån. Brefvet har varit stadfästadt med Laurentii de Brennynge större Sigill.

3. *Bref*, hvarigenom *Jacobus Arnaldsson* frisäger he-

hederlig Matrona *Christina* Borgarens *Gerlaci* i Skeninge efterlefverska för alt ansvar, för det arf i löst och fast innom och utom Skeninge, hvilket Honom tillfallit efter hederlig Matrona *Elseby Avalda*, emedan Han derföre blifvit fulleligen förnögd. Dat. Skeningie A:o D:ni MCCCLII. Sabb. proximo post festum Corporis Christi.

Brefvet har varit bekräftat med Skieninge Stads Siundo Rödkares och Jacob Arnoldssons egit Sigill.

4. *Bref*, hvarigenom *Henricus Mule*, *Gerechinus Thidemannisson* och *Jacobus Arnaldsson*, såsom delningsmän emellan *Christina Gerlaci* Encka å ena sidan, och å andra *Arnaldi Avaldesons* barn rörande *Elseby Avalda* qvarlåtenskap, tillägga *Arnaldi Avaldesons* barn en torgbod i Skeninge, två Åkrar i Fastulyckon, en åker Norr om Klåstret och gården Pihltorp m. m. Dat. A:o D:ni MCCCL qvarto sexta feria proxima ante festum Apostolorum Symonis & Jude.

Brefvet har varit stadfästadt med Skeninge Stads, Sywnderi Clementssons, Gobelini de Junecopia, Dechuini, Hincichini Nyhofs Borgmåstare i Skeninge, samt ofvanskrefne Delningsmåns Sigill.

5. *Bref*, hvarigenom *Hermannus* af Sorunda, Canonicus Lincopensis, emot en viss Summa penningar, updragit sin Moster *Christina Gerlaci* efterlefverska, någon egendom belägen i Skeninge jämte det arf Honom tillföllo, efter sin farmoder *Elseby Avalda*, med vilkor att om Han blefvo död under sina utländska resor skulle altsammans tillhöra Henne

ne och Hennes barn, men om Han till Fäderneslandet återkomme skulle det till Honom återlämnas. Dat. Skeningie A:o D:ni MCC-L:o qvarto.

Brefvet har varit stadfästat med Hans ägit och Borgmåstarens i Skeninge Siunder Clementzsons Sigill.

Alla dessa vidimerade bref äro på Latin och vidimation är styrckt med Visby Stads Sigill, men åratal och dag uttaderade.

26. *Afskrift*, hvarigenom *Jönis Görsting* Borgare i Skeninge öfverantvardar thet som Han haft i sin värje, som tillhörde Hans hustrus dotter, i swa matto att Han öfverlämnat Henna bonda beskedeligom manne *Andrisse Pedhersson* then gardin, som Wästan Warfru Kirkio ligger, som Han nu i sitter och en fiärding i samma gardhenom Item ena torghbodh och är en hörnbod liggiandi a deghra gatw, wästan till näst torgheno Item the jordena som ligger Östan för dess ladhu och thermed thet Östra golfvet af ladhun framdelis VI Spanna land i Fastu lyckio och V Spanna land i tiwa lykkio Item i Fallinge thrigga Spanna land i hvarjo giärdheno Item i Karathörpe tridhingen af enom siextanda deel af enom attung Ittem en fiärdhing af enom åttunda deel af enom attung Item i Jonacöpinge tridhia delin aff enom fiärdhing i enom gardh liggiandes Widhr the gatuna som ligger fran torghit och till Clostrit Nordan gatuna horngardhin. Item en tolftadeel af eth Abodharwm Sudhercöpinge Item IIII Lodh och IIII lödhuga marcher Silff och en gulring, som väger twå Nöbla och ther mz

VIII

VIII mkr redho pänninga Item twa opredda sänga annar mz listo lakan och annar mz androm godhom lakanom och tw aklädhe oppa badha Sängana Item ith täkan och II Bänkiaklädhe Item I pund i Kannom och I pund i grytom och VI höghinde Item en Mäsingx kättil om VI öre m. m. Scriptum Skeningie A:o D:ni MCDXXVI in Oct. Corporis Christi.

Affkriftet har blifvit förrättat i Dandemanna närvarw nemligen Herra Hermandz i Såby, Biörns Skytto, Radhmundz i Skeninge Joans Braska, Ingolfsons, Olafs Skinnara, Haqvons Sadhlamakara och Bådher, Dieknes Stadsskrifvara i Skeninge. Under brefvet hafva Biörn Skytto. Radhmund i Skeninge Joan Braska Borghara samastadz och Jonis Görlting låtit hånga sina sigill af hvilcka blott ett enda år i behåll.

27. *Salubref*, hvarmedelst *Jacop Fust* förfålt till Hälghanz Huset i Skeninge ena tompt Sunnan liggande vid then samma Hälghans gardhen för siu marker Svenska penninga. Scriptum Skeningie A:o D:ni MCCCLXXXI:o feria ante festum beatorum Apostol. Petri & Pauli.

Under Brefvet hafva varit fyra Sigill, som nu äro borta, nemligen Skeninge Stads Petare Erikssons, Hanusa Diäknes Borghamästara ther sama staaz och Jacop Fusts.

28. *Gåfvobref* hvarmedelst Borgmästare och Råd jämte menige Borgerskapet i Skienninge uplåtit åt det då nyss upbygda Siukhuset i Skeninge sin Betesplats öster om Staden kallad Allmenning. Dat. Skeningie A:o D:ni Mill:o CCCXXXsimo Die beati Martini.

Den-

Denna gåfva giordes i följande Herrars närvaro, samt med deras råd, tillstyrckande och bifall, nemligen: Herr Knut Jonsson Konungens i Sverige och Norrige (Magni) Drotz, Herr Knut Folkason, Herr Magnus Benedictsson. Herr Amund Stura, Herr Laurentius Botolfsson, Herr Harald Stubba Riddare, Knut Brynelfsson, samma Konungs Marschalk, Haqvon Mattessons, Karolus Magnusson, Gudthormus Jonsson Magnus Waldemarsson, Haqvon de Culstorp, Götho de Salathorp och Petrus de Hugstadhum Våpnare, utom ett stort antal goda män, jämte Nicolaus Siukhusets föreståndare.

Under Brefvet, som är på Latin, hafva varit 16 Sigill, af hvilka endast 4 söndriga äro qvar.

Utom det, att man af detta Bref får lära känna någon del af den tidens Herrar, torde man äfven deraf äga full anledning till att gissa, det vid detta tilfälle något Herramöte eller allmän Sammankomst varit i Skeninge; hälst så många och äfven de fläste af de på den tiden mäst betydande Herrar derstädes varit församlade. Skulle denna gissning äga någon grund, så har denna omständighet varit okänd för vår gransynte Häfdesökare Herr Cancellie-Råd Lagerbring, som i sin Svea Rikes Historia icke nämner ett enda ord derom.

29. *Dom*, hvarigenom *Hacon Kampe* a Konungx Albrix vegna *Karl* Ytrabo och Könike *Rozenkrantz* Byamen i Skäninge tildöma *Elzaby* henna Mödherne, som är en hallf gårdh, then *Elif* Bakare atte, och förbiuda dem som gården innehade att henne längre derifrån hindra vid fyrithighi mkr för Konungx domin. Dat. A:o D:ni MCCCLX Sexto feria Secunda ante festum Olai Regis & Martiris glor.

Under Brefvet hafva varit trenne Sigill af hvilka trenne söndriga äro qvar.

30. *Gåfvobref*, hvarigenom *Laurens Groth*, *Herman Groth*, *Margith Magnus Groths* efterlefvande och *Jöns Groth* år MCDLXVI siätta dagen och XX i Februarii Månad gifvit till Hälgonitz Huset i Skeninge ena tompth och ena ladho liggiandes å Sprätte gathu nästh uthan vid Porthen, för sig och alla sina föräldra syäl skyll.

Brefvet har varit med fyra Sigill bekräftat nemligen Skeninge Stads och föreskrefne gifvares, af hvilka nu endast trenne åro i behåll.

31. *Gåfvobref*, hvarigenom Hustru *Margit Grotthans*, mz sina kära barna samtickia som är Herr *Laurentius* och Herr *Herman Caneka* i Linköping och *Jönis Grotta* Rådman i Stockholm, gifvit S. Olofs Kloster i Skeninge sin byggningatompt liggiandes å Sprätte gatu med träijagaardh, Källa, Kaalgaardzrum och allo thy the forde tompt tilligger, för sijk sijn kära barn och sijn älskelijka Hosbonde *Magnus Grotta*. Framdeles hafver Hon ock under Klostret gifvit ena flatha liggiandes i Systrarna gerde Synnan by i Östra gerdeno, swa stora, att Hon taker VIII. Thyni Korn till sädh, för sin kära Son *Thomas* som doo i Änglaland och och det med saadaana skäll och förordh, att Hon med sin älskelika Hosbonde *Magnus* deras Son *Thomas* och flere barn skulle inskrifvas i Klostrets och bönebref och hålla ett evärdelikit begängelse eth sijn i hvarjo Aare nijonde daghin i Aprilis Månadh så länge Klostret står.

Brefvet är bekräftadt med fyra Sigill nemligen

ligen Linköpings Capittels och Hennes barns, af hvilcka nu endast trenne äro qvar.

32. *Lagmansdom* af *Eric Nypers* Ridder och Lagman i Östergiötlandh emellan Welboren man Herr *Byrghe Tuvd* Riddare och Prioren af Swartbrödra Clostret i Skeninge om en ström i Öghyabroaa Dat. Hoff A:o D:ni MCDLV. die . . .

Brefvet har varit bekräftadt med Lagmannens Sigill, som är borta. A tergo står skrifvit: Herr Eric Nypritz Lagmans i Östergöthland Dombsbref oppa Sagha strömmen i Öijabro.

33. *Gåfvobref*, hvarigenom *Nichels Riqvardsson* Kaneker gifvit helgha Fru *Ingerithe* i Skäninge Clostre nordhan å ok allom Systromen ok Conventeno til bistand, ene tompt liggiande Sunna Sprätta Gatu ofvan Hälgandz huseno ok sidolängs ut med Helgandz husets Kalgard, för sina föräldrars siela Sp:tm A:o Dn. MCDXXIX die beati Marthini Episcopi.

Brefvet är stadfästadt med Skeninge Stads, Nichels Olafssons och Staffan Gropes Borgmästares, samt Nils Rikardssons egit Sigill.

34. *Salubref*, hvarigenom *Ragnhild Felaxdotter* Priorissa i Skeninge Kloster försällt till *Michele* Skomakare nästofvanskrefne af *Nils Rikardsson*, Kaneker i Upsala, till Klostret gifna tomt för XX mkr i Silfver ok i redhom penningom. Anno D:ni MCDXXX qvinto feria Secunda infra Octavas Corporis Christi.

Brefvet är Stadfästadt med Klostrets och Priorissans Sigill, samt med det nästföregående sammanhäftadt.

35.

35. *Bref*, hvarigenom *Karl Magnusson* upláter till *Finvider Finvidsson* en tridhiadel i enom qverneforse, som ligger i Öyabro aa medher tompt oc husom, hvilcken han ärft efter sin Modherfadher Herra *Magnus Knutsson*. Scheningiæ A:o D:ni MCCCLXX Octavo ipso die divisionis Apostolorum & Beatorum.

Brefvet är beseglat med Karl Magnussons egit Sigill.

W. H. 36. *Salubref* hvarigenom *Ingelsdotter* fordom Herra *Karl Magnussons* Huitru med fullo förthanka och beradhno modhe uplåtit saalt och gifvit SiälaCappelleno i Wazstenom allan sin äghodel i Hvitatorp nemligen thre Attunga liggiandis i Ostragötland i Älfvestadha Sockn innan Bobärge Häradhe, hvilket vär rätte mödherne och gammalt frelse; afhändandes sig ok allom sinom Arfvom förenemnde Hvittatorp ok tillegnandes det föreskrefne SiälaCapell til everdhelica ägho för sina siäl och för alla sina omvardhande badhe lifvandes ok dödha ok för alla Christna siäla; förbindandes sig äfven, att om förenemnde Hvittatorp frångingo SiälaCapellena, skulle Hon eller Hennes Arfva vederläggia föreskrefne SiälaCappale eth annat swa goot gooz, eller ock i penningar betala XXXV mkr svänska penningar swådana mint som nu gängt och gäst är i Stockholm, swa at halfnionde mkr giör ena lödhoga mark silfver. Gifvit ok skrifvit i Wazstenom A:o D:ni MCDXXXVII in profesto beati Martini Episcopi & Confessoris.

Bref-

Breffvet är bevittnat och med insegel stadfästadt af hederlig man Herr Jacob af Mölltadaabs Wälborna manna Bånct Thomasson, Holmsten Jonsson ok Ingåld Jonsson, samt med Ingegärd Ingelsdotters egit Sigill. Af Sigillen äro trenne behållna.

37. *Salubref*, hvarigenom *Pedher Svensson* Borghare i Watzstenum, med sin Hustrus samtyckio lagliga sållt och uplåtit till siälakorenom i Wadstena sin gardh och avirke för XL mkr penningar, hvilken gård liggandes var å gamla Gillesgatune, och var laghlika opbudhin och laghstandin efter thy Stadslagh wtvisar. Kiöpet skedde swa mz skiäl, att ther giöris Klostreno fult och fast, som aff androm tomptom thes likes görs i Stadenom. Watzstenom Anno D:ni MCDXXX Nono Torsdaghin näst äptir Kyndilsmässo.

Brefvet är stadfästadt med Wadstena Stads, jämte Skiälika Dandemanna Lydheka Hannissons oc Andits Häggissons Radhmåns, samt Pedher Svenssons egit Sigill.

38. *Bref* af samma innehåll, År och Dag som N. II. af *Sten* Kyrkopräst i Skeninge, men som är bevittnadt af *Thorgil Sonason* och *Jöns Pedhersson* Borgmästare. Sigillen äro förlorade.

39. *Salubref*, hvarigenom *Harlevus* Hospitalsprest i Skeninge med *Erengisslonis Sacerdotis* samråd försållt till *Arnoldo* Wärmiskyrkiom för XXII Lödhoga mkr en Atting jord i Rå och en half Atting i Hakarydh. Anno D:ni MCCCXL primo in Annunciatione Beate Virginis.

Brefvet är stadfästadt med D:ni Kanuti Folkasons

sons, D:ni Haraldi Præpositi Lincop. Communitatis Hosp. Civitatis Skening. Birgeri Magnussons och Harlecs egit Sigill; men Sigillen äro mäst förlorade.

40. *Gåfvobref*, hvarigenom *Syundo Clementsson* Borgare i Skeninge för sin och sin Hustrus *Christina* siälar gifvit till Hospitalet i Skeninge tvänne Attinga jord i Blekstorpe, undantagandes en Åker kallad flått liggande vid Jönistorp och det med vilkor, att årligen och i hvar vecka skulle hållas siälamässor för Honom och Hans Hustru; men om detta försummades skulle den ena Åttingen tillfalla Mariæ Kyrka i Skeninge och den andra Nunne Klostret. Imedlertid förbinder Han sig att årligen, så länge Han behölle samma Åttingar gifva till Hospitalet, VIII Tunnor säd i afgäld. Dat. A:o D:ni MCCCLII Vig. Pasche.

Brefvet har varit bekråftadt med Bödecheri Hennicesons och Hans egit Sigill, som bägge äro förlorade.

41. *Salubref*, hvarigenom *Karin Jacobsdotter Lars Arfvidssons* Tygmästares öfver Magazinshuset i Östergiötland efterlefverska försålt till *Gustav Hansson* Capitain under Artillerie Staten i Wadstena en gård derstädes belägen vid Siögatan. Wadstena d. 30 Aprilis 1561.

Brefvet är stadfästadt med Karin Jacobsdotters, Erland Svenssons och Michael Benctssons Borgmästares, samt Hans Thomæson Rådmans och Stads Notariens Lars Pehrssons Insegel och Namn. Sigillen äro förlorade.

42. *Gåfvobref* af *Petro Magni Rôôk* KyrkioPräster i Watzsunda, till Predikobröderna i Skeninge, på dess gods i Widstenom med allom tillägom, jämte en skog vid Unatorp. Gifvit i Sictuna MCDLXXX. Åtta dagar för S. Margaretæ dag.

Brefvet är stadfästadt med Eskil Isarssons och dess egit Insegel.

43. *Dom*, hvarigenom Borgmästara och Radhmen i Skeninge tilldömpt Borgaren derstädes *Jacope Seghermåstare* en gardh, som Honum pantsatter var af *Pavale Hemmingssyny* för sina redho penninga, hvilken pantagardher blifvit a Radstuwune trem sinnom upbudhin, oc af godhum mannum skattader laghstanden och nestom till lösn laghlika heembudin. Scriptum Skeningie A:o D:ni MCDXX primo in profesto beatorum Apostolorum Philippi och Jacobi.

Till mere fasthet är Brefvet med Niclis Olofssons oc Olaver Blekes, som tå för Rättenum sato um thet aret, samt Skeninge Stads Sigill bekräftat, af hvilcka Skeninge Stads Sigill är sönder men de öfrige i behåll.

Cancellie-Rådet Berchs afhandlig om Handtverkeriernas Ålder, och dess Alphabetiska Förtekning på Handtverkare, hvilchas namn förekomma i våra gamla Handlingar, som finnes införd i Samlaren Femte Delen St. 65 och 66 kan af nästföregående Bref vinna någon tillökning at Ordet Segermestare som i omnämnde Förtekning icke finnes, och hvarmed ofelbart lärer förstås Uhrmakare.

44. *Salubref*, hvarmedelst *Jönis Byörnsson* i Skeninge för X mark penninga förlåldt till *Gudh-*

wasta Borghgharsson fyra spana-sedhe Norr och Sudhr innan Systra likkio. Dat. Skeningie Anno D:ni MCCCXC Octavo Dom Letare.

Brefvet är bekräftadt med Skeninge Stads, Hanus Diäkns och Hanus Teghlara Borgmästara, samt Jönis Biörnssons eget Sigill.

45. *Arskiftesbref* emellan *Ingeborgh* Gudhvasta Hustru och *Eskil* Diäkn å *Henric Gudhvasta* Sons vägnar. Scriptum & Actum Skeningie Anno D:ni MCDXVII Sabbato Palmarum.

Brefvet är Stadfästadt med Hennes Målsmans Andris Kannegiutares och Borgmästarena Insegel, som tå om året suto, nemligen Haralder Jönisson och Sven Folkason.

W. H. 46. *Gåfvobref* af *Mårten Nilsson* (Skinnare) barnföddhr i Wadstena oc *B*årgare i Stockholm, på trenne bygningha tompter som Han latidh byggia Hws oppa, och hvilcka bygningha tompter med hws Han gifver Jomfru *Maria Rosenkrans* Alter hvilcket Han latiith fundere Gudi till loff oc hedhr oc Jomfru *Maria* i S. Birgitte Closter, att för:da tompther oc hwss oc bygningh skulle vara ffatigha människiom till hiälp oc tröst oc till en hughsvalelse, saa at the maage haffve ther hus och hem til äyigh tiidh, som icke kunne komma ij Hälgens husseth eller oc i Spetthälän oc fathige Pilgrime som vegffarandha äro maghe haffva her roo oc hvila. Item skulle oc Klärkin haffva her huss oc hem som skulle holle Gudstiänist messor och andra godha gerningha ffför Jomfru *Maria Rosenkrans* alter och skulle äfven messas ffför the fathi-

fathige som ligga i siuke stuffven hvar Sönädagh &c. Watzstena Anno D:ni MDXIX.

Brefvet är stadfästadt med Gudhmund Göstaffsons, Jäppa Perssons, Larens Ericssons och Larens Månssons Borgmästares, jämte Stadens och Mårten Nilssons egit Sigill.

47. *Bref* af Konung GUSTAV, hvarmedelst Han frisäger *Mårten* Skinnare för alt ansvar och efterräkning för all then del Han upburit och utgifvit af Myntet i Hennemora. Gifvit och skrifvit Stocholms Slott år efter Gudz byrdh MDXXIII om alle Helgona tidh.

Under Brefvet hänger Konungens Majestäts Secret, som till en god del är förderfvadt, och hafva vid detta tilfälle varit närvarande Mester Esech Canseller Mester Lars Erhedicken i Strengnes och Anders Svensson Borghmester i Linköping.

48. *Salubref* af *Könich Skarpenberg* Borgare och Byman i Skeninge, hvarmedelst Han åt Klostret uplåter et Thynna säde innan threm åkrom i Nydal Östan Karathorpa vägen för Tio mkr Svenska Penningar sådant mynt som då gäst och gängse var för fullt mynt i Rikeno Sverike. Datum & Actum Anno D:ni MCCCXC:o qvinto die translacionis beati Dominici.

Brefvet är bekräftadt med Skeninge Stads, Lambrichtes Unga, Laurenza Smids Borgmästara, samt Skarperbergs egitt Sigill. Af Sigillen är et enda qvar.

49. *Det samma* som finnes infördt under N. 4. bland de i Wisby vidimerade och med N. 25 tecknade brefven.

Sigillen äro mäst förlorade.

50. *Salubref*, hvarmedelst *Sven Olofsson* Cantor i i Linkiöping förfäldt, till *Ragvald Joansson* i Skeninge, et hus i Watzstena, jämte en tomt, som Han köpt af Herr *Henik Snaghenbergh*, och hvarföre *Sven Olofsson* bekommit Hundrade mark Ösgödska skrifvit År MCDL qvarto.

Kiöpet är bevittnadt af Mester Pedher Mört, Canik i Linkiöping och Oluf WåstGiötha, Borgmåstare therstädes. Brefvet är beseglat med Deslas och Sven Olofssons Sigill, som äro mäst förderfvede.

51. *Salubref*, hvarmedelst *Anders Håkansson* Borgare i Watzstena med sin Hustrus *Bencta Benctsdotters* samtycke, försällt till *Hans* Guldsmed en gård i Watzstena för Hundradhå mark Swenska swa dana mynth som då genghe och geffve voro i Östhrgöthland XVI skillingha i markinne, och det med swa dana skell ath Klöstrith faar redheliga arliga aars ij marker Swenska till tompthöra som gammwl sidhwenja och stadghe är. Skrifvat i Wadstena Arom efthr Gydz byrdh MCDXC och VI uppa Sancti Bartolomei Affthon.

Brefvet är stadfästadt med Knuths i Broby och Pedhr Jönssons Borgmåstera i Wadstena, samt stadsens insegle.

52. *Gåfvobref*, hvarmedelst *Siword Tumba* Borghamästare i Sudhrköpungh, med sin Hustrus *Hyllika* samtikkio, uplåter Brödra Clostret i Skeninge, för Guds skull forst och swå för dem badin och för bäggias deras fader och modher och brödhra och Systra &c. ena likkia Östan vid Clöstrit, mellan Spitala Åghona och Clostrit

ſtrit, och det med ſvadana ſkäll och förordh, at foren:de Brödhir i fören:de Cloſter ſkulle halla Vigilies och ena mäſſo i hvarje viiko aar epter Aar äverdelika och till en äwinnerlikin tidh, ſå länge Gudh vill at Cloſtret ſtår &c. men om deſs Arfvingar ville börda denna likkio ſkulle de derföre gifva ij Hundradha mkr Svenſka penningar Stockholms mynt. Datum & Actum Sudhrechopie A:o D:ni MCDLI Domnin. infra Sancti Martini Confeſſoris & Epiſcopi glorioſi.

Brefvet är ſtadfäſtadt med Hans egit och Mågens, ſamt Staffan Pedherſſons Borgmäſtares i Sudherkiöping och Pedher Biörnſſons, Rådmans derſtädes inſegel. Sigillen äro tämeligen behållne.

53. *Gåfvobref*, hvarmedelſt *Joan Laurenſſon* med ſin Huſtru *Anna Gerdkadatter* gifvit, åt renlifſnis och ärleko Brödhr i S. Olofs Cloſter i Skeninge, en half åttung jord i Luntuna, i Viby Sockn och Vifulka Härad, till Vin och Vax, och det med ſwadana ſkell, at om deras Arfva ville återlöſa detta gods ſkulle de derföre till Cloſtret gifva LX mkr Svenſke ſwadant minth, ſom i Stockholm går och gänkt är. Dat. Skeningie Anno D:ni MCDLXXX.

54. *Gåfvobref* af ſamma innehåll ſom N. 42 med Sigtuna ſtads och *Pedhr Magni Rööks* egit Inſegel bekräftadt. Skriffvat i Sictuna Aarom epther Gudz byrdh MCDLXXX in die ſeptem fratrum.

55. *Bref* af *Trylſs Jaghansſon*, hvarmedelſt Han intygar, at Hans godhe fadhr *Törgilſs* ok hans

gode modher Hust. *Cicilia* goffvo till Brödra Closthre i Skeninge tigio Spanne landh i Wistene gärde ok en Aaker i Fastu lykkione om iiij Spanna landh, för sik ok allan syn varnadh, med vilkor, at the thet i sin lifstima badhen behalla skulle; Ok epther Gudh hade them nw badhen aff verldenne kalladh, hvilkit Han fulleligha samtykker ok til standher, ty afhender Han sik ok allom sinom Arfvom förenempda jord ok tilägnar hona förenempda Closthr til ewerdhelica ägo, Krononas skath ej förminskat. Dat. Skeningie A:o D:ni MDXVIII die Mathie Apostoli.

Brefvet är beseglådt af Herr Larensa Benctsson, Jöns Pedhersson och Johan Olsson. Sigillen äro mäst förlorade.

56. *Gåfvobref*, hvarmedelst *Birgitta Magnussa* dotter af Fallanäs, som var Herra *Eric Stensons* Riddare Hustru gifver til Siäla Capellit i Watzstenom sin lot oc ägodel i Malmbo ström i litlo aenne i Norköpunge. Scriptum Wazstenom Anno D:ni MCDXXIX inf. Oct. Corporis Christi.

Brefvet är stadfästadt med Birgitta Magnussa dotters egit, samt Herra Magnus Birgerssons Riddare och Benct Lafrintssons Våpnara Insegel.

57. *Gåfvobref*, af nästofvannämnde *Birgitta Magnussa* dotter af Fallanäs, hvarmedelst Hon gifver, till Siäla-Capellit i Watzstenom, sin agodel i Erixtorp, som kastade af sig i afgield atta Span, och var Hennes rätta mödherne oc gammalt fränse, belägit i Risinge Soekn, Brabo Häridhe oc Östergötlande. Dat. Wazst. Anno D:ni

D:ni MCDXXX primo infra Oct. incarnacionis Christi.

Brefvet är bestyrkt med Magnus Birgerssons Riddara och Holmsten Jonssons Wåpnara samt Birgitta Magnussa dotters egit insegel. Bågge brefven äro sammanhäftade, och äro trenne Sigill behållna.

Om denna Birgitta Magnussa dotter finnes i Diario Wazstenense följande: MCDL Obiit D:na, Birgitta de Faldanes die S. Remigii. Hæc multipliciter fratres dilexit, & bona plurima Monasterio contulerat.

58. *Gåfvobref*, hvarigenom *Lydeka Hansson* Byman i Wadstena, med sin Hustru Ramborgs samtikkio, heel oc osiuk, gifvit i Testamente till Siälakapalet i Watzstenom thet huset och rumit, som Han kiöpt af Siäla Kapalsins föreståndare; förbindandes sig til förfagdha Siälakoor betala innan thry aar Sextighi markir XX markir hvart arit. Skrifvit Watzstenom A:o D:ni MCDXXXIX a Sta Michels dagh.

Brefvet är Stadfästadt med Wadstena Stads, samt Thorsten Smids och Erengissel Eskilssons Borgmästares jämte dess egit Insegel, af hvilcka tvänne äro oskadda.

59. *Gåfvobref*, hvarmedelst *Raagal Joanson*, för sin Hustru *Ingeborgs* lägerstadh i Skeninge Closter gifvit swarta Brödrom i Skeninge en aaker takandes ij spän oc ligandes emellan *Hans Kogs* Aakra oc Cloistrets Aker som kallas Rosindal. Scriptum Skeningie Anno D:ni MCDLIIJ Die Sancti Dominici de Ordine Predicatorum.

Brefvet är bestyrkt med Hans egit ännu i behållvarande Sigill, och är sammanhäftadt med nästföljande.

60. *Gåfvobref*, hvarigenom *Ingridh Raghal Jonssons* äptherlefva, *Barthelomeus Raghalsson* oc *Hans Raghalsson* gifvit Swarth brödrom i Skäninghe i Testamente epther *Raghal Jonsson* oc för dess lägerstad i för:de Bröders Closter en Firaspanelandhá åker, liggiande Nordan Clostrith mellan Clostir äghäna oc *Hans Kogs* aker, i svadana matho at för de Brödhr sik beplicthade halla hvart ar ävärdhelica et anuersarium um Qvasimodogeniti för *Raghals* och *Ingheborga*, Hans första hustrus syäl. Skriivit oc Gitvith i Skäninghe arum äpthir Gudz byrdh MCDLXiiij fferia qvinta post Domin. Qvasimodogeniti.

Brefvet är bestyrckt med Bartolomæi Ragalssons Sigill, oc medhan Ingrid Syälf egh insigle hade bedhis Hon hedherlighe manz insigle, som är Herr Lambricht Kyrkioherra i Skäninghe, och Hans Raghalsson bedhis hederlicher Manz Herr Ingemars Insigle i Siälakoren i Skäninghe.

61. *Bref* af *Ödhinus* Prior i Skäninge Closter, hvarigenom Han, jämte Conventet förfäkrar, att som Wälborna Fru Fru *Benedicta Niclisa dotter* för sin mans Herr *Johannis Philippussons* siäl och för sina egna synders förlåtelse, gifvit åt Clostret, till Vax, Vin och Oblater, sin gård Forsa i Herberga Sockn, så skulle de för dem i hvarje vecka läsa trenne mässor uti S. Georgii Capell, belägit Nordan i deras Kyrka, hvilket Hon äfven sielf instiktat och med nödige prydnader samt mässkläder försedt. Datum Anno D:ni MCCCXI in Crastino S. Andree Apostoli.

Detta Brefvet, som är det äldsta af alla, vid Hospitalet befinteliga, är skrifvit på Latin, och bestyrkt med

Priorens Åmbets samt Closfrets Sigill, hvilcka dock bägge äro förlorade.

62. *Bref* af *Hollinger Nilsson*, *Olof Nilsson*, *Peder Nilsson*, *Ulf Andersson* och *Nils Ingolfsson*, hvarmedelst de tillstå sig hafva sålt, för fyra pund koppar, till *Ingeborg* Bondadotter, sina andelar i gården som Hon bebodde, och det med sådane vilkor, att om *Ingeborgs* barn, som Hon åtte med deras Broder *Johan*, ville lösa gården, tå the kommo till manna; så skulle the vara näst, men om de dessförinnan skulle dö, ägde *Ingeborg* behålla gården så länge Hon lefde, så framt det icke så hände, att Hon nödgades sälja honom, då det icke borde ske till någon annan än till dem som Honom nu försåldt Watzstenom Synadagen näst efter Kindilsmässo Arom epter Gudz bird MCDLV.

Brefvet är bevittnadt af Jönis Gudmundsson Borgamestare, Nisse Ebbason Rådman Nils Karlsson och Peder Siggason Borgare i Watzstenom samt med de tvänne förstnämndes Sigill bekräftadt. Sigillen äro i behåll.

63. *Bref* af *Ingeborg Bondadotter*, hvarmedelst Hon tillstår sig af Honger och Hans Syskone med vilkor som i näststöregående bref äro anförde hafva, för fyra pund koppar, köpt deras andelar i den gård som Hon bebodde. Watzstena Årom epter Gudz byrdh MCDLV. Sonnedagen epter Kyndermessodagh.

Brefvet är bevittnadt af Jönis Gudmundsson Borgmästare och Nisse Åbbason Rådman, Nils Karlsson och Peder Siggason Borgare i Watzstenom, samt med de tvänne förstnämdes Sigill bekräftadt, af hvilcka ett är i behåll.

64.

64. *Gåfvobref*, hvarigenom *Byrghe Erikson*, Kyrkioherre i Kiil liggiandes i Wermeland, gifvit till Brödra Cloſtret i Skeninge en hallf Attong i Unatorp i Högby Sockn i Görſtingx härat för ſin fadhers fordom Häratshöfdhinghe i för:de Görtinx Härat och Borgare i Skeninge *Eric Ingulffsons* ſiel oc ſine Modhers Huſt. *Chriſtine*. Dat Skeningie A:o D:ni MCDLX primo die S:te Agnete.

Brefvet är ſtadfäſtadt med Byrghæ Ericsſons egit, ſamt Jönis Pedhersſons och Ingemars Borgamäſtares Sigill, hvilka alle äro förlorade.

W. H. 65. *Salubref*, hvarigenom *Anna Staphansdotter Habordh Hansſons* efterleffve tilſtår, at hennes bondha *Habordh* förſållt åt *Laurens Ulpſon* Borghare i Watzſenom tregghe thyne landh innan Cloſthergierdet, hvarföre hon gifvit Cloſtreth allan ſin fädernesdel i Roſendal, ſom hennes föräldrar hade aath utaff hedhnom hööſs; och ſom de förra brefven på denna jordh upbrunnit då *Laurents Ulfſons* gaardh och hele ſtaden brann, ty ville hon genom detta förnya de ſamma på denna jord, för hvilcken han ſkulle giöra i ſkatt hvad ſkälight var emedan thet var ſkattejordh. Gifvit och ſkrifvit i Watzſtena Anno D:ni MCDXCXII ipſo die S:tdrum Martirum Tiburtii & Valeriani.

Såſom Vittnen hafva varit närvarande och hvilcka äfven öfvervarit ſielfva köpet Giorder Laurentſon och Magnus Pedhersſon, ſom låtit hänga ſine Sigill under Brefvet, äfven ſom Niclis Ingemarsſon och Pedher Jonsſon Borgamäſtare i Wadſtena. Alle ſigillen äro oſkadde.

Bref-

W. H. 66. *Bref*, hvarigenom *Årlend Pedhersson* Riddhere, *Jachim Biörnsson* ok *Nighls Birgersson* Väpnare samtykt till then gåfva af en attung jordh i Falsberg, liggiande Vesthan Skäninge i Helgona Sokn ok i Görstinx härade, som *Birgher Niglisson* i Fullingare gifvit til Skäninge Brödra Closter til Viin ok Offläters kööp ok thet med svadana förordh ath i för:de Brödhra Closthir för Warfru Altare skulle siwngas en messa hvar Lögherdagh för *Birgher Nilsson* Hans älskelika Hustrus *Birgittas* ok [illegible] theras barn ok föräldra siäla. Skrifvit [illegible]delöö Arom epther Guds Byrdh MCDLXXIX på S:te Erikx dagh.

Brefvet har varit stadfästadt med ofvannämnde Herrrars Sigill, hvilka dock alla äro förlotade.

W. H. 67. *Bref*, hvarigenom *Christierns Hendrixson* aff vapn tillstaar ath Hans fadher *Hendrigh Christiernsson* giffvit en Attungh jordh i Gunnatorph til Helgans husith i Skeninghe, på det bedjas skulle for hans siäl och hans varnath til evigh tiidh. Skeninge Aarom epther Guds byrdh Anno Domini millesimo qvingentesimo Secundo in profesto Katerine Virginis.

Brefvet är bekräftadt med Christiern Hindricsson egit ännu i behåll varande Sigill.

W. H. 68. *Bytesbref*, hvarigenom Broder *Tideman* Abote i Alvastrum, med Conventet therstädes af *Niclis Benctsson* i Swnd tillbytt sig halfva gårdhin i Wlfsthorp emot en halvan Attungh jordh, som låg inne i hans bol. Datum Skäningie Anno D:ni M:o CCC:o XC:o Secunda

da in professtô beati Ambrisii Episcopi & Confessoris.

Brefvet är stadfästadt med Påtar Thomassons Ösgöta Lagmans, och Elafs i Grepstadhun Håratshöfdinge i Aſkahåradh, jämte Conventets och Priorens Sigill. Alla Sigillen äro i behåll men något illa medfarna.

W. H. 69. *Gåfvobref*, hvarigenom *Niclis Jönsson* aff Diursholmen Riddare och *Benct Jönsson* aff Salistad Riddare Bröder, gifvit till Swartbrödra Klosters Conventet i Skeninge en qvärnaström vid Öghia Broo mällom Skeninge och Lynkiöpingh i Härbärgha Sockn ok een aaker ok eena tompt. Datum Stokholm Anno Domini MCDXLiiij in crastino Circumcisionis D:ni.

Brefvet är stadfästadt med förenämnde Herrars Sigill, hvilcka åfven äro i behåll, men nog illa medfarna.

W. H. 70. *Bref*, hvarmedelst *Eric Nilsson* Riddare tillstår ok stadfäster the gåfvor, som Hans fädir Herr *Nichils Jönisson* aff Diurisholma Riddare och Herr Bencth Jönisson aff Salista Riddare Brödhre, gifvit Brödhra Clostri i Skeninge, nemligen en ström i Öyabro aa liggiandhe, som för:de Closter oc Brödhre hafva bygd theras Sagha avärci oppa. Datum et actum Öyabro Anno D:ni M:o CD:o Liiij.o die Eufemie Virginis & Martyris gloriose.

Brefvet har varit bestyrckt med Hans egit Sigill, som nu till en del är sönderbrutit.

W. H. 71. *Bref*, hvarigenom *Christina Ericxdotther*

ther *Thors* Sonasons äfterleffva Rådmans i Skenninge gifvit til Hälghanshusit i Wastena ena ängh belägen i Åbbatorpa Ängh i Skipsasa Sockn, bärandes vid pass VI lass höö stundom mer oc stundom minna, och det med swa skäl, ath förskrifne Hälghans hus skullc utgifva Kronone iii Hvita, som ther af aller hafver åhrliga af ganghit til skath. Gifvith Anno D:ni M CD LXXXXI.

Brefvet är stadfästadt med Herra Pedhers i Ekbyborne Canic i Lyncöpungh oc Larens Pedhersfons Häradzhöffdingha i Bobergx håradh Insegel. Af Sigillen är det ena förloradt.

72. *Salubref*, hvarmedelst *Matts Jönisson* tilstår sig hafva sällt till sin närskylte frände *Hakon Sonason* Radhman i Watzstenom, en halfvan Attungh jordh i Kastestadhum för thyughu marker änninga swa dant mynt nu i Östergötlande gänkt är; likaledes then jordhen som *Nisse Banke* af hans fadher hafde; äfvenledes tillstår han sig hafva sällt framdelis alla sina äghodela i alla the jordh Honom med rätto tilfallit är af mödherne ehvar then hälst liggia kan i Lynköpungx Biskopsdöme; oc som han kännis sik föreskrefna pänninga summo opborit, ty gifver Han Häradzhöfdhinghomen i them häradhomen som för:de jord liggia fulla makt församghdha jordh Thingslysa, fastfara oc Hakon Sonason ther fastebref oppa gifva. Skrifvit i Watzstenum Anno D:ni MCDXL Secundo Thorsdaghin äpter S:te Martins dagh.

Brefvet är stadfästadt med Wadstena Stads och Magnus Niclissons samt Thorsten Smidhs Borgamästares therstädes Insegel, af hvilcka ett enda är i behåll.

73. *Fastebref* af *Eric Hansson*, hvarigenom Han updrager åt *Niglis Birgersson* the jordh, som han för ii Pund Gryto hade till pants af *Pedher Bondason* nemligen III akra i Haffslykkyo mz II Spiel en fögho jordh i Motalagerdhe, af hvilcko Han skulle göra Kronone hvartth aar iii öra stakkotha. Gifvit Motalum Arom epter Gudz byrdh MCDLXXXVI Tiisdaghen näslh för S:te Knwts dagh.

Brefvet är bestyrkt med Eric Hanssons Sigill, som förmodeligen varit Häradshöfding i Aska Härad. I sielfva Brefvet äro alla 12 Nämdemännen, som då i Rätten suto till namn och hemvist anförde.

Af detta bref äfven som flere i denna Samling, såsom N. 13 och 16, äger man full anledning till at sluta, det Häraderna ännu icke haft sina enskilta Sigill, utan at alla Domar m. m. blifvit blott med Häradshöfdingens Insegel bestyrkte.

74. *Gåfvobref*, hvarmedelst *Amund Hat* Riddare gifvit till Spetalin i Skeninge eth sith godz Broma i Vete Sogn hvilcket Han ärft efter sin Hustrus Brodher *Haqvona Fadersson*, mz sa skäl, ath Spetalsins förstandare skulle Årlige gifve Kirkie herranom i Vethe III spen Afradz Korn oc therföre skulle för:de Kirkioherre läse ene messe i hvarjom manedh oc gange öfver för:de Hakona Faderssons graf uppa the dagha, som nämpnes i the brefve som Kyrkan hade. Datum Lincopie Anno D:ni MCCCL....

Brefvet har varit bestyrkt med 2:ne nu förderfvade Sigill neml. Lagmannens i Östergiötland Herra Magnussa Knutsons, samt Amunder Hats egit. Årtalet är så skadat, at det icke helt och hållit kan läsas, men til Brefvets ålder kan i det närmaste

slu

slutas deraf, at Magnus Knutsson varit Lagman i Östergiöthland ifrån och med 1348 til och med 1363.

W. H. 75. *Salubref*, hvarigenom *Thord* kallad *Bonde* uplåtit åt de hederliga männer, *Johannis* kallad *Westfaals* barn, en half Attungh jordh i Phwllinge med hus och tilhörigheter, och det för siuttio marker penningar sådant mynt som gängse vår. Datum Skeningie A:o D:ni M:o CCC:o XX:o III:o Secundas ferias inter cineres.

Brefvet är på på latin och bestyrkt med Tord Bondes egit samt Herra Kanuta Folkasons och Skeninge Stads Sigill, af hvilcka endast det sidsta är i behåll men illa medfarit.

76. *Gåfvobref* hvarmedelst *Thyrgils Sonason* boandes i Skeninge, med sin hustrus *Cicilia* rade, gudi til loff och dera syel ok allom derom Varniz til ro ok lisa, gifvit til Jomfru Maria Altare i Brödra Clostret i Skeninge, hvarest the sin lägerstad utvaldt, X spanland i Wistena gärde ok IIII spanland i fastalykkan, med vilkor, at the skulle hålla Vigilier om aredh ok graffgangh III eller IIII om viken, och så länge the thet giorde skulle the hafva förnda jordh, Kronones opbyrd ey förminskat, men om thet försummades skulle nästa fränder sälja jorden och använda penningarna till messo ok Vigilier. Äfvenledes har han gifvit SystraClostret i Skeninge sina ägor i Biscopsberga, på det de samma siälarycht giöra skulle. Gifvit Skeninge Arom effter Gudz Byrdh MCDLXI.

Brefvet är stadfästadt med Skeninge Stads, samt Jon Wesgöthes och Germund Guldsmids Insegel, af hvilcka et enda är i behåll.

77. *Bref*, hvarigenom Broder *Hannus Benekoson* Prior innan Skeningis Kloſtre, ok alla Conventz Brödher tillſtå ſig hafva till legho uplåtit, åt *Harald Jönisſon* Borghamäſtara i Skeninge, två Kaalgaardha liggiande Öſtan för then ſama fönempda *Harald Jönisſons* gardhe, ok det med ſwadana vilkor, at han eller Hans arfva Kloſtrenom ſkuli gifva hvart aar um Michelsmesſo ena mark penninga, tholkit mönt ſom i ſtadhenum gaar för fult. Datum & Actum in Conventu Anno D:ni millesimo qvadringentesimo tertiodecimo in feſto beati Henrici Epiſcopi & Martiris gloriosi.

Brefvet är ſtadfäſtadt med Conventets ännu i behåll varande Sigill.

78. *Salubref*, hvarmedelſt *Pether Jönsſon Marghet Willamsdotter* ok *Ingrid Ödbzdotter* uplåtit til *Harald Jonsſon*, för VIII marker penningar ok hundradhe, ſin gardh a diggra gathu Öſtan liggandes om *Harald Jonsſons* gård, hvilcken gård de hade ärft efter Huſtru *Margidh Bolkx*, ok blifvit laghlika opbudin näſtom frendum til löſinz epter ſtadſins laghum. Dat. Skeningie Anno D:ni M:o CD:o I:o in feſto Apoſtolorum Philippi & Jacobi.

Brefvet är beſtyrkt med Skeninge-Stads, Hanis Diengs ok Hanis Tiglara Borgamäſtara Inſigle. Sigillen äro borta.

Den allmänna berättelſen att Skeninge Stad i äldre tider haft ſin egen Rätt eller StadsLag, torde genom detta bref kunna vinna någon bekräftelſe.

79. *Bref*, hvarigenom *Harald Jönisson* tillstår sig, af Conventet i Skeninge, till legho emottagit de i N. 77 nämnde tvänne Kaalgardha, och det med de i samma bref betingade vilkor. Datum & Actum Skeningie Anno D:ni millesimo qvadringentesimo tertio decimo in festo beati Henrici Episcopi & martiris gloriosi.

Brefvet är bestyrkt med Sven Folkasons Borgmåstares i Skeninge Sigill, hvilket ännu är i behåll.

Föregående trenne bref äro sammanhäftade.

W. H. 80. *Dom*, hvarigenom *Boo Jonsson* a Konung Albrictz vägna och *Jowan* Uplenning a Laghmanzens väghna tildömt Spitalenom i Skeninge en qvernaström i Öjabro, som hederlikin man *Hene Leker* Spitalens Sysleman Kärhde och nogh skälika beviste mz gamblom Konungabrefwom, at Gudz Riddaranna Foghato otte Naghell hafde hindrat och heffdhat then strömen frå Spitalenom med vald och orät. Domens obrotsliga åtlydnad påbjudes vid XL mark före Konungxdomen och Sex mark före Lagmansdomen. Actum & scriptum Scheningiæ A:o D:ni MCCCLXXIII die undecima Mensis.

Brefvet är stadfästadt med Herra Anders Thordssons Konungens Cancellerss, Boo Jonssons och Jowan Uplennings Sigill, af hvilka endast Boo Jonssons, något illa medfarit, är i behåll.

Det torde förtjena gaansking hvilcka de i Brefvet nämnde Guds Riddare varit. Att Riddare denna tiden varit i Sverige är så mycket säkrare, som det icke allenast intygas af gamla bref, utan äfven våra häfdateknare påstå, att Seraphiner-Orden blifvit instiktad af Konung Magnus Ladulås; men at våra Svenska Riddare ägt några Commenderier och

 så-

således behöft Fogdar, hafve Vi af Svenska Historien icke minsta anledning till at tro. Troligast är derföre, at med Guds Riddarena förstås Tempelherrarna, och om så är, är icke vidare tvifvelsmål underkastadt hvad Cancellie-Rådet Lagerbring i sin Svenska Historia gissningsvis anfördt, nemligen att de äfven i Sverige haft gods. Sant är väl, att denna Riddare-Orden genom Mötet i Vienne år 1312 blifvit uphäfven och deras afvundsvärda besittningar indragne; men större delen af desse öfverlämnades åt Johanniterna, hvilket man så mycket säkrare kan påstå vara skedt i Sverige, som Kon. BIRGER affade sig all befattning med dessa godsen och öfverlämnade åt Påfven till att foga anstalt om deras vård och bruk.

81. *Bref* af *Olof* Archiepisc. i Upsala *Knut* i Linköping, *Thomas* i Strengnes Biskopar, samt *Benct Stensson* och *Niglis Jonsson* Riddare, hvaruti Drottning MARGARETAS Priviligier för Wadstena stad af år 1400, ipso die Conceptionis beate Marie, (den 25 Martii) ord ifrån ord införes, och enligheten til alla delar med det på paper skrefne Originalet bestyrckes. Datum & Scriptum Watzsten. Anno D:ni MCDXXXV. Die Sancti Ambrosii Episcopi & Confessoris.

Brefvet är bestyrckt med ofvannämnde Herrars Sigill, hvilcka, utom ett enda äro i behåll, men något skadade.

82. *Bref* af *Arvid Trolle* til Berqvara Osgöde Lagman, hvarigenom 1:o Magistraten i Wadstena ålägges, att tilse det hvar och en som något ämbete i staden hade, förrättade det samma efter Rikets Lag och Stadsens bok. 2:o Förbiudes all landthandel, och 3:o Alt olagligit Öldrickande om nattetid, samt 4:o Befalles alla

alla lösa qvinnor skulle afskaffas, ehvarest de funnos antingen i Eremitgården eller annorstädes. Gifvit Watzstena Aarom Gudz MCDXII mondagen före Sancti Andree Apostoli dag.

Brefvet har varit bestyrckt med Hans egit Sigill, som nu är borta.

Af detta bref kan intagas, att Arvid Trolle redan varit Lagman i Östergöthland 1412; och torde således Cancellie-Rådet von Stiernman misstagit sig, då Han i Höfdinga-Minnet sid. 269 föregifver at han först tilträdt denna Sysla år 1427.

83. *Tillståndsbref* af Konung GUSTAV den I:e för Wadstena Borgare, att i Söderkiöping få handla med främmande Köpmän, sedan the legat therstädes i 14 dagar, på samma sätt som Söderkiöpings Borgare; äfven att de derstädes skulle vara Tullfrie. Skrifvit Wadstena Anno D:ni MDXXI, Vigilia Bartholomei, under dess enskillta Sigill.

Sigillet är ännu i behåll.

84. *Frihetsbref* för Wadstena stad af Konung GUSTAV I att ensam nyttja Marknaden uti Hio. Gifvit Wastena Fredagen nest efter Birgitte Anno D:ni 1534, under dess Kongl. Secret.

85. *Bref* af Konung GUSTAV den I hvarigenom Borgarne och Köpmännerna i Linkiöping och Wastena, lämnas, på behaglig tid, frihet för allan Tull, ehvar som hälst the utsegla. Gifvit Wastena qvarta die Februarii Anno D:ni MDXXXVII. Under dess Konungsliga Secret.

86. *Privilegier* för Wadstena Stad af Konung ERICH den XIV:de. Dat. på Konglige Slottet Stockholm, then femtonde dag Maji Anno Chr. FemtonHundrat Sextie Ett under dess Secret.

87. *Privilegier* för Wadstena stad af Hertig JOHAN till Östergötland, Gifne på Fursteliga Slottet i Wadstena den Ottonde Junii, åh efter Christi födelse Ettusendh Sexhundrade på thet Nionde. Under dess Secret.

Sigillet är borta, men brefvet egenhändigt undertecknadt.

Detta Bref så väl som nästföregående under N:s 81, 82, 83, 84, 85 och 86, tyckas böra återlemnas till Stadens Archivum, hälst de äro Originaler och innefatta en del af Stadens Fri- och Rättigheter.

88. *Bref* af *Ivar Axelsson* Riddare, hvarigenom all Landshandel förbiudas i Aska Härad. Gifvit i Wazstena Sönedagen nest före var fru Dagh Anno D:ni MCDLXXIX.

Hans Sigill har varit tryckt i grönt vax, på sjelfva brefvet, som är af paper, men är nu borta.

89. *Bref* af *Ivar Axelsson*, hvaruti Han tillstår att *Mogens Larensson* giordt riktig rekenskab aff alt thet han opboret oc utgifvit haffver aff Aske Härade somerskatt, affrett, penninge, Korn, Sagöre m. m. Gifvit Stagarde S:ti Gregerso dag i Faste Anno D:ni MCDLXXX qvarto.

Brefvet har varit bestyrkt med Ivar Axelssons Sigill, men hvilket nu är borta.

Af dessa tvånne Bref har man anledning at sluta, det Ivar Axelsson Tott Konung CARL VIII:s Måg,

Måg, äfven, utom annat, haft Aska Härad i förläning, och det med allan Konungsligan rätt; en omständighet, som jag icke påminner mig någorstädes hafva sedt uti Historien.

90. *Förskrifning* af *Halstan Ingewaldsson* till Bröderna i S. Olofs Closter i Skeninge, på ett lånh af tretighi mkr Svenska penninga the nu gäft oc gangande äro för fult i rikeno Sverike, hvarföre han them pantsatt sin gardh belägen i Skeninge a falingie gatu mz swå forskelwm at om Han icke igenlöste den samma innan S:ta Mykkels dagh, skulle Han tillhöra Klostret. Datum Skeningie Anno D:ni MCCCLXXX nono in Cena D:ni ejusdem.

Brefvet har varit stadfästadt med Magnussa Earabo, Andrisa Manssons och Halstan Ingevaldssons egit Sigill, hvilcka alla äro förlorade.

W. H. 91. *Bref* af Konung GUSTAF den I:a för *Larens Persson* och *Morthen Nilsson*, Borgere i Wastena, hvarigenom dem lämnas tillstånd, att få uprätta ett siukhus i Wadstena. Gifvit Örebro Torsdagen näst Sancti Mathiæ dagh, under dess enskildta Insegel Anno D:ni Millesimo Qvingentesimo Vicesimo.

Sigillet är ännu i behåll.

92. *Förskrifning* af Konung GUSTAV den I:e, till *Mårten* Skinnare på 1000 marker penningar och 250 skippund Koppar, som Han af Honom låntagit. Stockholms Slott A:o D:ni MDXXXIII. Under des Konungsliga Secret.

93. *Frihets*- och *Leidebref* af Konung GUSTAV den I:e för *Mårten* Skinnare, samt försäkran om nå-

nådig tilgift, för den del *Mårten* haft i det Småländska Uproret, jämte tillstånd, att få råda öfver sina ägodelar, gods och penningar, undantagandes thet hans Löftesmän hade utfäst Konungen på hans vägnar, och the 1000:de mark han hade hos *Hans Sak*, och the twå gårda som Han hade till panta af *Anders Hanssons* Syster Hustru *Margareta* i Knijsva, hvilcka Konungen unt förenempde *Anders Hansson*, och the 1000:de mark Konungen låtit taga af Honom, tå Han Konungens och Rikets fiende var. Gifvit Wastena Måndagen näst före Wårfru dag nativitatis Anno 1529. under dess Sigill.

W. H. 94. *Bref* af Konung GUSTAV d. I:e att bägge siukstugorna, den ena i Helge Ands Huset och den andra vid Klåstergården skulle sammanläggas. Gifvit i Wastena S. Erici dag Anno MDXXXij.

W.H. 95. *Wadstena Magistrats* vidimerade och vederbörligen bestyrkte Afskrift af Konung GUSTAV den I:s Frihetsbref för Wadstena Hospital, at utsända Beddare kring Aska, Gjöstrings, Lösings och Dahls Härader. Wadstena Tisdagen för S. Nicolai dag 1533.

W. H. 96. *Donations-Bref* af Konung GUSTAV I:e på Skeninge Svartbrödra Closters Landboar till Wadstena Hospital. Gifvit Wadstena Måndagen näst för Wärfru dag Nativitatis Anno MDXXIX.

W. H. 97. *Bytesbref* af *Magistraten* i Wadstena för *Lars Svensson*, Befallningsman på Wadstena Slott

Slott, på ett litet stycke af en Stadstomt. Gifvit Wadstena d. 25 Mart. 1621.

W. H. 98. *Donations Bref* af *Mårten* Skinnare på åtskilliga ägor till det af Honom i Wadstena inrättade siukhus. Gifvit och skrifvit i Wastena Anno D:ni MDXXVI Fredagen näst efter Paska dagh.

Brefvet är bestyrkt med Wadstena Stads, Jåppe Köpmans, Larens Mansons Larens Erixsons och Nils Jönsöns Boremestare i Wastena, samt Mårtens Nilssons egit och Larens Perssons insegel, som alla äro i behåll men illa medfarna.

W. H. 99. *Donations Bref* af samma innehåll som näst föregående. Gifvit i Wasthena Arom äffter Gudz byrdh MDXXViiij ffredaghen näsh äffther Paascha dagh.

Brefvet är stadfästadt med Wadstena Stads Jåppe Pedherssons, Larens Manssons, Nils Joghansson och Larens Erichssons Borghmåstare i Wastena samt Mårtens Nilssons och Larens Perssons Sigill, hvilcka alla äro oskadda.

W. H. 100. *Stadfästelse-Bref* af Borgmästare och Råd i Wadstena, på det af *Mårten Nilsson* derstädes inrättade fattighus. Gifvit i Wadstena beati Silvestri Episcopi & Confessoris A:o D:ni MDXXI.

Brefvet är stadfästadt med Gudmund Guldsmeds, Larens Magonssons, Jåppe Pedherssons, Joan Magonsson Borgamåstare i Wazstena incigle, hvilcka alla äro oskadda.

W. H. 101. Abbedissans i Wadstena Kloster *Anna Germundi* bref, å Klostrets vägnar, för

Mårten Nilsson på några tomter till det af Honom inrättade sjukhus. Gifvit i Watzstena Closter S:ti Johannis Baptiste afitan Anno D:ni Millesimo qvingentesimo XIX.

Brefvet är bestyrkt med både Brödra och Systra Conventens något skadade Sigill.

W. H. 102. *Fastebref*, af *Erik Hansson* (förmodeligen Haradshöfding i Aska Härad) för Helgeandshusets räkning i Wadstena, på Hundestorp och en del i Staflösa, som *Azmund Joansson* sällt till Helgeandshuset, med Konung KARLS samtikio för XX marker Stockholmska Örtughr saa ath XXIIII Orthughr the göra en mark. Gifvit Arom effther Gudz byrd MCDLXXXVI.

Brefvet är stadfästadt med Erik Hanssons och Wadstena Stads insegel.

W. H. 103. *Stadfestelse Bref* på Hunderstorp af *Sten Sture* den äldre. Datum in oppido Wastenensi feria Sexta proxima post festum Sancti Petri ad Vincula Anno LXXX:nono.

Brefvet är bestyrckt med Hans egit ännu oskadda Sigill.

104. *Salubref*, hvarmedelst *Nils Torylsson* Borgare i Wastena försällt till *Marten Nilsson* ena likkio, liggandes vid Starby girde, hvilcken likkio han kiöpt af *Giorder Larsson* Borgmästare i Wastena för twå löthoge marker sölfver och hvarföre Han nu af *Marten Nilsson* opburit XXXII mkr svenska, sa ath XVI skillinga giör ena mark. Gifvit i Wastena Onsdagen för S:te Margarete dagh Anno D:ni MDXXVI.

Bref-

Brefvet år beſtyrkt med Larens Tyſtes och Nils Jonsſons Borgemäſtare i Wadſtena Sigill, och åro bägge ſigillen behållne.

105. *Salubref* hvarmedelſt *Magnus Benczſon*, Byman i Skeninge, förſållt till BrödraCloſtret derſtädes twäggia ſpanna ſädha liggiande mällan Cloſtrets oc Könico Skarpinbarghs åker och det för marker penningar, thet mint ſom gäſt var för fult i rikeno Sverike. Datum & Actum Skäningie Anno D:ni MCCCXC:o primo die aſſumpcionis beate Virginis.

Brefvet är beſtyrkt med Hannuſſa Clingo och Gudhvaſta ſamt deſs egit inſegel.

106. *Recommendations Bref* af Borgmäſtare och Råd i Stockholm, till Borgmäſtare och Råd i Lybeck, för *Mårten* Skinnare, att Han måtte ärhålla betalning för 55 ſkippund Koppar, hvilcka Han till Lybeck utſkipat. Gifvit Stockholm Torsdagen efter Palmſöndag Anno D:ni MDXXVI.

Brefvet år beſtyrkt med Stadens Sigill, ſom icke föier S. Eriks hufvud utan en Konglig Crona i wapnet.

107. *Salubref*, hvarmedelſt *Jönis Biörnsſon* uplåtit åt *Gudhvaſta* Borgharsſon fyra ſpanna ſädhe innan Syſtra likkio liggiande, och det för XI marker penningar. Dat. Scheningie Anno D:ni M:o CCC:o XC:o ſexto in feſto Apoſtolorum Philippi & Jacobi.

Brefvet år ſtadfäſtadt med Stadens ſamt Lamecho Unga och Pether Matſons, jämte deſs egit inſegel, af hvilcka blott ett enda år oſkadt.

108.

108. *Salubref*, hvarmedelst *Lasse Jonsson* Borgare i Wadstena försält till *Maarten Skinner* sin lykkia ok affverke för XX marker svenska, hvilcken lycka var belägen sunnan för Starby gärdhe, och af hvilcken i Landgille betaltes ij Spen Korn. Gifvit ok skrifvit Wadstena Aar effther Gudz byrdh MDXXVIJ Fredagen nesth för Palme Sönedagh.

Brefvet är bestyrkt med Lasse Maanssons ok Nils Joganssons, samt dess egit insegel, som alla äro i behåll.

109. *Salubref*, hvarmedelst *Henric Westphal* Borgare i Skeninge, förfålt till *Arnoldus* Wärmekyrkia Borgare i Skeninge en half Attung i Faldinge för hundrade marker penningar promte pecunie. Datum & Actum Anno D:ni M:o CCC:o XXX:o Octavo in die S:te Walburghis.

Brefvet år på Latin och bestyrkt med Skeninge Stads, Herr Syundonis Advocati Skening. Herr Mauricii, (i hvilckens Sigill en Kalk) Olavi Diäkns, Johannis Rebba, Wezselli Benctssons med fleres Sigill, som till större delen äro förderfvade.

110. *Salubref*, hvarigenom *Nicholaus Haqvenason* i Alghesiö försållt till AllHelgons Gillet i Skeninge sin del i *Gutborm* Bagares gard, och det för XXVI marker penningar gångbart mynt. Scriptum Scheningie Anno D:ni M:o CCC:o LXX:o in die beati Marci Evangeliste.

Brefvet är på Latin, och har varit bestyrkt med Skeninge Stad, Hanechini Qvensmolla, Hincichini Guldsmeds Borgmästares, Petri Molla, Nicolai Redhofvens, Karoli Ytterbo och dess egit Sigill, som alla äro illa medfarna.

BIHANG
af *Gamla Bref* rörande *Asby Prästegård*, efter Originalerne, som nu förvaras i Linköpings Bibliothek afskrefne af för detta Kyrkoherd. *Per Kylander.*

Katerina Gudmarsdotters Gåfvo-Bref, til Asby Prästegård, på Gården Liid, belägen i Asby Socken Ydre Härad och Östergöthland.

Omnibus presens scriptum cernentibus *Katerine Gudmars dotyr* salutem in domino sempiternam. Noverint universi me ex consensu & benevolencia domini mei & fratrum meorum sancte matri ecclesie in Aasby in Ydri ad mensam tamen Sacerdotis curiam meam in Liid in eadem parochia cum omnibus ejus pertinenciis intra sepes & extra integraliter condonasse hac apposita ratione quod Sacerdotes ibidem unus post Alium memoriam domini mei atque meam nec non parhentum meorum & Suorum S. (Scilicet) domini *Gudmari* & domine *Margarete* domini *Tunonis Anundasons* & domine *Ingeburgis Ulphonis Karlssons* & *Karuli Ulfssons* & domini *Ulponis Gudmarssons* in missis suis habeant universis. In cujus rei testimonium sigilla nobilium S. domini mei domini *G. Tunasons* & dominorum fratrum meorum Magni & *Ulphonis*

Gud-

Gudmarssonas una cum Sigillo meo proprio presentibus peto apponenda. Datum Fagranes Anno Domini M:o CCC:o XL:o primo in Cathedra Sancti Petri.

Brefvet är på Pergament och har varit styrkt med fyra vidhängande Sigill, som nu alla äro förlorade.

Af detta bref kan inhämtas:

1:o At *Gudmar Månssons* Fru och *Ulf Gudmarssons* moder som hittils varit til sit namn okänd, hetat *Margareta.*

2:do At *Messenii* upgift, i dess Theat. Nobil. Svecanæ p. 30. rörande äldre *Sture-Slägtens* uprinnelse, icke torde vara aldeles ogrundad, så framt *Tuno Anundason* är den samma *Tunno* som af honom upgifves för Ättens Stamfader. I anledning af föregående bref så väl som nämnde Theat. torde derföre följande Ättledning få upgifvas.

Tuno Anundason. (*a*)
Gift med *Ingeborg.* (*b*)

Benedictus (*c*).	*G. Tunason* (*d*).	*Anund Sture* (*e*).
Dombrost i Skara. Sedermera Biskop därsammastädes.	Gift med *Katerina Gudmarsdotter.*	Riks-Råd. Den förste som uptagit Sture-namnet.

(*a*) Tunno nämnes väl af Messenius för RiksRåd, men hans namn saknas i Rådslångden. Är han den samme som Tuno Anundason kan man dock, af den honom i Gåfvobrefvet tillagde Herre-titul med någorlunda visshet sluta, at han åtminstone varit Riddare.

(*b*)

(*b*) Förmodeligen den samma, som Messenius och von Stiernman kalla Ingegierd och Kongl. Secret. Rosenhane Ingrid, varandes hon Östgöta Lagmannens Svantopolks dotter. Månne intet denna skiljaktighet vid Fruns namn kan härflyta antingen af missläsning hos Messenius, eller ock däraf, at Ingrid, Ingegierd och Ingeborg blifvit, i äldre tider ansedde såsom ett och samma namn och derföre ömsom brukade.

(*c*) Benct Tunason var, redan år 1278, jämte Brynolph och tvänne andra på förslag til Biscops-sysslan i Skara.

(*d*) År troligen Gustav Tunason Väpnare 1319, Lagman i Södermanland 1348, Svea Rikes Marsk 1355, Död 1360. Von Stiernman nämner väl hans Fru för Mechtild Lydersdotter; men kan hända han varit tvänne gånger gift och ägt Katharina Gudmarsdotter i förra eller sednare giftet.

(*e*) At Anund Sture är ibland Sten Sture den äldres Åttefäder anses af våra häfdatecknare för en afgjord sak, men skiljagtighet har yppat sig rörande den förstnämndes fader, hvilken Messenius kallar Tunno, men Cantzlie-Rådet Lagerbring tror hafva varit Westgötha Lagmannen Algot Brynolphsson, och det i anledning af Skara Kanikens Sven Johanssons beedigade vittnesmål, at Algot Månsson, Anund Stures Sonason, härstamade tertio gradu consangvinitatis ab eodem patre b. Brynolphi. Detta synes väl vara et nog vigtigt skål, men, om Anund Sture ägt någon dotter af Algot Brynolphsson, kunde äfven Algot Månsson sägas leda sin uprinnelse ifrå honom i tredje graden. Sant är, at man af Historien icke kan upgifva om han ägt några döttrar, men detta bör förefalla oss så mycket mindre underligt, som man icke ens med fullkomlig visshet kan utstaka antalet af hans Söner. Kan ock hända, at icke så många af dem varit kände, om icke ena Sönens qvinnorån gjordt denna slägten mera namnkunnig. Messenii upgift torde således tils vidare icke aldeles böra förkastas, och om den i Gåfvobrefvet nämnde Tuno Anundason är den samme som Messenii Tunno har man någon anledning til den gissning, at Anund Sture kan hafva ärft namnet Anund efter sin fa-derfader. Men detta är och blir blott en gissning, som

nu mera, i brist af handlingar, svårligen torde kunna utredas. Skada, at Sigillen til förevarande Gåfvobref åro förstörda; ty annars hade man kan hända af dem kunnat hämta något ljus i saken.

Sluteligen får anmärkas, at detta bref är tryckt i Jonæ Laurenii Diss. de Ydria Pars Prior pag. 52 men hvarvid det misstag, af skrif eller tryckfel, inslutit, at i stället för Tunónis står Sunonis. Äfven saknar man i de öfrige därstädes aftryckte gamla Pergaments bref den noggranhet, som är nödig, då slike Documenter skola framläggas för almänhetens ögon.

Peder Jönissons Salu- och Gåfvo-Bref på Norrgården i Asby Prästegård.

Alla thöm män thetta breff höra älla see helsar jak *Pedher Jönisson* bygiande j Flidishult i Näsby Sokn kärleka med gudi Kongör iak allom mannum med tesso mino opno breffwe at iak med samtykkio minna älskäleko husfru *Meritta Jönissa dotter*, kärlek oc god vilia giwit, oc lalt haffwer, min gard j Asby ligiande j Ydhre Asby Kirkio oc til prestins bord ther sama stad som kallas Nörderste gardin, före wara föräldrars siälarökt swa at prester äptä prest hvilikin ther är älla koma kan skal pliktoger wara for thöm äwärdelika bidhia Ok for firitigi mårker redo pänninga sadana mint mik väl at nöger Ty uplater iak oc affhender minne husfru oc warum arvum, then forenempda gardin med allom tillagom thomptum oc thomptha stadum, thorpum oc thorpastadum fiskäwatnum oc qwärnastadum j akrum oc engiom j watho oc thorro, ängo undhan takno som ther aff allir tilligat hafwer, hwat thet helst nämpnas kan,

kan, oc til egna jak thet fornämpde Asby Kirkio oc til prestins bord til äwärdelika ägo, forumbowarat stadugd oc obrutlikt halda utan alt argt, Til visso oc stadfestilse bedes iak hedherlika manna insigle for thetta breff *Swens* summa Herra *Swens* i Sunde Herra *Philippossa* j Torpum *Jöns Knutssons* med mino egno Datum apud predictam ecclesiam Anno D:ni M:o CD:o XXX:o qvarto die Pentecostes.

Brefvet är på pergament och har varit försedt med fem hångande Sigiller, som nu äro förlorade.

Peder Jönsson var af Båtefamillen och RiksRåd i Kon. Eric den XIII:s tid. Af detta bref får man lära hans Frus namn, fast man derföre icke vet af hvad ått hon varit.

Nåsby Söckn är Annexa til Bexheda i Wexiö Stift och Jönköpings Lån. I Smålands Beskrifningen heter det, at Flishult först blifvit anlagt at framledne Fältmarsken Jöran Silfverhielm, men af detta bref, så väl som flere Medeltidens handlingar kan intagas, at det af ålder varit ett Herresåte, och at de först kånde Stamfåder af Båte-Familien skrifvit sig til Flishult.

Af detta bref vinner äfven Östgöta Stifts-Krönika tilökning af en Pastor, nemligen Philippus i Torpa.

Ålina Ragvaldsdotters Gåfvo-Bref, på Bredagården til Asby Pråstegård.

Alle the män thettà breff höra ålla see swa äpterkommande som them nuu ärnu helsar iak *Ålina Ragvaldzdotter* äwärdhelika med waro Herra föreskodhandes granlika the manne haver ey meer visselika aff sino wärlzliko gozze uutan swa mykyt

 han

han j mylda gerninga ſkipar Ok tel guz hedhir ſkiptar ok ſiäla gaghn wil iak ok ſtadhlika förethänkio ok helbregdho til ſamvith ok likama minne ſiälarökt ok minna föräldra helſamlika forcſee aff thy gozze gudh haver mik uunt äpter thy iak thet ey än giort haver ſom iak acte uutan nuu gierna äptir minne makt göra wil med guz hielp i ſva matto thet iak aff guz inſkiutelſom med ſamthikkio ok helo radhe mins älſkelika husbonda *Giurdhz Karlsſons* ok flere minna frenda ok vina haver uunt ok givith in tel prästins bordh i Asby een gardh i ſama bynom liggiande ſom kallas bredhe gardhen med huus ok iordh akir ok äng ok ſiſkewatnom vato ok thörro innan gardhe ok uutan ängo ondantakno ſom ther haver aff aldir uundir lighat tel äverdhelika ägho medh tholiko wilkor thet äpter min dödh ſkal präſter äpter präſt ther ſitiande ävärdhelika for minna ſkrevadho ſiäla röktena halda ſwaſom är een mäſſa uum hvar manadh thet är threttan meſſor uum areth for mins framfarna bonda ſiäl ok mina ok for *Giurdhz* ſiäl mins husbonda ſom iak nuu haver ok andra mina föräldra Ok the fornempdo threttan meſſona ſkulu ſwa ſkipas uum arith thet thre Sighings aff the helgho Thräfaldelikheet thre aff vare Ffruu thre aff allom helghenom ok fira for alla Chriſtna ſiäla äverdhelika halda ſkolande ſom foreſaght är Ok afhände iak mik thän fornämpda gardhen ok minom ärvingom med allom ſinom tellaghom ok alstingx upſigher ok allaledh uundergiver uunder fornämpda prästins bordh i Asby förbiudhandes alla minom frändom ok ärvingom uunder Guz ban ok the helgho Kyrkio thet the hvarghen med them foreſagdha gardhenom ſik bevarin älla nakra-

raledh teldyrvins han hindrà älla qvantà moto thesso mino opno breve ällà nakralund thesse mine siälarökt moteita äpter thy iak haver thetta laghlika giort i goda månna ahöro ok närwaruu Tel hvilkunx thingx vitnesbyrd ok mere visso bedhis iac ärlika insighle svasom är Herra *Åringisla* Sonasons *Jdrls* Herra *Boo* Bosons Riddare *Uulf* Joansons Herra *Pdtar* Kirkiopräster i Sunde provasta Herra *Holmstens* Kirkiopräster i Thorpom Herra *Swens* Kyrkiopräster i Rydhe ok *Anders* Thorissons med mins husbonda insighle *Giurdhz Feothz* ok mino eghno Datum Anno domini M:oCCC:oLXXX tertio sub Sigillis predictorum presentibus in pendenti in testimonium premissorum Fferia qvarta post dominicam reminiscere

Brefvet är på pergament och har varit bestyrkt med nio stycken vidhångande Sigiller, som dock alla äro förlorade.

Bifkopens i Linköping *Hans Brasks* Aflats-Bref, för Asby Kyrkia.

Universis Sancte matris ecclesie filiis Johannes Dei gratia Episcopus Lincopensis Salutem in domino cum augmento gracie Salutaris Cum omnis etas ad peccati lapsum sit procliva omnipotentis Dei misericordia vias ostendit multiplices quibus in peccatorum remissionem resurgere valeat a peccatis Nos igitur cupientes domino poputum acceptabilem reddere ac bonorum operum Sectatorem intimis desideriis affectamus ut ecclesia Parochialis in Asby in Ydria nostre dioecesis debitis habeatur reverentia & honore Omnibus & Singulis vere peni-

nitentibus & confessis, qui eandem ecclesiam devocionis gracia in precipuis eiusdem festivitatibus visitaverint missas aut alia divina celebraverint aut audiverint seu ad fabricam aliquid boni donaverint legaverint aut donari vel legari procuraverint pro pace & tranquillo ecclesie & regni statu Deum devote exoraverint aut eidem quomodolibet manus porrexerint adjutrices de omnipotentis Dei misericordia confisi beatorumque Petri & Pauli apostolorum auctoritate qvadraginta dies indulgenciarum de iniunctis eis penitenciis misericorditer in Domino per presentes relaxamus Datum in eadem ecclesia predicta Anno Domini MDXIII Fferia qvarta qvatvor temporum mensis Decembris Nostro Solito Sigillo presentibus apposito in pendenti.

Brefvet är på pergament, men Sigillet saknas. Är tryckt i Laurenii Diss. de Ydria, men felagtigt.

Med feria qvatvor temporum förstås förmodeligen Qvatember, som infaller Onsdagen efter Tredje Advents-Söndagen.

Calendarium Œconomicum

afſkrifvet ur en gammal hushållsbok efter Biſkop Braſk, *hvilken förvaras på Linköpings Bibliothek. Den innehåller föreſkrift för gårdsfolket i Biſkopens hus, ſå väl om matordning, ſom öfrige hushållsmål, och är med noghet afſkrifven af Kyrkoherden* Per Kylander. (*)

(*) Bokſtäfverna vid ſidan utmärka dagen i månaden efter det namn han bar, och inträffa ſtundom med de ännu i vår almanack bibehållne namn.

Calendarium Oeconomicum.

E Cod. Braſkiano MS:o Biblioth. Lincop.

JANUARIUS

Koköth Gris ſtek Raſtödil oc Höns til Faſtelagen hvar Sönnadag eller hara.

Ci ci o Ja nus E pi ſi bi pau ca pit oc ſe mar An pris Hen Fab ag vin e me Pau li jul ſe cun do.

Laatt förſla aff Suderköping fiſk, ſallt &c. med före är.
See hwar gardſfogte til ath han med ſine eygne ökia oc Landbo faar in ſin tienda ath han ey leyger för dyra förſla lön ſóm owitoge göra. Item rede til ſina ſäkkia oc ſledar oc acharede.

Om lagting hofflag baſt ſpiik ſom ſkikkis then tionden ſkaal byta, oc hwad tionde til Lincöping eller andra garda laat ſtrax hemkomma.

Kööp cläde naar ſwa är kööp. Item näfver. Item baatſpiik. Item ſaltfiſk baſt til Röne hofflag ſkoffla ſpada ſelſpek a Pauli til Scolaſtice.
Hug in Ny thet tymber ſom waractogt ſkal bliffva.

FEBRUARIUS

Ig pur blas an a dor fe bru ap Sco las ti ca Va fig Ju li con iun ge tunc Pe- trum Matt ti am in de.

Kööp i Wastena haffragryn oc ärther til halffva aareth. Olia oc salt fisk naar köp är til Sommaren. Item Skansk sill.

Acta thina fiska werka med ssen bär oc hvad ther til höre.

Köp Skanska sill om swa görs behoff.

Item laath heemkoma chatisse ved Klyffva oc torka och sedan binda. Item laath binda Sommer noot näth skötor, lanor oc miärda. Catisse ved skal wara V alne langer ey meer. Item bunden XV alna hwar tridi blaad ny veder bindes med kärra vidior oc ey baccha vidior hwar armen iiij alna med ij band catissan med iij band aff linför retta til hvara I:c vidior oc 140 blaad joo rettare jo bätre.

Item förwara tith Sädekorn ath thet ey möglis äller brennes.

Laath afften oc om ottona färda thin aarder harffvar arderskide oc torka ath the lätna oc them väl billa.

MAR-

Mar ci us off fi ci to de co ra tur Gre go ri a no Ger trud Jos qve be ne junc ta do mi na ge ni tri ce

Laath blanda miöd brygge oc bacha thet lenge ſkal wara.

Laat klyffva gardafang oc renſa ſtaffwer ſwa thet lätnar.

Laat ſätia thina Katiſor paa nyyd oc ey i nedom.

Laat renſa oc qviſta trägarden i Mars nedom.

Laat gella thina griſe oc merkia thin ſwiin för än the köras a markena oc ſcriif a veggena huru mang the ära.

Item acta thin hemſwiin gödas ſcola om Sommaren.

Fförwara thina vinter nöther billar trampar notſledar oc all annan akanredſkap under taak.

Item acta til Varfiſke med liuuſter miärda oc nääth at ey förſymes fiſkieleken.

Item Läg under tina ſleda dröger höö träa oc andra alla tina ſleda tha thuu them inſäther.

APRILIS 30.

A
pril
in
am
bro
ſi
feſ
tis
o
vat
at
qve
ti
bur
ci
hinc
va
ler
fanc
ti
qve
ge
or
mar
ci
qve
vi
pe
tri

Steek från Paſka til Pingesdaga hvar Sönnedag Raſtödil, Koköth färſt eller ſaltgrönt Griſe eller Höns eller fogla Järpa Orrhöna eller Fiäderhane.

Laath kaſta tegel leer hvad ſom fattades i höſtas oc laat tekkia ugn oc lada för än thuu böria lata ſlaa.

Item laath Kalkmakaren ſtöpa kalk, acta baara balior oc trog.

Laath brenna föl ſkuut oc heſta ſom utſlaas ſcola oc läg a them lönmerke för trätta ſkul.

Actha the heſta ſom ſcole gaa med ſtoden ath the äro oförderffvede vel ſkaffte oc litte.

Laat driffva oc tiära bator Jacter oc ſkep oc täk thin bathuus at batana ey giſtne i ſolenne om Sommaren.

MATUS

MAIJUS 31.

Phi
lip
crux
ſpi
ne
Jo
ha
la
tin
e
pi
ne
re
i
qve
May
us
e
po
le
ri
e
te
net
Ur
ba
num
bri
gi
de
pe,

Tilſkikkes then ther ſaltar ſommarſtröming i bravikene I läſt eller II. oc annar til aal, rekkiana ſom ther ſaltar ock actas tunnor oc ſaltet i tiidh.

Köp jerpar oc andra vilfogla til peperſylta, laat göma fiädren.

Laat nuu mala thina ſäädh miöl oc malt til aarſens behoof oc ey tha melda trang är eller djupa väga.

Gööd lerana tiokt oc ſanden tunt.

Hug ämpne trä til träller väler kogger oc hiuulved oc til Sagaqvarnena.

Laat göda thin Kalgard oc ſätt kaal ath tilräkker öwer aareth.

JU-

JUNIUS.

Steek hwar Sönnedag til Pedermessa från Pinges-daga att Lamba-köth saltgrön Rastö-dil saltgrönt Koköth Unghöns Grise eller saltgrön Gaas.

Steek til Michilmessa Koköt oc Faraköth Saltgrön Rastödil Unghöns.

Nic
mar
e
ras
me
jun
dat
me
pri
mi
bar
es
an
ton
vit
ci
bo
Mai
Ger
ha
bet
mi
li
io
han
le
pe
paul

Lat tekkia thina ladur til höö oç korn för än thet införes.

Laat göra skoo til aareth medan liuust är oç dagen är lang.

Laat öra thina qvarnedamma oc fylla op med warmt är.

Kööp Smalanst lärofft, tor Strömming bast lia vagna riffver.

JULIUS.

Laat sylta valnötter förän trääd vexer i them.

Kööp i Skäninge Vermelandss spikilax oc törr Göss, och stundom salt tha marknaden är sliten.

Item Acta herskiärs fisket med tunnor oc salt oc penningar Ööl oc bröd.

Item i Lödösa kööp baggafisk om Laurencii.

AUGUSTUS.

Vin
ste
steff
re
do
trans
Sixt
Ci
ri
lau
tius
bur
yp
euf
vir
gi
nis
ag
qve
be
nar
thy
mo
bar
lu
do
ruff
au
jo
fe
li.

Laat sylta Kyrsebär. Item förwara ath minste 1 tunna färga til Kirsedrank. Item laat siuurda laagen pro sapore med succher oc neglicor.

Laat saa thin vinther rog oc see ath iorden är vel redd gödd oc hegnath.

Laat stöta must in curiis.

SEP-

SEPTEMBER.

E
gi
di
um
Sep
ha
bet
na
do
ro
pro
ti
qve
cru
nic
An
lam
ber
tum
cum
mat
mau
ri
ci
us
et
da
ve
mich
ie

Vänth om ſtubben tha ſkoret är tha ſetna iorden.

Laat kaſta leer til tegelladuna oc ey i waar.

Renſa oc banda väl thin ſaltakaar, ath maten ey förderſves. Acta thine tymer til ſylta, oc ſaltgrönt. Item til gäſs oc mätiſter the kaar the ſcola i ſaltas. Item kaar til ſyltakaal moraröther oc oc pederſilie röther.

Gaas til ſteek oc om hwar Sönadag til Martini incluſive.

Mäntes ij uxahuder til grimor ſadelgiorda oc ſtegleder.

OCTOBER.

Rem
le
o
franſ
oct
esſ
bri
gi
di
ge
re
on
qve
ca
lix
ti
hinc
lu
cas
et
v
cor
ſe
ne
Criſ
pi
ni
ſy
mo
nem
qvint

Laat hugga thin Aars ved förſta barfroſt med ſkogen är reen oc lägh i kaaſt, oc timber til Sagaqvarnen xx tolffter åt minſta.

Aſtha thina vintherroffvor i ſaandkulana. Sylta faarmiölk.

NO-

NOVEMBER.

Om ne no vem ber ha bet qvart te o mar tin bric Epis cop hos pes e li qve ce cle cris Ka tar Vi ta fatt an;

Laat meltä thin aarswext oc affrath för än tienden inkomber oc sidan - - för än helt böria warda. Laat säya til ath affradet inkommer.

Laat opdraga batha ock ökiör.

Om Sönnedagen fran Martini til fastalager. primo köth färst eller salt hara höns.

Löpa hestana i fodering epter gamblom sid först vester uuth för Juulen.

Laat rökia thet flesk thuu vil ey hersna skaal.

DECEMBER.

De
cem
ber
bar
ba
ni
co
con
ma
qve
Da
ma.
lu
cia
hinc
o
fa
fic
qve
Tho
mas
mo
do
natt
fteff
jo
pu
Tho
me
fil

Om Thome köp hoffflaag vilbradh ferfk fifk til Juul, taakfpiik.

Läfis Gardfs rätten oc Småfwenna mifta hudena.

Dicatur Camerario qvod provideat de oblacionibus inter familiam in Vigilia Nativitatis dividendis.

Löpa heftana aff ath fenefth uti fodringena.

Presterskapets Betänkiande om Exorcister, som i Capitulo Stockholmensi förhördhe åhre.

Wij Efterschrifne af Presterskapet, som här i Stockholm församblade äro, gjöre vittherligit, ath Anno 1620 then 5 Decem.; tå wij, efther Kongl. Maj:ts vår Allernådigste Herres och Konungs befallning, voro församblade uti Stockholms Capitel, inkommo the Ädle Välbördige Gode Männ *Lindorm Ribbing* til och *Erick Jöransson* til Herresäter, tå ock Kongl. Maj:ts vår Allernådigste Konungs och Hesres Fiskal, välachtad *Lars Ulufson* kom och tiltalade *Henrick Larsson* och *Måns Nilsson* Borgare i Norköping sampt *Jon Larsson* en Landbo - - - - och en Djecken benämd *Richardus Laurentii.* Hvilcke tå alle voro tilstädes och blefvo hvar efther annan tiltalade: med hvadh skjäl the kunna försvara then Svartkonst såsom the hafva brukat i förliden Sommor vidh Söderkjöping op i Bergh och sedan vid Eekenääs, thermed ath the hafva läsit några Gossar i Syyn, som skulle see them uth nedersathe och fördolde skatter i jorden, brukandes thertil några otilbörlighe och ochristelighe exorcismis & adjurationibus, såsom ock Ceremonier och åthäfvor, eftersom af theras Svartbook är til att see och förnimma. Thertil the svarade sig icke kunna förneka sådant skjedt vara både vid Söderkiöping och Eekenäs; och ath the således hafva gådt thermed til verka, efter som theras

Schriffteliga bekjännelse innehåller. Men the bekjenna sig af oförståndh sådana öfverdådighet hafva företagit, icke vetandes thet vara så illa gjordt, som the nu förnimma, och thet i sanningh ähr. och ödmjukel. begjärade, att them må vederfaras Nåd, och icke Rachen. Sammaledes kallade vi them ock tilstädes i Capitelet then 6 Decembris, och ibland annat, granneligen besporde, om the före eller sedan, samma Svartkonst hafva brukat och om the therigenom något funnit och förverfvat hafva. Thertil the aldeles nekade, och föllo til ödmjuk Bön, Och i synnerhet then gamle mannen *Henrick Larsson* inlade therne och följande Böneschrifft, theruti han sin brist uppenbarligen bekjänner, och ödmjukeligen beder, at sig må vederfaras barmhertighet, efter han thet af oförstånd med the andra samtyckt hafver, och aldrigh sjelft Personlig varit tilstädes then tidh brukadt är. Så althenstund H. K. M:ts Fiscal, efter H. K. M:ts befallning ville ath vi skole schrifteligheen författa vår sentents och Betjänckjande om sådana oloflighe bedrifter, hafve vij thet hörsambligen efterkommit. Och til thet första vittnar then Heliga Schrift, att Gud Sjelf hafver förbudit Israels Folk, ath ingen skal vara en Besvärjare, eller en Svartkonstig eller någon then ther en dödan frågar. Och then som sådant gjör, han är Herranom en Styggelse: Deut. 18. v. 11 & 12. Såsom ock genom Mosen befaller Herren, att sådane skulle varda dödade Exod. 22. v. 18. Levit 20. v. 27. Och effter samma befallningh hafver Saul, then förste Konuungen i Israel bortdrifvit utur Landet Spåmän och Tecknetydare, som skrifvit är, 1 Sam. 26. v. 3 & 9. Sammaledes

des gjorde Affa Josaphat, Ezechias, Josias Juda Konungar. Så är thet ock en grufvelig Synd emot the första och andra Budorden att ju ochristeligen missbruka Guds Heliga Ord och Nampn uti sådan dårachtig handel och företagande, af Gudi högeligen förbudit. Och vil Gudh intet låta honom blifva ostraffad, som Hans nampt missbrukar Exod. 22. v. 7. Och således hafver Herren befallt uti sin eghen politia straffa Svartkonstighe, Besvärjare och andra sådana theras vederlikar.

Men in Constitutionibus Imperatorum & Regum förnimme vij, ath the allenast blifva straffade til lifvet, som af berådt modhe vedersaakade Gudh och sin Christendom och mancipere sig Satan både til lif och Själ, efther som man af theras egen bekjännelse hafver förnummit. Men the andre, som af oförstånd och ovethighet bedrifva Löfjherij, Signerij och annan sådan flerdh, the pläga straffas exilio, Carcere, mulcta pecun., edia &c., helst när icke något maleficium thermed är bedrifvit.

Så althenstund troligit är, att thesse fattige Männ hafva utaf fåkunnighet och ovett fallit uti thetta dårachtighe företagande, och nu synes thet gå them högeligen til hjertat, begjärandes förlåtelse förft och främst af Gud och sedan af alle Christne Människor, hvilka the med theras Svartkonst storligen förarghat hafva; velom vij hafva H. K. M:t underdånlighen öreställt, om icke rådeligit vore, att the straffades mulcta pecuniaria & carcere, och then djecknen med Schole-näfft, och sedan stå uppenbara Kyrkioplicht, och theras missgerningar förkunnas af Predikstolen, att all-

 mänt

mänt må varda kunnogt, hvilken ohyggeligh Synd thetta är, och huru högeligen Gud henne förbjuder, på thet andra må fatta häraf en fruchtan och reddhogha. Och efter en gudfruchtig Öfverheet tilhörer icke allenast straffa the Synder, som äro emot then andra Taflan i Tijo Guds Budh, utan ock låta Straffet gå utöfver the missgerninghar, som bedrifvas emot then första Taflan, som är: Affguderi, Truldom, Guds Nampns försmädelse, Grufvelighe Eeder, Evangelii förackt &c. Och vij förnimme (thet Gudh bättre), at månge sådane Synder här hoos oss taga öfverhanden, besynnerligen med Truldom, Spådom, Signerij, Löffjerij och sådane exorcister, som med thesse skjedt är, hvarigenom Gud blifver högelighen förtörnad, och til befruchtandes är, att Hans Gudomlighe Maj:t therföre med Straffet besöker Land och Folk. Derföre synes ganska rådeligit vara, att H:s K. M:t låther utgå ith uppenbarligt Edict och Förbudh, att ingen må fördrista sig sådant til att bruka efther thenna daghen, icke heller til att sökia sådane Spåmän och Spåqvinnor, och att Straffet måtte varda determineradt icke allenast öfver them söm sådant sig olofligen företaga, utan ock öfver them som löpa therefter uti sin nöd och trångmål. Hvilket när thet skeer, varder Guds Namps Åhra och Evangelii lopp fremjat och förfordradt, och Trulldom, Löfjerij och annat sådant Guds Nampns missbruk, (hvilket hindrar många människor til sin salighet), förminskadt och utrotadt. Och thetta är vårt enfallighe betänckiande om desse exorcisters förhafvandhe. Såsom ock ödmjukelighen begjäre, att thet til

thet

bäſta må varda opthagith. Actum Stockholm Anno & die ut ſupra.

Petrus Kenicius
A. Upſalienſis.

Johannes Rudbeckius.
E. Aroſienſis.

Jonas Kylander.
E. Lincopenſis.

L. Paulinus.
E. Strengnenſ.

Petrus Erici. R. Præſes
nomine Capit Stockholmenſis.

Med denne dom var Kgl. Maj:t icke vål tilfreds, utan faſt otolig, och befallte Nådel., at ofvanb:de Herrar en fullkomlig Dom på Saken och förb:te Perſoner, förnåmligen om Hendrick Larſſon, ſom theras Director och Anſtiftare var, fälla ſkola, hvilket ock blef vålbem:te Herrar efter H. K. M:ts ſtrånga befallning andragit och tilkånna gifvit. Anno ut ſupra.

FÖRTECKNING

På de Skådepenningar och Mynt, som för det närvarande finnas i Linköpings Bibliothek.

Denna Myntsamling är först grundlagd af ÄrkeBiskopen Dr. *H. Spegels* Son *Jacob* hvilken till sitt enskildta nöje dermed gjorde början. Efter hans tidiga frånfälle skänckte Fadren, hvad Sonen samlat, till Gymnasii Bibltotheket (*). Detta har tid

(*) Biskop. H. Spegel som ömt saknade denna sin Son, låt förvara hans minne i Linköpings Domkyrka genom ett på Södra väggen, ej långt från Orgelvärkett, uppsat stort, vackert och väl arbetadt Epitaphium utaf trä. Taflan, som är aflång svart, omfattad af ljusa och förgylda ramar och Bildhuggare-Arbate, innehåller följ. Minnesskrift:

S. D. S.

Unico atque integriter dilecto Filio Suo, Liberalium artium virtutumque omnium juxta Studioso, Jacobo Spegel. Qui ut veræ pietatis & variæ eruditionis decora assequeretur, præclara quævis exempla atque monita impigre sectatus, nihil unquam sciens volensque omisit, quo Spem Parentum Bonorumque gratiam putavit augendam, in discendo promtus, in dicendo prudens, Nemini meliorum invidus, Nemini nisi pejoribus invisus, quin potius, animi candore, ingenii elegantia, morumque comitate omnibus amabilis vel dudum factus, vel olim videbatur futurus. Verum occulto morbo sensim languens, & Upsalia demum redux, itineris, quod ad Exteros meditabatur, metam in paternis ædibus a Deo fixam inve-

tid efter annan blifvit ökadt genom fleras frikostighet, hvilkas namn äfven här anföras, så vidt de äro af Utgifvaren kände.

Mynten förvaras i lådor i tvänne dertill inrättade skåp, och äro med sorgfällighet i ordning lagde, inskurne i sina paff, samt i Catalogue införde af Aff. och Reg. Fältsk. Herr *Abraham Söderberg* (*). Alla mynt äro af *silfver*, hvilkas materia icke serskildt är utsatt.

I. Bracteater *och gamle* okände mynt. (**)

Berch.

36. *Hålpenningar* (Bracteater med åtskilliga ganska tydliga figurer och tekn,

nit, nam paucos tantum dies decumbens, Suorum inter planctus & Lacrymas, Sua vero Sancta Suspiria beatissime exspiravit, atque teneri instar floris gratum svaviter odorem Spirantis, vah! subito evanuit. Ne autem tam charæ prolis memoria simul evanesceret, exiguum hoc Monumentum, ceu artium virtutumque Ejus Simulacrum, merito posuere Mœstissimi Parentes

Haquinus Spegel & Anna Schultin.

Härunder läses på en mindre Tafla:

Text. Funebr. Sapient. 4. *v.* 16.

(*) Till undvikande af en vidlöftig beskrifning, och på det Läsare, som finna nöje i dessa ämnen, månne känna hvilka mynt här menas, har man i brädden anfördt sidan och numern, der de finnas upptagne af framl. C R. och Ridd. *Berch* i dess *Beskrifning öfver Svenska mynt och Skådepenningar* Upsala 1773.

(**) Hvarje numer innefattar en serskild låda.

Tr. 36.		S.	N:o
	hvilka ej kunna föras till någon vifs tid eller Regent. (***)	I.	följ.
21.	Släta Bläckmynt okände. (**)		
8.	Hålpenningar okände. (*)		
5.	Små aflånga Mynt. (†)		
Tr. 70.			II.

(***) Förestående hålpenningar, fom i denna famling utgöra en ferfkild clafs. blefvo 1786 funne i *Styra* by och *Styra* Sockn nära vid Vadftena, af Rufthåll. *Peter Dahl* i famma by. De träffades på ett fpadtags djup i en åker nära en ftor ften, och voro i början få, men vid ytterligare gräfning ökades mängden och man kunde röja att de varit förvarade i en nu mera alldeles förmultnad brädlåda. Huru ftort detta fynd varit kan icke med noghet utfättas, men omkring 9 Skålp. uppgofvos till inlöfen. Man har anledning att tro att åfven få mycket blifvit på annat fätt förfkingradt, och hela fyndet fnarare ftiga till 50,000 än 3000, fom det i Uppf. Sällfk. Tidn. N:o 94 1786 upgifves. Det är anmärkningsvärdt, att de få väl till fkrot fom korn hafva ett lika förhållande, få att alla hålla 13 lod 4 gran, och mellan 90 och 100 utgöra ett lod.

Sjelfva fyndet beftod dels af *Bracteater*, dels af tväfidige *Mynt*. Af de *förra* voro omkring 26, af de *fenare* 16 variteter. *Hålpenningarne* äro ftörre delen präglade med hufvuden af männifkor, djur eller foglar, men *Myntens* prägel få afnött, att deraf ingen upplysning kan hemtas, om deras ålder eller hembygd Hvad Bibliotheket af begge flagen äger, är en gofva af för detta, Herr Kyrkoherden *Per Kylander*, hvilken åfven lemnat deffa tillförlåtliga underrättelfer.

(**) Höra til ofvanftående fynd från ftyra.

(*) Desfe åtföljde *Spegelfka* Samlingen, kunna icke här föras till någon vifs tid eller Regent.

(†) Hafva präglade otydliga bokftäfver, fom fynas Ryfka.

Tr. 70.

Berch.

II. BRACTEATER *och gamla* SVENSKE MYNT.

		S.	N:o
1 Gammal *Hålpenning*, fom plägar tillſkrifvas OLOF TRÄTELJA (*)			
1 BJÖRN på Håga af *Hedlinger*, 7:de ſtorl. (**)	317		
2 *Hålp.* fom man plägar hänföra under ANUND JACOB (***)		18	5.
4 *Blåckmynt* af RAGVALD KNAPHÖFDE	- -	19	1.
5 *Hålpenningar* af K. SVERKER		20	3, 4.
3 *Blåckmynt* af K. ERIC *Helige*		- -	1, 2.
1 *Hålp.* af K. ERIC *Låſpe*	-	22	3.
4 *Hålp.* af K. WALDEMAR och BIRGER	- -	- -	3, 6.
3 *Blåckp.* Dito D:o			
1 D:o af K. MAGNUS *Ladulås*		23	2.
3 D:o af K. BIRGER *Månsſon*		24	1.
2 D:o af K. MAGNUS *Smek*	-	- -	1, 2.
2 D:o K. ALBRECHTS Örtog	-	26	1, 3.
3 *Hålp.* af Dr. MARGARETA	-	27	2.

Tr. 105

3.

(*) Finnes afritad hos *Brenner* N:o 20 bland *Numi antiqui Suetici, qui ad certos reges referri nequeunt*.

(**) Anföres här för at följa den chronologiſka ordningen.

(***) Af efterſtående Mynt äro genom Kongl. Cantzli-Collegii förſorg 25 ſt. Bibliotheket tilhanda komne af det ſom 1791 gjordes vid Veſterås.

Mynt. ant.		Berch	
Tr. 105		S.	N:o
3	Dito af K. ERIC af Pommern	28	1,2,3.
1	D:o af K. CHRISTOPHER af Beyern - -	30	1.
2	D:o K. CARL *Knutsons* Stockh. Örtog - -	31 f.	2, 3.
1	D:o STEN STURE *den äldre* Hel, half Örtog -	33 f.	2,3,6.
1	STEN STURE *den Yngre* half Riksdalr. af 1512 -	39	6.
1	- Stockh. half Örtog -	38	3.
1	- Westerås Örtog half -	38	5.
6	- - hela och halfva Örtoger. - - - -		

K. CHRISTIERN II.

1	Klipping af Koppar -	42	5.
1	större Mynt - -	43	6.
4	mindre D:o - -	l.	c.
3	st. af *Severin Norrby* -	43.	8,10,13.

III. K. GUSTAF I.

1	st. *Medaille* i Bronze af *Karlsten*. Konungens Bröstbild. *Fråns.* En triumphport: *Ob Patriam fidemque strenue vindicatas.* Af 16 storleken. -	325	- - -
2	st. *Stockholms* Örtog hel. -	47	6.
1	st. *Stockholms* Örtog half -	48	15.
1	st. Dito D:o med munkstil	48	17.

Tr. 139. 1 st.

Mynt. ant. Berch.
Tr. 139. S. N:o

1 st. *Westerås Örtog* hel - 49 22.
1 st. *Markstycke* - - 50 26.
1 st. *half Mark* - - 50 29.
2 st. *Två öres stycken* - 51 31.

K. ERIC XIV.

1 st. *Medaille* i Bronze af *Karlsten.* Konungens Bröstbild. *Frånf.* En afbruten värja liggande på et bord: *Rigore suo dissiluit nimio.* af 16 storleken. - 325 - -
1 st. *Markstycke* rutformigt 16 öre 59 13.
1 st. *Halft öre* - 59 12.

IV. K. JOHAN III.

1 st. *Medaille* i Bronze af *Karlsten.* Kgns Bröstbild. *Frånf.* En Kgl. Krona: *Injusti carceris justum premium.* af 16 storl. - 325 - -
1 st. D:o D:o af 6 storl. 329 12.
1 st. *Medaille.* Konungens bild i harnesk med Krona, äple och Svärd, omgifne af 23 Svenska Province vapn. *Frånf.* Svenska Riks-vapnet under en Kongl. Krona m. m. - 64 5.
2. st. *Markstycke* enkelt. - 67 18.
3 st *Två Öresstycken* med små olikheter - - 68 23.
1 st. D:o D:o - 68 24.

Mynt. ant.		Berch. S.	N:o
Tr. 156.			
3 st.	*Öresstycke* Enkelt -	68	25.
4 st.	*Halft Öresstycke* - -	68	27.
1 st.	*Fyrk* - -	68	29.
1 st.	*Två Penning.* -	69	30.
1 st.	*Fyra mark stycke* Klipping *rutform.* - -	69	33.
1 st.	*En markstycke* Klipping D:o	69	35.
2 st.	*Klipping 8 öre* fyrkant. -	69	37.
1 st.	D:o *4 öre* D:o -	70	38.

K. Sigismund.

1 st.	*Medaille* i Bronze af *Karlsten.* Kgns Bröstbild. *Frånf.* Polska och Litthauiska sköl-den: *Hoc tectus nudatur avito.* af 16 storl. - -	325	- -
2 st.	1 *Öres stycke* -	72	7.
2 st.	*Halft Öresstycke* -	72.	8.

V. K. Carl IX.

1 st.	*Medaille* i Bronze af *Karlstén.* Kgns Bröstbild. *Frånf.* En hand håller et utdraget svärd öfver Lagboken: *Leges defendere nostrum.* af 16 storl.	325	
1	Riksdaler af 1605. *IIII mark Svenska.* - -	79	3.
1	D:o af 1608. *Jehovah Solatium meum.* - - -	82	8.
1	En marksstycke -	79	5.
1	*Två marksstycke* af 1608 -	83	13.
Tr. 180			

Mynt. ant. — Berch.

Tr. 180 — S. N:o

2 *En halfmarkstycke* af 1607. - 83 15

1 *Två Öresstycke* af 1608. - - - 16

1 *Ett Öresstycke* af 1611. - - - 17

Under Riksföreståndarskapet.

1 En *Örtog* af 1599 73 2

1 Ett *halft öre* af 1601. 74 7

VI. K. Gustaf Adolph.

1 *Medaille* i Bronze af *Karlstén*. Kgns Bröstbild. *Frånf.* En sol. *Totum haud capit integer orbis.* Af 16 storl. - 325 - -

1 D:o i Bronze öfver Konungens död och Seger vid Lützen. Kgns Bröstbild med omskrift. *Frånf.* En hand håller ett lagerkrönt svärd under Guds namn: *Stans acie pugnans, vincens moriensque triumphat.* 1632, 6 Novemb. 101 66.

1 D:o af Bronze slagen i Dresden 1631 af *Dailer.* K:gns Bröstbild och titel. *Frånf.* En andelig Krigsman, som med värjan i högra och en sköld med korsteknet i vänstra handen nedlägger Christna lärans fiender:

Miles ego Christi Christo duce sterno Tyrannos
Hæreticos simul et calco meis pedibus.
Parcere Christicolis me debellare feroces
Papicolas, Christus dux meus en animat. 92 32.

Mynt. ant. Tr. 189.		Berch. S.	N:o
1	En R:dr. K:gns bild till medjan med Commandostaf och Titel, under Guds namn. Innanföre: *Gloria altissimo* m. m. *Frånſ.* Frälſaren välſignar Verlden: *Salvator mundi ſalva nos.* -	112	17.
1	En R:dr. Kgns bild. *Frånſ.* Riksvapnet. Titeln begynnes på ena och ſlutas på andra ſidan 1632. (*) -	112	18.
1	Ett öre med Vaſen mellan G. A. R. 1613. -	116	46.
2	D:o - - - -	- - -	47.
1	D:o halft - - -	- - -	48.
1	Två öre Calmare 1624 -	- - -	49.
1	Ett öre Calmare 1626 -	117	50.
1	Ett öre Norrköping 1626	- - -	53.

Klippingar i Koppar.

1	Två öre af 1625. Vaſen mellan värdet - - -	- - -	54.
2	Ett öre af 1625. Dalpilarne i en ſköld - - -	- - -	55.
1	Ett halft D:o 25. D:o	- - -	56.
1	En Fyrk af 1625. -	- - -	57.
1	Ett öre af 1626. Arboga vapn en Örn. - -	118	58.

Tr. 204. *Rund.*

(*) Denne penning är med konſt utſvarfvad inuti, och förvarar 8 ſt. på Marienglas ritade bilder, af Hert. af Lothr. Deſs Gemål m. fl. Skänkt till Cabinettet af Madem. *Anna Eliſ.* Alf, nu gift Fru *Wagner.*

Mynt. ant.	Rundstycken i Koppar.	Berch. S.	N:o
Tr. 204			
2	Ett öre af 1627. Nyköpings Vapn - -	118	59.
2	Nyköpings fyrk 1629. D:o	- - -	61.
1	Ett öre 1627. Arboga Vapn	- - -	64.
1	D:o - D:o -	119	65.
1	Ett halft öre 1627 Arboga Vapn	- - -	66.
1	Arboga Fyrk 1627 -	- - -	67.
4	Ett öre af 1631. Dalpilarne	- - -	69.
3	Ett halft öre D:o -	- - -	70.
1	En Creuzer af 1632 -	121	84.
1	En stämpelskifva af 1625.		

VII. Drottn. Christina.

1	Drottningens *Krönings Medaille* af Bronze. Drottn. Lagerkrönta Bröstbild och titel. *Fråns.* En Krona hållen af tvänne händer ur en sky: *Non aliunde.* af 26 storl. - -	132	37.
2	*Medaille* i Bronze af *Karlstén.* Drottn. Bröstbild. *Fråns.* Parnassen. *Sedes hac Solio potior.* af 16 storl. - - -	326	- -
	D:o D:o af 6:te storl. -	331	33.
1	D:o D:o *Phœnix Phœnicis Gustavi e funere nata.* af 6:te storl.	330	25.
1	D:o D:o *Ne mi bisogna ne mi basta.* D:o af Koppar -	331	36.
1	*Ducat* i Gull - -	141	2.
1	D:o : - -	- - -	11.
1	*Två mark*stycke - -	144	24.

Mynt. ant.		Berch S.	N:o
Tr. 229.			
1	*Ett mark*ſtycke af 1634 -	144	27.
4	*Ett öre*ſtycke - -	145	28.
2	D:o Revelſkt - -	---	30.

Af Koppar.

3	D:o med Dalpilarne af 1646	146	38.
1	¼ *Öre*ſtycke af 1654 -	---	39.
1	*Pollet* 1 Stop R. W. -	---	--
1	D:o 1 Kan. R. B. -	147	--
1	D:o ſt. Hr Fa - -	l. c.	--

K. CARL X. GUSTAF.

1	*Medaille* i Bronze öfver Valet til Thronföljare 1649. PfaltzGrefvens Bild. *Frånſ.* En trophée i båt utan ſtyre och maſt, men öfverſkyggad från Himmeln: *In Jehova ſors mea, ipſe faciet* -	149	1.
1	D:o öfver Kröningen. Konungens Bild. *Frånſ.* Drottn. CHRISTINA ſätter en Krona på hufvudet på den ſittande Konungen. *A Deo & Chriſtina*	---	4.
1	D:o öfver Konungens Död. En hand håller ett ſvärd, ſom af 6 andra ſvärd hugges: *Indomitus pro pace quievi* -	153	20.
1	*Ducat* med Kgns Bild och Valſpråk: *In Jehova ſors mea* et cet. - -	153	1.

Tr. 247. 1

Mynt. ant. Tr. 247.

	Berch. S.	N:o
1 11 *Mark* stycke med K:gens bild och Riksvapnet -	155	10.
1 1 *Öre* stycke med Pfaltziska Lejonet och Svea sköld -	---	12.
1 ¼ *öre* af koppar af år 1657	---	13.

VIII. Kon. CARL XI.

	Berch. S.	N:o
1 *Medaille* i bronze öfver Strumpebands-Orden af *Karlstén.* Engelska ordensbandet, som löper genom begge Konungarnas krönta chiffre: *Concordes ligat Carolos Carolor. Filios.* af 6:te storl. -	332	51.
1 D:o D:o öfver Skånska Kriget, af *Karlstén.* Konungens bild och namn. *Frånf.* Tre Lagerkransar, som beteckna Segrarne vid Halmstad, Lund, Landskrona: *Auspiciis ductuque suo ter victor in anno.* -	332	55.
1 D:o i bly, öfver *Skånska Kriget.* Kgns Bild med Lagerkrans. *Frånf.* Skåne afbildadt i en Qvinna som ligger på knä för en Hjelte, (Kgn i Romersk drägt). *Redeo veteres auctura triumphos* -	168	25.
1 D:o i bronze öfver *Tractaten i Lund* 1679. Kgns bild. *Frånf.* Guds namn kastar strå-		

Mynt. ant.		Berch. S.	N:o
Tr. 254.	lar på en hand utur ſkyn med ett ſvärd, ſom betäcker Skånſka vapnet. 1679. *Hoc enſe liberavit.*	170	32.
1	D:o D:o i ſamma ämne. Sverige, ſom en ſittande quinna, ſtöder ſig med vänſtra armen på Riksſkölden och håller i högra handen en Lagerquiſt: *Cum Carolo fauſta es ſine quo funeſta fuiſſes* - - -	---	33.
1	Dito i bly öfver *Konungens giftermål*, med K:gns bild och namn på ena ſidan och Drottn. på den andra - -	173	47.
1	D:o i bronze öfver Prins CARLS *födelſe.* Jupiter och Juno nedſläppa ett Piltebarn på norra delen af Jordklotet: *In gloriam ſeculi.* - -	174	53.
1	D:o D:o öfver *Rikets vålſtånd.* Polſtjernan utmärkt lyſande i norra Conſtellationerne: *Neſcit occaſum* - -	176	59.
1	D:o i ſilfver öfver Jubelfeſten 1693. Ett ſkepp kaſtadt af ſtormar: *Jactatur ſed tuta tamen.*	178	68.
1	8 *mark Silfvermynt*, med fem ſmå ſköldar i kors -	184	27.
1	D:o D:o med Randſkrift: *Manibus ne lædar avaris. Ducaton.* -	---	30.
1	4 *mark* ſt. af 1668 -	---	31.
1	2 *mark* ſt. af 1665 -	185	34.
Tr. 263.			1.

Mynt. ant.		Berch. S.	N:o
Tr. 263.			
1	2 *mark* ſt. af 1687 -	185	34.
1	1 *mark* ſt. af 1692 -	---	37.
1	5 *öre* Sölfvermynt med dubbelt C. af år 1694. -	---	39.
1	4 *öre* ſt. med enkelt C. af år 1673 - -	---	40.
2	2 *öre* ſt. med C. R. S. under Kongl. Krona -	186	43.
1	D:o D:o. Narviſk 1670	---	45.
1	D:o D:o Revelſk 1668 -	---	44.
1	1 *öre* ſt. C. XI krönt mellan Lagerquiſtar - -	---	47.
1	*Solidus Civ. Rig.* -	187	52.
1	*Pommerſk ſkilling* 48 Einen ReichsThaler -	188	62.
1	*Stralſundſk* Dito D:o	189	69.
1	*Bremiſk* 2 ſkilling 12 Einen ReichsThaler -	190	78.

Af Koppar.

1	1 *öre* S. M. Götha vapn. C. R. S. *Fr.* Dalpilarne -	191	94.
1	2 ½ *öre* K. M. D:o D:o	---	95.
1	2 *öre* K. M. -	192	96.
1	1 *öre* K. M. - -	---	97.
1	*Koppar Pollet* med Kgns bild. *Fr.* Namnet och Riksvapnet	---	98.
2	⅙ *öre* S. M. eller en ſå kallad *Gammal halföre* -	---	99.

Mynt. ant. Tr. 283.		Berch. S.	N:o

IX. K. Carl XII.

1	*Kastpenning* vid Kröningen: *A Deo dato Patre Patriæ* 1697.	205	16
1	*Medaille* öfver Segren vid Narva: *Carolus Dei auxilio Russorum victor* - -	209	32
1	D:o öfver *Alt Ranstadska Freden: Nexum fecere triumphi.* uti bly. - -	219	83
1	D:o af bly öfver *Konungens Död*; Ett lejon sönderfliter sina bojor: *Indocilis pati.* -	239	171
1	D:o D:o i samma ämne: *Labor enumerare labores.* -	---	175.
1	D:o i bronze af *Karlstén*: *Serenus ut fæcundem* 1697.	334	80.

Mynt.

1	R:dr af 1707 *Med Guds hjelp*	244	8.
1	4 *mark* stycke eller *Dubbel Carolin* - - -	245	10.
1	2 *mark* st. eller *Enkel Carolin*	---	11
1	4 *Caroliner*. Dubbelt C. *Dominus Protector meus* -	---	13
1	2 *Caroliner* - - -	246	14.
1	1 *Carolin* - -	---	15.
1	1 *öre* (S. m.) -	---	16.
1	2 *öre* (S. m.) - -	---	17.
1	4 *öre* (S. m.) - -	---	18.

Tr. 298 *Af*

Mynt. ant. Tr. 298.		Berch. S.	N:o
	Af Koppar.		
1	*Sexling* eller $\frac{1}{6}$ *öre* S. m.	246	20.
1	D:o eller *ny halföre* af 1715	247	22.
1	Mynttecken: *Kronan* af 1715	248	36
1	D:o *Publica Fide* af 1716	- - -	37.
1	D:o *Vett och Vapn* af 1717	- - -	38.
1	D:o *Flink och fårdig* af 1718	- - -	39.
1	D:o *Saturnus* af s. å. -	- - -	40.
1	D:o *Jupiter* D:o -	- - -	41.
1	D:o *Mars* af s. å. -	- - -	42.
1	D:o *Phœbus* af s. å. -	- - -	43.
1	D:o *Mercurius* af s. å. -	- - -	44.
1	D:o Hoppet af 1719 -	- - -	45.
1	$\frac{1}{6}$ *öre* S. m.		
1	*Stämpelsnidare* skifva.		
3	*Spelpenningar.* Se Berch	334.	sist.

X. Dr. ULRICA ELEONORA den yngre.

1	*Kastpenning* vid *Kröningen.* Dr. Bild och namn. *Frånf.* En stor stjerna: *Secura futuri* -	271	9.
1	D:o vid *begrafningen.* Bilden. *Frånf.* Nordstjernan: *Indigena Poli* - -	273	19.
	Mynt.		
1	2 *mark* stycke -	273	5.
1	1 *mark* stycke -	- - -	6.
1	5 *öre* S. M. -	- - -	7.
1	1 *öre* S. M. U och E med en Kgl. Krona 1720 -	- - -	8.

Mynt. ant.		Berch.	
Tr. 321.		S.	N:o
1	1 *öre* K. M. U. E. R. S. 1719 af Koppar .	274	9.

K. FREDRIC I.

1	*Medaille* öfver D. D. M. M. *Ericsgata*. Kgns och Drottn. bild. *Frånſ.* Alla Sv. Regenters bild från GUST. I. till och med K. FREDRIC. *Splendet in orbe decus.* af 20 ſtorl. -	278	15.
1	D:o öfver *JernContoirets* inrättning. Kgns Bild. *Frånſ.* Ett ſmedjeſtäd m. m. *Hortor amare focos.* af tackjern .	283	44.
1	Kaſtpenning vid Kgns *begrafning* Kgns Bild. *Frånſ. Bono ſubditorum natus* m. m.	286.	57.

Mynt.

1	R:dr af år 1748 .	288	18.
1	½ R:dr. Gud mitt Hopp	---	20.
1	¼ R:dr D:o -	---	21.
1	10 *öre* S. M. med 8 F ſtällde i ett kors in duplo -	289	27.
1	5 *öre* S. M. af 1722 -	---	28.
1	D:o med 2:ne inbundne F af 1725 -	---	29.
1	D:o med 8 F. ſtälde i ett kors af 1743 - -	---	30.
1	1 *öre* med F under en Kgl. krona	---	32.

Tr. 333. Af

Mynt. ant. Tr. 333.			Berch. S.	N:o

Af Koppar.

1	1 *öre* K. M. af 1720 -	289	33.
1	D:o D:o af 1750 -	---	33.
1	½ *öre* S. M. - -	---	34.
1	1 *öre* S. M. -	---	35.
1	2 *öre* S. M. -	---	36.

XI. K. Adolph Fredric.

1	Kaſtpenning vid *Kröningen.* Bröſtbilden med omſkrift: *Pectore in hoc pater eſt.* *Frånſ.* Adolph Frid. S. G. V. Rex Coronatus Holmiæ d. 26 Nov. 1751. - - -	301	23.
1	Med. då Kron-Prinſen Gustav förklarades *myndig* 1761. D. D. M. M. Bilder. *Frånſ.* En lagerkrans med inſkrift: *Guſtavo Principi Hered. Prætexta Poſita.* Omkring: *Spes Patriæ & Parentum* - -	304	37.
1	Kaſtpenning vid *Konungens Begrafning:* Kgns bild. *Frånſ.* uti en cypreſskrantz: *Decus Principum per annos LXI m. m.*	308	54.

Mynt.

1	¼ R:dr af 1767 -	309	11.

Tr. 342. T 5 1.

Mynt. ant.		Berch. S.	N:o
Tr. 344.			
1	$\frac{1}{8}$ R:dr Dito -	309	12.
1	1 R:dr af 1770. 3 D:r S. M.	---	13.
1	$\frac{2}{3}$ R:dr D:o 2 D:r S. M.	---	14.
1	$\frac{1}{3}$ R:dr D:o 1 D:r S. M.	---	15.
1	16 *öre* S. M. af 1770 -	---	16.
1	8 *öre* S. M. D:o -	---	17.
1	4 *öre* S. M. D:o -	---	18.
1	2 *mark* af 1752 -	---	20.
1	10 *öre* S. M. - -	---	20.*a*
2	5 *öre* S. M. -	---	20.*b*
1	1 *öre* S. M. -	---	20.*c*

Af Koppar.

1	2 *öre* S. M. af 1751	309	21.
1	1 *öre* S. M. -	310	22.
1	1 *öre* K. M. -	---	23.

Pommerske Mynt.

2	8 *gute Groschen* af 1760	---	4.
2	VI *Einen Thaler* - 1761	---	7.
3	24 *Einen Thaler* 1761	---	8.
1	48 *Einen Thaler* en Pom. schilling	---	9.
1	12 *Einen ReichsThaler* 2 g. gr. eller 4 skilling -	311	11.
1	48 *Einen ReichsThaler* -	---	13.

XII. K. Gustaf III.

1 Kastpenning vid *Kröningen*. Kgns bild. *Custavus Adolphi*

Tr. 370. *Filius*

Mynt. ant. Berch.
Tr. 371. S. N:o

Filius Rex. Frånf. *Generis & virtutum consensu* m. m. 214 7.

1 Med. öfver *Riddarspelet* 1777. Bilden i harnesk. *Frånf.* Riks-vapnet med trophéer. *Veteres revocavit artes.*

1 D:o öfver *KronPrinsens* födelse. D. D. M. M. Bröstbild. *Frånf.* Bergslagsnäringarnes attributer *Montesque silvaque lætantur.* Nederst. d. 1 Nov. MDCCLXXVIII af 19 storl.

1 Kastpenning vid samma tillfälle. En blomstrande Vase: *Glädder än ett tidehvarf.* Nederst: *Fortplantad* 1778.

1 Med. öfver *Svenska Acad. inrättning.* Kgns bild: GUSTAF III BESKYDDARE. *Frånf.* en Lagerkrans med inskrift: *Snille och Smak.* Omkring: *Svenska Academien instiktad d. 20 Mars 1786.*

1 Den samma af annan stämpel.

1 Öfver Konungens *Död:* Konungens bild. *Frånf.* En af strålar omgifven Krona: *Oförgängelig, sedan d. 29 Mart.* 1792.

Mynt.

1 16 *öre* S. M. af 1774.

Koppar.

1 1 *öre* S. m. 1778.
1 1 *öre* K. m. 1772.
1 2 *öre* S. m. 1777.

Tr. 381. *Pri-*

Mynt. ant. *Privatorum.* Berch.
Tr. 381 S. N:o

1 Medaille i metall öfver Fältherren Grefv. *Joh. Christ. Königsmark.* Bröstbilden. *Frånf.* Herculis Klubba omgifven med en Lagerkrans: *Fortitudinis præmium gloria* af 20 ſtorl. . 339 25.

1 D:o D:o öfver R. R. m. m. Gref *Arvid Horn.* Bröstbilden. *Frånf.* Fyra lägre altare med Riksſtåndens Symboler omgifva ett mitt uti ſtående högre med ett krönt F. *Amabili vinculo juncti.* i Exerguen: *Viro immutabili, ob res Patriæ dextre, fideliter feliciterque geſtas Ordo Equeſt. R. S. in ſempiternam memoriam cudi fec.* MDCCXX. af 20 ſtorl. 342 41.

1 D:o i ſilfver öfver R. R. m. m. Gref *Carl Fred. Scheffer.* Bröſtbilden. *Frånf. Minne af Dalarnas undſättning 1773 genom ett ömande hjertas förſlag och goda medborgares biträde af Samhället Pro Patria.* af 8:de ſtorl.

1 D:o i Koppar öfver Prof. *Joh. Schefferus Arg.* Bröſtbilden. *Frånf.* En förnött plog: *Inſerviendo aliis.* Nederſt MDCLXXIX af 12:te ſtorl. 356:122.

1 D:o D:o *Hedlingers* hufvud utan omſkrift. *Frånf.* En nattuggla i Minervas ruſtning ΛΑΓΟΜ af 8:de ſtorl. . . 361:151.

Tr. 386 1 D:o

Myntens ant.
Tr. 386

1 D:o i silfver öfver Dir. vid Ost. Comp. och Ridd. *N. Sahlgren.* Bröstbilden. *Frånf.* Innom en krans: *Certamina Georgica instituit anno MDCCLXXIII.* med omskrift: *Extendens ventura in sacula curas.* af 8:de storl. slagen af Kongl. Vet. Acad. (*a*)

1 D:o i Gull öfver Prof. *Joh. Hinric Lidén.* Bilden. *Frånf. Populari Munifico Natio O. Gotbica Upsalia* MDCCLXXXI. (*b*)

1 D:o i Silfver.

1 D:o D:o öfver Secr. och Riddaren *P. Vargentin.* Bilden. *Frånf.* En constellation samt Jupiter med sina 4 månar öfver norra delen af Jordklotet. *Subblimiora jam curat.* Nederst: *Secretario suo per XXXIV an. meritissimo Reg. Ac. Sc. St.* 1783. (*c*) af 8:de storl.

1 D:o D:o öfver Prof. Skytt. utn. Biskop *Jac. Ax. Lindblom.* Bilden. *Frånf.* innom en Lagerkrans: *Till erkänsla emot en älskad anförare i de upplifvade Skyttiske Lärdomsöfningar, af Adel. Ungdomen i Ups. 28 April* 1787. 12 storl.

1 D:o i bronze.

Tr. 392 1 D:o

(*a*) Skänckt af Kyrkoh. *Per Kylander* i Örberga.

(*b*) Skänckt af Prof. *Lidén.*

(*c*) Skänckt af Prov. Med. Herr Doctor *Ledin.*

Myntens ant.
Tr. 392

1 D:o i silfver öfver Medic. Profess. *Eberhard Rosenblad.* Bilden. *Frånf. Inspectori optimo, annos jam XXV Curam nationis agenti Studiosa Juventus Gothoborgica Lund.* MDCCLXXXVII. Af 10 storl.

1 D:o i koppar öfver Gen. Amiral. *Trolle.* Bilden. *Frånf.* Ett .... mellan Tvänne Delphiner 1780. I kanten. Gifven af Amiralitetet 1784. Af 6:te storl.

1 D:o i Tenn öfver DomPr. *G. Ekebom.* Bilden. *Frånf.* Innom en krans af stjernor: *Nat. d. 5 Nov. a. 1716. Denat. d. 24 Dec.* 1784. Af 4:de storl.

UT-

UTDRAG

Utur *Anecdota Benzeliana* eller egenhåndiga mårkvårdiga Anteckningar af framl. Årke-Bifkopen *Eric Benzelius* den yngre, innehållande Hiftorifka upplyfningar om håndelfer ferdeles i flutet af fórra och bórjan af detta århundra. (*)

Carl Guftaf hade några viffa Herrar Svenfka, fom lågo Dr. *Chriftina* i öronen, att efter hon refolveradt lemna ifrån fig riket, fkyndefamaft thet göra, och när han 1654 refte till Upfala till Cröningen, hade han några regementer, fom aldeles hade devoveradt fig åt honom, fåfom Öfverftarne för VeftGötharne och Smålenningarne vore helt och hållet hans egne och intime Vänner, och ther någon rördt fig emot honom, hade the med värjan i handen förfvarat hans rett. Sid. 6.

* * *

Carl Guftaf kom then vägen från Örfensbro †) till

(*) Om desfa anteckningar, fom utgóra Tom. LXI af *Benz. Handfkrifterne*, fkånkte 1789, til Link. Bibl. af framl. Bifkopen och Ledamoten af K. Nordftjerne-Orden Dr. C. *Jefp Benzelius*. Se *Repert. Benzelianum* fid. 28. utgifvet af Prof. *Joh. Hinr. Lidén* Stockh. 1791. Då uppgifterna komma från godkånd hand bór man ej tvifla om deras trovärdighet; men på det Låfaren må åga tillfälle att jåmfóra dem med andre tidens Handlingar, vill man efterhand meddela dem i deffe Samlingar, i allt oförändrade.

(†) Bór heta *Örfunds*-bro belågen nåra *Höjia* Sätesgård i Upland.

till sin Kröning, och åt *Mörner* sade han the orden: *Antingen en half aln högre* (Cronan på hufvudet) *eller lägre* (i. jag vill våga lifvet) *innan jag reser then här vägen tilbakars.*

Han hade FeldtMarschalc *Vittenberg* till god Vän, och under honom *Krusen* som var öfver VestGötharne, och *Eric Carlson Oxenstierna* öfver Smålänningarne. Gref *Tott* beställte altsammans, och öfvertalte Dr. *Christina* att skynda med Renuntiation. Therföre thet ock stod uti ett Konung *Carl Gustafs* bref för *Totten*, att oaktadt 1655 års Resolution, skulle han få behålla sina godz, *för någon besynnerlig tjänst, som han gjordt åt Carl Gustaf och sig vore väl bekant.* Men hans arfvinge *Sten Bjelke* miste dock alltsammans, som han skulle ärfva efter honom och sitt med. sid 13.

* * *

År 1654 på Riksdagen här i Upsala, var Ridderskapets sammankomst uti *Auditorio Gustaviano*, thær ville the kasta ut genom fönstret Grefve *Stenberg.* sid. 17.

* * *

När Sahl. Konungen, *Carolus* XI, var i Skåne första Danska kriget, kunde han illa läsa svenska, skrifvit, hvarföre han ofta vid suppliqvers öfvergifvande både rodna och blekna, efter han inte ville låta merkia sig. Han vende ofta brefven som sig blefvo lefvererade upp och neder, och läddes som han hade läst them. Underlät och intet seja sedan efteråt uti mångas närvarelse, at han lerdt uti krig thet som andra glöma, neml. läsa och skrifva. Var öfver sådan sin upfostran mycket otålig på Kongl. Rådet *Gripenhielm*, och sade bland annat en gång till honom uthi Landshöfding

ding *Reutercrantz* närvara, af *Reutercrantz* har jag dock lärt rida, men af eder ingen ting i verlden. sid. 14.

Landshöfd. *Hooghusen* 1702 d. 10 Octobr. uti Cammerer *Tråbohms* och Borgmåstar *Starlings* nårvaro, och min.

* * *

Then snella Målarn *Sylvius* hade altid myssan på sig när Konungen kom in, och såg på hans arbete i Slotskyrkian i Stockholm, eller i Drottningeholm. Och hade Konungen befalt honom at ej röra then samma. Men en gång hade Konungen med sig *Gref Bengdt* och *Gref Johan*. Tå tog *Sylvius* af sig. Konungen sade: nu glömmer i er *Sylvius*; mins i intet vårt afthahl, at i ej skulle röra myssan för mig. *Sylvius* svara: *Än för them tå Ers M:t?* han ville seja: the äro vel högdragnare, och skulle ta illa up thet. sid. 12.

HofCantzl. *Cronhielm* 1710.

* * *

En gång fråga och Konungen *Sylvius:* i huru många Påfvars tid, han varit i Rom? han svarade; i två, (ell. tre): Uthi hvars esprit han i best stådt? Han svarade: Hvad Påfve? hvad esprit? Then Påfven stod best i mitt esprit, som betalte mig best. s. 12. *Idem.*

Konungen sade vidare: I han intet at klaga. I hafven snart en Öfverstes lön, ner alt räknas tilsamman. Ther på *Sylvius*: ja, thet tror iag vel; Eders M:tt kan giöra 20 Öfverstar på en dag, men intet skaffa en *Sylvius* på 20 åhr. s. 13. *Idem.*

* * *

1696 hade hos Konungen audience *Comte d' Avaux*, och talte med honom på Svenska, ty han fruchtade för *Grefve Benckt*, at han ej skulle rett föra fram ährendet, åtminstone ej recommendera thet, therföre lärde han sig Svenska. Men när Konungen proponerade honom något igen, som han intet ville svara på, sade han; Ed:rs M:tt iag ej kunna svara ther på, min præceptor (Monf:r .... Franska Ministern som kunde svenska fulkombligen och hade lärdt Comte d' Avaux) har ej lerdt mig thet. sid. 20.

⁂

När Franska Ambassadeurn *Terlon* var 1658 hos *Carl Gustav* på Rixdagen i Giötheborg, gick han förbi D:r *TersErus*, och sade i thet samma åt honom. Domine Doctor, Lutherus est in inferno. *Tersarus* svara intet ther på uthan lät honom löpa. *Terlon* gick och stelte sig nest Konungen frammanför RixDrotzen (efter Franska Ambassadeurernes rum) sedan när D:r *Terserus* kom at tala med .... frågade han E:rs Excellence hvad landsman är then Håfnarren som stelte sig framför Riksdrotzen i jåns .... log och svarade, thet vara Franska Ambassadeuren. *Terserus* betygade sig ej annat vettat än thet vore en narr. efter han 1) sagt åt sig, Luth. e. in inf. 2) vore kledder som en narr (armarne på råcken voro efter Franska dreckten upskurne, och klederne eljest så mycket skilde från vårt svenska maner) 3) hade han stelt sig framman för Kongl. Råden, ja för Riksdrotzen. *Terlon* var en gaper, liten och osynliger. sid. 23.

⁂

Lo-

Lorents von der Lindes fader var en Bokhållare eller Cammererare i Stockholm, dref okſå ſtor handel, och hette *Bengdt Larsſon. v. d. Linde* hette och förr *Lars Lind*, ſedan han blef adel kallade han ſig *Lorentz von der Linde.* hans far blef adlader. Hans fader var en rik och velbehållen man, och bygde up thet ſtora ſtenhuſet i Stockholm på nygatan (niſi fallor). Therföre ſade han på ſitt ytterſta. Tre ting vore ſom han ej ville bekiänna. 1) hvad thet huſet kåſtade honom. 2) huru ſtor ſkada han haft på ſiön. 3) huru mycket han kåſtadt på ſin ſon, *Lars.*

Lorentz von der Linde var öfvermåttan älſkad af alla, höga och låga. Et prof huru högt Konung C. GUSTAV honom älſkade kan man ther af taga, at tå Han ville hafva en af Holſtenſka Prinſeſſorne, och viſte ej ſielf hvilkenthera Han ſkulle velja, gaf Han *von der Linde* i commiſſion at utſökia en och then ville Konungen vara nögd med. gaf honom altſå 3 bref til Fadren, Furſten af Holſten, 3 til Modren, och et til hvarthera Prinſeſſan, at thet ſkulle han gie fram, ſom han tyckte. uthi hvarthera af them til Föräldrarna var en af Prinſeſſorna nembd. H:r *von der Linde* utvalde altſå thenna, vår nu Enkjedrottning *Hedevig Eleonora*, ehuru hon var förr förlåfvadt med Mechelburgiſka Furſten och han måſte taga then andra Syſtren.

* * *

1709. 24 Jan. om aftonen, ner jag var hos min k. Fader, och ſåt vid ſengen på en ſtol, och talte vid honom, började han klaga öfver ſin långſamma ſiukdom och hvarjehanda ſvårheter, tå ſade jag: Ett Guds barn måſte blifva pröfvad ſåſom

genom eld. Han svarade: jag har haft mycket i thesse dagar at giöra med thenna elden; kan uti mina fantasier inte få så aldeles klara concepter, men har mycket som bryr mig, så at jag ofta måste seja; gack ifrån mig satanas. jag har tenkt så, skal jag nu ta på leggia mig i dispút med honom, thet står jag inte uth med; jag kan intet hafva mina tankar så länge tilhopa. therföre måste jag rent af visa hónom ifrån mig.

Jag sade k. Fader var så gunstig, och säg mig hvaruti, på thet jag måtte hafva then lyckan at åtminstonet i tid förse mig med nödige vapn, om och jag en gång skulle bli ansatt, ty han lärer ej skona mig, om han ej skonar eder, min k. Fader, som är en sådan Guds man.

Thet hafva mig förekommit, sade han, några dubia de universalitate gratiæ Divinæ. och sätter fienden mig heftigt ann.

Jag sade, vi hafva så fasta och oryggeliga löften, at Gud vill ingen syndares död &c. Jag trygger mig ock thervid sade han, och vidare: Uppehålt oss Herre at vi måge lefva &c. Ja, svarade jag, thet är vår fiendes största id, at få Guds ord uthur vägen för oss; och skier thet, har han spelet vunnit.

Han sade vidare: Thet är sant, ther uthi arbetar han heftigt: Men Herre tag icke thit ord ifrån minom munn, och lät mig icke fela om mitt hopp.

Thet vill vara mycket, sade jag, at kunna trösta sig och andra uthi anfecktningar, ther til behöfves mera än som bara läsandet af Theologien, definitionum och divisionum vettenskap, och observationibus criticis. Ja sade han, thet är mycket at vara en rett Prest, och fordras en bepröfvad

vad tro och förfarenhet ther til; månge löpa til en tid med ſlaka tömar, men the få ſedan ſe huru thet bekommer them, ingen annan grund kan lagder vara, än then ſom lagder är Jeſus Chriſtus, theruppå bygges ſilfver, gull, höö, ſtrå &c. Sedan började han at fråga mig om Joh. Chryſoſtomo de Sacerdotio, och at jag ſkulle ſeja honom något ther uthur, ſom jag ock giorde. ſid. 8.

* * *

Herr Landshöfd. *Pehr Ribbing* ſade ſig hafva Originalbrefven, ſom Konung CARL GASTAF ſkrifvit till ſina Föräldrar medan han var på Öland och bortovarande dref intriguen om Drottn. CHRISTINÆ afdankning. D:r *Molin* har bemelte Konungs Hodœporicon per regiones exteras. Original ſ. 87.

* * *

At Konungen (CARL XII) var inne i Dresden, var ett af de vågſameſte ting; men Konungen brukade then förſicktigheten lell, att han ej tillät Konung *Auguſt* tala med någon, utan uppehöll honom med ſitt tahl, på thet han ej ſkulle få tillfälle att gje ordres: och ſå ſnart han märkte att han talte med H:r *Spiegel*, tog Konungen affked och red af, och bemte H:r *Spiegel* fick tå verkeligen ordres, att befalla vackten thet portarne ſkulle ſlås igen, ſom han ſedan ſjelf berättade för Major *Nieroth*. Tre dagar efter kom Gen. *Flemming* till Leipzig och mötte Herr *Stralenheim*, ſom äntå hade något ſmått att afgöre med Miniſtrarne, tå frågade thenne Flemmingen: Mein Herr Bruder, vas machen ſie gutes in Dresden? Sie divertiren ſich, antvortete Herr Flemming, ſonſt nichts beſonderliches. Ej Ej, ſagte Er, ich veiſs

wohl wafs sie machen, sie deliberiren wafs sie vorgestern sollten haben gethan.

Major *Nieroth* d. 9 Aug. 1715. f. 87, 88.

* * *

Om *Varachtig man* har jag aldrig hört talas förrän i går (1715 Juhledagen) af Herr Landshöfd. *Pehr Ribbing.* Thet bestod theruti, att när någon beskedligen och troget tjänt en förnäm Adelsman och Riddare, så gjordes ett stort samqväm, och Herren i huset hölt ett tahl, om then trohet, som han spordt hos denne sin betjänte, och att han skattade honom verdig att härefter bära värja, och till slut gaf han honom ett mechta örfil, och sade att thenne skulle blifva then sidsta, som han någonsin skulle uppbära, så länge han hade en varm blodsdroppe. Sedan sattes han i högsätet och hedrades then dagen af alla både Herrar och Fruntimmer. Thetta var i bruk till 1661, tå Gref *Magnus* introducerade thet tå brukliga Franska maneret, att alla Herredrängar skulle bära värjor. Herr *** blef gjord till *vahraktig karl* af H:r Landsh. Farfar, och blef straxt derpå Ryttmästare vid ÖstGötha Regementet och sedan Landshöfdinge i Götheborg. Han var Grefvarne *Vellingbernes* H:r Morfader. Fick en *Tisenhausen* till Fru ifrån Lifland, och kom therigenom till ett rikt gifte och god förmögenhet.

1715 d. 26 Dec. f. 95.

* * *

Före åhr 1634 blef intet stångjern smidt i i Sverige, at the tå lärdet, skiedde genom gambla *Carl Bondes* addresse, som var President i Bergsembe-

embetet, (nu Bergscollegium) Han, tillika med Herr *Louis de Geer* och en *Lesley* lade an det således: att i Lyttich skulle värfvas 1000 man som skulle sedan leggias i garnison i Elbingen och ther omkring. Ther ibland var snart helften hammarsmeder, som, sedan transporten debarqueradt i Giötheborg skildes ifrån Corpsen, och fördes hit til Upland och Roslagen, ther bemälte *Carl Bonde* var Landshöfdinge, och employerades här vid bruken och til hammarsmeder. Förr fördes alt Osmunds-jern öfver til Dantzig och annorstädes, och sedan stångjern tilbakars. Therföre och i Norrkiöpings beslut år 1604, står förbudit at the ej skulle gjuta in stenar i tackjernet, efter thet therigenom kommer utomlands i vanpriis, och vij Svenske måste dyrare kiöpa stångjernet af utlenningarne.

Landshöfd. *Ribb.* d. 18 Maji 1717. sid. 133.

DONATIONER

till Linköpings Gymnasii och Stifts-Bibliothek, ifrån 1787, då nu varande Biskop *J. A. Lindblom* tillträdde Stiftet.

Voll.

1. Herr Cammarherren *Mathias Odencrantz* på Medvi - - - - - 104.

Se *Linköp. StiftsTidning* N:o 1 för Maji månad 1788.

2. EnkeProfessorskan *Anna Sigrid Frondin* och öfrige arfvingar efter Prof. och Bibl. Mag. *Berge Frondin* i Upsala - - 71.

Se *Link. StiftsTidn.* l. c.

3. DomProsten Doct. *S. Alf* - 2.

Ibm.

4. Prof. *Joh. Hinr. Lidén*, - 4.

Ibm.

Dessutom:

Förklaring öfver Catechismum af *Joh. El. Tersero* 1663. 8:o - - 1.

Dèt omtryckte bladet finnes här U ij, men det indragna efteråt afskrifvet.

Trä-

(*) Denna article, som erkänslan mot Bibliothekets välgörare föreskrifver, kommer alltid att intaga ett rum i dessa Handlingar, och införas gofvorna i den ordning, som de till Bibliotheket blifvit lemnade och i Donations-Boken upptagne. För att likväl icke göra den onödigtvis vidlöftig, har man åtnöjt sig att endast *nämna* de redan i *Stifts Tidn.* tryckte Donationer, med uppgift af *Gifvaren Voll. antal* och *stället* der de finnas upräknade.

Träsnitt af ÄrkeB. *Johannis Magni* Portrait. 182.
Kopparplåten af ÄrkeB. ERIC BENZELII den yngres bild. Graverad af *Geringius*.

5. Prostarne Mgr *Magnus Constans* och *David Pontin*.

Biskop *M. Pontins* Dagbok. *Handskrift* . 1.
Skänkt till Bibl. med förbehåll att deras efterkommande skulle hafva fri tillgång till denna bok.

6. DomProsten Doct. *S. Alf.*

Bref till *Mårten Skinnare* från *Olaus Magni* Canonicus i Upsala och Linköp. *Original*.

7. Biskopen Doct. *M. G. Wallenstråle*.

Michael Tischers 6 st. handskrefne bref på Ebraiska.

8. Biskopen och Led. af K. N. O. Doct. *Carl Jesper Benzelius* i Strängnäs.

Erici Benzelii fil. Catalogus Manuscriptorum Græcorum & Latinorum Bibl. Upsaliensis. Egenhändig Handskrift. - 1
Se härom *Link. Stifts Tidn.* N:o 5 för Sept. månad 1788.

Samling af framl. ÄrkeB. *Eric Benzelii* den yngres handskrifter, in fol. 4:o och 8:o 100.

Dessa innehålla: Lärde mäns Brefvåxlingar in- och utrikes; Märkvärdiga Handlingar i Civila, Ecclesiastique och Litteraira Historien: Afhandlingar i Theol. Polit. ock Oeconomiska ämnen: Anecdoter och Anmärkningar. Utförlig recension af dessa finnes i det så kallade: *Repertorium Benzelianum* utgifvit af Prof. *Joh. Hinr. Lidén* Stockh. 1791, 8:o. Till den uppgift, som utgifvaren deraf gör sid. 46 rörande N:o XCIX och C. *Benzeliernas Brefvexling*, hvilken blef enskildt skänkt af framl. Bisk. m. m. Doct. *C. Jesp.*

 Ben- 284.

Benzelius till Dess Syster-Måg DomProsten Doct. S. Ålf i Linköping, får man tillägga, att H:r DomProsten, af gammal och genom mångfalldiga prof fulltygad kärlek för Linköpings Gymn. Bibliothek, till det samma afstått dessa Tomer, för att med öfriga Benzeliska handskrifterne förenas. De hafva sedermera blifvit tillökte med flere Bref, från nämde Herrar, dels egenhändige dels i afskrift, genom H:r Canzli Rådet och Riddaren *Fredenheims* samt Kongl. Bibl. *Björnstjernas* ynnest och upmärksamhet. Om dessa framdeles. 284.

9. Kyrkoh. *J. Schenmark.*

Annotata öfver *Eric Benzelii* Historia Patriæ samlade efter Prof. *Brings* privata Lection 1749. 4. 1.

Utgör ett Bihang till T. LX. af *Benz. Handskrifter*. Se *Repert Benz.* s. 27 följ.

10. DomProsten Doct. S. Ålf.

Θεοφραςȣ Ηθικοι χαρακτηρες. Lincop. 1737. 8:o - - - - - - - 1.

Denna Upplaga besörgde Bisk. *E. Benzelius* till den stud. Gymn. Ungdomens tjänst: men detta exemplar har här egentl. fått rum för de många egenhändiga anmärkn. Utgifvaren sjelf deri gjort.

Consistoriale Ärender i Götheborg 1728. 8:o 1.

Momenta Actorum Cons. Lincop. 1731. - - 1735. 8:o - - 1.

Begge egenhändige af Bisk. *Benz.*

288.

11. Prof. *Joh. Hinr. Lidén.*

1 Miscellanea historica, innehållande 43 stycken M:scr. in Fol.

2. För-

2 Förteckning på Assessor *C. H. Braads* boksamling. M:scr. Fol.
3 Momenta Vitæ Lidenianæ. Mscr. 4:o.
4 Biblisk minnesståd af *Joh. Sven Wallün*. Orig. Mscr. 8:o.
5 David Klöcker *Ehrenstral*, Solemnia Holmiæ celebrata 1672. Fol. obl.
6 Matth. *Prætorii* Mars Gothicus Typis Monast. Olivensis Fol.
7 -- 11. Charl. *De Geer* Memoires des Insectes voll. v. 4:o. Voll. vi, vii. Se N:o 109 -- 110 nedanf.
12 Carl Aug. *Ehrensvärd*, Resa til Italien 4:o.
13 Acta Societ. Reg. Scient. Upsal. 1740 -- 44 -- 1750 -- 51. Stockh. 4:o.
14 Eman. *Svedenborg* de cultu & Amore Dei. Lond. 1745. 4:o.
15 Anmärkningar öfver Magnetismen och Svedenborgianism. Norrk. 4:o. jemte trenne piecer i samma ämne. M:scr.
16 Trangrums-Acten med 5 st. Chartor, Stockh. 1784. med bihang. 4o.
17 Joh. *Juslen*, Saml. af Kgl. Bref. Stockh. 1751. 4:o.
18 Zustand derer Svedischen gefangenen in Russland, Franckf. & Leipz. 1718. 4:o.
19 Er. Jul. *Björner*. Descriptio Gotunheimiæ, Stockh. 1741. 4:o.
20 P. *Gassendus*, de vita & morib. Epicuri cum *Vossii* G. J. Hist. de Controv. 4:o.
21 O. *Kolmodin*, Bibl. Qvinnospegel, andra del. Stockh. 1750. 4:o.
22 And. *Jona* Gothi Theoria vitæ æternæ. Stockh. 1647. 4:o.
23 Corf. *Ullfeldt*, Höytrengende Äris Förſvar 1652. 4:o.

24

24. Hugho *Brougtonus* Comment. in Danielem, latin. donat p. J. *Boreel.* 1599. 4:o.
25. Kongl. FörkortningsCommissions Project vid rättegångsmål. St. 1755. 4:o.
26. C. L. *Jöransson*, tabeller öfver flere Länders Mynt, Vigt och Mått. Stockh. 1777. 4:o.
27. L. *Hallencreutz* Diss. Synod. de Christo. Ups. 1786. 4:o.
28. Svedisches Land- und Stadt-Recht, Franckf. u. Leipz. 1709. 4:o.
29. Åtskillige Memorialer om Myntet och Växel-coursen. Stockh. 1762. 4:o.
30. J. A. *Fahlrooth*, om Garphytte Järn och Alun-värk. Ups. 1786. 4:o.
31. Th. *Thorild*, om Tryckfriheten, 1787. M:sc. 4:o.
32. Arbitrium Europæ Svecicum, med fem andra piecer. 4:o.
33. Deduction der unschuld J. R. von Patkul, med 20 andra piecer. 4:o.
34. Jesp. *Svedbergs* Epistlar och Evangelia, 1694. 4:o
35. Uldaric *Schmidel* Historia admirandæ cujusd. navigationis; 1599. 4:o c. f. æ.
36. J. F. *Bagge*, Beskrifning om Upstaden Örebro, med VII Tabell. Stockh. 1785. 8:o.
37. C. G. *Warmholtz*, Bibliotheca Hist. Sveogothica. I & II del. Stockh. 1782. 8:o.
38. Rituale Romanum, sine titulo. 8:o.
39. Alex ab *Alexandro* Genialium dierum Libri VI. Hanov. 1610. 8:o.
40. *Polyæni* Strategematum Libri VIII Gr. & Lat. Lugd. Bat. 1690. 8:o.
41. J. A. *Tingstadii*, Salomos Sedespråk, med 3:ne andra versioner. 8:o.
42. L. *Regnér*, Inledning til Naturläran. 1 del. Ups. 1785. 8:o.

43.

43. *Durai* Dagbok öfver 1682 års Riksdag. 8:o.
44. Hug. *Grotii* Epistolæ ad Gallos Lugd. Bat. 1648. 12:o.
45. Laur. *Banck*, Diss. de Bancci Ruptoribus. Franeker, 1650. 12:o.
46. Ejusd. Bizzarrie Politiche. Fran. 1658. 12:o.
47. *Hippocratis* Aphorismi, Gr. & Lat. Lugd. Bat. 1628. 32:o.
48. 49. J. A. *Hermes* Handbuch der Religion, Berlin 1783. 8:o.
50. C. F. *Bahrdt*, die kleine Bibel, I und II band Berlin 1780. 8:o.
51. Bibliotheca *Aurivilliana*. Ups. 1787. 8:o.
52. Bibliotheca C. F. *Mennander* Ups. 1787. 8:o.
53. Bibliotheca *Luxdorphiana*. Havniæ 1789. 8:o.
54, 55. Le Comte de Gabalis. Tom. I & II. Londres 1742. 8:o.
56. Lärda Tidningar för år 1785 och 1786. 8:o.
57, 58, 59. *Giörvell*, Historiska Bibliotheque för år 1784, --85, --86. 8:o.
60. *Smedbergs* Christeliga Tänkespråk. *It.* Loosungen. Barby 1787, -- 88. 8:o.
61. Tägliche Loosungen Barby 1788, -- 89. 8:o.
62. Svenska Tal, 19 Stycken. 8:o.
63. And. Chr. *Hviid* Dagbog, Kiöbenh. 1787. 8:o.
64. A. *Åkerrén*, afhandling om Vattenverk, Örebro, 1788. 8:o.
65, 66. Åreminnen öfver Svenske Män, 23 st. 8:o.
67. Ol. *Wallquists* Eccl. Samlingar samt Bref 1788, -- 89. 8:o.
68. Casp. *Risbecks* Bref om Tyskland, öfvers. Götheb. 1789. 8:o.
69. Merkvyrdichkeiten yber Graaf Struensee und Brandt German. 1788. 8 o.

70.

70. Stats- och Handels veiviser. Kiöb. 1787. 12:o.
71. La Guerre des Auteurs anciens & modernes. Paris 1671. 12:o.
72. *Virgilii* opera. Lugd. Bat. 1636. 12:o.
73. Almanac. Hof-Hist. och Stockh. stads fem år. 12:o.
74. Baco de *Verulam* Sermones fideles. Lugd. Bat. 1641. 12:o.
75. *Erasmi* Roterod. Encomium moriæ, Lugd. Bat. 1624. 24:o.
76. Ifvar *Kraak*, försök til en Engelsk Gramm. Götheb. 1748. 8:o.
77. 78. Physiographiska Sällskap. Magazin af *Retzius*, Lund 1781. 8:o.
79. Em. *Swedenborg* om vattnens högd. Stockh. 1719. 8:o.
80. Mynt och Finance-historia. Stockh. 1770. 8:o.
81. Den enfald. Naturforskaren. Stockh. 1769. 8:o.
82. Lettreau Chev. Jacob Banks. Collogne 1711. 8:o.
83. P. *Luth*, Christiern II. lefvern. Stockh. 1771. 8:o.
84. Sv. *Lagerbrings* Stats Historia. 1:sta del. Stockh. 1777. 8:o.
85. C. C. *Giörwell*, Konung Jacob I Regering. Stockh. 1756. 8:o.
86. J. D. *Michaelis* gedancken über die Lehre &c. Hamb. 1752. 8:o.
87. Form of Government of Sveden, Aug. 21 1772. Stockh. 8:o.
88. J. *Burai* Monumenta Sveogothica. 8:o.
89. Föreningsstadga för Samfundet pro fide & Christ. Stockh. 1771. 8:o.
90. M. G. *Block*, uttog af Carl XII Hist. 1709. 8:o.
91. H. F. *Denison* Öden i Tyskl. Stockh. 1766. 8:o.
92. J. *Messenii* Två små Crönikor. 1643. 8:o.
93. Beskrifning på Runstavens bruk, och 1 Tabel. Upsl. 1748. 12:o.

94.

94. Westerås Stiftstidningar 1769. 8:o.
95. A. F. *Büsching* afritning af Europa. Ups. 1763. 8:o.
96. P. S. *Læfgren*, de mente composita, Holmiæ 1672. 8:o.
98. *Erasmi* Roter. Παρακλησις af Hambr. Stockh. 1620. 12:o.
99. G. J. *Zollikofer* andakts öfningar. Götheb. 1788. 8:o.
100. General KrigsRätt om Qvistrums Capitulation med Chartor. Göth. 1788. 4:o.
101. Protocoller mot vissa Chefs och Officerare vid Finska Armeen. Stockh. 1789. 4:o.
102. RiksdagsProtocoller för 1789, hos Adeln 8:o.
103. Borgareständ. protocoll. för 1789. 8:o.
104. Bonde-Stånd. prot. för 1789. 8:o.
105. 106. J. S. *Fest* über das menschliche leben. Leipz. 1784. 8:o.
107. Joh. *Ihre*, Bref om Isländska Edda. Ups. 1772. 8:o.
108. Gust. *Rosenhane* Wenerid. 8:o.*
109. 110. Charl. *De Geer* Mem. des Insectes VI och VII del. 4:o.
111. *Luciani*, Dialogi & Opera. Venet. 1522. Fol. R.
112. Juvenalis Satyræ Venet. Fol. R.
113. Disas Historia i V Kopp. st. 4:o obl.
114. Gust. *Paykul*, Ordens Vurmen. Stock. 1785. 4:o.
115. Stockh. Posten 6:te årgång. 1783. 4:o.
116. P. *Schenbergs* Lexicon Lat. Svec. 1747. 4:o.
117. W. A. *Wennerdahl* Lexic. Myth. Hist. Link. 1748. 4:o.
118. Jacob *Mattsön* Dialogus Kiöbenh. 1591. 4:o.

* *Är bland de raraste tryckte böcker i Sverige.*

119. S. R. Imperii Pax, 1648. 4:o.
120. Wilh. *Jern* interesse-Tafla. Stockh. 1763. 4:o.
121. Thet nya Testamentet. Stockh. 1621. 4:o.
122. Virgilii Æneis. Verterad af And. *Nicander*. St. 1751. 4:o.
123. O. J. *Gjöding* Vådeldsminne. St. 1741. 4:o.
124. Handbook. Upſ. 1614. 4:o.
125. Handbook. St. 1735. 8:o.
126. Erai. *Tragård* Prosodia mem. Holm. 1756. 8:o.
127. C. H. *Braad* Östgöthars minne. Norrk. 1769. 8:o.
128. J. *Freinshemii* Specim. paraphraseos Cornel. Argent. 1641. 8:o.
129. Tal och Predikningar 11 stycken.
130. Th. *Gale* Hist. Poët. Script. antiqui 1675. 8:o.
131. H. C. *Nordenflycht* And. Skaldequäden. St. 1748. 8:o.
132. Svant. *Stridsberg*, Exercitien för Cavallerie. Link. 1778. 8:o.
133. Carl *Serlachii* Christ. fägnetimar. Hamb. 1726. 8:o.
134. P. A. *Oldenburgeri* Thesauri Rerum Publ. Genev. 1675. 8:o.
135. J. *de Serres* de statu Relig. & Reipubl. in regno Gall. 1575. med 11 piecer. 8:o R.
136. J. *Byrons* Resa kring Jorden. Upſ. 1772. 8:o.
137. Claud. *Kloot* Synopſ. causar. Criminal. & processus Crim. Goth. 1651. 12:o.
138. F. M. B. ab *Helmont* Alphabetum Hebraicum, Sulzbaci, 1657. 12:o.
139. J. de *Serres*, Collinii Cast. Amiralii vita. 1575. 8:o R.
140. Göthiska Hushållaren, Götheb. 1781. 8:o.
141. Åke *Rålamb*, Adeliga öfning, med kopp. stick.

142.

142. J. *Mollerii* Biblioth. Septentrionis Eruditi, med flere pieçer.
143. Joach. Joh. *Maderus* de Biblioth. Virorum Clariss. m. m. Helmstad. 1666. 4:o.
144. Th. L. *Odhelii* Likpredikan. St. 1741. 8:o.
145. Abr. A. *Hülphers* om Mineral-Brunnar. Vesterås 1770. 4:o.
146. Joh. P. *Wallensteens* Linköp. Stifts Matrikel Upsal. 1779. 4:o.
147. A. N. *Clewbergs* Sorgetal öfv. LOVISA ULRICA, Åbo 1782. 4:o.
148. G. *Lefs* Förklaring öfv. Evangelierna. Upf. 1782. 4:o.
149. J. F. *Fedderfen*, Christel. underfåten. St. 1780. 8:o.
150. And. *Simonsson*, Journal vid Riksdagen i St. 1697. M:ft. 4:o.
151. Franc. *Petrarcha*. Opera omnia. Basileæ 1496. Fol. Ed. R.
152. J. D. *Janofki*, von raren Polnifchen Büchern &c. Th. 1--5. Dresd. 1747. 1753. 8:o.
153 -- 155. Bibliotheca Solgeriana P. I -- III. Norimb. 1760 -- 62. Vol. III. 8:o.
156. J. *Ulfströms* Berättelse om en durchfart mellan Grängie och Norrbärke til Mälaren. Msc. Fol.
157 Pehr *Hörbergs* Lefvernes-beskrifning med portrait, Mst. Fol.
158. 73 J. H. *Lidéns* bref til sina Föräldrar. Msc. 4:o.
159. Benzeliska Brefväxlingen. M:ft.
160. Repertorium Benzelianum. M:ft.
161. Relation om 1682 års Riksdag. M:ft.
162. 5 ftyck. Permebref. Originaler.
163. Bened. *Spinoza*, Opera posthuma 1677. m. m. 4:o. R.
164. Laur. *Petri*, Veræ ac justæ rationes quare *Christierno* regn. Sv. nihil debeat. Holm. 1547. Rar.

165. Förteckning på Svenska Böcker, skänkte til K. Vet. Acad. 1780. Stockh. 1780. 4:o.
166. Handlingar om Sahlgrenska Sjukhuset i Götheb. med fortsättning. 1792. 4:o.
167. P. F. *Aurivillii* och Christ. *Dahls* Tal öfver Freden 1790. Ups. 4:to.
168. Underrättelse för Ledamöter i Svenska Acad. m. m. Stockh. 1787. 4:o.
169. Chr. *Ganander*, Mythol. Fennica, Åbo 1789. 4:o.
170. Wörterbuch aller Europ. Sprach. Halle 1791. 4:o.
171. Åtta Profpredikningar i Norrk. 1790. 4:o.
172. (J. A. *Comenius*,) Hist. Revelationum, Kotteri &c. 1659. 4:o. R.
173. Georg. *Kierrulf*, vitæ Parallelæ, Const. M. & Chlodovæi Hayniæ 1781. 8:o
174. H. *Exchaquet* Dictionnaire des ponts & Chaussées. Laus. 1787 med figur. 8:o
175. S. *Liljeblad*, Svensk Flora, Ups. 1792. c. fig. 8:o.
176. Ejusdem. Svenska Örtslagen, Ups. 1791. 8:o.
177. Joseph *White* Granskn. af Christendomen och Mahomedanismen. öfv. Stockh. 1790. 8:o.
178. J. M. *Schroecks* Dr. Christinas Lefverne, Stockh. 1789. *Chun* om Dess affall 1788. 8:o.
179. Psaltaren af J. A. *Tingstadius*, Ups. 1791. Israels förlossn. af Den samme. 8:o.
180. 184. (*Uno v. Troil*,) Skrifter och Handl. till Uplysn. i Kyrkohistorien, Vol. V. 8:o.
185. S. *Lœnbom* Uplysn. i Svenska Historien, del. 1 - 4. Stockh. 1773. 8:o.
186. J. *Lindell* Cantilen. Select. ed. nov. Åbo 1776. 8:o
187. Extr. af *Wesleys* Journal. Lond. 1740. 8:o.
188. Luth. Catech. på American - Virginiska språket. Stockh. 1696. 8:o.
189. C. K. v. H. Trost in Unglück und Gefängnisf. 1659. 12:o. R.

190. J. H. *Feustkingii* Gynæceum Hæret. Fanat. Francf. 1704. 8:o.
191. Svensk Psalmbok, med noter och kopp. st. 8:o.
192. Die täglichen Loosungen, Barby 1789. 8:o.
193. (*Zollikofer*), LefnadsReglor, Öfvers. Stockh. 1791. 8:o.
194. P. *Zetzel* En Soldats hälsa, Greifsv. 1761. 8:o.
195, 196. O. *Wallquists* Ecclesiastique-Samlingar, 2 & 3. Wex. 1789. 8:o.
197. J. J. v. *Bilang* ny Myntförfattning, Stockh. 1791. 8:o.
198. Ove *Malling*, Henr. Gerners lefverne, arbeider och död, Köbenh. 8:o.
199. Hist. de la Reyne Christine, Stockh. 1682. 12:o.
200. A. *Nordell*, Moralisk och Politisk Cateches, Stockh. 1792. 12:o.
201. Hist. Hof & Stockh. StadsCalend. för 1790 & 1791. 12:o.
202. 203. C. C. *Sturms*, Betrakt. öfver Naturen, V. II. 8:o.
204. Äreminnen, 14 stycken med 3 Portrait.
205. *Theophylacti*, ArchiEp. Bulgariæ Epist. græcæ, Lugd. Bat. 1617. 8:o.
206. J. *Fabricii* Dantiscani, Specimen Arabicum, Rost. 1637. 4:o.
207. A. G. *Schvartz*, Einleitung zur Geographie, NordTheutschl. Greifsv. 1745. 8:o.
208. P. P. *Pesarovii*, Illuminatus in Veritate Relig. Christ. Hug. Grotius, 1721. 8:o.
209. *Jacobi Typotii* Orationis Turcicæ & Epistolæ, Halæ 1598. 8:o.

Defsutom:

Framl. Prosten Doct. *Carl Nyréns* Handskrifter:

Folio.

1. Mahomets Alcoran. Öfvers.
2. Don Qvichotte af Mancha, D:o.
3. Fröken Arabellas Historia. D:o.
4. Scarrons Comiske Roman, D:o.
5. Volteriana. D:o.
6. Boken utan Titul, eller den 21 Julii.

7, 8. Mischmasch, Historiska och Poëtiska ämnen, och Hert. Carl slagt. bänk.

9. Virgilii Georgica på Svensk Hjeltvers.
10. Försök till öfversättning af Ovidii sorgequäden & Hjeltebref.
11. Maraboiske Stats-Romanen.
12. Memorialer, Förslager, svar på utsatte frågor, 12 stycken.
13. *Lannærus*, Svenska Folkets seder.
14. Om Östgöthiska Dialecten, samt ord o. ordspråk.

15, 16. J. C. *Lavater*, Försök i Physiognomien, Voll. II med många ritade portrciter.

17. Poemata Decatria Thejopolitica.
18. Konunga och Höfdinga-styrilse. Öfvers.

Quarto.

19, 20. Bibliotheca portatilis Botanica, Voll. II.

21. Privilegia & Constitutiones Acad. Carolinæ, Samt ÖstG. Nat. Stadg. Lund 1746.
22. Tabulæ Testamenti Jac. Stigleri.
23. Beskrifning öfver svenska Adeliga Vapen.
24. Svea Rikes pragmatiska Natural-Historia.

25 -- 39. Plutarchi Arbeten, Öfvers. Voll. XV.

40. Homeri Ilias. Til början af IV B. Öfvers.
41. *Xenophons* Lofttal öfver Agesilaus, 2:do Aristomenis om Pausanias. Öfvers.

42.

42. *Xenophon* om Spartaniske o. Attiske Reg. Formen.
43. *Ciceros* Tal, 6 stycken. 4 D:o mot Catitina.
44. *Plauti*, Amphitr. med 3 andra piecer. Öfvers.
45. *Martialis* Epigrammer, på vers. Öfvers.
46. Triumviraten. D:o.
47. *Youngs* Natt-Tankar. D:o.
48. Salom. *Gesners* Evander och Alcimna, samt Idyller. D:o.
49. Arnide, eller Eremitissan. D:o.
50. J. D. *Michaëlis*, om Protestantiske Universiteter i Tyskl. IV delen. D:o.
51. Sagan om Thord den Hurtige, Thorgrim och Gretter. Öfvers.
52. T. C. *Liljenthals* Bibel-Försvar. Öfvers.
53. T. C. *Liljenthals* Bibliske skenstridigheter. D:o.
54. Evangelisternes Öfverensstämmelse, ofullst. utk.
55. Evangelisk Harmonie.
56. Gottfr. *Less* Practisk Lärebok. Öfvers.
57, 58. Miscellanea Poetica Voll. II.
59. Dav. *Nehrman* Jus Public. Svensk jemte 2 andra piecer.
60. Car. *Linnæi*, Collegium Diæteticum. Öfvers.
61. Nils *Schenmarks* Computus Ecclesiasticus.
62. *Clairaut* Inledning til Geometrien.
63. Compend. Gramm. Hebrææ. It. Dicta Sacra.
64. Sam. *Pufendorff* Efterlefvor om Sverige. (äro de bekante Anecd. de Suede,) Öfv. af H. R. Arkenholtz.

Octavo.

65. Inledning til Bilde-Vetenskapen.
66. Prosopotheca Sviogothica. Innehållande Konungars, Furstars samt enskildte Sv. Mäns o. qvinnors bilder, som blifvit stuckne i koppar.
67, 68. Verldens Skådeplats. Voll. II.
69-72. Cornelii Taciti Arbeten, på Svenska Voll. IV.

73. Om Svenske Konungar, Articlar ur Fr. Encyclop.
74. Afhandling om Gikt, med 5 andra pieçer.
75. Epictetus och Cebes, på Svenska.
76 -- 78. *Mercier*, Målning af Paris, Voll. III.
79. Afhandling om Slagtare-konsten.
80. Afhandling om Bryggare-konsten.
81. Afhandling om Klädes-Fabrique-konsten.

12. Kongl. Secret. *Gabr. Ax. Lindblom.*
Affaires de l' Angleterre & de l' Amerique à Anvers 1776 -- 1779. 8:o. Voll. 79.

13. Kongl. Bibl. *C. C. Gjörvell.*
Svea Rikes Konunga-Längd af Friherre *Sbering Rosenhane*, Stockh. 1789. 4:o 1.
Uppfostrings-Sällskapets Allmänna Tidningar för åren 1787, 88, 89, 90 och till N:o 50 för 1791. Stockh. 8:o. 16.

14. Biskopen och Led. af Kongl. Nordst. Orden Doct. *M. G. Wallenstråhle.*
Biskop G. Wallins Rese-Journal. Egenhändig. 8:o. . . . 5.
Ett blad egenhändigt af *Phil. Melanchton.*

15. Capitaine *A. U Kirstein.*
Theatrum Machinarum Universale. Fol. 6.
Dito 8:o. . . . 1.
Kirstenii Gram. Arabica, 4:o . 1.

16. RiksR. m. m. Gref MELKER FALKENBERG.

200 äldre och yngre Permbref rörande den namnkunnige *Bo Jonssons* egendomar, m. m. hvarvid HANS EXBELLENCE äfven behagat bifoga en förteckning på hela denna Samling. En critisk recension, hvartil början redan

dan är gjord, af den för våra Forn-häfder allt för tidigt afledne Kyrkoh. P. *Kylander*, skall i följande stycke meddelas.

Se Link. Stifts-Tidn. N:o 5. 1791.

17. ÄrkeBiskopen m. m. Doct. *Uno von Troil*, (*).

In Folio.

1. Lucanus Brixiæ. 1486.
2. Silius Italicus. Venet. 1483.
3. Catullus, Tibullus, Venet. 1500.
4. Historia Lombardica. Argent. 1483.
5. P. Commestoris Historia. Argent. 1485.
6. Biblia Latina. S. L. 1481.
7. Psalmi Dav. c. Glossa P. Lombardi. Nuremb. 1478.
8. IV. Evangelia cum exposit. Th. Aquinat. s. l. 1476. Voll. II.
9. H. Herp Speculum Aureum. Mogunt. 1474.
10. Th. Aquinas super Libros Physicor. s. l. 1480.
11. Cassiani Opera. Bas. 1485.
12. Joh. Gersonis Opera. P. I--III. s. l. 1488. Voll. II.
13. Lud. De Saxonia Opus Vitæ Christi. Nuremb. 1478.
14. J. Regiomont. Epitome in Ptolom. Venet. 1496.
15. Bonaventuræ Opera. Colon. 1486. (**).

X 4 16.

(*) Utom denna gofva, som Herr D. ÅrkeB. ProCantzl. och Commendeuren redan låtit komma Bibliotheket till godo, har H:r ÅrkeBiskopen ökat den förbindelse hvaruti detta Gymn. och Stifts Bibliothek, ifrån dess verksama styrelsetid hos Honom häftar, genom skriftteligt löfte om dess dyrbara Samling i Isländska häfderna och litteraturen, som innom Riket icke lärer äga sin like, bestående af 122 Volumer.

(**) Obs. alla ofvananförde Böcker, jemte N:o I in 4:o äro genom utbyte aflemnade från Upsala Acad. Bibliothek.

16. Biblia Lat. cum postillis Nicolai De Lyra. P. I.. IV. Argent. 1492. Voll. IV.

17. Th. De Aqvin. Liber de Veritate Catholicæ Fidei contra errores infidelium. S. l. & a.

18. Luc. Annæi Senecæ Cordub. Liber de Moribus. Taruisii. 1478.

19. Meffrethi Sermones. S. L. & A.

20. Liber de Fatis Astrorum ... per Albohazen Bali Fil. Abenragel. Venet. 1485.

21. Compendium Theologicæ Veritatis. s. a & l.

22. Johan. De TurreCremata Expositio super toto Psalterio. Lubec. s. A.

23. Bartholomei Anglici Liber de Proprietatibus Rerum. Argent 1485.

24. Platinæ Opus in Vitas summorum Pontificum. Nurenb. 1481.

25. Ἐίς Ὄργανον Κρισοτέλους Ἀγώνυπεον &c. Venet. 1495.

In Quarto.

Platina de honesta voluptate ac Valetudine. Bonon. 1499.

18. Majoren *Adolph Duré.*

Se Link. Stifts-Tidn. N:o 4. 1791.

19. V. Pastorn Cand. *Lars* Kraft.

Ibm.

20. Mademois. *A. M. Mörtling.*

Se Link. Stifts-Tidning N:o 5. 1791.

21. Adjuncten *Isac Edström.*

Se Link. Stifts-Tidn. N:o 5. 1791.

Dessutom *Handskrifter.*

1) Gustaf Adolphs Privilegier för Norrk. Stad af år 1620. Fol.

2)

2) Norrköpings Stads äldre och nyare Privilegier från 1384 till 1614. Fol.

3) Rättegångs Procefs och ordning för Norrk. Stad af år 1640. Fol.

4) (*a*) Copia af K. G. Adolphs bref till Riks-Cantzl. Herr Axel Oxenftierna Golnau d. 4 Dec. 1630.

(*b*) K. Carl IX bref till Amiralitetets Officerare d. 6 Jul. 1611.

(*c*) Dr. Chriftinas förklaring öfver ordet *Vanbyrdig*. Stockh. d. 10 Nov. 1650.

(*d*) Extract af K. Carl XI bref till Riksmarfkalken Grefve Joh. Stenbock d. 20 Dec. 1675.

(*e*) Dr. Ulr. Eleon. Fadderbref till Sv. Rikes famtel. Clericie och Präfterfkap. d. 10 Nov. 1686.

(*f*) Ex Pauli *Grebneri* figuris, de Rege quodam Septentrionali. Föregifna Spådomar om K. Carl Guftaf.

(*g*) Refponfa Præcipuorum Europæ Principum ad petitiones Italiæ & Germaniæ in caus-fa Cæfarienfi.

(*h*) Prof. Ihres förklaring till Illuftr. Cancellarius öfver Theol. Fac. befvär öfver defs Program d. 24 Nov. 1745.

(*i*) K. Guft. I. bref till Öfverfte Krigs-Rådet och Munfterherren Sten Erichfon, famt Clemens Skrifvare dat. Elfsborg 1540.

22. Kongl. Bibl. *Joh. Björnftierna.*

Se Link. Stifts-Tidn. N:o 7. 1791.

23. Lagman *Sigfrid Gahm.*
Se Link. Stifts-Tidn. N:o 7. 1791. (*)

Deſsutom:

Svenſka Silfvermynt.

1.	K. Carls IX:s	Riksdaler.
2.	K. Guſtaf Adolphs	Dito.
3.	Dr. Chriſtinas	Dito.
4.	K. Carl XI:s	Dito.
5.	- - - - -	8 marksſtycke.
6.	K. Carl XII:s	Riksdaler.
7.	- - - - -	2 öres ſtycke.
8.	K. Guſtaf I:s	Marksſtycke.
9.	- - - - -	2 öres ſtycke.
10.	K. Carl IX:s	2 marks D:o.
11.	K. Guſtaf Adolphs	1 öres D:o.
12.	K. Carl XI:s	4 marks D:o.
13.	- - - -	4 öres D:o.
14.	- - - -	2 öres D:o.
15.	- - - -	1 öres D:o.
16.	Dr. Ulrica Eleonora den Yngres - 2	marks D:o.
17.	K. Fredric I:s	Riksdaler.
18.	- - - -	½ D:o.
19.	- - - -	¼ D:o.
20.	- - - -	10 öres ſtycke.
21.	- - - -	1 öres D:o.
22.	K. Adolph Fredrics	Riksdaler.
23.	- - - -	⅛ D:o.
24.	- - - -	5 öres ſtycke.

Svenſka Skådepenningar af Silfver.

1. öfver K. Johan III:s Kröning.

2.

(*) Genom denna gofva är i Bibl. i ſtånd ſatt att förlägga deſſa Handlingar, hvaraf förmon tillfaller Bibl.

2. öfver K. Carl X Gustafs Kröning.
3. -- Dr. Ulricæ Eleonoræ Sen. D:o.
4. — K. Carl XII:s D:o.
5. — K. Adolph Fredrics D:o.
6. --- K. Carl X Gustafs Död.
7. --- K. Fredric I:s D:o.
9. --- K. Adolph. Fredrics D:o.
10. ---KronPrintsen Gustaf Adolphs Födelse 1778.

24. Sjö-Tulls Inspectoren *D. G. Nescher.*
Se Link. Stifts-Tidn. N:o 7. 1791.

25. Kyrkoherden i Åtved *A. Melin.*
Se Link. Stifts-Tidn. N:o 7. 1791.

26. Prosten *Tib. Tiburtzii* Arfvingar.
Se Link. Stifts-Tidn. N:o 4. 1792.

27. Professor *Joh. H. Lidén.*
Fem stycken Permebref. Originaler. (*)
1:o Rådman *Nils Jönssons* Salubref på en gård i Linköpings stad år 1579.
2:o Rådman Nils Jönssons Salubref på samma gård, 1627.
3:o Borgmästare och Råds Faste Bref på samma gård, 1668.
4:o Catharina Bielkes Salubref, 1656 på åtskilli. Frälsehemman.
5:o Fastebref 1749 på Hageby Frälsehemman i Ö. Ny Sockn.

28. Borgmästare *N. Björkegren* i Linköping.
Jetton öfver Lif-Med. *Rosenblad* i Lund.
Af Götheborgska Nation derstädes. 1787.

29.

(*) Se ofvanf. s. 321. N:o 162.

29. Prov. Medicus Doct. *Lodin* i Linköping.

Jetton öfver Secreteraren *Per Vargentin* af Kongl. Vettenskaps Acad. 1743. *Sublimiora jam curat.*

30. Biskop m. m. *J. A. Lindblom.*

Begrafnings Jetton öfver Högstsal. Konung GUSTAF III. *Oförgånglig sedan d. 29 Mars 1792.* Tvänne Nummi Romani.

31. Prost. *Olof Lindblom* i Mogata.

Passionale Sanctorum. Lybeck 1492. Fol. 1.

32. Lieutenant *Julius Modée.*

L'Opere di Virgilio Latine Commentate in Lingua Volgare Toscana *da Giovanni Fabrini Carlo Malatesta & Filippo Venuti* Venet. 1581. Fol. - - 1.

33. Kongl. Bibl. C. C. *Gjörvell.*

Lagerbrings Svea Rikes Historias *Femte Del.* neml. de fyra ark som deraf blifvit tryckte, samt 3 ark i handskrift 4:o - 1.

Obs. Desse Handlingar äro förseglade med Prof. Lidéns sigill, jemte Domprosten Doct. Ülfs, och få icke öpnas förr än efter gifvarens död. Påskrifvit: S. Ülf. J. H. Lidén.

34. Biskop m. m. *J. A. Lindblom.*

Primæ Lineæ Lexioi Sveco-Latini Auctore J. Ax. *Lindblom.* Upsaliæ 1770-1772. Msc. Voll. II Fol. - 2.

Tableau Général de l' Empire Othoman par le Chev. De M*** *d' Ohsson*, T. I:er enrichi de figures. - Paris. 1787. gr. Fol. 1.

Epi-

Epistolæ familiares S. Ålf ad D:num Prof. *And. Nicander* in tutelam J. A. *Lindblom* relictæ, 4:o - - - 1.

35. Kyrkoh. i Konungsund *Joh. Schenmark.*

Lord *Verulams* upprichtiga utlåtelser om Seder, Regering och Hushåll eller kärnan af allt, Stockh. 1726. 4:o - 1.

Om Jungfruernes Præeminentz och Prærogativ för Änkior; bevijs ex. s. Script. af J. *Franck*, besvaradt på Latin af Martinus *Brunnerus*, Handskrift. 4:o - 1.

Ulleråkers Härads med Upsala Stads-Kyrkos Beskrifning, Se Varmholtz Bibl. Sveog. 4 delen sid. 159. 4:o - 1.

En Rysk A b c bok. 8:o. - 1.

Biskopens i Vesterås Doctor *Johan Rudbecks* Lefverne af Doct. *Herveghr*, afskrifvit efter Originalet af *Joh. Schenmark* 4:o 1.

36. DomProsten Doct. *S.* Ålf.

Beskrifning öfver Ulricæ Eleonoræ Församling i Östergöthland ifrån Dess första uprinnelse, af dess första Pastor *Birger Lund.* Origin. 4:o. - 1.

37. Kongl. Hof-Pred. och Kyrk. *Seth Vallquist* i Kuddby, skänckt till Mynt-Cabinettet.

1 st. Plåt 4 dal. Silf:mynt - 1732.
1 st. Dito 2 dal. Sölfm. med serskild högningsstämpel till 3 dal. S. m. 1714.
1 st. Dito 2 dal. Silfm. - 1722.
1 st. Dito 1 dal. S:mt - 1711.
1 st. dito 1 dal. S:mt - - 1737.
1 st. dito 1 dal. S:mt - - 1747.
1 st. dito 1 dal. S;mt - - 1753.

1 st.

1 st. dito 1 dal. S:mt . . 1753.
1 st. dito ½ dal. S:mt . . 1710.
1 st. dito ½ dal. S:mt . . 1748.

38. Ingenieuren Bengt Joh. *Berger*.

Acta & Statuta Regni hujus Civilia ab A:o 1261, ad A. 1568. Tomus II. M:scr.

39. KammarH. och Ridd. af K. Sv. Ord. Friherre *Knut Leijonhufvud*.

Åreminne öfver framledne Presidenten m. m. Friherre *Axel Gabriel Leyonhufvud* tolkadt af Commerce-Rådet *Magnus Adlerstam* d. 29 Oct. 1789. M:sc. Fol. *

40. Rector Scholæ i Eksiö Mag. *Per G. Aschan*.

Dissertationes Academicæ sub Præsidio *Joh. Nelander* Juris Naturæ & Moralium Professs. Lond. Gothorum. 4:o . Voll. 2.

41. Apothekaren i Skeninge H. *Joh. Möller*, till Mynt-Cabinettet.

1 st. Medaille af år 1694 öfver *Matth. Iser* Th. Doct. Pastor Holm. Prim. & Cons. Præses. † 16 storl.

42. Prosten Mag. *Jonas Carlström* i Gistad.

Minnespenning öfver Doctor Martin Luther slagen i Wittenberg. 4 storl.

43.

* Egenhändigt och i högsta måtto nitide skrifvit af Författaren i dess 73 ålders år.

† Blef sedermera Biskop i Westerås.

43. Coll. Scholæ Mag. *P. Vestelius.*

A. Rydelii Orationes & Collegia. Handskrift

44. Prosten Cand. *L.* Kraft *Larsson* i N. Vi.

In Folio.

Nic. Selnecceri Annotationes in Genesin, & Isagoge in Exodum, Leviticum, Numeros & Deuteronomion. Lipf. 1578.

Salom. Gesneri Commentationes in Psalmos Davidis. Vitteb. 1609.

Adnotationes & Meditationes in Dominicalia & Quadragesimalia totius anni Evangelia. S. tit. Antverp. 1595.

Theophylacti, Enarrationes in quatuor Evangelia, Joh. Oecolampadio interprete. Basileæ 1540.

Joh. Brentii Commentarius in Prophetam Esaiam. Ff:ti 1555.

- - - - - Homiliæ centum viginti duæ in Acta Apostolica. Frankf. 1561.

In Qvarto.

Augusti Buchneri Dissertationes Academicæ Vittebergæ. Frankf. & Lipsiæ 1679 --- Acced. Claud. Arrhenii nob. Örnhielm, Vita Ponti de la Gardie. Lipf. 1690.

- - - - - Orationes Academicæ Voll. II. Dresdæ 1682.

Disputationes Miscellaneæ hab. Upsaliæ.

Sweedsche Oorloghen, dat is, Het vervolgh der Gesegende Sweedsche wapenen onder Gustavus Adolphus. Belgice I - II - III Del. --- Dordrect 1631. Amst. 1633.

Van die Uverltlijcke Rechten, 1551.

Hesiodi

Hesiodi Opera & Dies, Græce & cum enarr. Phil. Melanchtonis Haganoæ 1534.

Acced. Epistolæ selectæ Græce & Latine. Tybing. 1540.

In Octavo.

Nic. Selnecceri Institutiones Christ. Religionis 1579.

Epitome Erotematica circa fundament. Articulos Christ. Fidei. Hafniæ 1720.

Compendium Geographicum. Linc. 1700.

Mich. Wexionii Libellus de Regibus SveoGothicis. Linc.

It. Sententiæ a Gilberto Cognato collectæ. Linc. 1700.

Tull. Ciceronis Paradoxa. Linc. 1707.

Joh. Hubneri Introductio ad Historiam Politicam. Linc. 1728.

Fab. Quinctiliani Dialogus de Oratoribus, s. de caussis corruptæ eloquentiæ. Linc. 1731.

Ad. Rechenbergii Lineamenta Philosophiæ Civilis. Norcop. 1724.

In Duodecimo.

Hier. Prætorii Theatrum Politicum. Linc. 1684.

Justiniani Institutiones Lib. IV. Lugduni 1536.

45. Banco-Bokhållaren *Thun.*

Sex simphonier af C. J. Graaf, Op. 9. Tryckte.

En D:o af Van Malder,
En D:o af Graaf,
En D:o af Guglielmi.
En D:o af Richter,
Tvänne D:o af Zingoni,
Tvänne D:o af Meder.
Tvänne D:o af Ricci.
} Skrifne.

DomProsten m. m. Doctor S. Alf. *

Instrumentum Donationis

Bibliothecæ Diœcesanæ Lincopiensi factæ,

a

SAM. ALF

Pridie Non. Julii MDCCXCII.

L. A.

Quod ante plures annos (1775) pollicitus sum, scriptoque publico confirmavi, leve quidem, si præsens litterarum habitus & judicia seculi spectentur, amoris mei in Bibliothecam Diœcesanam & Gymnasticam Lincopiensem monumentum & benevolentiæ pignus, haud tamen futuro fortassis tempori omnino inutile & supervacaneum, hisce nunc reverenter & peramica manu trado.

Potuisset hoc Legatum qualecunque ad discessum meum ex hac mortalitate differri, quemadmodum ab initio quoque constitueram; sed terminum illum, sub adversa valetudine diu exspectatum,

Y ante-

* Utom de flere och betydlige gåfvor Herr DomPr. tid efter annan dels sjelf gjort till Bibl. och hvaraf blott de finnas här upptagna, som ingått sedan 1787, dels ock genom sin omhugsan och nit af andra förskaffat, har Herr D. och DomPr. behagat under dess lifstid låta det löfte han redan 1775 gjorde, at dess Poëtiska Samlingar af Sveuske Författare skulle efter dess dagar tilfalla Linköpings Bibliothek, gå i verkställighet. Utgifvaren afholler sig gerna från alt omdöme öfver denna skänck, då Läsaren af sjelfva Föteckningen nog lärer rättvisa värdet deraf.

antevertere potius, quam ampliore procrastinatione morari, visum fuit; nec Reverendissimo Domino Episcopo, Ord. de Stella Boreali Membro, JAC. AX. LINDBLOM, atque M. V. Consistorio rem me ingratam facturum arbitror, quod vitam adhuc trahens, dumque res meas disponere aliquantulum valeo, hac saltem terrestrium curarum parte, ut commodo ac tranquillitati meorum consulatur, me tempestivius exsolvam. Quia vero, secundum humani adfectus indolem, suum cuique est pulcrum & secreta quadam æstimatione pretiosum, mihi etiam legitimo Legantis jure id concessum iri exspecto, ut, cum non sine labore & sumtibus Testamentaria hæc Librorum impressorum pariter ac manuscriptorum supellex comparata sit, solitis stipulationum formulis Donationi meæ, inviolate servandæ, & hac quasi codicillari clausula ultimæ voluntatis teste, prospiciam; &

I:o Quidem hæc enixe commendatur benignissimæ tutelæ & inspectioni Reverendissimi præcipue Episcopi ac M. V. Consistorii, utque in Societatem Librorum b. m. Episcopi Dom. Doct. PETRI FILENII, soceri quondam Honoratissimi, recepta, perpetuum cum illis locum habeat.

II:do Unicuique litterarum amanti, & quibus res obscuræ diligentiæ non videatur, jus esto donatis Collectionibus utendi; extra tamen Bibliothecam & urbem, nulla earum pars, nisi cum venia & consensu Superiorum, quos dixi, commodetur; quod si fiat, numerus paginarum & ratio Indicis, cuivis Volumini præfixi, adcurate notetur & ad reditum examinetur, necesse est.

III:tio

III:tio Quoniam nemo, etiam sollertissimus, quæ ad Historiam Litterariam Patriæ ejusque partes spectant, scripta tam veteris quam recentioris ævi, indagare & colligere potest omnia, Bibliothecarii hanc mihi paciscor & spondeo operam, ut ad omnes occasiones intentus, quae desiderari ex Indicibus viderit, comparare studeat suisque locis, vel etiam novis, si aliter fieri nequit, supplementorum libris, hæc quasi Auctaria fideliter inseri curet, sive *Carmina Svecorum Latina*, atque etiam *Græca*, sive *Orationes Programmata & Miscellanea* simul fuerint alicujus pretii, & ex quibus de ingeniis Popularium nostrorum judicari aliquid possit.

IV:to Si quis Auctor lingua vel vernacula, vel peregrina, aliquid memoria dignum scripsisse deprehensus fuerit, communicato cum Superioribus consilio, scripta illius in hac etiam sylloge servari cupio, atque ut Archivo Elegantioris Litteraturæ, apud nos forte instituendo, viam quodammodo muniat.

V:to Irrepsisse vel meo, vel Bibliopegi forsan errore, suis sedibus haud satis apta atque ab instituto etiam interdum aliena, non diffiteor; & si qui præterea spurii, nulliusque ingenii & virtutis ac pseudothyro, nescio quo, sine ordine & licentius in hanc quasi Coloniam immigrasse videantur Cives, illos, bonorum omnium judicio, posteritati exsules esse jubeo, & meæ in tanta scriptorum farragine inapparationis, nec digesti satis operis, culpam facile agnosco. Acutiores circumspiciant post me attentius, ne quid labis eorum industria contrahat, utque sic bonis litteris melius consulant. Quæ interim ego bona fide Bibliothecæ nostræ legavi, sequentia sunt:

In Folio.

I. Carmina Poëtarum Svecorum Latina a Seculo XVI:o, varia (Svecanis passim admixtis) - - - - Voll. xxxv.

II. Variorum Varia, continentia Conciones Funebr. Oratt. Programm. & Miscellanea diversi argumenti - - Voll. xvii.

In Quarto.

I. Carmina Poëtar. Svecor Latina (aliis etiam admixtis) - - Voll. xiii.

II. Litteræ Var. Collectanea mea spectantes Voll. i.

III. Variorum Varia, ejusd. contenti, ut supra. - - - - - Voll. xxx.

In Octavo.

I. Carmina Varia A. Nicander Autogr. (cujus reliqua in 4:o supra, conficiunt V. Voll.) - Voll. x.

Summa Voll. CVI.

His accedunt eodem jure Bibliothecæ Lincopiensi data & nunc a me in plenam possessionem illius, numquam abalienandam, translata:

In Folio.

I. Joh. Faës ad Carolum XI Carmen Paneg. ut videtur, Autogr. cfr. *Stada* Litt. p. 43.

II. Diplomata Regia, vitam Joh. Hadorphii spectantia, in Orig. Tabulæ Genealog. cum aliis quibusdam Actis.

III. O. Verelii Inventarium Domestic. in Orig. & quæ ad vitam ejus pertinent alia.

Item

Item J. GEZELII & JESP. SVEDBERG Biographiæ ad H. SPEGEL transmissæ. Porro litteræ ER. LJUNG & J. BILLBERG. Denique Miscellanea alia Mst.

IV. Auctarium ad vitam J. HADORPHII, una cum scriptis Eristicis De Templo Paroeciæ Slaka O-Gothiæ 1692, Autogr.

V. Litteræ & statuta Regia, pleraque ad Diœcesin Gothoburg. spectantia. *Item* alia non nulla Mst.

VI. De urbe *Lincopia* & Privilegiis ejusdem. Sequuntur Litteræ Regiæ in eodem argumento: Ecclesiastica non nulla: et de Templo Cathedrali ex Palmsköldianis. *Item* litteræ quædam antiquæ & index litt. claustralium Ecclesiæ Lincop. & Schening. Denique Litteræ Reg. Orig. GUSTAVI I. ERICI XIV. &c.

VII. Biographica Doct. & Episcopi P. FILENII, Diplomata Regia, litteræ &c.

VIII. Excerpta varia ER. FILENII, V. Biblioth. Ups.

IX. Fragmentum Vet. Historiæ Sviog. C. F. MENANDER. Autogr.

X. Biographica quædam A. WIBJÖRNSSONII, P. & P. in Vreta-Kloster. Orig.

XI. Compendium Historiæ Svec. lingva vernacula in usum Filii a senescente Patre H. A. LÖFVENSKJÖLD. Autogr.

XII. PETRI HULTHINI Gramm. Græca. Autogr.

XIII. Ejusdem Gramm. Latina. Autogr.

XIV. Vita ERICI LINDSCHÖLD, Com. & Sen. Regii, cum Actis huc pertinentibus variis, ab H. A. LÖFVENSKJÖLD, Sveth. Autogr. Addidit haud pauca SAM. Aeg.

XV. Litteræ Regum, Reginarum & Principum Sve-

Sveciæ a temporibus GUSTAVI I ad tempora CAROLI XI. Orig. 106.

XVI. M. M. a Parasin, Itali, Orationes & Poëmata, Malmogiae 1660. *Liber rarissime obvius.*

XVII. Biographica AND. LYSING O-Goth. &c. Sveth.

In Quarto.

I. Primae lineae *Biographia Lindschöldiana*, cum actis hanc illustrantibus, in quorum numero est "*Fragmentum versionis Barclajana* (cujus mentionem faciunt Puffendorff & alii scriptores) ab H. A. LÖFVENSKJÖLD Autogr. Sveth.

II. Dissertatio Academica de vita & meritis ER. LINDSCHÖLD, P. I, II, III, IV, V. Lond. Goth. 1788 -- 1791. Auct. Eric. Pet. Alf, Sam. Fil.

III. H. SPEGEL Historia Ecclesiast. ab A. O. RHYZELIO, Episc Lincop. plurimis locis emendata & adaucta, ut postea serviret Episcoposcopiæ illius SvioG. conficiendae. Sequuntur ad calcem Docum. Historia, (Skrifteliga Bevis) Ups. 1716.

IV. A. O. RHYZELII Pentapoleos O.Gothicae Descriptio, una cum variis in hoc argumento actis Autogr. Sveth.

V. *Ejusdem* Explicatio Actorum Apost. in Concionibus 94 Holmiæ habitis 1712 -- 1714 Autogr. Sveth.

VI. *Ejusdem* Christianus miles Theol. destinatus. Disp. pro Doct. in Theol. honoribus. Upsaliae 1732. Autogr.

VII. A. VIBERNI (VIBJÖRNSSONII) Epistolae ad Familiares, S. Alf, avum meum paternum &c. ab a. 1682, Subjuncta sunt Testimonia Acad. cum adhuc Lector

Lector esset Gymnasii Lincop. *Item* Versio Latina operis Graciani de Homiae Aulico, lingua Hispanica scripti. Autogr.

VIII. Continuatio Epistol. *Ejusdem* & Litteræ filiorum ad Eundem scriptæ Latinæ & Gallicæ. Insertæ etiam hic sunt binæ Epistolæ Lat. *Emundi Lynei* P. & P. in Vårdnäs O. G. (*Ol. Verelio* conjunctissimi, ut docent Vereliana ed. Lincop. 1730) *Item* Vetus Index Nationis O. G. Upsal. Tom. II.

IX. JOSEPHI THUN Sudermanni Carmina Græca Autogr. sed mutila & imperfecta. Cfr. Acta Litt. Sueciæ Tom. I. p. 182 & 238. Hæc a *Villoisonio* Gallo, Græce doctissimo, studiose per litteras ad b. m. FLODERUM, Prof. Ups. 1784 quæsita sunt.

X. Ejusdem Carmina Latina, Autogr. cum antecedentibus ad Supplem. Carm. Svec. Poët. Tom. XI in Folio spectantia, ubi tamen Latina ex hoc eodem Cod. descripta inveniuntur, p. 104 - 186.

XI. Scripta Eristica inter ER. LINDEMAN, (Nob. Lindschöld) & J. H. BOECLERUM, Argentor. de Jure Wildfangiatus, Anonymica, in 4:o & 8:o typis impressa Parisiis & alibi. (Rara adeo hæc sunt, ut extra Collectiones Palmsköldianas haud facile multa inveniantur exempla in Svecia, ni fallor.)

XII. Litteræ Var. FR. ROSTGAARD, JOBI LUDOLPHI, J. C. WOLFII, CHR. SCHÖTTGENII & al. ad OL. CELSIUM, Sen. Autogr. Sequuntur Miscellanea alia.

XIII. Narratio de morte GUSTAVI ADOLPHI Reg. Auctor *Hans von Hastensdorff* (Satelles Regius)

us) Lützen 1633 d. 16 Junii. Ex veteri Mst. Germanico *Familia Liljehökiana* descripta.

XIV. Calendarium Historicum, Stockh. 1701, Sveth. continens varia ad Historiam Caroli XI. (Exempla tantum paucissima typis edita raritatem indicant.)

XV. Ol. Petri de Passione & Resurrectione Dom. nostri J. C. Rhythmis Svec. 1556. sequuntur *Gab. A. Helsingi* Pandectæ Miracul. Scripturæ, Holm. 1625. *Item* Rhyt. Svec. ad finem, Christus Nascens, Patiens, Triumphans, Carmen Elegans Svec. Stockh. 1694, (Auct. *J. Lilljestedt*, cujus Carmina Latina & Gr. leguntur Tom. VII p. 240 -- 266 in Fol. & Collect. supra nominata Carm. Svec. Poët.)

XVI. Joh. Floderi Carmina Latina, Autogr. & typis impressa (licet non omnia) Upf. 1791, post obitum illius mihi data, & Collectioni majori Tom. XXVIII. propria.

XVII. Petri Hulthini Carmina Latina &c. ab Auct. Collecta, mihique post obitum illius commissa, ad Collect. etiam Maj. pertinentia. Autographa.

XVIII. Pet. Filenii binæ, quas in Cathedra Præses habuit, Diss. Acad. Aboæ 1740, cum adnot. variis.

XX. Fascis Disp. publ. Doct. & Archipp. Lincop. Joh. Sparschuch, Upf. & Lincopiae ed. cum Anot. Ejusdem.

XXI. Acta Comitialia 1682, manu Joh. Phoenix O. G. & Supplementi loco esse possunt ad Diarium *Durai* a Fratre meo Prof. J. H. Lidén, ed. Norrcopiae 1789. Plura ejusmodi Acta prius reperiuntur Mst. in Bibl. Lincop.

XXII.

XXII. HERACLITI PONTICI Allegoriae Homericae, nitida manu JOH. COLUMBI Prof. Upſal. 1679 deſcriptae.

XXIII. Litteræ ER. BENZELII Fil. ad Fratrem G. BENZELSTJERNA. Autogr.

XXIV. Litteræ G. BENZELSTJERNA ad Fratrem ER. BENZELIUM, Autogr. Commercium hoc Epiſtol. N. 23 & 24 edit. a J. H. LIDÉN, Lincopiæ 1791. & e. a. Holmiae *Repertorium Benzelianum*.

XXV. C. J. BENZELII Epiſc. Stregn. Oratio Synodalis 1779, cum actis huc pertinentibus. Autogr.

XXVI. Collectanea Eccleſiaſt. Lincop. ſive Variae a Conſiſtorio ad Diœceſanum Clerum Litterae ab anno 1684. *Item* Reſcripta Regia & Miſcellanea tam ſcripta, quam typis edita.

XXVII. NICOLAI THEOPHILI, Holſati, Carmina Eleg. in Caeſares Germanicos (Romanos) cum praefixa dedic. ad MAGNUM Principem, Ducem O. Gothiae. ſ. t. a & l. Typi videntur eſſe *A. Gutterwiz.* Holmiae -- cfr MOLLERI Cimbria Litterata. Sequuntur Parentalia in Sv. STURE ab H. MARTINI, Holmiae 1616 & Gab. Faërnii Centum Fabulae Æſopicae, (forſan in uſum Scholarum editae) Stockh. 1583 (ipſa raritate nunc rariores.) Auctor natione Italus, denat. 1561. cfr JÖCHERI Lexicon Erud. p. m. 1049.

XXVIII. PET. HULTHINI Compendium Hiſtoriae Patriae, ſcr. 1767 Autogr.

XXIX. ERIC. BENZELII Fil. Hiſtoriola vitae ſuae in Junio 1743, paucis ante obitum menſibus, ex Autogr. Reg. Academ. Scientiarum ab Ec-

dem relicto. Ad calcem litterae sunt *M. Falkerstedt* d. 29 Jan. 1759 ad *C. C. Gjörwell* Bibl. Reg. de ultimo itinere Archiepisc. ex Holmia ad Lincopiam. Sveth. cfr Svenska Mercurius 175 - .

XXX. P. NIGRI, Episc. Aros. Concio Funebris in GUSTAVUM I. R. 1560, a *S. J. Phrygio* Calm. Holmiae 1620. varia ratione & subjunctis Epitaphiis R. adauctum. Agon Regius JOHANNIS III R. Threnologia Dramatica & quae plura Collectionem Phrygianam sequi solent. Exemplum est perquam nitidum.

XXXI. Collectanea Theologica ab *A. O. Rhyzelio*. Mst.

XXXII. Collectanea Philosophica &c. ab Eodem. Mst.

XXXIII. Miscellanea Varia, ut Litterae Credentiales, Recred. Plenipot. Ratific. Tract. Avocat. Gratulat. Notific. Consol. Requis. Commend. Respons. Gratiarum Act. Diplomata R. Litt. salvi passus &c. ad Reges & Principes, temporibus Caroli XI, XII. & Friderici I. Regum Svec. Ex Arch. Reg. Mst.

XXKIV. OL. VERELII Epistolae (Lincopiae editae 1732,) quibus adnexae sunt aliorum doctorum in Svecia Virorum, *Terseri*, *Lindschöldii*, *Schefferi* &c. Mst.

XXXV. Epistolae Variae ad ERIC. & AX. OXENSTIERNA a *G. Sverino*, *J. Luchio*, *J. Simonio*, *C. Ravio*, *J. Loccenio*, *L. Stigzelio*, *S. J. Phrygio*, *N. Buddeo*, *O. Moreto*, *J. Hontero*, (Apostata,) *J. Messenio*, *J. Baazio*, *E. Odhelio*, *A. Granio*, *Jon. Magni*, *J. Freinshemio*, *Z. Klingio*, *Th. Mylonio*, *Cl. Kloot*, *G. Stiernhielm*, *M. Savenio*, *S. Kempenschöld*,

C.

C. Carlsson, Porro *Andr.* & *Nic. Olavi* ad *S. Ernhoffer*; ad eundem *P. G. Bruni*, *Ax. Oxenstierna* ad *L. Wallium*, *J. Skytte* ad *Ax. Oxenstierna.* Sequuntur *J. Raumanni*, *B. Baaz*, *Cyrilli*, Patriarchæ Constantinopolitani, *H. Grotii*, *P. A. Schmalzii* ad Eundem. Fragmenta denique Litterarum a variis, inprimis *H. Grotii* ad *Ax. Oxenstjerna*, quæ an omnes typis expressæ sint, conferri potest Editio Epistol. Grotii in Fol. quæ in Bibliotheca Lincop. reperitur.

XXXVI. Catalogus Cleri Lincop. 1735, manu Er. Benzelii.

XXXVII. Acta Varia de tumultibus magicis in Svecia 1670, De statu militiæ Svecanæ 1685. Vita *Tr. Kohre* & Miscell. alia. Sveth.

XXXVIII. Libertas Svecana, Auct. *O. Dalin. Item* Transitus CAROLI GUSTAVI. R. Balthicus, ab *H. C. Nordenflycht*, cum emend. ipsius Autogr. atque aliis Ejusd. Carm. Svec.

XXXIX. ER. LINDSCHÖLD dictus *Stona Genius* in Nat. Caroli XI. R. 1669. una cum Mst. Ejusdem Carminibus Svec. ex Palmsk.

XXXX. Ordinantia Scholastica 1724. cum adnot. nonnullis ER. BENZELII Autogr. Item alia in hoc argumento, Holmiae 1760.

XXXXI. Farragò. Var. Lectionum N:o I. II. III. manu H. A. LÖFVENSKÖLD.

XXXXII. Ejusdem Otia Poëtica, Mst.

XXXXIII. De Pace Pragensi, Lut. Paris 1636. atque Acta Sveco Germanica & Polonica, variis locis edita.

XXXXIV. Acta Sveco Danica atque ad calcem Chronicon Rhythmicum Svec. Mst. ERICI

XIV.

XIV. R. Auct. *Dan. Dan. Hund.* Exemplum aliud reperitur, cum quo hoc collatum est, in Bibliotheca Lincop. Benz. et differunt nonnulla.

XXXXV. Ceremonialia R. ab A:o 1743 ad A:um 1774.

XXXXVI. Varia A. Rydelii, Episc. Lund. Philosophica & Theolog. Mst.

XXXXVII. Joh. Zerl, P. & P. in Egeby & Rinna O. G. in librum Ruth Comment. cum adnot. marg. & Indice Mst. Autogr. Svet.

XXXXVIII. Heinr. Herp Speculum Aur. Praeceptorum Legis Divinae. Basil. 1496. Editio prima & rarissima prodiit Moguntiae 1474. in Fol. (cfr. *Osmont.* Dictionaire Typographique tom. I. p. m. 344.)

XXXXIX. Index Novitatum Sam. Puffendorff, s. l. 1673. Inter prohibitos libros hunc refert Alnander in Hist. Libr. prohib. in Svecia Seculo XVII:o.

L. L. J. Forselii, W. G. Lectoris olim in Gymn. Scar. & deinde P. in Alingsås *Carmina & Orationes* Autographa. haec sunt duobus Tomis comprehensa & a Doct. *Joh. Gothenio* mihi ante multos annos mutuo data. Custodiae publicae jam committuntur & vellem magnopere, ut amicitia Possessoris perpetuum in Bibliotheca nostra locum tenerent. Interim Tom. XII. Collectionum mearum in Fol. Apographon reperitur.

In Octavo Maj. & Min.

N:o I. Biblia Manualia Svec. J. E. Terseri, Episcopi Linc. Leyden 1635. una cum Biographia ejusdem ad A:um 1662 & Generi illius

Mat-

MATTHIÆ STEUCH, Archiepisc. Ups. ad calcem. Autogr.

II. Biblia Germanica Luneb. 1626. In carcere Moscovitico post infelix ad Pultavam prœlium, hoc sacro Codice usus est summus Militiae Praefectus, Comes ADAM. LUDOVIC. LEVENHAUPT. Idem post obitum illius ab Illustri Vidua donatus deinceps fuit Patri meo, sibi tum a sacris in Praedio Motalensi *Charlottenburg*.

III. P. LAGERLÖFVII Orationes Program. & Carmina, Ups. a me edita 1780, una cum supplementis ad calcem. Mst.

IV. Carmina Lat. Svecorum quorundam, ex Bibliotheca Homil. J. C. STRICKER & ipsius manu haud pauca descripta, ut inservirent collectioni meae.

V. Prodromus Deliciarum Svec. Poëtarum, Ups. 1722. Ed. P. *Schylberg*, Episc. deinde Scar. sequitur altera Editio s. t. quae A:o 1733 vel 1734 prodiit & in ipso partu suppressa est, adeoque, rarissima. Continet pagg. 224. neque amplius continuata fuit. (Aliud ejusdem exemplum tomo I:o in Fol. Carminum Svec. Poëtarum insertum est) ad calcem est O. HERMELINI *Hecatompolis Svionum* ex Autogr. ab *Erl. Fryxell*, Lector olim Gymn. Carolost. accurate descripta, sicut & alterum exemplum Tom. VIII. Carminum in Fol. manu *Jona Apelblad*, Legiferi, cum Lect. var. Ad finem. Indices Carminum sunt LAGERLÖFVII & HERMELINI manu *O. Knös*.

VI. JAC. BENZELII Repetitio Theologica, cum adnot. eruditis & locupletissimis Autogr. *Joh. Sparschuch*.

VII.

VII. P. Filenii Diss. Synod. de Societate Conjugali 1745. Lincopiæ. Exemplum, quod in Cathedra ipse habuit Praeses.

VIII. Conradi Qvensel Compendium Arithmeticæ. Mst.

IX. Laur. Wivallii, (cujus carmina latina leguntur Tomo-Collect. mear. in fol.) & aliorum Cantilenæ, Sveth. Mst.

X. Joh. Thun O. Gothi Parentalia in Carolum XII. Norrcopiæ 5 Martii 1719. Mst. Sveth. Impressa deinde hæc sunt in 4:to cfr. Collect. Tom x.

XI. Ludicra quædam, en gammal Kastbok.

XII. Mart. Helsingii Liber Precationum, Rost. 1609 Sveth. possessor olim fuit *Magnus Haraldi*, Archipr. Lincop. qui sua manu, tristis & emeritus senex, ut se ipse vocat, Biographica varia ad frontem calcemque adscripsit.

XIII. Er. Benzelii Fil. Album itineris Eruditi 1697, 1698 & 1699. Liber hic est in forma oblonga, plerumque solita. In Bibliotheca Lincop. reperitur prius *Memoria itineris ad exteros*, uti vocatur *Er. Benzelii* Patris in 4:o propria manu Ejusdem.

XIV. Epigrammatum Vet. L. IV. & Poemat. varia s. t. Datus mihi hic liber cum honorifica præfatione adscripta ab Episc. *A. O. Rhyzelio* 1755.

XV. Querela, sive Dialogus animæ & corporis damnati, Lat. & Sveth. Lincopiæ 1669.

XVI. L. Laurini, Sen. P. & P. in Häradshammar O. Goth. Chronicon Sveciæ, Lincop. 1647. Ejusdem symbola Heroum & Heroidum Lincop. e. a. (Uterque libellus rarior.)

XVII.

XVII. L. FORNELII O. Goth. Poëtica Tripartita, Upſ. 1643. nec ubique obvia. Laudatur hæc ab exteris. cfr. *Borremanſius* de Poëtis & Prophetis p. m. 15. Carmina Lat. Fornelii (omnia nunc rariora) ſervat Collect. meæ Tom. IV. in fol. & Tom. V. in 4:o.

XVIII. Litteræ JOH. ab IHRE de Edda Islandica ad SVEN LAGERBRING. Upſ. 1772, cum notis quibusdam Criticis margin. manu prioris Poſſeſſoris Canc. Reg. Conſ. MAGNI a CELSÉ, ad vindicias lectionis *Jöranſoniana* ſpectantibus, Sveth.

XIX. Miſcellanea, Orationes Svec. & Lat. &c. Tom. I, II, III, IV.

XX. Liber Pſalmorum, Stockh. 1698, olim ER. BENZELII & occurrunt paſſim veſtigia manus illius. Tit. eſt novus & Lincopiæ, in locum veteris, impreſſus.

XXI. P. PACCHII Carmina varia, Tom. I, II, III. Holmiae 1636 -- 1643.

In Duodec. & Sedecimo.

I. M. Fabii Quintiliani Inſtitutiones oratoriae &c. Venet. 1513. Editio ſcriptoribus rei litter. plerisque ignota.

II. J. MATTHIAE, Ramus Olivae Septentr. I, II, Stregn. ſ. a.

III. Ejusd. Ramus Olivae Sept. III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X. Stregn. 1661. (obſ. Tota haec Ramorum Collectio perfecta eſt & longe rarisſima, utpote Edicto Regio 1662 prohibita. cfr. *Stiernmans* Religions-ſtadgar p. 81. & *Alnander* in Hiſt. Libr. in Svecia prohib. Sec. XVII.)

IV. G. ROSENHANE (G. R.) Respublica glacialis, Stockh.

Stockh. 1681, (inventu admodum difficilis libellus.)

V. Deliciae Vallis Jacobeae, nunc arcis R. Ulricsdal, (libellus etiam perquam Rarus.)

VI. La Svéde redreffée dans fon veritable Interêt, a Breme 1682. Poffefforem olim habuit Com. Bened. Oxenstierna. (Raro occurrit.)

VII. Obfervationes Politicae fuper nuperis Galliae motibus f. l. 1649. Auct. eft *Schering Rosenhane* cfr. Stiern. Bibl. Svec. Tom II. p. 558. (Rar.)

VIII. Hiftoire du Calvinifme par M:r *Maimbourg*, a Paris 1682. Tefte *Stollio* in Hift. Litt. libellus praeclarus & rarus. Editionem hanc a Carnifice combuftam fuiffe apud Gallos refert *Salthenius*.

IX. E. G. Emporagrii Orationum Holmiae hab. Triga. Holmiae 1655.

X. Mores, Leges & Ritus omnium gentium, per *Joh. Boëmum Aubanum* It. Fides, Religio & Mores Æthiopum, ac deploratio *Lappianae gentis* Auct. *Damiano a Goës* &c. f. l. 1591. (Libellus rarior.)

Donati Libri 218.

Appendix Donationis.

Imagines pictae, muro Bibliothecae, quod precor, vel loco alias commodo, adpendendae:

I. Comitum Palatinorum, Principum Joh. Casimiri & Adolphi Johannis, Patris & Filii, (quorum variae ad Confiftorium Lincop. litte-

litteræ in Archivo Consistor. inveniuntur) ex Arce Stegeburgensi olim desumtæ.

II. ELSAE ELISABETAE BRAHE, Conjugis ADOLPHI JOHANNIS, & eorundem Filii GUSTAVI SAMUELIS LEOPOLDI, ex eadem arce Stegeburgensi. Prior lacera & medicam manum exspectat.

III. ERICI LINDSCHÖLD, Com. & Senat. Reg. Ostrogothici quondam luminis & Gentis suæ Mæcenatis, Πρωτότυπος sive Orig.

IV. ERICI BENZELII Sen. Archepiscopi Ups.

V. CATHARINAE van BOREN, uxoris *Martini Lutheri* 1523. *Tabula est lignea.*

VI. JACOBI BURENSKÖLD, Gen. Militiæ Equest. Ducis &c. æri incisa (*kopparplåt.*)

VII. Memoria *Familiæ Bureæ*, Item.

VIII. Insignia Familiæ Ejusdem, Item.

IX. JESP. SWEDBERG, Archipp. Upsal. & Episcopi tandem Scarensis, Item.

X. PETRI FILENII, Episcopi Lincop. Item.

XI. Accedit tabella ænea, Gloriof. memoriæ GUSTAVI III:tii, Regis Optimi, symbolum, *Fäderneslandet*, cum Insignibus Veciæ, referens. Destinata hæc fuit ante aliquot annos Commentationi Academicæ Ups. sed ex sententia Cancellarii tunc temporis res non processit & consilium suum mutavit Auctor E. F. cfr. Collectio Epist. ad Episc. P. FILENIUM, N:o XVII. hujus Indicis.

XII. Litteræ Membranaceæ (*Permebref*) quæ ad Possessiones pleræque pertinent, ab A:o 1512, numero XXI.

XIII. Nummi bracteati Argentei, incertæ adhuc ætatis, Numero xx. Inventi sunt hi in Paroe-

 cia

cia Styra O. Goth. & cum ingenti plurium copia e terra effosſi. Quid ſentiant rei nummariæ periti, exſpectatur, & dabit hoc Regia Litt. Hum. Academia.

XIV. Nummi Cuprei, vulgo *Myntecken*, IX.

XV. Varii ejusdem metalli, in quibus unus eſt Romanus. Effigies ſine Inſcriptione. XV.

Plura non habeo, quæ in memoriam mei qualemcunque præſenti ævo &, ſolita quidem rerum ſorte, in oblivionem futuro e manibus exeant, neque præterea obrui, ſed ornari debet Bibliotheca qvævis Publica accesſionibus usque quaque factis. Si quid ego Dioeceſanæ & Gymnaſticæ noſtræ mea prodeſſe potuerim fide & opera, in lucro ſemper poſui, incrementorumque illius, quibus amplificari in poſterum aliqua ratione posſit res Litteraria Gentis O. Gothicæ, lætisſimus, dum vixero, ſpectator & teſtis futurus ſum. Cetera ſecurus, animoque ad longe majora intento, ex hoc caducæ vitæ theatro V. D. diſcedam. Dab. Lincopiæ Pridie Non. Quint. MDCCXCII.

SAM. Ærg.
Archipp. Lincop.
Exeunte A. Æt. LXV.
L. S.

Depoſitum in Bibliotheca Lincop.

Miſcellanea Varia, ex Veteri Archivo Illuſtri, continens, in primis vero acta ad Hiſtoriam CAROLI XII. R. ab A:o 1698. ad 1710. pertinentia. Conſtat Numeris, vel Partibus, VIII, meo Sigillo munitis. Quid de eodem habendum ſit & quomodo, ſingulis in ordinem digeſtis, disponi debeat, cum Reverendisſimo Epiſcopo atque Ord.
de

de Stella Bor. Membro Dom. *JACOBO AX. LINDBLOM*, cui vehementer etiam atque etiam hoc depositum commendatur, quemadmodum donata Bibliothecæ Collectio, mihi optime convenit. Si quid humanitus ipsi ex improviso acciderit, quod omnibus votis sincere deprecor, mature, quid faciendum sit, statuere dignetur, & hoc constans ac ratum habebitur. Lincopiæ Prid. Non. Quint. MDCCXCII.

SAM. Ö..
L. S.

Mantissæ Loco

Adjunguntur Donationi Meæ.

I. J. NARSII *Gustavidos*, sive de Bello Sveco-Austriaco, Libri III. *Item* Poëmata Msc. varias res Svecicas etiam continentia, Hamb. 1632 in 4:o.

II. J. NARSII *Gustavus Saucius*, Tragœdia, Hafniæ 1628. Sequuntur *J. Loccenii* Diss. de migrationibus populorum. Ups. 1628. *J. Caselii* Carmina. *H. Hudemanni* Divitiæ Poëticæ. Hamb. 1625. *J. Matthiæ* gnomologia. Holmiæ 1627. in 8:vo.

III. J. MESSENII Comœdiæ & Tragœdiæ Svecanæ, *Signill*, *Disa*, *Blanckamdreta*, *Svanhvita*, Holmiæ, variis annis. (Rariores hæ conjunctæ). *Seqr. Broder Rusees* Historia, Stockh. 1655, Rhyth. Svec. *Sveo Pentaprotopolis*, Editio Svec. Stockh. 1657. (Rar.) Twå små *gamle Sveriges och Göthes Chrönikor*, Stockh. 1643. *Specula*, d. ä. Sveriges Rikes Skådetorn, Stockh. 1660. (R.) *Kong Orres* mandat s. a. & l. in 8:o.

IV.

IV. J. MESSENII Chorographia Scandinaviæ, Holm. 1615. Amphitheatrum, 1610. Chronicon Episcoporum 1611 Retorsio Imposturarum Pet. Parvi Rosefont. s. l. 1612. Specula, Holm. 1612. Sveo Pentaprotopolis, 1611. Tumbæ Sveonum Gothorumque Reginarum, Ducum &c. 1612 8:vo. (Messeniana hæc omnia rariora).

V. J. W. LILJESTRÅLE *Fidei Commiss.* c. emend. & additam. autographis: in 4:o.

Lincop. VI Id. Julii MDCCXCII. SAM. A. . . .

Auctarium Donationis Librorum & Manuscriptorum, Bibliotheca Gymn. & Diœces. Lincop. facta in Julio MDCCXCII.

In Folio.

N:o I. Acta Politico-Historica & Ecclesiastica Voll. III. M:scr. meo sigilla obsignata, post XXX (triginta) demum annos aperienda.

N:o II. Continuatio ejusdem argumenti, Mscr. Voll. II. sub eadem custodia & fide. *S:a Quinque.*

N:o III. Senatoris & Comitis olim C. G. TESSINI *Inscriptiones Lapidares* (Stenstylar) lingua populari. Pauciora tantum exempla in hac forma prodierunt. Ad finem Anecdota quædam inserta sunt. Stockholm 1750.

N:o IV. Concio Funebris in Reginam ULRICAM ELEONORAM 1693. á Sim. Isogæo. Sequuntur variæ Conciones in obitum Regis CAROLI XI:mi 1697. manu ipsius Auctoris *Caroli E. Tiselii*, Past in Hammar Neric. viri eruditissimi. Idem, qui scripsit de lacu Vettern.

In

In Quarto.

N:o I. *Joh. Messenii* Detectio fraudis Jesuiticæ, Holmiæ 1610. Sententia Ordinum Regni Sveciæ in quosdam de Collegio Senatorum 19 Febr. 1590, Stockh. 1610. *Joh. Messenii* Apophoreticon, Holmiæ 1611. (Aliud Exemplum hujus reperitur Tom. III. Carm. Svec. Poët.) Singula hæc raro obvia.

N:o II. *O. Celsii Sen.* Runæ Medelpadicæ, Upſ. 1726. Runa Redux (om Runas Hemflycht.) Auct. Ol. Worm, Stockh. ſ. a. *) Sveth. per J. Bure; libellus infrequens. *Ol. Celsii* de Monum. quibusd. Runicis, Upſ. 1727.

N:o III. *Antisixtus* Lond. 1590. (Lib. parum notus.)

N:o IV. *J. Fechtii* Theologia Thet. Fundam. Mſc. *N. N.* Compendium Theolog. (propius ad indolem Syſtem. accedens) Mſcr.

N:o V. *Joh. Zerl*, Comm. in Librum Ruth. De hoc cfr prior Donationis meæ Index.

N:o VI. Orationes *Petri Kirstenii & Joh. Scholtzii*, una cum Carm. Grat. Breſlæ & Lipſ. 1610. Sequitur Program. *M. G. De la Gardie* in obitum *Kirstenii* 1640. tum Prof. Upſal. Lex Hippocratis cum verſ. Anutii & Kirſtenii, Upſaliæ 1637.

N:o VII. *Scena Europæa*, Carm. Lat. Stralſundii 1631. Deploratio Pacis Germaniæ, ſive Diſſ. de Pace Pragenſi, Lut. Par. 1636. De priori cfr annotata.

In Octavo.

N:o I. *Biblia Svecana*, Stockh. 1674. Ad calcem legitur Biographia Autogr. poſſeſſoris olim

 Joh.

*) 1636. teſte Scheffero in Svecia Litt. p. 51.

Joh. Serlachii, P. & P. in Ö. Husby Dioeces. Lincop.

N:o II. *Barna-Bibel*, Stockh. 1684. De auctore cfr Annot. mea ad frontem Libri. Plura in Lindschöldianis N. - -

N:o III. *Joh. H. Boecleri* Historia Belli Sveco-Danici, Argentor. 1679. Item *Elegidia & Poëmatia Epidictica*, cum ad vivum expressis Personarum Iconibus, Upsaliæ 1631. De singulari hujus libelli a me Dantisci 1784, cum Bibliothecæ Commissarii Regii *Jacobi Röding* O.Gothi pars quædam divenderetur, (quæ postea maximam partem translata Holmiæ sub hasta distracta fuit) raritate cfr annot. ad frontem, quæque a me observata sunt p. I. N:o VII. in 4:o sive de *Scena Europaea*.

N:o IV. *Les Anecdotes de Suède*, a Hesse-Cassel 1718. cum annot. margin. glorios. memoriæ Reginæ *Ulrica Eleonora* ex Autogr. in Bibl. Reg. Drottningh. Præfixæ Annot. aliæ Ejusdem. (Liber jam rarescens.)

N:o V. *Triumphus Svecicus*, sive de Polonia & Borussia subjugata a *Carolo Gustavo* Svecorum &c. Rege, 1656. sine mentione loci, Auct. Joan Gilenio (Rar.) *Theodosius Magnus* cur. *Joachim ab Hirtenberg* Pastoris, s. a. & l.

N:o VI. *Montesquious* Tankar om de Romares välde och fall, från Orig. af *O. v. D.* St. 1755.

N:o VII. *Skuggor af en förlorad vän C. K.* Stockholm 1759. (Exemplaria sunt pauca.)

N:o VIII. *Cajetani Ignatii Soltici*, Pontificis Cracoviensis, honori a *Mich. Korycio* S. J. sine mentione loci (Dresdæ) & anni. Sine censura typis prodiit hic libellus, qui unica tantum

constat

constat plagula, & omnia Exemplaria suppressa sunt publica auctoritate.

N:o IX. Legatio magni Indorum Imperatoris Presbyteri JOHANNIS ad Emanuelem Lusitaniæ Regem 1513 per Damianum de Goës hortatu *Joannis Magni* Gothi, Arch. Ups. in Svecia Latine reddita, cum dedicatione ad Eundem. Sine l. & anno. (Antverp. 1532.) *Cor. Graphei* in Damianum Goëm Carmina e. a. *Georgii Trapezontii* Dialectica, Antv. 1524 (Raritate hæc certant scripta.)

N:o X. Anonymi (*P. A. Gadd*) om inhemskt språks föracht och dess verkan på folkets seder, Stockh. 1770. Interpolatum hoc esse opusculum pagg. 7, 8, 10. a Typogr. L. Salvio, & præterea non emendate satis typis exscriptum, vehementer conqueritur Prof. *Gadd* & in hoc exemplo hanc notam sua manu ad frontem addidit.

N:o XII. *Runa A B C Bok*, Stockh. 1611 af *J. Bure*. Libellus hic a Scheffero in Svecia Litt. prætermissus &c. neque eundem esse cum *Libello Alphabetario* N:o VI. ibidem facile arbitror.

N:o XII. *Jacobi*, Britanniæ Regis, Meditatio in Orat. Dom. Lond. 1619.

In Duodecimo.

N:o I. *Rex Platonicus*, sive de Jacobi, M. Britanniæ Regis, ad Acad. Oxon. adventu 1605, Narratio ab Isaaco Wake. Oxoniæ 1635. (Judicium *Salthenii* in Cat. de hujus Libelli raritate & præstantia legitur in fronte.)

N:o II. T. *Fatidici* ad Dolobellum *Mercurius*. Heliosopholi 1670. Auctor Anonymus latet lit-

 teris

teris Dedicationi ſubſcriptis A. J. T. (Libellus utilis, elegans & perquam raro obvius.

N:o III. *Biblia Hebraea*, non punctata, ſine mentione loci & anni.

N:o IV. *Joh. Gerhardi* Meditationes Sacræ, Francof. 1675. Libellus hic olim fuit Principis & Com. Palat. Catharinæ in Stegeborg, ut in fronte teſtatur Samſonius Marci.

Forma in Folio addenda.

N:o V. Miſcellanea Hiſtorica & Eccleſiaſtica. Tom. I.

N:o VI. Miſcellanea Varia, præcepta ſtudiorum & vitae ſpectantia. *Item* alia nonnulla. Tom. II.

In Quarto.

N:o VIII. Allehanda tryckte publique Handlingar i äldre och ſednare tider, rörande Sverige, Polen, Dannemark m. m.

N:o IX. Sententia Ordd. Sveciae &c. Stockh. 1610. *Item* Exegeſis Hiſtorica &c. Eodem loco & anno. (Cfr Stiernm. Bibl. Sviog. Tom. II. p. 8, 9. & Warmholtz Bibl. Hiſt. P. VI. p. 159.) Ab initio & ad calcem adnotata quaedam ſunt manu *Ol. Verelii* veteris poſſeſſoris.

N:o X. Magni Matthiae, Epiſcopi Scanenſis, Orationes Synodales, Hafniae 1604. cfr. Bibl. Septentr. Eruditi p. 98. (Rar.)

N:o XI. Faſciculus Commentationum Var. *Loccenii*, *Schefferi*, *Arrhenii* nob. *Örnhielm*, *Bellmanni* & *Reftelii*, Mſc.

Lincopiae X Kal. Octobr. MDCCXCII.

SAM. ÆLF.

Ige-

Igenom förbemälte Herr Doct. och Dom-Prostens förforg äro ytterligare til Gymnasii Biblothequet i år 1793 förärade:

1) En gammal Målning af S. Helenæ Bild, med Påskrift: ELLENNA, som satthes af sin Fadher Konungh MAGNUS Ladhelås i S. Clara Klåsther i Ståckholm 1280. cfr. Nordbergs S. Claræ Minne p. 7. Utaf Prosten Mag. *Daniel Grevillius.*

2) Prosten Mag. *Simon Löfgrens*, af framl. Fru Doctorinnan *Brita M. Schenberg*, född *Löfgren.*

3) Prosten Doct. *Pet. Schenbergs*, af den samma.

4) Prosten *Joh. Serlachii*, af Fru Borgmästarinnan *Mar. Charl. Serlachia*, född *Hultman.*

5) Ett gammalt och af träd väl arbetadt framl. Prof. O. *Verelii* Dryckeskäril, eller Bägare, af Design. Pastor Cand. *Magn. Bruzelius.*

6) Mynt, äldre och nyare: I Silfver XI och i Koppar VI, af Prosten M:r *Christoph. Retz. Ekwall.*

47. Enke-Fru *Hedvig Hellvik*, född *Palén* *).

Då jag, under min i Herranom saligen afledne Mans, SlottsFogdens vid Upsala Slott,

*) Genom nedanstående Författning har vår högtförtjänte och saknade Landsmans Slottsfogdens i Upsala Herr *Jon. Hellviks* Enke-Fru till detta Stifts och Gymnasii Bibliothek förärat dess vackra Boksamling i åtskillige Vitterhetsgrenar till ett antal af 777 Voll. hvaraf 154 Voll. utgöra Epistlar. En samling lika så sällsam, som de der förekommande exemplar äfven äro utsökte och väl conditionerade. Boksamlingen förvaras redan på Linköpings Bibliothek, och innehafver der sitt serskildta ställe, under namn af DONATIO HELLVIKIANA.

Slott, JON. HELLVIKS lifstid †) altid med färdeles nöje märkte, få väl den upriktiga tackfamhet, Han hyfte emot det Lärofäte, der Han lagt förfta grunden för fin kunfkap och federmera vundna befordran, fom den fynnerliga agtning och kärlek, hvarmed Han famtelige fina Landsmän omfattade; kan ock nu, efter Defs död, intet för mig mera mildra forgen och faknaden af en få högt älfkad Maka, än de tilfällen, hvarpå jag får ådagalägga, huru nära jag fjelf deltaget i deffa min falige Mans tänkefätt.

Det är därföre ur detta fkäl, förenadt med min önfkan, at verkftälla et af min faligen afledne Man ofta i lifstiden yttradt upfät, hvars fullbordan en oförmodad död förekom, fom jag till Linköpings Gymnafii Bibliothek velat öfverlemna, äfven fom jag härmed till evärdelig ego öfverlemnar, den del af min faliga Mans Bokfamling, hvilken i den Catalogue, fom åtföljer fjelfva Donation, finnes uptagen och anteknad.

Vid framgena förvarandet och bruket deraf, föreſkrifver jag väl icke annat, än hvad de allmenna Författningarne för vården af Linköpings Gymnafii Bibliothek innehålla och ftadga: Men gör mig dock den fulla förhoppning, äfven fom jag derom på det högfta anhåller, at få väl varande, fom framdeles blifvande, Stiftets H. Bifkop och M.

†) Denne hedersman dog i Upfala d. 25 Maji 1792 i fitt 82 ålders år, och begrofs på Fattig-Kyrkogården i fkuggan af de trån, hvilka *Ol. Rudbeck* planterat öfver *Ol. Verelii* graf. Hans ftoft följdes dit icke mindre af Allmänhetens aktningsfulla faknad, än hela Öftgötha Nation, fom i honom faknade en välgörande Fader. Hans minne rättvifades i det Tal, fom ÄrkeB. m. m. Doct. v. TROIL höll vid hans graf den 31 följ.

M. V. Consistorium, behaga hafva deröfver det gunstiga inseende, at ingen enda Bok från samlingen, på hvad sätt som hälst, skingras, utan alla tillsammans förvaras.

Det är derigenom, som jag säkrast förmodar, at denna Boksamling skall bidraga til det ändamål, hvarföre den gifves, och den nytta, som jag hoppas deraf kunna den vid Linköpings Lärosäte studerande ungdomen tillskyndas, värdigast för efterverlden förvara minnet af en man, hvars redeliga önskan och bemödande, under lifstiden, varit, at befordra sine Landsmäns väl.

Till yttermera visso varder detta med mitt egenhändiga namns och vanliga Sigills undersättande bekräfftadt; som skedde, i tillkallade vittnens närvaro, i Upsala den 11 Martii, 1793.

HEDVIG PALÉN.
(L. S.)

Såsom tilkallade vittnen underskrifva

UNO VON TROIL. FRANS WESTERDAHL.

48. Professor *Nils Lindblom.*

In Quarto.

1. *Keills* Introductio ad veram Physicam & veram Astronomiam. Lugd. B. 1739.
2. L'Ecole de Mars par *Guignard*, T. I. II. Paris 1725.
3. Analyse des infiniment petits &c. par Marquis *de l'Hospital*, Paris 1716.
4. Essays on Several curious and usefull subjects, in speculative and mix'd mathematiks, by *Th. Simpson.* Lond. 1740.

5. Miſcellaneous Tracts &c. by *Th. Simpſon.* Lond. 1757.
6. Mathematical Diſſertations &c. by *Th. Simpſon.* Lond. 1743.
7. Analytiſche Dioptrik von *Klügel.* Leipz. 1778.
8. Miſcellanea Analytica de Seriebus & quadraturis. Lond. 1730.
9. Mathematical Lucubrations by *John Landen.* Lond. 1755.
10. *Hauſens* Elementa Matheſeos. P. I:ma. Lipſ. 1734.
11. An eaſy Introduction to the Theory and practice of Mechanics by *Sam. Clark.* Lond. 1764.
12. *Newtoni* Tractatus de Quadratura Curvarum. Upſ. 1762.
13. Nouveau Siſteme ſur la maniere de defendre les places par le moyen des Contre-mines. Francf. 1744.

In Octavo.

1. Mathematical Tables. Lond. 1717.
2. The doctrine and application of Fluxions. P. I:ma. Lond. 1750.
3. A Treatiſe of Algebra. Lond. 1748.
4. An Account of Newton's Philoſophical diſcoveries. Lond. 1750.
5. Traité de Mathematiques par *Robin.* Grenoble 1771.
6. Eſſai analytique ſur les Facultés de l'Ame par *Bonnet.* T. I. Copenh. 1775.
7. Dictionnaire de Chymie par *Macquer.* Tom. 1 -- 4. Sweitz 1779 - 1780.
8. The Elements of Euclid by *Rob. Simſon.* Glaſcov 1742.

Phi-

9. Philosophia Britannica by *Martin*. Vol. 1 -- 3. 1747.
10. D:o D:o Voll. 1, 2. 1771.
11. Considerations sur les Corps organisés par *Bonnet*, T. I. II. Amsterdam 1768.
12. Contemplation de la Nature par *Bonnet*. T. I. Amsterd. 1769.
13. Die Anfangsgründe aller mathematischen Wissenschaften von *C. Wolff*. Halle 1710.
14. A Treatise of Algebra by *Th. Simpson*. Lond. 1755.
15. Recreations Mathematiques & Physiques par *Ozanam*. T. I. II. Paris 1694.
16. Anledning til at skjuta och kasta bomber. Stockh. 1741.
17. A plain and familiar method of common Arithmetik. Lond. 1740.
18. Elementorum Euclidis Libri XV. Lips. 1743.
19. Astronomiæ Physicæ Breviarium. Ups. 1751.
20. *Muschenbroek* Elementa Physicæ. Lugd. 1741.
21. Select Exercises for Young Proficients in the Mathematiks, by *T. Simpson*. Lond. 1752.
22. Leçons Elementaires d'Optique par *de la Caille*. Paris 1756.
23. *Wolfii* Elementa Matheseos. Tom. 1. Ed. nova. Gen. 1757.
24. *Palmquists* Tillämpning af Arithmetiken &c. 1 Del. Stockh. 1750.
25. Logarithmernes ursprung &c. af *Duraus*. Ups. 1751.
26. D:o bruk &c. af *Duraus*. Stockh. och Ups. 1751.
27. The doctrine of Annuities and reversions by *Th. Simpson*. Lond. 1742.

28. Elements of Geometry by *Th. Simpson.* Lond. 1760.
29. *Boschovichs* Abhandlung von dioptrischen Fernröhren. Wien 1765.
30. En handskrifven Bok i Mathesis.
31. Leçons Elementaires de Mechanique par *de la Caille.* Paris 1757.
32. D:o D:o de Mathematique. Paris 1756.
33. Miscellaneous Works. Lond. 1720.
34. *Engströms* Laboratorium Chymicum. Stockh. 1781.
35. Memoire sur la methode d'extraire & raffiner le Salpetre. Upſ. 1784.
36. Inledning til Geometriens utöfning af *Wikström.* Stockh. 1757.
37. Versuch einer Cosmologie von *Maupertuis.* Berlin 1751.
38. Essai de Cosmologie par *Maupertuis.* Leyd. 1751.
39. Jemförelse emellan Norra och Södra Polkretsen af *Ödman.* Upſ. 1786.
40. Nouvelle Decouverte dans l'histoire litteraire sur Polybe par *Gaudio.* Berlin 1758.
41. The descriptions and use of case of Mathematical Instruments, by *Martin.* Lond. 1771.
42. Inledning til Perspectiven af *Beronius.* Stockh. 1754.
43. *Newtons* Philosophiska systeme. Stockh. 1782.
44. Kort undervisning om Runstafven. Upſ. 1748.
45. Mathematisk Tractat om kroppars fasthet, af *Palmquist.* Stockh. 1744.

Manuscripter.

1. Inledning til Artillerie-vetenskapen 1:sta Tomen.
2. Om Fyrverkeriet.

49. Lagman *Sigfr. Gahms* ytterligare Donation.

Tå Konungen, vid tildelandet af then mig allernådigst förundte Lagmans värdighet, täcktes yttra Sit nådiga välbehag, äfven öfver min för thetta gjorde donation, til Linköpings Stifts-och Gymnasii Bibliothek, af the Böcker och Handlingar, uti Lagvetenskapen, hvilkas samlande hört til mit hufvudyrcke, och i senare åren varit min angenäma bisyssla; så har thet hvarken bordt eller kunnat undgå min allerunderdånigste upmärksamhet, huru Monarkens nåd, också i thenna del, vida öfverstigit min ringa förtjenst.

Ju mindre thet står i min förmåga, at göra mig förtjent, af min Konungs nåd, ju mer anser jag, för brott, emot min underdåniga ärkänsla, at underlåta thet möjeliga.

Af en sådan anledning, har jag altså velat skäncka och härjämte aflemnar 1:0 enligit bilagd förtekning, til förrberörde Bibliotheks Mynt- och Medaille-Samling, Tjugufyra större och mindre, under framfarne tider hvarf, i Riket gångbare Mynt, samt Tio Svenska Skådepenningar, alt af silfver, och 2:0 i penningar Et Hundrade Sextiosex Riksdaler 32 skillingar Specie, uti Rikssens Ständers RiksgäldsContoirs sedlar, til thet härvarande Allmänna Läroverk. Men althenstund thet består, af flere afdelningar och inrättningar, alla af olika beskaffenhet och ändamål; Och ingen, med säkrare kännedom, kan pröfva hvarje dels behof och them få afväga och jämka, at the, hvar och en efter sin natur och värkan, blifva bibehållne i sit rätta och inbördes afpassade skick, än Stiftets Herr Biskop, såsom Lärovärkets första och egenteliga

Upsynings-och Styresman; Förthenskull och af en serskild tilförsigt och förbindelse, anförtror jag lika så oinskränckt som vördsamt, åt nu varande Herr Biskopen och Ledamoten af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-Orden Högvördigste JACOB AXELSSON LINDBLOM, at Sjelf välja och bestämma thet mer eller mindre saknade gagn, hvartil thesse medel kunna användas, antingen hel och hållne på en gång, eller såsom ständig fond, theraf räntan, til syftemålet, må nyttjas; Förklarandes jag mig så mycket mera nögd, med then författning Herr Biskopen och Ordens-Ledamoten härutinnan behagar vidtaga, som mit välmenta upsåt therigenom säkrast och lämpeligast varder befrämjadt.

Til yttermera visso, är thetta gåfvobref, med egen hand, skrifvit, underskrifvit och beseg-ladt, uti Linköping, på min Sextionde femte födelsedag, th. $\frac{2}{13}$ November Et tusende Sju hundrade Niotio Et.

SIGFRID GAHM.

(L. S.)

50. Professoren *Joh. Hinric Lidén.*

Utom de serskildte gofvor, hvarmed Herr Professoren vid flere tillfällen behagat utmärka sin frikostighet emot Bibliotheket och sorgfällighet om dess tilväxt, har H. Professorn äfven i dess *Förteckning på Böcker, som til Linköpings Bibliothek* aflämnas och genom serskildte bref til Utgifvaren behagat försäkra Bibliotheket om en summa Contant af Femhundrade R:dr, hvilken skulle insamlas af beloppet för *Benzelifka Brefvdxlingen*, *Repertorium Benzelianum* och Biskop *Terseri* på dess bekostnad graverade *Portrait*, dem Herr Prof. til

Bi-

Bibliotheket förärat. Häraf hafva redan Två Hundra R:dr influtit, hvaraf årliga räntan til Böckers inköp begagnas af Bibliotheket.

Utdrag ur framl. Prof. JOH. HINR. LIDÉNS *Förteckning på böcker, som til Linköpings Bibliothek aflemnas; sid. 40.*

1792 d. 25 Octob. då Biskop LINDBLOM gjorde mig et kärt besök här i Norrköping, lofvade jag til Linköpings Bibliothek, at efter min död dit aflämnas:

1:o Kongl. Biblioth. GJÖRVELLS Medaillon af *Sergell*; sitter öfver min sjukfäng.

2:o *Venus aux belles fesses*, står på min Bureau.

3:o *Pendulen*, som sitter på väggen.

4:o Min salig Fars *Portrait* i Oljefärg af *Ståhlbom*, at upsättas i nya Gymnasii Auditorium.

Likaledes;

Kopparplåten til Sal. ÄrkeB. ERIC BENZELII den yngres portrait graveradt af *Geringius*.

Kopparplåten til Biskop TERSERI portrait, som jag i år, på min bekostnad låtit graveras af *Martin* *).

J. H. L.

51. ÄrkeB. m. m. D:r *Uno v. Troil*.
Skänkt sitt Portrait, måladt i Oljefärg.

52. Biskopen m. m. D:r *Ol. Wallquist*.
Ecclesiastique-Samlingar. I -- IV. St. Wex. 1787. -- 92.

*) Genom Gifvarens frånfälle och Arfvingarnes benägna förforg, är Bibliotheket redan i besittning af de flesta af dessa artiklar. De återstående hållas Bibliotheket tilhanda.

53. Landscammer. *Joh. Ol. Hertzman.*

1 st. Med. öfver H. K. H. Hert. af Småland CARL GUSTAFS Födelse. *Åtsidan* D. D. M. M. Konung GUSTAF III och Drottn. SOPHIA MAGDALENAS Bröstbilder med omskrift: GUSTAVUS III D. G. Rex Sveciæ. SOPHIA MAGDALENA D. G. Regina Sueciæ. *Frånf.* D. D. K. K. H. H. Bröstbild med Constellation *Castor* och *Pollux* öfver hjessan på D. D. H. H. *Prospera ominantes.* I Exerguen: CAROLO GUSTAVI altero Filio Nato XXV. Aug. MDCCLXXXII. af 18 storl.

54. Enke-Fru Directeurskan *Lovisa Ulrica Grill*, född *Lunning*, på Godegård. *).

Histoire Generale de la Chine, traduite du *Tong-Kien-Kang-Mou* par M:r *Moyrac de Mailla.* Paris 1777 -- 1779. In 4:o - Voll. 10.

55. Not. Conf. Acad. Mag. *Berge Frondin.*

Framledne Räntmästarens vid Upsala Academie *Birger Rommels* Kopparstick med sjelfva graverade plåten af - - - -

56. Apothekaren *P. A. Cavallin* i Linköping.

1 st. Minnespenning öfver den i Stockh. inrättade Brandassecurencen.

57. Efter framledne Theol. Lect. Doctor *Joh. J. Törner.*

1. *Athan. Kircheri* Mundus Subterraneus, c. fig. aen. Amst. 1665.

2. Berättelse om Penalismen. M:st.

58.

(*) Redan år 1776 skänkte framledne Directeuren vid Ostindiska Compagniet, Herr *Joh. Abr Grill*, detta dyrbara Verk till Bibliotheket, med förbehåll att sjelf nyttja det till sin död. Sedan denna till det allmännas och litteraturens saknad alltför tidigt inföll 1792, har dess Fru nu fullgjort detta löfte.

58. KrigsCommissarien *Carl Fr. Palmblad.*
Tvänne gamla svärd, af hvilka det ena har på bägge sidor ingraveradt: *Me fecit Peter Münich Solingen*, samt på den ena en galge och den andra ett stegel. *)

*) Både skapnad och berättelse intyga, att de varit ämnade till Bödelssvärd. Man kan ej lika säkert borga för uppgiften, att dessa ohyggeliga redskap, som blifvit funne i ett gammalt adeligt hus, äro de samma, som Konung *Christiern Tyrann* låt bruka på det blodiga tåg han gjorde genom landet 1520. Visst är, att de af sådan anledning blifvit sorgfälligt förvarade.

Register.

A.

B.

C.

Col-

Oden-

Ul-

Råttelſer:

Sid.	rad.	ſtår	l.
9.	21.	N:o 6.	N:o VI.
18.	6.	Penenſium	Jenenſium.
-	9.	Reſponſi	Reſponſio.
20.	28.	Vereinigund	Vereinigung.
27.	24.	1000.	100.
29.	25.	tken.	then.
32.	10.	Onæde.	onåde.
36.	19.	primus	primo.
76.	10.	Sactitati	Sanctitati.
77.	4.	Perigrini	Peregrini.
105.	32.	35.	45.
132.	3.	Archivet. Utan	Archivet, utan.
-	19.	ſkrifrit	ſkrifvit
140.	19.	Acadamie	Academie.
208.	17.	nedanförande	nedanföre
209.	20.	Son	ſom
219.	10.	Afſkrift	Arfſkift
220.	9.	Afſkriftet	Arfſkiftet.
221.	36.	trenne	tvänne
227.	24.	afhandlig	afhandling
228.	7.	Arſkiftesbref	Arfſkiftesbref
232.	17.	Maguuſſa	Magnuſſa
236.	10.	Byrghæ	Byrghe
254.	22.	Dombroſt	Domproſt
259.	28.	poputum	populum
275.	12.	Hesres	Herres
276.	1.	innehåhåller	innehåller
279.	13.	Penſoner	Perſoner
307.	28.	tilſättes: ſid. 25.	
308.	12.	åtminſtonet	åtminſtone
310.	24.	Vellinghernes	Wellingkernes
314.	20.	Ηθικου	Ηθικοι
315.	22.	40.	4:o.
323.	30.	Orationis	Orationes

330.

Råttelser.

Sid. 330. rad. 32.	står: är i Bibl.	l. är Bibl.
336. - - 25.	simphonier	l. simphonier
337. - - 9	confirmavi	l. confirmavi
- - - - 26.	Sweuske	l. Swenske
- - - - 30.	Föteckniugen	l. Förteckningen
339. - - 10.	Carmiua.	l. Carmina.
342. - - 20.	Historia	l. Historica
343. - - 15.	FLODFRUM	l. FLODERUM
345. - - 26.	forsan	l. forsan
352. - - 1.	dissicilis	l. difficilis
- - - - 10.	Stierm.	l. Stiernman.

Desse Handlingar äro uplagde til förmon för Linköpings Gymnasii Bibliothek och säljas häftade för 28 skill.

